

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI
ALISHER NAVOIY NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI**

**PEDAGOGIKA va PSIXOLOGIYA KAFEDRASI
«PEDAGOGIKA. PSIXOLOGIYA» fanidan
o'quv-uslubiy**

M A J M U A

**Fakul'tetlararo kunduzgi bo'lim bakalavriat bosqichi
talabalari uchun**

SAMARQAND-2010

“Pedagogika. Psixologiya” fanidan o’quv-metodik majmua. – Samarqand: SamDU nashri, 2010. – 260 bet.

Ushbu o’quv-metodik majmua oliy o’quv yurtlari bakalavriatura talabalari uchun mo’ljallangan.

Taqrizchilar:

**Pedagogika fanlari doktori,
professor Shodiyev N.Sh.**

**Pedagogika fanlari nomzodi,
dosent O’tanazarov S.**

Alisher Navoiy nomidagi SamDU o’quv-metodik kengashining 2010 yil _____dagi ____-qarori bilan o’quv-metodik majmua sifatida nashrga tavsiya etilgan.

Samarqand – 2010

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

Ro'yxatga olindi
№ _____
2010 yil "___" _____

O'zbekiston Respublikasi Oliy va
o'rta maxsus ta'lim vazirligining
2010 yil "___"
_____dagi "___" -
sonli buyrug'i bilan tasdiqlandi

"PEDAGOGIKA. PSIXOLOGIYA"
fanining

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: – nopedagogik ixtisoslik
Ta'lim yo'nalishi: – Barcha bakalavriat yo'nalishlari bo'yicha

Fanning o'quv dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi o'quv-uslubiy birlashmalari faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashining 2010 yil "___" _____dagi "___" -son majlis bayoni bilan ma'qullangan.

Tuzuvchi:

Akramova F. - TDIU "Pedagogika va psixologiya" kafedrasining dosenti, psixologiya fanlari nomzodi.

Ochilova G.O. - TDIU "Pedagogika va psixologiya" kafedrasining katta o'qituvchisi.

Taqrizchilar:

Ibragimova G.X. - TDIU "Pedagogika va psixologiya" kafedrasining professori, iqtisodiyot fanlari doktori.

Tolipov O'. - O'z R PFITI professori, pedagogika fanlari doktori.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasining taraqqiy etgan mamlakatlar qatoridan munosib o'rin egallashi va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi 2008 yilda iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish uchun fuqarolarning, ayniqsa ziyolilarning ma'naviy salohiyati, iqtisodiy o'zgarishlarini to'g'ri talqin qilishlari va bu jarayonlarni boshqara olishlari hamda XXI asr ilmiy-texnika taraqqiyoti talablariga javob bera olishlari uchun o'quv maskanlarida sifatli kadrlarni yetkazib berish masalasi dolzarb hisoblanadi.

Talabalarga mazkur fan xususiyatlari doirasida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A.Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarlarida keltirilgan materiallar, qoidalar va xulosalarni puxta o'zlashtirishlari, kelgusi faoliyatida samarali foydalanishlari hamda ijodiy yondashishlari taminlash fanni o'rganish oldida turgan asosiy vazifalardan biridir. 2010 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning eng muhim maqsadi va asosiy ustuvor vazifasi – bu islohotlarni davom ettirish va chuqurlashtirish, mamlakatimizni yangilash va modernizatsiya qilish, 2009-2012 yillarga mo'ljallangan Inqirozga qarshi choralar dasturini so'zsiz bajarish va shu asosda iqtisodiy rivojlanishning yuqori va barqaror sur'atlarini, samaradorligini hamda makroiqtisodiy muvozanatni ta'minlashdan iboratdir.

O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanning vazifasi sifatida pedagogika va psixologiya fanlarining predmeti, maqsadi, vazifalarini aniqlash hamda uning rivojlanish tarixini o'rganish; talabalarni zamonaviy ta'lim-tarbiya tizimlari, xususan, O'zbekistonning uzluksiz ta'lim tizimi hamda milliy g'oya va milliy mafkurani xalqimiz ongiga singdirish masalasi; pedagogika va o'qitish jarayonlari, ta'lim mazmuni va tarbiya nazariyasi hamda ta'lim va tarbiyaning metodlarini o'rganish;- pedagogikaning tabiiy ijtimoiy asoslari va pedagogik faoliyat hamda uni tashkil etish jihatlari aniqlash; talabalarni ta'lim-tarbiyaning birligi, pedagog shaxsi va uning ijtimoiy burchi bilan tanishtirish; psixologik tushunchalar, kategoriyalar, qonuniyatlar, psixik jarayonlar va ularning toifalanishini o'rganish; psixik jarayonlarning fiziologik asoslari ochib beriladi; shaxs va faoliyat hamda shaxsning individual-psixologik xususiyatlarini o'rganish va aniqlash; iqtisod yo'nalishida taxsil olayotgan talabalarga zarur bo'lgan keng va ijodiy tafakkurning psixologik asoslarini tushuntirish va ularni rivojlantirish hamda iqtisodiy fikralash malakalarini tarkib toptirish; talabalarning kelgusi ish faoliyatlarida ishbilarmonlik muloqoti to'g'risida tushunchalarga ega qilish va ularda zarur qunikmalarni xosil qildirish.

Fan bo'yicha talabalarning bilimiga, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar

Fan bo'yicha talabalarning bilimiga, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar:

"Pedagogika.Psixologiya" o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr; o'z ixtisosini o'zlashtirish paytida mazkur fanning nazariy asoslarini, amaliyotda o'qitish va ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning qulay metod va vositalarini qo'llash, ma'lum vaziyatlarda ulardan to'g'ri foydalana olish, ta'lim jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar, Sharq va G'arbning ilg'or pedagogik tajribalaridan foydalangan holda tashkil etish bo'yicha malakalariga ega bo'lishi kerak amaliyotda o'qitish va ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning metod va vositalarini qo'llash, pedagogik vaziyatlar, ta'lim va tarbiya natijalarini tahlil eta olish, o'quvchilar va o'qituvchilar jamoasini birlashtirish etaplarini bilish; zamonaviy ta'lim texnologiyasi kompyuter, axborot

texnologiyasi, pedagogik vaziyatlarni modellashtirish, pedagogik mazmundagi amaliy, ilmiy-tadqiqot topshiriqlarini bajarishni bilishi va qo'llay olishi kerak.

Kasb pedagogikasi sohasida; pedagogik texnologiyalarni qo'llash, pedagogik mahoratni qo'llash va mustahkamlash, dars o'tish jarayonida ta'lim usullarini tanlay olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;

Fanning o'quv rejasidagi boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi va uslubiy jihatdan uzviy ketma-ketligi

“Pedagogika. Psixologiya” fani “Pedagogika”, “Psixologiya”, “Ta'lim menejmenti”, “Ijtimoiy psixologiya”, “Umumiy pedagogika” va boshqa pedagogik va psixologik fanlar bilan o'zaro bog'liq xamda uslubiy jihatdan uzviydir.

Fanning ishlab chiqarishdagi o'rni

Pedagogika. Psixologiya fani bo'lajak iqtisodchi-pedagoglarni o'z kasbini puxta egallash va ularni tarbiyalashdek juda muhim vazifani hal qilar ekan, ulkan nazariy va amaliy tayyorgarlikni nazarda tutadi. Bitirish kursidan oldingi va bitiruvchi kurs talabalarining o'quv-tarbiyaviy amaliyoti ularning oliy ta'lim muassasasidagi kasbiy tayyorgarligining yakunlovchi bosqichi hisoblanadi. Amaliyot jarayonida talabalar o'quvchilarni tarbiyalashga har tomonlama yondashadilar, ularda axloqiy, aqliy, milliy istiqbol g'oyasini shakllantirish, ekologik, iqtisodiy, jismoniy, huquqiy, oilaviy hamda estetik jihatdan tarbiyalash birligini ta'minlaydilar. Shuning uchun ushbu fan asosiy umumkasbiy fani hisoblanib, ishlab chiqarish tizimining ajralmas bo'g'inidir.

Fanni o'qitishdagi yangi pedagogik va axborot texnologiyalari

Talabalarning “Pedagogika. Psixologiya” fanini o'zlashtirishlari uchun ilg'or va zamonaviy usullardan foydalanish, yangi informasion-pedagogik texnologiyalarni tadbiq qilish muhi ahamiyatga egadir.

Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy qo'llanmalar, ma'ruza matnlari, shuningdek “insert”, “blis-so'rov”, “aqliy xujum”, “gurux bo'lib ishlash” kabi pedagogik texnologiyalardan foydalaniladi.

ASOSIY QISM

Fan bo'yicha ma'ruza mavzulari va ularning mazmuni

Pedagogika fanining predmeti, maqsadi va vazifalari

Pedagogika fanining predmeti. Tarbiya-pedagogika fanining predmeti sifatida. Pedagogika fanining tadqiqot obyekti. O'zbekistonda erkin fuqarolik jamiyati shakllanish jarayonida pedagogika fanining ahamiyati. Pedagogika tushunchasi. Pedagogikaning o'rganish muammolari. Pedagogikaning asosiy tushunchalari: tarbiya, inson kamoloti, ta'lim, o'qitish. Pedagogikaning nazariy va amaliy vazifalari. Pedagogika fanlari tizimi va ularning boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Iqtisodiy pedagogika-pedagogika fanining bir tarmog'i sifatida. Tarbiyada milliy g'oya va mafkuraning asosiy mazmun mohiyati va maqsadi. Pedagogikaning inson va jamiyat taraqqiyotidagi o'rni. Pedagogikaning ilmiy-tadqiqot usullari.

Tarbiya jarayoni

Jahon moliyaviy inqirozi sharoitida O'zbekistonda ta'lim tizimi. Ta'lim muassasalarining turlari. Mahalla va boshqa jamoat tashkilotlarining ta'lim muassasalari bilan hamkorligi va uning istiqbollari. Pedagog shaxsiga qo'yiladigan talablar. Pedagoglik mahoratining ko'rsatkichlari. Oila, maktab va mahalla hamkorligi. Zamonaviy ta'lim va tarbiya muammolari.

Shaxs shakllanishiga turlicha yondashuvlar. Bolaning rivojlanishida ruhiyat va tan aloqadorligi. Tan rivojlanishi-tabiiy biologik jarayon sifatida. Shaxsning shakllanish omillari. Rivojlanish qonuniyatlari. Rivojlanishdagi ustuvor shart-sharoitlar. Mehnat, ta'lim va o'yin. Rivojlanish va pedagogik jarayon. Tarbiya jarayonidagi asosiy tushunchalar. Ijtimoiylashuv, shakllanish, shaxsning shakllanishi, tarbiya, o'zini-o'zi tarbiyalash. Tarbiya qonuniyatlari va qoidalari. Tarbiya turlari. Tarbiyaning muayyan maqsadga qaratilganligi, shaxsni jamoada tarbiyalash, tarbiyada bola shaxsini hurmat qilish, yosh va individual xususiyatlarni xisobga olish, tarbiyaviy ishlarning izchilligi va tizimliliigi. Milliy tarbiyaning o'ziga xosligi.

Ta'lim jarayoni

Inqiroz sharoitida zamonaviy ta'lim-tarbiya tizimi. O'zbekistonning uzluksiz ta'lim tizimi. Didaktika tushunchasi. Ta'lim tushunchasining ta'rifi va xususiyatlari. Ta'limning funksiyalari, kategoriyalari. Ta'lim mazmuni. Ta'lim mazmuni elementlari. Asosiy pedagogik tamoyillar va uning mazmuni. O'qitishning asosiy metodlari, shakllari va vositalari.

Milliy g'oya va milliy mafkurani xalqimiz ongiga singdirish masalalari. O'zbekistonda xalq ta'lim tizimi va uni tashkil etish tamoyillari. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi qonuni. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi. O'zbekistonda Davlat ta'lim standartlari (DTS)ni ishlab chiqish va joriy etish. Ta'lim dasturlarini amalga oshirish va kadrlar tayyorlash sifatining nazorati. «Yoshlar yili» Davlat dasturining mohiyati. Ta'lim va tarbiyaning birligi. Ta'limning majburiyligi va ixtiyoriyligi. Ta'lim va tarbiyada sifat va samaradorlik. Bilim darajasi va sifati. Bilimlarni kuzatish, nazorat qilish va baholash.

Ta'lim jarayonida pedagogik texnologiyalar

Pedagogik texnologiya haqidagi tushuncha, uni yuzaga kelishi va qo'llanilishi. Pedagogik texnologiyaning metodologiyasi. Pedagogik texnologiya turlari. Pedagogik texnologiyaning o'ziga xos xususiyatlari. Ta'limda texnologik yondashish variantlari.

Pedagogik mahorat asoslari

Pedagogik mahorat haqida tushuncha. Pedagogik texnika va uning komponentlari, tarkibiy qismlari. Pedagogik qobiliyat. Pedagoglarning tarbiyalanuvchilar bilan muomalasi. Pedagog va talaba o'rtasidagi muloqot O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralarini asosida.

Psixologiyaning predmeti, vazifalari va metodlari

Psixika haqida umumiy tushuncha. Voqelikni aks ettirish shakllari va ularning o'zaro bog'liqligi. Psixologiyaning vazifalari va sohalari. Psixologik qonuniyatlar va ularni aniqlash metodlari. Kuzatuv usuli (uzluksiz; o'zi-o'zini kuzatish). Tajriba usuli (laboratoriyada tajriba o'tkazish; tabiiy sharoitda tajriba o'tkazish; kesma). So'rovnomma usuli. Suxbat usuli. Tarjimai xol usuli. Intervyu usuli. Sosiometriya usuli. Test usuli. Statistik ma'lumotlarni qayta ishlash Psixologiyaning asosiy metodlari: kuzatish, so'roq, test, eksperiment, modellashtirish. Kadrlar tayyorlash milliy dasturini amalga oshirishda psixologiya fanining mavzulari Amaliy psixologiyaning asosiy yo'nalishlari. O'zbekistonda demokratik jamiyat barpo etilishida faol ishtirok etuvchi shaxsning ma'naviy kamolotida psixologiyaning o'rni.

Psixologiyada shaxs va jamiyat muammosi. Jamiyatni boshqarishdagi psixologik qonuniyatlar. Shaxsga ta'sir etuvchi psixologik omillar. Shaxs dunyoqarashi va manaviyatini o'zgartiruvchi omillar

Shaxs ijtimoiy ta'sirlar mahsuli sifatida. Ijtimoiy normalar, sanksiyalar va shaxs. Ijtimoiy ta'sirlarning shaxs tomonidan anglanishi. «Men» - obrazi va o'z-o'ziga baho.

O'spirinlik davrida shaxs ijtimoiylashuvi. Shaxs dunyoqarashi va e'tiqodini o'zgartiruvchi omillar. Milliy va ma'naviy qadriyatlarining roli

**Shaxsning faolligi. faoliyat turlari,
motivasiyasi va ularni boshqarish. ijtimoiy xulq motivasiyasi. anglangan va
anglanmagan motivlar**

Shaxs va uning faolligi.. Faoliyatning turlari. Jismoniy va aqliy harakatlar. Ijtimoiy xulq motivlari va shaxs motivasiyasi .Motivlarning turlari. Motivlarning anglanganlik darajasi: ijtimoiy ustanovka va uni o'zgartirish muammosiva uning fiziologik asoslari. Xayol turlari va obrazlar yaratish usullari.

**Shaxsning ijtimoiy borliqni bilishi.
Bilish mezonlari va uning adekvatligi. Idrok, xotira va diqqat jarayonlarini
boshqarish**

Bilish jarayonlari va professional faoliyat. Bilish jarayonlari. Idrok va uning xususiyatlari. Idrok qilish qonunlari.Xotira va shaxs tajribasining boyligi. Xotiraning qonunlari..Bilish jarayonlarini boshqarish usullari. Tushunish va tafakkur qilishning ijtimoiy mohiyati. Tafakkurning turlari.Tafakkur shakllari. Tafakkur operasialari.Mustaqil fikrlash - sog'lom ma'naviyatning mezoni sifatida

**Shaxsning individual xususiyatlari va ularni diagnostika qilish. Xarakter,
temperament va qobiliyatlarni bilishning ahamiyati**

Individual - tipologik xususiyatlar klassifikasiyasi. Shaxs iqtidori va qobiliyatlar diagnostikasi. Qobiliyatlardagi tug'ma va orttirilgan sifatlar. Qobiliyatlarning psixologik strukturasi. Qobiliyatlar va qiziqishlar diagnostikasi. Temperament va faoliyatning individual xususiyatlari. Xarakter va shaxs. Shaxs taraqqiyotidagi ijtimoiy va genotipik omillar. Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo'lish.O'smirlik va o'spirinlik davrlarida shaxs ijtimoiylashuvining o'ziga xosligi. Yoshlardagi attraksiya va emosional munosabatlar

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar va tavsiyalar

“Pedagogika.Psixologiya” fani bo'yicha amaliy va seminar mashg'ulotlari talabalarning fanni nazariy va amaliy jihatlarini chuqurroq tushunishlariga yordam beradi. Amaliy va seminar mashg'ulotlari talabalar bilan, blis – so'rov savollari, “davra suhbatlari” munozarasi hamda shaklida o'tkaziladi. Aqliy hujum uslubi asosida talabalar faolligi oshiriladi. Amaliy va seminar mashg'ulotlarida talabalar bir necha guruhlariga bo'linadi va ularga muhokama qilish uchun savollar turkumi taklif etiladi. Har bir guruhga natijalarni baholash varag'i tarqatiladi. Har bir guruhdan yetakchi o'z guruhining javoblari prezentasiyasini tashkil qiladi. Har bir guruh boshqa guruhlar javoblarini ekspert sifatida baholaydi. Bundan tashqari amaliy va seminar mashg'ulotlarida mashg'ulot mavzusiga oid bo'lgan masala va misollar, test savollari yechiladi, keys-stadilar muhokama qilinadi hamda ishbilarmon o'yinlari o'tkaziladi. Talabalar amaliy va seminar mashg'ulotlarida uy vazifasini bajarish bo'yicha berilgan topshiriqlar hamda referatlarni taqdimot qiladilar. Taqdimot jarayonida POWYeR POINT dasturidan keng foydalaniladi. Pinbord texnikasi, Venna diagrammasi, T-sxema, SWOT tahlili, “Sinkveyn”, “Nima uchun”, “Qanday”, “Koop-koop” va qator boshqa turdagi grafik organayzerlardan foydalanish amaliy va seminar mashg'ulotlari sifatini yaxshilashga hamda talabalarning mavzuni o'zlashtirish darajasini oshirishga yordam beradi.

Amaliy mashg'ulotlarning taxminiy tavsiya etiladigan mavzulari:

- 1.Ilmiy-pedagogik va psixologik tadqiqot metodlarining ta'lim- tarbiya jarayonida tutgan o'rni.
- 2.Jamiyat taraqqiyotidagi tarbiya jarayonining roli
- 3.Shaxs shakllanishida mehnat tarbiyasining roli.

4. Yangi demokratik jamiyatimizda ta'limning mazmuni
5. Pedagogika fanining taraqqiyot bosqichlari
6. Psixologik testlar va ularning imkoniyatlari
7. Shaxs yo'nalishining shakllanishida ma'suliyatning ahamiyati
8. Tafakkur va fikrlashdagi individual farqlar
9. Ma'naviy-axloqiy xarakter fazilatlari va ularning shakllanishi
10. Bozor munosabatlari sharoitida shaxslararo munosabatlarni takomillashtirish muammosi

Laboratoriya ishlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Fan bo'yicha laboratoriya ishlari namunaviy o'quv rejada ko'zda tutilmagan.

Kurs ishini tashkil etish bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar

Fan bo'yicha kurs ishi namunaviy o'quv rejasida rejalashtirilmagan.

Mustaqil ishni tashkil etishning shakli va mazmuni

«Pedagogika.Psixologiya» fanini o'qitishda mustaqil ta'lim alohida ahamiyatga ega. Mustaqil ta'lim talabalarni ma'ruza va seminar mashg'ulotlar davomida olgan nazariy va amaliy bilimlarini yanada mustahkamlashga va mavzularni tushunish qobiliyatini maksimal darajada rivojlantirishga, umumiy dunyoqarashini kengaytirishga yordam beradi.

Mustaqil ishning asosiy shakllari bo'lib, referat yozish, konspekt tayyorlash, nazorat ishi, ma'ruza matnini yozish, internetdan foydalanib, fanga oid bo'lgan yangi ma'lumotlarni olish, tarjima qilish va boshqalar. Mustaqil vazifalarning mazmuni, soatlar taqsimoti va nazorat usullari yetakchi o'qituvchi tomonidan belgilanadi.

Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzulari:

1. Ta'lim jarayoniga qo'yiladigan talablar
2. Zamonaviy shaxs tarbiyasi
3. Diniy tarbiyaning ahamiyati
4. Ta'lim jarayonida pedagogik texnologiyalarning psixologik asoslari
5. Pedagogik texnologiyalarni dars jarayonida qo'llashning samarali ahamiyati
6. Xorijiy mamlakatlardagi oliy va kasb-ta'limi tizimlari
7. Psixologiya fani va milliy psixologiyani o'rganish ahamiyati
8. Xorijiy psixologiya
9. Inson psixikasining imkoniyatlari
10. Intellektual rivojlanish Shaxsning kasbiy yo'naltirilganligi
11. Shaxsning ma'naviy rivojlanishi asoslari
12. Insonlarda insonparvarlik va vatanparvarlik his-tuyg'ularining kelib chiqishi va ularni rivojlantirish yo'llari
13. Shaxsning irodaviy xislatlarini rivojlantirish
14. Xarakter va temperament xususiyatlarining hayotdagi ahamiyati
15. Iqtisodchiga kerakli qobiliyatlari
16. Ishbilarmonlik muloqoti

Informasion-metodik ta'minoti

O'quv televideniyesi, diaproyektor, kompyuter texnikasi, slaydlar, o'quv kino va video filmlar.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. B.Ziyomuxammedov., Sh.Abdullayeva. Pedagogika. Darslik. “O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi» davlat ilmiy nashriyoti, -T.: 2000. -130 bet.
2. R.Mavlonova., O.To‘rayeva va boshq. Pedagogika. Darslik. “O‘qituvchi”, T.: 2001. -163 bet.
3. I.Y. Tursunov, U.Nishonaliyev. Pedagogika kursi. Darslik. -T.: O‘qituvchi, 1997. - 232 bet.
4. Xo‘jayev L, Xakimova M., Xoshimova M. Pedagogika. Darslik. –T.: TDIU, 2007. - 183 bet.
5. Karimova V.M., Akramova F., Abdullayeva R. Pedagogika.Psixologiya. O‘quv qullanma. –T.: TDIU, 2007. -120 bet.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Yo‘ldoshev J.G’. Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. O‘quv qo‘llanma. – T.: O‘qituvchi. 2004. -140 bet.
2. Faberman B.L,Musina R.G, Jumaboyeva F.A. Oliy o‘quv yurtlarida o‘qitishning zamonaviy usullari. O‘quv qo‘llanma. T.: 2002. -123 bet.
3. Подласы I.P. Pedagogika. Uchebnik dlya studentov vysshix uchebnykh zavedeniy. Uchebnoye posobiye. -M.: Vlados, 2007. -140 str.

**ALISHER NAVOIY NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI**

«TASDIQLAYMAN»
O'quv ishlari prorektori
A.S.Soleyev _____
« _____ » _____ **2010 yil**

PEDAGOGIKA FAKULTETI
PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA KAFEDRASI
Barcha bakalavriat yo'nalishlari bo'yicha
«PEDAGOGIKA. PSIXOLOGIYA» fanidan

I Sh Ch I D A S T U R

Jami o'quv yuklama	-	120	soat
Ma'ruza	-	34	soat
Amaliy mashg'ulot	-	-	soat
Seminar	-	34	soat
Laboratoriya mashg'uloti	-	-	soat
Mustaqil ish	-	52	soat

Tuzuvchilar: *dots. Yu.Ahrorov, prof.N.Shodiyev, X.Tursunmurodov, G.Isxakova, T.Eshquvvatov, Sh.Usanov, N.Ishonqulova, G.Xolboyeva, V.Ahrorov*

Pedagogika va psixologiya kafedrasining 2010 yil 26 avgustdagi yig'ilishining № 1 bayonnomasi bilan tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: **dots. Yu.Ahrorov**

Pedagogika fakulteti o'quv-uslubiy kengashining 2010 yil 29 avgustdagi № 1 bayonnomasi bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy kengash raisi: **dots. A.Azimov**

Pedagogika fakulteti Ilmiy kengashining 2010 yil 29 avgustdagi № 1 qarori bilan tasdiqlangan.

Ilmiy kengash raisi: **dots. T.Qurbonov**

Samarqand – 2010

KIRISH

O'zbekiston Respublikasining taraqqiy etgan mamlakatlar qatoridan munosib o'rin egallashi va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi 2008 yilda iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish uchun fuqarolarning, ayniqsa ziyolilarning ma'naviy salohiyati, iqtisodiy o'zgarishlarini to'g'ri talqin qilishlari va bu jarayonlarni boshqara olishlari hamda XXI asr ilmiy-texnika taraqqiyoti talablariga javob bera olishlari uchun o'quv maskanlarida sifatli kadrlarni yetkazib berish masalasi dolzarb hisoblanadi.

Talabalarga mazkur fan xususiyatlari doirasida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A.Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarlarida keltirilgan materiallar, qoidalar va xulosalarni puxta o'zlashtirishlari, kelgusi faoliyatida samarali foydalanishlari hamda ijodiy yondashishlari taminlash fanni o'rganish oldida turgan asosiy vazifalardan biridir. 2010 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning eng muhim maqsadi va asosiy ustuvor vazifasi – bu islohotlarni davom yettirish va chuqurlashtirish, mamlakatimizni yangilash va modernizasiya qilish, 2009-2012 yillarga mo'ljallangan Inqirozga qarshi choralar dasturini so'zsiz bajarish va shu asosda iqtisodiy rivojlanishning yuqori va barqaror sur'atlarini, samaradorligini hamda makroiqtisodiy muvozanatni ta'minlashdan iboratdir.

Ma'lumki, qabul qilingan "Ta'lim to'g'risida" gi qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" da shaxs kamoloti eng asosiy masala qilib olingan. Respublikamizda ularda ko'rsatib o'tilgan vazifalarni ro'yobga chiqarish bo'yicha jiddiy ishlar amalga oshirilmoqda. Ijtimoiy hayotning barcha jabhalarida oila, tarbiya, muassasalari, ishlab chiqarish korxonasi va jamoat tashkilotlarida pedagogik psixologiyadan foydalanish ta'lim va tarbiyaning shaxslararo ijobiy munosabatlar o'rnatishning, ishlab chiqarish samaradorligini oshirishning garovidir.

Shu ma'noda bakalavrlarni Pedagogika. Psixologiya kursining predmeti, metodlari, ta'lim-tarbiya samaradorligidagi o'rni va mohiyatini bilish muhim hisoblanadi.

Pedagogika.Psichologiya kursining maqsadi - talabalarga ta'lim va tarbiyaning inson va jamiyat hayotidagi ahamiyati haqida, pedagogik psichologiyaning zamonaviy metodlari bilan tanishtirish, ta'lim va tarbiyani psichologik qonuniyatlarini o'rgatishdan iboratdir. Kursning asosiy vazifalariga bakalavrlarni pedagogik faoliyatning ta'lim va tarbiya yo'nalishlarida shaxsning o'z qobiliyat va iqtidorini o'stirish yo'llariga o'rgatish; pedagogik jamoalardagi faoliyatda o'quvchi shaxsiga psichologik ta'sir ko'rsatish

O'quv yuklamasining mavzulari va mashg'ulot turlari bo'yicha taqsimoti

№	Mavzular nomi	Auditoriya soatlari		Mustaqil ish
		ma'ruza	seminar	
	Pedagogika			
1	Pedagogika fanining predmeti, maqsadi va vazifalari	2	2	4
2	Tarbiya nazariyasi	4	4	6
3	Ta'lim nazariyasi	4	2	6
4	Pedagogik mahorat asoslari.	4	4	6
5	Ta'limda pedagogik texnologiyalar	4	4	4
	Psixologiya			
1	Psixologiya fanining dolzarb vazifalari, predmeti va fanlar tizimida tutgan o'rni. Psixologiyaning zamonaviy metodlari va ularni amaliyotga tadbiiq etish.	2	2	4
2	Psixologiyada shaxs va jamiyat muammosi. Jamiyatni boshqarishdagi psixologik qonuniyatlar. Shaxsning faolligi. faoliyat turlari, motivasiyasi va ularni boshqarish.	2	4	4
3	Shaxsning ijtimoiy borliqni bilishi. Bilish mezonlari va uning adekvatligi. Tafakkur va mustaqil fikrlash shart-sharoitlari.	2	2	4
4	Shaxsning individual xususiyatlari va ularni diagnostika qilish. Xarakter, temperament va qobiliyatlarni bilishning ahamiyati.	4	2	4
5	Shaxs taraqqiyotining yoshga bog'liq xususiyatlari. O'spirinlik va yetuklik davrlari psixologiyasi. Akmeologiya.	2	4	2
6	Shaxs insoniy munosabatlar tizimida. Muomala texnikasi va strategiyasi. Psixologiyada ijtimoiy tasir masalasi. Samarali tasir sirlari	2	2	4
7	Guruhlarda ijtimoiy faoliyatni tashkil etish. Guruhlarning turlari. Guruhiiy o'zaro moslik, liderlik va konformizm hodisalari	2	2	4
	Jami	34	34	52
	Xammasi	120		

ASOSIY QISM

1. MA'RUZA MASHG'ULOTLARI

1–mavzu. Pedagogika fanining predmeti, maqsadi va vazifalari (2 soat)

1. Pedagogika tarbiya haqidagi fan
2. O'zbekistonda erkin demokratik, fuqarolik jamiyatni shakllantirishda pedagogika fanining ahamiyati.
3. Pedagogikaning asosiy kategoriyalari: tarbiya, ta'lim, ma'lumot, o'qitish, o'zini o'zi tarbiyalash, mustaqil o'qish.
4. Pedagogik tadqiqotlarning turlari: asosiy, nazariy, amaliy.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b
3. Karimov I.A. Erishilgan yutuqlarni mustahkamlab, yangi marralar sari izchil harakat qilishimiz lozim. // «Xalq so'zi» gazetasi, 2006 yil 11 fevral.
4. Xo'jayev N, Xasanboyev J, Mamajonov I, Musaxonova G. Yangi pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 71-74 b.
5. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.
6. Новый педагогический и информационные технологии в системе образования. – М.: Академия, 2002. 29-45 s.
7. Tojiyev M., Salaxutdinov R., Barakayev M., Abdalova S. Ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalari. – T. 2001.35-39 b.
8. Sonneveld G. O'zbekistonda kasb-hunar. Pedagogik texnika va uning komponentlari tarkibiy qismlari

2–mavzu. Tarbiya nazariyasi (4 soat)

1- ma'ruza mashg'uloti

1. Tarbiya jarayoni haqida tushuncha.
2. Shaxs va uning rivojlanishi haqida tushuncha.
3. Shaxs rivojlanishida yosh va individual xususiyatlar.

2- ma'ruza mashg'uloti

4. Tarbiya usullari haqida tushuncha.
5. Tarbiya turlari.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini

o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3.“Barkamol avlod yili” Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4.Davletshin M.G. Zamonaviy maktab o'qituvchisining psixologiyasi. – T.: O'zbekiston, 2001, 11-15 b.

5.Do'stmuxamedova Sh.A. O'qituvchilarning o'quv faoliyatlarini boshqarish psixologiyasi. – T., 2000, 5-9 b.

6.Rean A.A., Kolominskiy Ya.L. Sosialnaya pedagogicheskaya psixologiya. – Spb., 2000, 39-45 s.

7.Zimnyaya I.A., Pedagogicheskaya psixologiya. – M.: Logos. 2003, – 384 s.

3–mavzu. Ta'lim nazarayasi (4 soat)

1- ma'ruza mashg'uloti

1. Didaktika xaqida umumiy tushuncha.
2. Bilish - ta'lim jarayoninig metodologik asosidir.
3. Ta'limning mazmuni.
4. Ta'lim tamoyillari.
5. Ta'lim tamoyillariga tavsif.

2- ma'ruza mashg'uloti

- 6.Ta'lim metodlari.
- 7.Ta'limni tashkil etish shakllari.
- 8.O'zbekistonda ta'limni isloh qilish tamoyillari.
- 9.«Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» ning asosiy yo'nalishlari.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, “Bumerang” usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1.Karimov I.A. “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari”. T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

2.“Barkamol avlod yili” Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

3.Xakimova M,Xo'jayev N, Axmedov D.Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

4.Bozorov U. Kasb ta'limi O'qituvchisini kasbiy shakllantirishda umumpedagogik fanlarning aqamiyatini oshirish. Magistrlik dissertatsiyasi. – T.: TDPU, 2005. 21-46 b.

5.Volkov G., Baubekova Z. Etnopedagogika. – T., 2000, 45-56 s.

6.Tursunov I, Nishonaliyev U.Pedagogika kursi. – T., 1996, 35-49 b.

4–mavzu. Ta'limda pedagogik texnologiyalar (4 soat)

1- ma'ruza mashg'uloti

1. Pedagogik texnologiya haqida tushuncha.
2. Pedagogik texnologiyalar va ularning tavsifi.
3. Auditoriya bilan ishlashning ijtimoiy-psixologik shartlari.

2- ma'ruza mashg'uloti

4. Faol o'qitish metodlari va ularni tashkil etish.
5. Darsda munozara, breynshtorming va treninglarni o'tkazish.
6. Bahs turlari. Yozma bahsni o'tkazish qoidalari

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, “Bumerang” usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1.Karimov I.A. “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari”. T.: O’zbekiston., 2009.-56 b.

2.O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari” nomli asarini o’rganish bo’yicha o’quv qo’llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G’ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3.“Barkamol avlod yili” Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4.Karimov I.A. “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari”. T.: O’zbekiston., 2009.-56 b.

5.O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari” nomli asarini o’rganish bo’yicha o’quv qo’llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G’ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.:

5–mavzu. Pedagogik mahorat asoslari (4 soat)

1.Pedagogik mahorat haqida tushuncha.

2.Pedagogik texnika va uning komponentlari, tarkibiy kismlari.

3. Pedagogik qobiliyat.

4. Pedagoglarning tarbiyalanuvchilar bilan muomalasi.

5. Pedagog va talaba o’rtasidagi muloqot

Qo’llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, “Bumerang” usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1.Karimov I.A. “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari”. T.: O’zbekiston., 2009.-56 b.

2.O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari” nomli asarini o’rganish bo’yicha o’quv qo’llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G’ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3.“Barkamol avlod yili” Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4.Karimov I.A. “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari”. T.: O’zbekiston., 2009.-56 b.

5.O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari” nomli asarini o’rganish bo’yicha o’quv qo’llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G’ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

6.Xakimova M,Xo’jayev N, Axmedov D.Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

7.Bozorov U. Kasb ta’limi O’qituvchisini kasbiy shakllantirishda umumpedagogik fanlarning aqamiyatini oshirish. Magistrlik dissertatsiyasi. – T.: TDPU, 2005. 21-46 b.

6–mavzu. Psixologiya fanining dolzarb vazifalari, predmeti va fanlar tizimida tutgan o’rni (2 soat)

1.Yangi davr va psixologiya.

2.Psixologiyaning fanlar tizimida tutgan o’rni

3.Psixologiyaning tarmoqlari

4.Psixologiyaning asosiy metodlari.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1.Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

2.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3."Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4.Xakimova M,Xo'jayev N, Axmedov D.Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

5.Andreyeva G.M. Sosialnaya psixologiya. Uchebnik. – M., 1998.

6.Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyshix. 2-izd. – SPb.: Piter, 2004.

7.Gamilton Ya. Chto takoye psixologiya. – SPb.: Piter, 2004.

8.Freyd Z. Psixologiya besoznatelnogo. – SPb.: Piter, 2004.

7–mavzu. Psixologiyada shaxs va jamiyat muammosi. Jamiyatni boshqarishdagi psixologik qonuniyatlar. Shaxsning faolligi, faoliyat turlari, motivatsiyasi va ularni boshqarish (2 soat)

1.Shaxs ijtimoiy tasirlar mahsuli sifatida.

2.Ijtimoiy normalar, sanksiyalar va shaxs.

3.«Men» - obrazi va o'z-o'ziga baho.

4.O'spirinlik davrida shaxs ijtimoiylashuvi.

5.Shaxs va uning faolligi.

6.Motivlarning turlari.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1.Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

2.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3."Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4.Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyshix. 2-izd. – SPb.: Piter, 2004.

5.Gamilton Ya. Chto takoye psixologiya. – SPb.: Piter, 2004.

6.Freyd Z. Psixologiya besoznatelnogo. – SPb.: Piter, 2004.

7.Kloninger S. Teorii lichnosti. – SPb.: Piter, 2003.

8.Nemov R.S. Prakticheskaya Psixologiya Poznaniye sebya: Vliyaniye na lyudey. Posobiye dlya uch-sya. – M.: VLADOS, 2003, 320 s.

8–mavzu. Shaxsning ijtimoiy borliqni bilishi.

Bilish mezonlari va uning adekvatligi. Tafakkur va mustaqil fikrlash shart-sharoitlari (2 soat)

1.Bilish jarayonlari va professional faoliyat.

2.Bilish jarayonlarini boshqarish usullari.

3.Tushunish va tafakkur qilishning ijtimoiy mohiyati.

4.Tafakkurning turlari, shakllari, operatsiyalari.

5. Mustaqil fikrlash - sog'lom ma'naviyatning mezoni sifatida.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3. "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. -T.: 2010. -80 bet.

4. Psixologiya. /Pod red. Krilova A.A. - M., 1998.

5. Nemov R.S. Psixologiya. Kn.1. - M., 1998.

6. Granovskaya R.M. Elementy prakticheskoy psixologii. - SPb, 1997.

9-mavzu. Shaxsning individual xususiyatlari va ularni diagnostika qilish.

Xarakter, temperament va qobiliyatlarni bilishning ahamiyati

(2 soat)

1. Individual - tipologik xususiyatlar klassifikatsiyasi.

2. Shaxs iqtidori va qobiliyatlar diagnostikasi.

3. Qobiliyatlardagi tug'ma va orttirilgan sifatlar.

4. Qobiliyatlarning psixologik strukturasi.

5. Qobiliyatlar va qiziqishlar diagnostikasi.

6. Temperament va faoliyatning individual xususiyatlari.

7. Xarakter va shaxs.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3. "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. -T.: 2010. -80 bet.

4. Xo'jayev N, Xasanboyev J, Mamajonov I, Musaxonova G. Yangi pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 71-74 b.

5. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

6. Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyshix. 2-izd. - SPb.: Piter, 2004.

10-mavzu. Shaxs taraqqiyotining yoshga bog'liq xususiyatlari. O'spirinlik va yetuklik davrlari psixologiyasi. Akmeologiya (2 soat)

1. Shaxs taraqqiyotidagi ijtimoiy va genotipik omillar.

2. Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo'lish.

3. O'smirlik va o'spirinlik davrlarida shaxs ijtimoiylashuvining o'ziga xosligi.

4. Yoshlardagi attraksiya va emosional munosabatlar.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1.Karimov I.A. “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari”. T.: O’zbekiston., 2009.-56 b.

2.O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari” nomli asarini o’rganish bo’yicha o’quv qo’llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G’ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3.“Barkamol avlod yili” Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4.Xo’jayev N,Xasanboyev J,Mamajonov I, Musaxonova G.Yangi pedagogik texnologiyalar.T, TDIU.- 2007. 71-74 b.

5.Xakimova M,Xo’jayev N, Axmedov D.Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

6.Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyshix. 2-izd. – SPb.: Piter, 2004.

7.Gamilton Ya. Chto takoye psixologiya. – SPb.: Piter, 2004.

8.Freyd Z. Psixologiya besoznatelnogo. – SPb.: Piter, 2004.

9.Kloninger S. Teorii lichnosti. – SPb.: Piter, 2003.

11–mavzu. Shaxs insoniy munosabatlar tizimida. Muomala texnikasi va strategiyasi. Psixologiyada ijtimoiy tasir masalasi. Samarali tasir sirlari (2 soat)

1. Insoniy munosabatlar psixologiyasi.

2. Shaxslararo muomalaning shaxs taraqqiyotidagi o’rni.

3. Insoniy muomala va muloqotning psixologik vositalari.

4. Muloqot va uni o’rganish muammolari.

5. Samarali ta’sir psixologiyasi.

Qo’llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, “Bumerang” usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1.Karimov I.A. “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari”. T.: O’zbekiston., 2009.-56 b.

2.O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O’zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo’llari va choralari” nomli asarini o’rganish bo’yicha o’quv qo’llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G’ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3.“Barkamol avlod yili” Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4.Xo’jayev N,Xasanboyev J,Mamajonov I, Musaxonova G.Yangi pedagogik texnologiyalar.T, TDIU.- 2007. 71-74 b.

5.Xakimova M,Xo’jayev N, Axmedov D.Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

6.Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyshix. 2-izd. – SPb.: Piter, 2004.

7.Gamilton Ya. Chto takoye psixologiya. – SPb.: Piter, 2004.

8.Freyd Z. Psixologiya besoznatelnogo. – SPb.: Piter, 2004.

12–mavzu. Guruhlarda ijtimoiy faoliyatni tashkil etish. Guruhlarning turlari.

Guruhiy o’zaro moslik, liderlik va konformizm hodisalari. (2 soat)

1. Shaxs va guruh. Referent guruhlar.

2. Guruhlarning turlar.

3. Guruh o'lchamlari va uning tizimini o'rganish
4. Jamoalarda psixologik o'zaro moslik jihatlari.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b
3. "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.
4. Xo'jayev N, Xasanboyev J, Mamajonov I, Musaxonova G. Yangi pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 71-74 b.
5. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.
6. Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyux. 2-izd. – SPb.: Piter, 2004.
7. Gamilton Ya. Chto takoye psixologiya. – SPb.: Piter, 2004.
8. Freyd Z. Psixologiya besoznatelynogo. – SPb.: Piter, 2004.
9. Kloninger S. Teorii lichnosti. – SPb.: Piter, 2003.
10. Nemov R.S. Prakticheskaya Psixologiya Poznaniye sebya: Vliyaniye na lyudey. Posobiye dlya uch-sya. – M.: VLADOS, 2003, 320 s.

2. AMALIY (SEMINAR) MASHG'ULOTLARINING MAVZULARI VA REJALARI

1–mavzu. Pedagogika fanining predmeti, maqsadi va vazifalari (2 soat)

1. Pedagogika tarbiya haqidagi fan
 2. O'zbekistonda erkin demokratik, fuqarolik jamiyatni shakllantirishda pedagogika fanining ahamiyati.
 3. Pedagogikaning asosiy kategoriyalari: tarbiya, ta'lim, ma'lumot, o'qitish, o'zini o'zi tarbiyalash, mustaqil o'qish.
 4. Pedagogik tadqiqotlarning turlari: asosiy, nazariy, amaliy.
- Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar:** Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b
3. Karimov I.A. Erishilgan yutuqlarni mustahkamlab, yangi marralar sari izchil harakat qilishimiz lozim. // «Xalq so'zi» gazetasi, 2006 yil 11 fevral.
4. Xo'jayev N, Xasanboyev J, Mamajonov I, Musaxonova G. Yangi pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 71-74 b.

5. Xakimova M., Xo'jayev N., Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

6. Новый педагогический и информационные технологии в системе образования. – М.: Академия, 2002. 29-45 с.

7. Tojiyev M., Salaxutdinov R., Barakayev M., Abdalova S. Ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalari. – T. 2001. 35-39 b.

8. Sonneveld G. O'zbekistonda kasb-hunar. Pedagogik texnika va uning komponentlari tarkibiy qismlari

2–mavzu. Tarbiya nazariyasi (2 soat)

1- amaliy mashg'ulot

1. Tarbiya jarayoni haqida tushuncha.
2. Shaxs va uning rivojlanishi haqida tushuncha.
3. Shaxs rivojlanishida yosh va individual xususiyatlar.

2- amaliy mashg'ulot

4. Tarbiya usullari haqida tushuncha.
5. Tarbiya turlari.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3. "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4. Davletshin M.G. Zamonaviy maktab o'qituvchisining psixologiyasi. – T.: O'zbekiston, 2001, 11-15 b.

5. Do'stmuxamedova Sh.A. O'qituvchilarning o'quv faoliyatlarini boshqarish psixologiyasi. – T., 2000, 5-9 b.

6. Rean A.A., Kolominskiy Ya.L. Sosialnaya pedagogicheskaya psixologiya. – Spb., 2000, 39-45 s.

7. Zimnyaya I.A., Pedagogicheskaya psixologiya. – M.: Logos. 2003, – 384 s.

3–mavzu. Ta'lim nazariyasi (2 soat)

1- amaliy mashg'ulot

1. Didaktika haqida umumiy tushuncha.
2. Bilish - ta'lim jarayonining metodologik asosidir.
3. Ta'limning mazmuni.
4. Ta'lim tamoyillari.
5. Ta'lim tamoyillariga tavsif.

2- amaliy mashg'ulot

6. Ta'lim metodlari.
7. Ta'limni tashkil etish shakllari.
8. O'zbekistonda ta'limni isloh qilish tamoyillari.
9. «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi» ning asosiy yo'nalishlari.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1.Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

2.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3."Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4.Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

5.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

6.Xakimova M,Xo'jayev N, Axmedov D.Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

7.Bozorov U. Kasb ta'limi O'qituvchisini kasbiy shakllantirishda umumpedagogik fanlarning aqamiyatini oshirish. Magistrlik dissertatsiyasi. – T.: TDPU, 2005. 21-46 b.

8.Volkov G., Baubekova Z. Etnopedagogika. – T., 2000, 45-56 s.

9.Tursunov I, Nishonaliyev U.Pedagogika kursi. – T., 1996, 35-49 b.

4–mavzu. Ta'limda pedagogik texnologiyalar (4 soat)

1- amaliy mashg'ulot

1. Pedagogik texnologiya haqida tushuncha.
2. Pedagogik texnologiyalar va ularning tavsifi.
3. Auditoriya bilan ishlashning ijtimoiy-psixologik shartlari.

2- amaliy mashg'ulot

4. Faol o'qitish metodlari va ularni tashkil etish.
5. Darsda munozara, breynstorming va treninglarni o'tkazish.

6. Bahs turlari. Yozma bahsni o'tkazish qoidalari

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1.Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

2.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3."Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4.Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

5.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

6. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

5–mavzu. Pedagogik mahorat asoslari (2 soat)

1. Pedagogik mahorat haqida tushuncha.
2. Pedagogik texnika va uning komponentlari, tarkibiy qismlari.
3. Pedagogik qobiliyat.
4. Pedagoglarning tarbiyalanuvchilar bilan muomalasi.
5. Pedagog va talaba o'rtasidagi muloqot

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b
3. "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.
4. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b
6. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.
7. Bozorov U. Kasb ta'limi O'qituvchisini kasbiy shakllantirishda umumpedagogik fanlarning aqamiyatini oshirish. Magistrlik dissertatsiyasi. – T.: TDPU, 2005. 21-46 b.

6–mavzu. Psixologiya fanining dolzarb vazifalari, predmeti va fanlar tizimida tutgan o'rni (2 soat)

1. Yangi davr va psixologiya.
2. Psixologiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni
3. Psixologiyaning tarmoqlari
4. Psixologiyaning asosiy metodlari.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b
3. "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.
4. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.
5. Andreyeva G.M. Sosialnaya psixologiya. Uchebnik. – M., 1998.
6. Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyshix. 2-izd. – SPb.: Piter, 2004.

7–mavzu. Psixologiyada shaxs va jamiyat muammosi. Jamiyatni boshqarishdagi psixologik qonuniyatlar. Shaxsning faolligi, faoliyat turlari, motivasiyasi va ularni boshqarish (2 soat)

1. Shaxs ijtimoiy tasirlar mahsuli sifatida.
2. Ijtimoiy normalar, sanksiyalar va shaxs.
3. «Men» - obrazi va o'z-o'ziga baho.
4. O'spirinlik davrida shaxs ijtimoiylashuvi.
5. Shaxs va uning faolligi.
6. Motivlarning turlari.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b
3. "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.
4. Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyshix. 2-izd. – SPb.: Piter, 2004.
5. Gamilton Ya. Chto takoye psixologiya. – SPb.: Piter, 2004.
6. Freyd Z. Psixologiya bessoznatel'nogo. – SPb.: Piter, 2004.

10–mavzu. Shaxsning ijtimoiy borliqni bilishi.

Bilish mezonlari va uning adekvatligi. Tafakkur va mustaqil fikrlash shart-sharoitlari (2 soat)

1. Bilish jarayonlari va professional faoliyat.
2. Bilish jarayonlarini boshqarish usullari.
3. Tushunish va tafakkur qilishning ijtimoiy mohiyati.
4. Tafakkurning turlari, shakllari, operasiyalari.
5. Mustaqil fikrlash - sog'lom ma'naviyatning mezoni sifatida.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b
3. "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.
4. Psixologiya. /Pod red. Krilova A.A. – M., 1998.
5. Nemov R.S. Psixologiya. Kn.1. – M., 1998.
6. Granovskaya R.M. Elementy prakticheskoy psixologii. – SPb, 1997.

12–mavzu. Shaxsning individual xususiyatlari va ularni diagnostika qilish.

Xarakter, temperament va qobiliyatlarni bilishning ahamiyati

(2 soat)

1. Individual - tipologik xususiyatlar klassifikatsiyasi.
2. Shaxs iqtidori va qobiliyatlar diagnostikasi.

3. Qobiliyatlardagi tug' ma va orttirilgan sifatlar.
4. Qobiliyatlarning psixologik strukturasi.
5. Qobiliyatlar va qiziqishlar diagnostikasi.
6. Temperament va faoliyatning individual xususiyatlari.
7. Xarakter va shaxs.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b
3. "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.
4. Xo'jayev N, Xasanboyev J, Mamajonov I, Musaxonova G. Yangi pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 71-74 b.
5. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.
6. Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyshix. 2-izd. – SPb.: Piter, 2004.
7. Gamilton Ya. Chto takoye psixologiya. – SPb.: Piter, 2004.

13–mavzu. Shaxs taraqqiyotining yoshga bog'liq xususiyatlari. O'spirinlik va yetuklik davrlari psixologiyasi. Akmeologiya (2 soat)

1. Shaxs taraqqiyotidagi ijtimoiy va genotipik omillar.
2. Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo'lish.
3. O'smirlik va o'spirinlik davrlarida shaxs ijtimoiylashuvining o'ziga xosligi.
4. Yoshlardagi atraksiya va emosional munosabatlar.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, "Bumerang" usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari". T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning "Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari" nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b
3. "Barkamol avlod yili" Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.
4. Xo'jayev N, Xasanboyev J, Mamajonov I, Musaxonova G. Yangi pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 71-74 b.
5. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.
6. Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyshix. 2-izd. – SPb.: Piter, 2004.
7. Gamilton Ya. Chto takoye psixologiya. – SPb.: Piter, 2004.
8. Freyd Z. Psixologiya besoznatelnogo. – SPb.: Piter, 2004.
9. Klöninger S. Teorii lichnosti. – SPb.: Piter, 2003.

14–mavzu. Shaxs insoniy munosabatlar tizimida. Muomala texnikasi va strategiyasi. Psixologiyada ijtimoiy tasir masalasi. Samarali tasir sirlari (2 soat)

1. Insoniy munosabatlar psixologiyasi.
2. Shaxslararo muomalaning shaxs taraqqiyotidagi o'рни.
3. Insoniy muomala va muloqotning psixologik vositalari.
4. Muloqot va uni o'rganish muammolari.
5. Samarali ta'sir psixologiyasi.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, “Bumerang” usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari”. T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari” nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3. “Barkamol avlod yili” Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4. Xo'jayev N, Xasanboyev J, Mamajonov I, Musaxonova G. Yangi pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 71-74 b.

5. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

6. Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuyshix. 2-izd. – SPb.: Piter, 2004.

7. Gamilton Ya. Chto takoye psixologiya. – SPb.: Piter, 2004.

8. Freyd Z. Psixologiya besoznatelnogo. – SPb.: Piter, 2004.

15–mavzu. Guruhlarda ijtimoiy faoliyatni tashkil etish. Guruhlarning turlari.

Guruhliy o'zaro moslik, liderlik va konformizm hodisalari. (2 soat)

1. Shaxs va guruh. Referent guruhlar.
2. Guruhlarning turlar.
3. Guruh o'lchamlari va uning tizimini o'rganish
4. Jamoalarda psixologik o'zaro moslik jihatlari.

Qo'llaniladigan pedagogik texnologiyalar: Aqliy xujum, klaster usullari, Venn diagrammasi, “Bumerang” usullari.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. Karimov I.A. “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari”. T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Islom Karimovning “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari” nomli asarini o'rganish bo'yicha o'quv qo'llanma. Tuzuvchilar: B.Yu.Xodiyev, A.Sh.Bekmurodov, U.V.G'ofurov, B.K.Tuxliyev.-T.: Iqtisodiyot, 2009.-120 b

3. “Barkamol avlod yili” Davlat dasturi. –T.: 2010. -80 bet.

4. Xo'jayev N, Xasanboyev J, Mamajonov I, Musaxonova G. Yangi pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 71-74 b.

5. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. T, TDIU.- 2007. 166 b.

3. MUSTAQIL ISHLARNI TASHKIL ETISHNING SHAKLI VA MAZMUNI

Mustaqil ta'lim talabalarga bilimlarini yanada chuqurroq egallashga, fan bo'yicha malaka va ko'nikmalarini mustaxkamlashga yordam beradi. Mustaqil ta'limning eng asosiy

sharti shundan iboratki u talabalarni o'z ustida ishlashga, mustaqil bilim olishga va o'z mahoratlarini mustaqil ravishda mukammallashtirib borishlari uchun asos yaratadi. Bu esa kelajkdagi yetuk, o'z ustida tinmay ish olib boruvchi kadrlarni yetishtirishga yordam beradi.

“Pedagogika. Psixologiya” kursi bo'yicha mustaqil ishni bajarish bo'yicha o'quv-uslubiy ko'rsatma ishlab chiqilgan va chop etilgan, undan foydalanish mumkin.

4. KURS ISHLARI BO'YICHA USLUBIY KO'RSATMA

Fan bo'yicha kurs ishi ishchi o'quv rejada rejalashtirilmagan.

5. TAVSIYA ETILADIGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

I. O'zbekiston Respublikasi Qonunlari.

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi.- T.: O'zbekiston, 2009. – 40 b.

2. Kadrlar tayyorlash milliy dasturi // Oliy ta'lim Me'yoriy hujjatlari /– T.: “Sharq”, 2001. – B. 18-52.

3. “Ta'lim to'g'risida” O'zbekiston Respublikasining Qonuni // Oliy ta'lim Me'yoriy hujjatlari . – T.: “Sharq”, 2001. – B. 3-18.

II. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmon va Qarorlari.

4. «Axborot texnologiyalari sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish to'g'risida» O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Qarori. Xalq so'zi gazetasi, 2005, 3-iyun.

III. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Qarorlari va O'zbekiston Respublikasi vazirliklari me'yoriy-huquqiy hujjatlari.

5. Islom Karimov. “Erishilgan yutuqlarni mustahkamlab, yangi marralar sari izchil harakat qilishimiz lozim”. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasidagi 2005 yil yakunlariga bag'ishlangan ma'ruzasi. 10 fevral, 2006 y.

6. «O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimi uchun darsliklar va o'quv adabiyotining yangi avlodini yaratish to'g'risida» O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 16 avgustdagi 341-sonli Qarori.

7. «2010 yilgacha bo'lgan davrda o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimi pedagog va muhandis pedagog kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish dasturi» O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 4-oktyabrdagi 400-sonli Qarori.

8. O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining “Oliy ta'limga oid me'yoriy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida”gi 2000 yil 22 sentyabr 251 sonli buyrug'i.

9. O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining “Ijtimoiy gumanitar fanlar bo'yicha ma'ruza matnlarini tayyorlash va nashr etish to'g'risida”gi 2000 yil 19 iyun 176 sonli buyrug'i.

IV. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari

10. Karimov I.A. “Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etishning yo'llari va choralari”. T.: O'zbekiston., 2009.-56 b.

11. Islom Karimov. «Mamlakatimiz taraqqiyotining qonuniy asoslarini mustahkamlash faoliyatimiz mezoni bo'lishi darkor». O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining beshinchi yalpi majlisidagi ma'ruza. Xalq so'zi. 2006 yil. 25 fevral.

12. Islom Karimov. Ozod va obod vatan, erkin va farovon hayot pirovard maqsadimiz. T., «O'zbekiston», 2000 y.

13. Islom Karimov. O'z kelajagimizni o'z qo'limiz bilan qurmoqdamiz. T., «O'zbekiston» 1999 y.
14. Islom Karimov. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda. T., «O'zbekiston» 1999 y.
15. Islom Karimov. Barkamol avlod orzusi T., «Sharq» 1999 y.

V. Darsliklar

16. Miloradova N.G. Psixologiya i pedagogika: Uchebnik. – M.: Gardariki, 2006. – 335 s.
17. Shapovalenko I.V. Vozrastnaya psixologiya (Psixologiya razvitiya i vozrastnaya psixologiya). – M.: Gardariki, 2006. – 349 s.
18. Obuxova L.F. Vozrastnaya psixologiya: Uchebnik dlya vuzov. – M.: Vyssheye obrazovaniye; MGPPU, 2006. – 460 s.
19. Oganessian N.T. Pedagogicheskaya psixologiya. Sistema raznourovnevnykh kontrolnykh zadaniy: Uchebnoye posobiye. / N.T. Oganessian. – M.: KNORUS, 2006. – 328 s.
20. Grigorovich L.A., Marsinkovskaya T.D. Pedagogika i psixologiya: Uchebnoye posobiye. – M.: Gardariki, 2006. – 480 s.
21. Peters V.A. Psixologiya i pedagogika v voprosax i otvetax: Uchebnoye posobiye. – M.: TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2005. – 304 s.
22. Shapovalenko I.V. Vozrastnaya psixologiya (Psixologiya razvitiya i vozrastnaya psixologiya). – M.: Gardariki, 2005. – 349 s.
23. Miloradova N.G. Psixologiya i pedagogika: Uchebnik. – M.: Gardariki, 2005. – 335 s.
24. Pronina Ye.N., Lukashevich V.V. Psixologiya i pedagogika. Uchebnik dlya studentov VUZov. – M.: Elit, 2004, 43-56 s.
25. Pedagogika professionalnogo obrazovaniya. Pod. red. V.A. Slastenina. – M.: Akademiya, 2004, 56-67 s.
26. Slastenin V.A., Isayev I.F., Mishchenko A.I., Shiyanov Ye.N.. Pedagogika. – M.: Shkolnaya pressa. 2004, 24-33 s.
27. Psixologiya i pedagogika. Pod. red. A.A. Radugina. – M., 2003, 57-68 s.
28. Nemov R.S. Psixologiya. Ucheb. dlya stud. vyssh. ped. ucheb. zavedeniy: V 3 kn. – M., 2003, 67-89 s.
29. Zimnyaya I.A., Pedagogicheskaya psixologiya. – M.: Logos, 2003, -384 s.
30. Drujinina V. Psixologiya. – SPb.: Piter, 2003, -56 s.
31. Freyd. Z. Psixologiya besoznatelynogo. – SPb.: Piter, 2003, -91 s.
32. Kloninger S. Teorii lichnosti. Uchebnik. – SPb.: Piter, 2003, 12 s.
33. Kтыlov S.A. Psixologiya. Uchebnik. – SPb.: Piter, 2003, -126 s.
34. Nemov R.S. Psixologiya. Uchebnik v 3 t. – SPb.: Piter, 2003, -185 s.
35. Burlachuk L. Psixodiagnostika. Uchebnik. – SPb.: Piter, 2002, -74 s.
36. Gafarov A.Z., Yugay A.X. Pedagogik amaliyot. – T., 2002, 16-bet.
37. Davletshin M.G., To'ychiyeva S.M. Umumiy psixologiya. – T., 2002, 55-bet.
38. Basova N.V. Pedagogika i prakticheskaya psixologiya. – M.: Feniks, 2000, 45-61 s.
39. O'zbekistonda biznes keyslar: O'zbekiston Respublikasidagi biznes ta'limotida "Keys–Stadi" uslubining qo'llanilishi. Mualliflar guruhi. – T.: Akademiya, 2006, – 645 b.
40. Psixologiya i pedagogika. Ekzamenatsionnyye otvety. Studentu vuza. – M.: 2006. – 48 s.
41. Oganessian N.T. Pedagogicheskaya psixologiya. Sistema raznourovnevnykh kontrolnykh zadaniy: Uchebnoye posobiye. / N.T. Oganessian. – M.: KNORUS, 2006. – 328 s.

s.

42. Grigorovich L.A., Marsinkovskaya T.D. Pedagogika i psixologiya: Uchebnik. posobiye. – M.: Gardariki, 2006. – 480 s.

43. Psixodiagnostika i proforiyentasiya v obrazovatelnykh uchrejdeniyax / Red. –sost. L.D. Stolyarenko. Rostov n/D: Feniks, 2005. – 416 s.

44. Kamenskaya V.G. Detskaya psixologiya s elementami psixofiziologii: Uchebnoye posobiye. – M.: FORUM: INFRA-M, 2005. – 288 s.

45. Peters V.A. Psixologiya i pedagogika v voprosax i otvetax: Uchebnik. posobe. – M.: TK Velbi, Izd-vo Prospekt, 2005. – 304 s.

46. Nevejina M.M., Pushkaryova N.V., Sharoxina Ye.V. Pedagogika: Uchebnoye posobiye. – M.: Izdatelstvo RIOR, 2005 – 89 s.

47. Aysmontas B.B. Pedagogicheskaya psixologiya: sxemy i testy. – M.: Izd-vo VLADOS-PRESS, 2004. – 208 s.

48. Voljskiy A. Metodika vospitatelnoy raboty s molodejyu. – M., 2003, 41-46 s.

49. Kotov V. Vospitatelnaya rabota v shkole: opyt i problemy. – SPb.: Sev.siyaniye, 2003, 19-22 s.

50. Karimova V.M. va boshqalar. Mustaqil tafakkurni shakllantirish masalalari. – T., 2003, 17-bet.

51. Xo'jayev N. va boshqalar. Pedagogika asoslari. – T., 2003, 7-11-bet.

52. Xo'jayev N. va boshqalar. Ta'lim nazariyasi. – T.: 2003, 13-19-bet.

53. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari: mazmuni, loyihalashtirish va amalga oshirish. Ekspres qo'llanma. – T., 2001. TESIS loyihasi. 21-26-bet.

54. Karimova V.M. Targibotning psixologik uslublari. Ma'ruzalar matni. – T., 2001, 8-bet.

55. Ananyev B. Chelovek kak predmet poznaniya. – SPb.: Piter, 2001, -96 s.

VI. O'quv qo'llanmalar

56. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti I.A. Karimovning "Mamlakatimizni modernizatsiya qilish va kuchli fuqarolik jamiyati barpo etish – ustuvor maqsadimiz" hamda "Asosiy vazifamiz – Vatanimiz taraqqiyoti va xalqimiz faravonligini yanada yuksaltirish" nomli ma'ruzalarini o'rganish bo'yicha o'quv-uslubiy majmua. – Toshkent: Iqtisodiyot. - 2010. -340 b.

57. Karimova V.M va boshqalar. Pedagogika. Psixologiya. O'quv qo'llanma. T.2009. 300 b.

58. Xo'jayev N, Xasanboyev J, Mamajonov I, Musaxonova G. Yangi pedagogik texnologiyalar. O'quv qo'llanma T, TDIU.- 2007. 180 b.

59. Xakimova M, Xo'jayev N, Axmedov D. Pedagogik texnologiyalar. O'quv qo'llanma T, TDIU.- 2007. 166 b.

60. Xo'jayev N., Tojiboyeva D., Mamaraximov B., Shomuratova N. Kasbiy ta'lim metodikasi. O'quv qo'llanma T.: TDIU.- 2007. 190 b.

61. Ochilova G, Musaxonova G. Pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma T, TDIU.- 2007. 165 b.

62. Xo'jayev N, Xoshimova M, Xakimova M, Ochilova G, Musaxonova G. Pedagogika. O'quv qo'llanma T, TDIU.- 2007. 370 b.

63. Xakimov M. Kasb pedagogikasi. O'quv qo'llanma T, TDIU.- 2007. 194 b.

64. Maxkamov U, Tilyabova N. Kasbiy mahorat. O'quv qo'llanma T, TDIU.- 2007. 122 b.

65. Rasulova Sh. Abdullayeva R. Pedagogicheskaya etika. O'quv qo'llanma T, TDIU.- 2007. 134 b.

VII. Statistik ma'lumotlar to'plami

66. O'zbekistonning 2008 yildagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi ko'rsatkichlari. – T.: O'zbekiston, 2009.

VIII. Internet saytlari

67. www.glef.org. Djordj Lukasning Ta'limning fondi.
68. www.newhorizons.org. Ta'limning yangi ufqlari.
69. www.rhyecherswithoutborders.org. Chegarasiz o'qituvchilar.
70. www.thyelearningwyeb.net. Ta'lim tarmog'i.
71. www.inetlibrary.com. Internet-kutubxona

3-bosqich talabalari uchun «Pedagogika. Psixologiya» fani bo'yicha reyting nazoratlari

GRAFIGI

Pedagogika va psixologiya kafedrası

Ta'lim yo'nalishi: «**Barcha bakalavriat yo'nalishlari**».

Umumiy o'quv soati – 120, shundan ma'ruza – 34, seminar – 34, mus.ish – 52.

Ishchi o'quv dasturidagi mavzular tartib raqami	Umumiy soat						Baholash turi	Nazorat shakli	Bali		Muddati
	Ma'ruza	Seminar	Laboratoriya	Amaliy	Mustaqil ish	Jami			Max. ball	Sar. ball	
PEDAGOGIKA											
1-5 mavzu	18	16	-	-	26	60	1-JB	Kundalik nazorat, nazorat ishi, test	18		Dars jarayonida
1-5 mavzu	18	16	-	-	26	60	1-OB	Yozma	17		Jadval asosida
PSIXOLOGIYA											
6-12 mavzu	16	18	-	-	26	60	1-JB	Kundalik nazorat, nazorat ishi, test	17		Dars jarayonida
6-12 mavzu	16	18	-	-	26	60	1-OB	Yozma	18		Jadval asosida
							JB+OB		70	39	
1-12 mavzu	34	34	-	-	52	120	YaB	Yozma	30		Jadval asosida
Jami	16	18	-	-	26	60			100	55	

JNlar uchun ajratilgan maksimal ballning taqsimlanishi:				
№	Baholanadigan ish turlari	35	1-JB (18)	2-JB (17)
1	Mavzular bo'yicha yozma ishga	14	7	7
2	Uy vazifasiga	14	7	7
3	Mustaqil ta'limga	7	4	3
ONlar uchun ajratilgan maksimal ballning taqsimlanishi:				
№	Yozma ish	35	1-OB (17)	2-OB (18)
1	1-nazariy savol	14	7	7
2	2-nazariy savol	14	7	7
3	3-savol (mustaqil ta'lim)	7	3	4
YaN uchun ajratilgan maksimal ballning taqsimlanishi:				
№	Yozma ish yoki og'zaki	YaB (30)		
1	1-nazariy savol	6		
2	2-nazariy savol	6		
3	3-nazariy savol	6		
4	4-nazariy savol	6		
5	5-savol (mustaqil ta'lim)	6		

Kafedra mudiri:

dos. Yu.Ahrorov

«Pedagogika. Psixologiya» fani bo'yicha barcha bakalvriat yo'nalish talabalari bilimini reyting tizimi asosida baholash mezonlari

Joriy nazoratlarda baholashlar mezonlari

Maksimal ball			Baholanadigan ish turlari
Jami	1-JB	2-JB	
10	5	5	Darsga nazariy tayyorgarlik bilan kelish va faol ishtirok etish
16	8	8	Umumiy va yakka tartibdagi uy vazifalarini bajarish
9	5	4	O'quv dasturiga qo'shimcha referat yozish, amaliy topshiriqlar bajarish va himoya qilish (mustaqil ta'lim)
35	18	17	

Oraliq va yakuniy nazoratlarda baholashlar mezonlari

Ball			Talabaniy bilim, ko'nikma, fikrlash darajasi
1-OB	2-OB	YaB	
18	17	30	Talaba fanning mohiyati va iqtisodiyotdagi o'rmini, o'tilgan materialni chuqur tushunadi, savolga aniq va to'liq javob beradi, faktlarga to'g'ri baho bera oladi, mustaqil fikrlay oladi, xulosalarni asoslay olish qobiliyatiga ega, javobda mantiqiy ketma-ketlikka amal qiladi, masalani hal qilishga ijodiy yondasha oladi, amaliy topshiriqlarni to'g'ri va o'ziga xos usullarda hal qila oladi, to'g'ri xulosa chiqaradi.
16	15	33	Talaba o'tilgan materialni va uning mohiyatini ancha chuqur tushunadi, savollarga to'liq javob beradi. Lekin umumiy xarakterdagi ayrim xatoliklarga yo'l qo'yadi, faktlarga to'g'ri baho bera oladi, mustaqil fikrlash va xulosalarni asoslash qobiliyati bor, javobda mantiqiy ketma-ketlikka amal qiladi, masalani hal qilishga ijodiy yondasha oladi, amaliy topshiriqlarni umuman to'g'ri hal qila oladi, lekin xulosalarda noaniqliklar uchraydi.
15	14	29	Talaba o'tilgan materialni va uning mohiyatini juda yaxshi tushunadi, savollarga umuman to'liq javob beradi, lekin ayrim noaniqliklarga yo'l qo'yadi, faktlarga to'g'ri baho bera oladi, mustaqil fikrlay oladi, lekin ba'zi xulosalarni to'liq asoslab berolmaydi, masalani hal qilishga umuman ijodiy yondasha oladi, amaliy topshiriqlarni biroz qiyinchilik bilan, lekin umuman to'g'ri hal qiladi, xulosalarida noaniqliklar uchraydi.
13	12	26	Talaba o'tilgan materialni va uning iqtisodiyotdagi ahamiyatini yaxshi tushunadi, savollarga to'liq javob beradi, lekin ba'zi umumiy xarakterdagi xatoliklarga yo'l qo'yadi, faktlarga baho berishda biroz qiynaladi, umuman mustaqil fikrlay oladi, lekin ayrim xulosalarni asoslab bera olmaydi, masalani hal qilishga ancha ijodiy yondashadi, amaliy topshiriqlarni hal qilishda ayrim umumiy xarakterdagi xatoliklarga yo'l qo'yadi, xulosalarida noaniqliklar uchraydi.
12	11	22	Talaba o'tilgan materialni va uning mohiyatini umuman tushunadi, savollarga ancha aniq va to'liq javob beradi, lekin ayrim xatoliklarga yo'l qo'yadi, ayrim faktlarni shunchaki yodlab olganligi sezilib turadi, ayrim xulosalarni to'g'ri asoslab bera olmaydi, masalani hal qilishga ijodiy yondashish sezilmaydi, amaliy topshiriqlarni hal qilishda ayrim xatoliklarga yo'l qo'yadi, xulosalarida noaniqliklar uchraydi.
11	10	18	Talaba o'tilgan materialni umuman biladi. Savollarga aniq va to'liq javob berishga harakat qiladi, lekin ayrim jiddiy xatoliklarga yo'l qo'yadi, qator faktlarni shunchaki yodlaganligi seziladi, xulosalarni asoslashda

			qiynaladi, ijodiy yondashish sezilmaydi, amaliy topshiriqlarni umuman hal qiladi, ba'zi jiddiy xatoliklarga yo'l qo'yadi.
6-9	5-8	15	Talaba o'tilgan materialni qisman biladi, javobda jiddiy kamchiliklarga yo'l qo'yadi, faktlarni baholab bera olmaydi, xulosalarni asoslashda qiynaladi, masalani hal qilishga ijodiy yondasha olmaydi, amaliy topshiriqlarni hal qilishda qiynaladi yoki hal qila olmaydi.
0-5	0-4	0-10	Talaba o'tilgan material haqida qisman, uzuq-yuluq tasavvurga ega, materialda yaxshi o'zlashtirilmagan, bilgan narsasini ham faqat yodlaganligi sezilib turadi, faktlarga baho bera olmaydi, amaliy topshiriqlarni deyarli hal qila olmaydi.

Kafedra mudiri:

dos. Yu.Ahrorov

«Tasdiqlayman»
Pedagogika fakultet dekani
dos. T.Qurbonov _____
 « _____ » _____ **2010 y.**

A. Navoiy nomidagi Samarqand davlat universiteti
Pedagogika fakulteti «Pedagogika va psixologiya» kafedrası

_____ (lavozimi) _____ O'qituvchining ismi-familiyasi _____ fan
 _____ (ta'lim yo'nalishi) _____ guruh

2010-2011 o'quv yili uchun

KALENDAR ISH REJA

№	O'tiladigan mavzu	Dars shakli	Soat	O'tkazish sanasi	Ijro belgisi	Izoh
1	Pedagogika fanining predmeti, maqsadi va vazifalari	ma'ruza	2			
2	Tarbiya nazariyasi	ma'ruza	4			
3	Ta'lim nazariyasi	ma'ruza	4			
4	Pedagogik mahorat asoslari.	ma'ruza	4			
5	Ta'limda pedagogik texnologiyalar	ma'ruza	4			
6	Psixologiya fanining dolzarb vazifalari, predmeti va fanlar tizimida tutgan o'рни. Psixologiyaning zamonaviy metodlari va ularni amaliyotga tadbiq etish.	ma'ruza	2			
7	Psixologiyada shaxs va jamiyat muammosi. Jamiyatni boshqarishdagi psixologik qonuniyatlar. Shaxsning faolligi, faoliyat turlari, motivasiyasi va ularni boshqarish.	ma'ruza	2			
8	Shaxsning ijtimoiy borliqni bilishi. Bilish mezonlari va uning adekvatligi. Tafakkur va mustaqil fikrlash shart-sharoitlari.	ma'ruza	2			
9	Shaxsning individual	ma'ruza	4			

	xususiyatlari va ularni diagnostika qilish. Xarakter, temperament va qobiliyatlarni bilishning ahamiyati.					
10	Shaxs taraqqiyotining yoshga bog'liq xususiyatlari. O'spirinlik va yetuklik davrlari psixologiyasi. Akmeologiya.	ma'ruza	2			
11	Shaxs insoniy munosabatlar tizimida. Muomala texnikasi va strategiyasi. Psixologiyada ijtimoiy tasir masalasi. Samarali tasir sirlari	ma'ruza	2			
12	Guruhlarda ijtimoiy faoliyatni tashkil etish. Guruhlarning turlari. Guruhiy o'zaro moslik, liderlik va konformizm hodisalari	ma'ruza	2			
	Jami:		34 soat			

Kafedra mudiri:

dos. Yu.Ahrorov

«Tasdiqlayman»
Pedagogika fakultet dekani
dos. T.Qurbonov _____
« _____ » _____ **2010 y.**

A. Navoiy nomidagi Samarqand davlat universiteti
Pedagogika fakulteti «Pedagogika va psixologiya» kafedrası

(lavozimi) _____ O'qituvchining ismi-familiyasi _____ fán _____

(ta'lim yo'nalishi) _____ guruh _____

2010-2011 o'quv yili uchun

KALENDAR ISH REJA

№	O'tiladigan mavzu	Dars shakli	Soat	O'tkazish sanasi	Ijro belgisi	Izoh
1	Pedagogika fanining predmeti, maqsadi va vazifalari	seminar	2			
2	Tarbiya nazariyasi	seminar	4			
3	Ta'lim nazariyasi	seminar	2			
4	Pedagogik mahorat asoslari.	seminar	4			
5	Ta'limda pedagogik texnologiyalar	seminar	4			
6	Psixologiya fanining dolzarb vazifalari, predmeti va fanlar tizimida tutgan o'rni. Psixologiyaning zamonaviy metodlari va ularni amaliyotga tadbiq etish.	seminar	2			
7	Psixologiyada shaxs va jamiyat muammosi. Jamiyatni boshqarishdagi psixologik qonuniyatlar. Shaxsning faolligi, faoliyat turlari, motivasiyasi va ularni boshqarish.	seminar	4			
8	Shaxsning ijtimoiy borliqni bilishi. Bilish mezonlari va uning adekvatligi. Tafakkur va mustaqil fikrlash shart-sharoitlari.	seminar	2			
9	Shaxsning individual	seminar	2			

	xususiyatlari va ularni diagnostika qilish. Xarakter, temperament va qobiliyatlarni bilishning ahamiyati.					
10	Shaxs taraqqiyotining yoshga bog'liq xususiyatlari. O'spirinlik va yetuklik davrlari psixologiyasi. Akmeologiya.	seminar	4			
11	Shaxs insoniy munosabatlar tizimida. Muomala texnikasi va strategiyasi. Psixologiyada ijtimoiy tasir masalasi. Samarali tasir sirlari	seminar	2			
12	Guruhlarda ijtimoiy faoliyatni tashkil etish. Guruhlarning turlari. Guruhiy o'zaro moslik, liderlik va konformizm hodisalari	seminar	2			
	Jami:		34 soat			

Kafedra mudiri:

dos. Yu.Ahrorov

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI

**«PEDAGOGIKA. PSIXOLOGIYA»
FANI BO'YICHA**

TA'LIM TEXNOLOGIYASI

KIRISH

“Pedagogika.Psixologiya” o’quv kursi bo’yicha ta’lim texnologiyasi ma’ruza va amaliy mashg’ulotlarni loyihalash texnologiyalari asosida ishlab chi³ilgan.

Mazkur qo’llanma kirish, ta’lim texnologiyasining konseptual asoslari hamda ma’ruza va amaliy mashg’ulotlarda o’qitish texnologiyalaridan tarkib topgan.

Ta’lim texnologiyasining konseptual asoslari bo’limida “Pedagogika.Psixologiya” o’quv kursini o’qitishning dolzarbligi asoslangan, mazkur kursning tuzilmasi keltirilgan hamda kurs bo’yicha o’qitishning mazmuni ochib berilgan. Shu bilan birga o’qitish, kommunikasiya, axborot va ta’lim jarayonini boshqarish usullari va vositalarining konseptual asoslari yoritilgandir.

So’ngra kurs bo’yicha o’qitish texnologiyalari loyihalashtirilgan:

1) ma’ruza mashg’ulotlarini olib borishning kirish-ma’ruza, mavzu asosida ma’ruza, muammoli ma’ruza, vizuallashtirilgan ma’ruza va yakunlovchi ma’ruzalar ko’rinishlari qo’llanilishi;

2) amaliy mashg’ulotlarni olib borishning topshiriqlarni individul tarzda yoki guruhda bajarilishi, vaziyatli ishlanma – keys-stadilar usuli, nazariy bilimlar asosida bilimlar va ko’nikmalarni chuqurlashtirishga yo’naltirilgan amaliy topshiriqlarni bajarilishi.

Mazkur ta’lim texnologiyasi barcha oliy o’quv yurtlarida, malaka oshirish kurslarida, o’qitish texnologiyasida ko’zda tutilgan sharoitlar va vaqti mavjud bo’lgan holda “Pedagogika.Psixologiya” o’quv kursini olib borishda o’qituvchi tomonidan qo’llanilishi mumkin.

**«PEDAGOGIKA.PSIXOLOGIYA» O'QUV KURSI BO'YICHA TA'LIM
TEXNOLOGIYASINING KONSEPTUAL ASOSLARI**

1	“Pedagogika. Psixologiya” o’quv kursining dolzarbligi va o’qitish strukturasi
----------	--

O'zbekiston Respublikasining Prezidenti I.A.Karimov milliy istiqlool mafkurasini shakllantirish ishining hayotiy zarurati va dolzarbligi haqida gapirar ekanlar, «Inson shaxsini, uning yuksak ma'naviy fazilatlarini kamol toptirish, milliy istiqlool mafkurasini shakllantirish, yosh avlodni boy madaniy merosimiz hamda tarixiy qadriyatlarimizga hurmat-e'tibor, mustaqil Vatanimizga mehr-muhabbat ruhida tarbiyalash talablari oldimizga muhim vazifalarni qo'ymoqda» deb alohida ta'kidlaydilar. Bu vazifalar, birinchi navbatda kelajakning bunyodkorlari bo'lmish yosh avlodning bilim olish, yuqori malakali kadrlar bo'lib o'z yurti va halkiga sitqidildan mehnat qilish, ozod yurt ravnaqi va baxt-saodati uchun halol mehnat qilishga o'rgatishni nazarda tutadi. Zero, mustaqillik aynan fidoiy, o'z Vatani manfaatlariga g'oyat sadoqatli, yuqori malakali kadrlarning jamiyatni boshqarishini taqozo etadi.

Zamonaviy kadrlar oldiga qo'yilayotgan eng muhim vazifalardan biri - malakali mutaxassislar sifatida o'zligini, o'z qobiliyatlari, individualligi, shaxsiy fazilat hamda xislatlarini bilgan tarzda atrofida mehnatini oqilona tashkil etish va ijtimoiy foydali mehnatning barcha sohalarida iqtidorli kasb sohibi sifatida faoliyat ko'rsatishdir. Bu o'rinda inson ruhiyati qonuniyatlarini o'rganuvchi psixologiya fanining o'rni va roli benihoya kattadir. Yosh avlodni yangicha ta'lim standartlari asosida, jahon talablariga javob beruvchi mutaxassislar qilib tarbiyalash ishi oliy o'quv yurtlarida tahsil olayotgan yoshlar uchun yangi darsliklar, o'quv qo'llanmalari, risolalar tayyorlashning ham yangicha uslublarini talab etmoqda. Ushbu o'quv qo'llanma yoshlarga aynan psixologik bilimlar asoslarini bersa-da, umid qilamizki, ularni o'z atrofida ro'y berayotgan islohotlarga holis baho berish, o'zi va o'zgalari ruhiyati sir-asrorlarini befarq bo'lmaslik, o'z layoqatlarini o'stirishning elementar vositalaridan bohabor bo'lishga yordam beradi. Chunki shaxsgina o'z qobiliyati, iqtidori, layoqati, tafakkuri, diqqati, xarakteri xususiyatlarini bilib, uni to'g'ri yo'naltira olsa, bu nafaqat shaxsning o'ziga, balki jamiyat uchun ham katta naf keltiradi. Shunday ekan, hozirgi kunda Pedagogika va psixologiya fani sir-asrorlarini har bir talaba uchun zarur bo'lgan jihatlarini, chunonchi: pedagogika va psixologiyaning boshqa fanlar bilan integrasiyalashuvi, hamkorligi, bog'liqligini; pedagogika va psixologiyaning zamonaviy yo'nalishlari, tarmoqlarini; shaxsni psixologik diagnostika qilish usullarini; shaxs va jamiyat munosabatlarini uyg'unligini; shaxs faoliyati va hatti-harakati motivlarini; faoliyati turlarini; shaxsda kuzatiladigan psixik jarayonlar: sezgi, idrok, diqqat, xotira, tafakkur, xayolni bilish va ularni boshqarish qonuniyatlarini qo'llay olishni; shaxsdagi qobiliyat, xarakter va temperament kabi individual psixologik xususiyatlarning shaxs faoliyati va hayotidagi tutgan o'rnini; zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida dars uslubiyotini yaratish, pedagogik faoliyati, maxorati va samarasida turli usullarni bilish, shaxsning turli yosh davrlarga bog'liq xususiyatlarini; shaxsning muloqot jarayonidagi shakl, tur, vositalarini; shaxsning guruhga va o'z navbatida guruhning shaxsga ta'sirini; o'quv va tarbiya jarayonida qo'llash mumkin bo'lgan samarali usullarni bilish, o'rganish muhimdir.

Bakalavr boskichi talabalariga mo'ljallangan «Pedagogika. Psixologiya» kursining asosiy **maqsadi** – o'zbek xalqining qadimiy ma'rifiy me'rosining qimmatli manbalari

hamda ularda ilgari surilgan g'oyalarni o'qib o'rganish, shaxs ma'naviyatini yuksaltirish, shuningdek, jamiyat taraqqiyotini ta'minlashga xizmat qiluvchi qarashlarni hozirgi zamon ilmiy – pedagogik tafakkur iste'moliga kiritishdan, psixologik tushuncha va malakalarni yanada mustahkamlashdan, yoshlar ongida yangicha tafakkur va dunyokarash shakllanishining ijtimoiy-psixologik ta'sir mexanizmlariga oid bilimlar berishdan, shaxs barkamol bo'lishida ijtimoiy omillardan hisoblangan guruh, jamoa, shaxs psixologiyasining o'ziga xos ta'sir sharoitlarini o'rgatishdan iboratdir.

«Pedagogika. Psixologiya» kursining asosiy **vazifalariga**:

- pedagogika-psixologiya kursi bo'yicha talabalarning umumpedagogik va psixologik bilimlari darajasini kengaytirish, bo'lg'usi iqtisodchi – pedagoglarning pedagogik tafakkurini shakllantirish negizini yaratish;
- pedagogik meros va uning g'oyalari nisbatan to'g'ri munosabatda bo'lish, ko'nikmalarni shakllantirish;
- respublikamizda komil insonni voyaga yetkazishning bir butun xolatdagi muammolarini xal qilish;
- buyuk allomalar va o'zbek mutafakkirlarining pedagogik va psixologik qarashlarini chuqur tahlil etish;
- pedagogik va psixologik qarashlar va ularning mohiyati doirasida fikr yuritish va eng muhimi, iqtisodchi – pedagog faoliyatini terang anglash;
- pedagogika-psixologiyaning dolzarb vazifalari, muammolarini tanishtirish, ijtimoiylashuv maskanlari va ularning shaxs faoliyatiga ta'sirini o'rgatish, muloqotni tashkil etishning samarali usul-vositalariga oid psixologik bilimlarni berish, shaxs va guruh muammosining o'ziga xos jihatlarini o'rgatish, liderlik va rahbarlik tushunchalarini tabiatini ko'rsatib berish, shaxsning guruh ta'siridagi tipologiyasini ko'rsatib berish, guruh sharoitida o'qishni va o'qitishni samarali ta'sir etish usullaridan hisoblangan treninglar, breyshtorming, munozaralarni o'tkazish texnikasi bilan tanishtirishdan iborat.

“Pedagogika. Psixologiya” kursi bo'yicha o'tkaziladigan amaliy mashg'ulotlarning maqsadi – mustaqil fikrlashga o'rgatish, fikrlashga oid ko'nikmalarni rivojlantirish va muomala sirlariga o'rgatishdan iborat bo'lib, pirovardda bu bilim va ko'nikmalar orqali pedagogik va psixologik bilimlarni amaliyotga tadbiiq etish soha va yo'nalishlarini aniq tasavvur qilishga ko'maklashadi.

“Pedagogika.Psichologiya” fani bo'yicha talabalarning bilimi, uquvi va ko'nikmasiga ko'yiladigan talablar:

a) tasavvurga ega bo'lishlari kerak:

- fanga tegishli bo'lgan nazariy va amaliy ma'lumotlarni o'rganish, aniq tasavvurga ega bo'lishlari;
- har bir elementga e'tibor bergan holda, fan sirlarini to'liq o'zlashtirib olishlari lozim.
- pedagogika-psixologiyaning bozor iqtisodiyoti sharoitidagi o'rni va ahamiyatini bilish;
- jamoa mehnatini tashkil etish va boshqarishdagi pedagogik va psixologik qonuniyatlar, ijtimoiy muloqot va muomalaning sirlari; mehnatga to'g'ri motivasiya munosabatini shakllantirish omillari to'g'risidagi tasavvurlarga ega bo'lish;
- shaxsning individual, jinsiy va yoshga bog'liq xususiyatlari, yetuklik davrida shaxs taraqqiyotining pedagogik va psixologik qonuniyatlari; e'tiqod va sog'lom dunyoqarashni shakllantirish omillari, har bir ijtimoiy vaziyatda fuqarolik ongi va mas'uliyatini shakllantirish vositalarini aniqlay olish.

b) bilish kerak:

- talabalar kursni o'zlashtirish jarayonida fanning mazmuni, maqsadi va vazifalaridan kelib chiqqan holda, fanning nazariy asoslarini;
- fanga tegishli bo'lgan asosiy terminlarning izohini, yangiliklar, qonun – qoidalarni o'zlashtirishlari zarur;
- o'zgalarga ta'sir ko'rsatish va o'z-o'zini boshqarish malakalari;
- o'z iqtidori va qobiliyatlarini o'stirish texnologiyalarni o'zlashtirish;
- mehnat jamoalaridagi ijtimoiy-psixologik iqlimni o'rganish va uni muvofiqlashtirish malakalari;

v) bajarish lozim:

- talabalar fanning mazmunidan kelib chiqqan holda har bir mavzuga tegishli bo'lgan mustaqil ravishda kerakli adabiyotlardan foydalanishlari, dokladlar, referatlar tayyorlashlari;
- kunlik seminarlarda kerakli ma'lumotlarni yig'ishlari, noan'anviy usullarni takomillashtirilgan variantlarini ishlab chiqishda ishtirok etishlari.
- o'z ustida mustaqil va ijodiy ishlash ko'nikmalari;
- o'zgalar mehnati va ijodiy faoliyatini xolis va obyektiv baholash.

Mazkur «Pedagogika.Psixologiya» fani o'quv rejasiga asosan barcha mutaxassisliklar talabalari uchun 3-kurs, 5-6 semestrda o'tilib, jami 120 soat ajratilib, shundan 34 soat ma'ruza, 34 soat amaliy mashg'ulot, mustaqil ta'limga 52 soat ajratilgan.

I - BO'LIM

1 – Mavzu: Pedagogika fanining predmeti, maqsadi va vazifalari

Pedagogika fanining paydo bo'lishi. Pedagogika tarbiya haqidagi fan. Jamiyatning tarixiy taraqqiyoti davomida pedagogikaning o'rni va rolining ortib borishi. O'zbekistonda erkin demokratik, fuqarolik jamiyatni shakllantirishda pedagogika fanining ahamiyati.

Pedagogikaning ijtimoiy fanlar tizimidagi o'rni va ularga nisbatan bo'lgan munosabatining o'ziga xosligi. Pedagogikaning ilmiy, nazariy, amaliy va kelajakni belgilash funksiyalari. Yosh avlodni tarbiyasi hamda ta'lim muammosini ishlab chiqishda pedagogikaning ahamiyati.

Pedagogikaning asosiy kategoriyalari: tarbiya, ta'lim, ma'lumot, o'qitish, o'zini o'zi tarbiyalash, mustaqil o'qish.

O'zbekiston Respublikasi mustaqilligini mustahkamlash sharoitida pedagogik ilmiy – tadqiqotlarning ahamiyati, ularning vazifasi, yo'nalishlari. Pedagogik tadqiqotlarning turlari: asosiy, nazariy, amaliy.

Pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlari, tavsifi va turlari. Nazariy tadqiqot uslublari: qiyosiy, tarixiy tahlil qilish va loyixalashtirish, empirik usullari, ilmiy pedagogik kuzatish va uning turlari.

2– Mavzu: Tarbiya nazariyasi

Tarbiya jarayonining mohiyati va vazifalari. Tarbiya jarayonining jamiyat tarakkiyotidagi roli.

Tarbiya nazariyasi. Buyuk allomalarning tarbiya sohasidagi pedagogik fikrlari, tajribalari.

Tarbiya metodlari. Ukituvchi-pedagog ijodiy faoliyat egasi. Tarbiya jarayonini tarbiyalanuvchilarning kizikishlari, imkoniyatlari, talab va takliflarini xisobga olib tashkil etish.

Tarbiyalanuvchilarni milliy goya, milliy mafkura ruxida tarbiyalash, vijdon va uni tarbiyalash, mehnat tarbiyasi, akl tarbiyasi, erkin fikrlash ruxida tarbiyalash, odob-axlok asoslari. Tarbiya metodlarini optimal tanlash va samarali qo'llash shartlari. Tarbiya metodlarini takomillashtirish.

3- Mavzu: Didaktika – ta'lim nazariyasi

Didaktika haqida tushuncha. Didaktikaning predmeti va asosiy vazifalari. Didaktikaning asosiy kategoriyalari.

Ta'lim mazmuni haqida tushuncha. Ta'lim mazmunini belgilovchi obyektiv va subyektiv omillar. Ta'limning ikki tomonlama jarayon ekanligi, ta'lim jarayonining asosiy tarkibiy elementlari, maqsadlari, vazifalari, uslublari.

Ta'lim – bilish faoliyatida voqyelikni bilishning maxsus shakli ekanligi. Mustaqillikni mustahkamlash ta'limning mohiyati – mazmuni ekanligi.

Ta'lim qonuniyatlari: ta'limning jamiyat ehtiyojlariga bog'liqligi, ta'limda ma'lumot berish. Ta'lim qoidalari haqida tushuncha. Ta'limning ilmiyligi. Ta'limda uzviylik va izchillik. Ta'limda ongillik va faollik.

Ta'limning ko'rsatmali bo'lishi. Ta'lim tizimini demokratlashtirish va insonparvarlashtirish. Ta'limda shaxsiy xususiyatlarni hisobga olish.

4- mavzu: Pedagogik mahorat asoslari

Pedagogik mahorat fanining asosiy vazifalari, shaxsni har tomonlama taraqqiy ettirishda tarbiyaning rolini ochib berilishi, tarbiyaning maqsadi, mazmuni, usullari, uni

tashkil etishdagi shakllari o'rtasidagi bog'lanishlarni ko'rsatilishi, shuningdek pedagogik mahorat fani o'z taraqqiyoti davomida ta'lim-tarbiya sohasidagi tajribalarni umumlashtiradi, tarbiyaning kelgusidagi rivojlanish istiqbollari yo'llarini yoritib beradi, tarbiyaviy ishlarning shakllarini ko'rsatib beradi. Pedagogning pedagogik mahorati shunday bir malakalar yig'indisidirki, u pedagogga tarbiyalanuvchilar ko'rib va eshitib turgan narsalar orqali o'z fikrlarini yetkazish imkonini beradi.

5-mavzu: Iqtisodiy ta'limda yangi pedagogik texnologiyalar

Ta'lim tizimida pedagogik texnologiyalarning vujudga kelishi. Pedagogik yangiliklarning texnologiya deb atalishi.

Pedagogik texnologiyalarning asosiy xususiyatlari. G'oyaviylik xususiyati. Tizimlilik xususiyati. Boshqaruvchanlik xususiyati. Samaradorlik xususiyati. Qayta takrorlana olish xususiyati.

Ta'lim mazmunini boyitish yo'llari: yangi o'quv pedagogik texnologiyalar, yangi pedagogik konsepsiyalar, yangi pedagogik testlar. O'quv rejalari, dasturlar va darsliklarni muntazam takomillashtirish va ulardagi muqobillik holatini ko'paytirib borish.

II- BO'LIM

1-mavzu: Psixologiya fanining dolzarb vazifalari, predmeti.

Yangicha tafakkur va milliy mafkura shakllanishi sharoitida psixologik bilimlarining tutgan o'rni

Hozirgi zamon psixologiya fanining predmeti va uning ijtimoiy tabiati. Mustaqillik va bozor munosabatlariga o'tish sharoitida psixologiya fanining roli va ahamiyati. Psixologiyaning predmeti konkret shaxs, uning jamiyatdagi xulq-atvori va turli faoliyatlarning o'ziga xos tomoni ekanligi. "Kadrlar tayyorlashning Milliy dasturi", "Ta'lim to'g'risidagi Qonun" va Respublika Prezidenti I.A.Karimov asarlarida yoshlarda fuqarolik ongini shakllantirish, milliy istiqbol g'oyasiga sadoqat, vatanpravarlik fazilatlarini ongiga singdirish, iqtisodiy tafakkur va yangicha, mustaqil fikrlashga o'rgatish muammolarining qo'yilishi va psixologiyaning davrga mos dolzarb muammolarni yechishdagi ilmiy salohiyati to'g'risida. Ijtimoiy taraqqiyot va psixologiyaning xulqni to'g'ri tashkil etish, yoshlarda pozitiv tafakkurni shakllantirishga oid qonuniyatlar haqida. Erkin demokratik jamiyat qurish davrida inson omilining roli to'g'risida I.Karimovning Oliy Majlisning 9 sessiyasi (2002 yil, avgust)da so'zlagan nutqining psixologik mohiyati.

2-mavzu. Psixologiyaning zamonaviy metodlari va ularni amaliyotga tadbiiq etish. Amaliy psixologiyaning bozor munosabatlari sharoitidagi imkoniyatlari

Psixologiyaning asosiy metodlari. Kuzatish va suhbat metodlari va ularning imkoniyatlari. Psixologik eksperiment va testlar, ularning turlari, ahamiyati. Psixologik modellashirish – amaliy psixologiyaning tadqiqot vositasi ekanligi.

Psixologiyaning tadbiiqiy va amaliy sohalari. Sanoat psixologiyasi va boshqaruv psixologiyasi. Shaxsni ijtimoiy guruhlarda o'rganishning ahamiyati. Oila va nikoh borasidagi tadbiiqiy ishlar. Maktabga va ijtimoiy sohaga psixologik yordamning yo'nalishlari. Psixodiagnostika va psixokorreksiya haqida tushuncha. Shaxs xulqini maqsadli tuzatish – psixokorreksiya ekanligi.

**3-mavzu: Psixologiyada shaxs va jamiyat muammosi.
Jamiyatni boshqarishdagi psixologik qonuniyatlar.
Shaxsga ta'sir etuvchi psixologik omillar.**

Shaxs ma'naviyati va dunyoqarashini shakllantirish

“Shaxs va jamiyat” o'zaro munosabatlarini o'rganishning dolzarbligi. Shaxsning siyosiy, iqtisodiy, mafkuraviy, ma'naviy qiyofasi va uning shakllanishi shartlari. Shaxsdagi tug'ma – biologik xususiyatlar va ularning sosial muhitga bog'liq sifatlar bilan bog'liqligi. Shaxsning jamiyatdagi turli sosial institutlar bilan bog'liqligi.

Sosial normalar va sanksiyalar tizimida shaxsning xulq-atvori. Sosial rollar va ularning oqibatlari. Rollar ziddiyati tushunchasi. Shaxsning jamiyatdagi statusi va rollari. Ijtimoiy mavqeyi, uning sosial vaziyatlar va shaxsdagi ijtimoiy tasavvurlarga bog'liqligi. Jamiyatdagi ijtimoiy-iqtisodiy vaziyat va shaxs.

Sosial ta'sirlarning shaxs tomonidan anglanilishi. Shaxs va ong. O'z-o'zini anglash, o'z-o'zini boshqarish va tarbiyalashning omili sifatida. “Men” obrazi, milliy ong va tafakkur tushunchalari. O'z-o'zini boshqarish tushunchalari, mexanizmlari va shartlari: o'z-o'zi bilan muloqot, iroda tarbiyasi, o'zini-o'zi ishonitirish, o'ziga-o'zi buyruq berish, o'z-o'ziga ta'sir, o'z-o'zini nazorat. Shaxsdagi “Nazorat lokusi” to'g'risidagi J.Rotter nazariyasi. Autogen trenirovka haqida tushuncha. Meditasiya.

O'spirin davrida dunyoqarashning shakllanishi va ma'naviy qadriyatlarni o'zlashtirish uchun senzitiv – qulay davr ekanligi. Ijtimoiylashuv davrida shaxs ijtimoiy yo'nalishlarining shakllanishi. Shaxs dunyoqarashi va e'tiqodini o'zgartiruvchi psixologik omillar. Ma'naviy va insoniy tasavvurlarni to'g'ri shakllantirishda ma'rifiy tadbirlar va bilimdonlikning o'rni. Milliy umuminsoniy qadriyatlar va ulardan yoshlar tarbiyasida samarali foydalanishning amaliy ahamiyati. Sharqona odob va sharqona demokratiya tamoyillari – milliy mafkuraning ma'naviy negizlari ekanligi. I.A.Karimov ma'naviy va mafkuraviy tarbiyaning samaradorligini oshirish va ularni takomillashtirish haqida. Yoshlarni milliy istiqlol g'oyasi ruhida tarbiyalashda e'tiqod shakllantiruvchi bevosita va bilvosita omillar haqida.

**4-mavzu: Shaxsning faolligi. Faoliyat turlari, motivasiyasi
va ularni boshqarish. Ijtimoiy xulq motivasiyasi.**

Anglangan va anglanmagan motivlar

Faoliyat haqida umumiy tushuncha. Tashqi va ichki faoliyat, ularning o'zaro boqliqligi. Inson faoliyatining o'ziga xosligi va shaxs xususiyatlari bilan bog'liqligi. Ijtimoiy faoliyatning jamiyat iqtisodiyoti o'sishidagi o'rni va sifatleri.

Inson faoliyati turlari: mehnat, o'qish va o'yin faoliyatlari shaxs taraqqiyotidagi yetakchi faoliyatlar sifatida. Bolalar va kattalar o'yin faoliyatlarining o'ziga xosligi va umumiy jihatlari. Ijtimoiy faoliyatga tayyorlashda o'qish va o'yin faoliyatlari elementlarining o'rni.

Faoliyat motivlari haqida tushuncha. Shaxs va uning motivasiyasi. Motivlarning anglanganlik darajasi: anglangan va anglanmagan motivlar. Ustanovka tushunchasi. Faoliyat jarayonida ustanovkalarni o'zgartirish muammosi. Muvaffaqiyatga erishish motivlari va maqlubiyatdagi shaxs xulq-atvori. Istiqbol motivlari va hayajon, tashvish. Tashvish va imtihonlardagi sinovlarda shaxsning o'zini-o'zi baholashi va da'volar darajasi. Ijtimoiy xulq motivlari. Jaholat va qo'rquv motivasiyalari va ularni yengish yo'llari. Ishlab chiqarish jarayonida ro'y beradigan turli vaziyatlarda shaxs motivasiyasining o'zgarishi va uni boshqarish masalalari.

**5-mavzu: Shaxsning ijtimoiy borliqni bilishi.
Bilish mezonlari va ularning adekvatligi.
Idrok, xotira va diqqat jarayonlarini boshqarish**

Shaxs va uning tashqi olamni bilish imkoniyatlari. Bilish qobiliyatining professional faoliyatga aloqadorligi, bilish jarayonlari klassifikatsiyasi: idrok va idrok adekvatligini ta'minlovchi psixologik qonuniyatlar, xotira va shaxs tajribasining boyligi, esda yaxshi olib qolish qonunlari; xotirani o'stirish va tarbiyalash. Materialni yaxshi esda saqlab qolishdagi individual farqlar.

Bilish jarayonlarini boshqarish usullari. Ta'lim va tarbiya jarayonida bilish qobiliyatlarini takomillashtirishning psixologik tamoyillari va shartlari. Pedagogning ushbu jarayondagi roli va o'rni. Ishlab chiqarish vaziyatlarida bilish jarayonlarini samarali boshqarishning amaliy ahamiyati.

**6-mavzu: Tafakkur va mustaqil fikrlash shart-sharoitlari.
Ijodiy va mantiqiy fikrlash – sog'lom ma'naviyat
va e'tiqodni tarbiyalashning omili sifatida**

Tushunish va tafakkur qilishning ijtimoiy mohiyati. Fikr va fikrlash operatsiyalari. Konvergent va divergent tafakkur, ijodiy va mantiqiy fikrlash yo'llari. Tafakkurning shaxs va undagi ijtimoiy munosabatlar tizimiga bog'liqligi. Yoshlarda mustaqil fikrlash qobiliyatini o'stirish va erkin fikrlashni tarbiyalash tamoyillari. "Fikrning kuchi – uning erkinligidadir!" tamoyilining ijtimoiy-psixologik mohiyati. Tafakkur operatsiyalari, shakllari va ularning ijodiy va mantiqiy fikrga aloqasi. Nostandart va erkin fikrlash mashqlariga o'rgatish texnologiyalari.

Mustaqil fikrlash – yoshlarda atrof-borliq to'g'risida xolis va obyektiv tasavvurlarning shakllanishi uchun psixologik shart-sharoit ekanligi. Fikr erkinligining milliy qoya va istiqloq mafkurasi tarbiyasiga ijobiy ta'siri. Erkin fikrlash va baxs madaniyatining ijtimoiy-psixologik shartlari. Professional mahoratning tafakkurning egiluvchanligi va fikr erkinligi bilan bog'liqligi.

**7-mavzu: Shaxsning individual psixologik xususiyatlari va
ularni diagnostika qilish. Xarakter, temperament va
qobiliyatlarni bilishning ahamiyati**

Individual tipologik xususiyatlar klassifikatsiyasi. Shaxsning iqtidori va qobiliyatlarini diagnostika qilish muammosi. Qobiliyatlardagi orttirilgan va tug'ma xususiyatlar. Qobiliyatlarning psixologik strukturasi va ularning shaxs xarakteri va temperamental xususiyatlariga boqliqligi. Yoshlardagi qiziqishlarni diagnostika qilish yo'llari. Temperament va xarakterning o'zaro bog'liqligi, shakllanishi va namoyon bo'lishi. Xarakter tarbiyasi.

Individual psixologik xususiyatlarning kasb mahorati va shaxs barkamolligi bilan bog'liqligi. Ma'naviy barkamol, axloqan yuksak, intellektual jihatdan salohiyatli shaxsni tarbiyalashning mezonlari. I.Karimov yoshlarni mustaqillik mafkurasi ruhida tarbiyalash, milliy g'oyani shakllantirish va barkamol avlod tarbiyasi tamoyillari to'g'risida.

**8-mavzu: Shaxs taraqqiyotining yoshga bog'liq xususiyatlari.
O'spirinlik va yetuklik davrlari psixologiyasi. Akmeologiya**

Shaxs psixologiyasi va xarakterining yoshga bo'liqligi. Yosh davrlari klassifikatsiyasi, har bir yosh davrning o'ziga xosligi, yangiliklari va rivojlanish shartlari. o'smirlik va o'spirinlik davrlarida shaxs taraqqiyotining o'ziga xos qonuniyatlari; yosh davrlari krizislari haqida. Ijtimoiylashuvning akmeologik xususiyatlari. Yoshlardagi attraksiya va emosional bo'liqlikning namoyon bo'lishi. o'spirinlik davridagi do'stlik, sevgi va sadoqat xislatlarining ko'rinishlari, ularni tarbiyalash yo'llari. Yetuklik davrida professional o'sishning ijtimoiy-psixologik shart-sharoitlari.

Akmeologiya – shaxs taraqqiyoti qonuniyatlarini o'rganuvchi fan tarmog'i sifatida. Yosh davrlari psixologiyasi va akmeologiyaning kasb tanlash va kasbga yo'naltirish muammolari bo'yicha o'zaro bog'liqligi, professionalizm sifatlarining tarbiyasi masalasi.

**9-mavzu: Shaxs insoniy munosabatlar tizimida.
Muomala texnikasi va strategiyasi.
Psixologiyada ijtimoiy ta'sir masalasi.
Samarali ta'sir sirlari**

Insoniy munosabatlar tizimi – shaxs dunyoqarashini shakllantiruvchi birlamchi omil sifatida. Shaxslararo insoniy munosabatlarning va sharqona muomalaning shaxs taraqqiyotidagi ahamiyati va o'rnini. Insoniy muomala va muloqotning psixologik vositalari va shart-sharoitlari. Ijtimoiylashuv institutlarining bu jarayondagi o'rnini: “Oila-bog'chamahalla-maktab-maxsus va oliy ta'lim muassasalari – mehnat jamoalari” tizimida uzluksiz ta'lim va tarbiya mexanizmlari orqali sosializatsiya jarayonini takomillashtirish.

Muloqot texnikasi – verbal va nonverbal vositalar va ulardan o'rinli foydalanishga o'rgatish muammosi. Muloqot strategiyasi: guruhlarda va shaxslararo munosabatlarda monolog, dialog va poliloglarning o'rnini. Muloqotga o'rgatish masalasi – sosial-psixologik trening.

Ijtimoiy ta'sirning turlari: ta'sirlanish, ishonitirish, taqlid qilish va e'tiqodni shakllantirish. Yoshlarda sog'lom e'tiqod va ma'naviyatni shakllantirishning obyektiv va subyektiv shartlari. Katta guruhlar bilan ishlaganda ta'sirning o'ziga xosligi va uni tarbiya jarayonida hisobga olish.

Shaxslararo muloqotning interaktiv xususiyatlari. Shaxslararo ta'sir zaruriyati va imkoniyatlari. Ijtimoiy rollar va ularning ijtimoiy kutishlarga bo'liqligi. Alohida shaxsning o'zgalarga ta'sir ko'rsatish imkoniyatlari; guruhiy va guruhlararo ta'sir masalalari. Ijtimoiy muloqot jarayonida mijozlar va hamkorlikdagi shaxslarga ta'sir o'tkazish yo'llari. Samarali ta'sir sirlari. Ta'sir ko'rsatish psixologiyasi.

**10-mavzu: Guruhlarda ijtimoiy faoliyatni tashkil etish. Guruhlarning turlari.
Guruhiy o'zaro moslik, liderlik va konformizm hodisalari**

Shaxs va guruh. Guruhlar klassifikatsiyasi, referent guruh tushunchasi. Guruhlarning o'lchamlari va uning ishlab chiqarish samaradorligiga ta'siri. Guruhiy o'zaro moslikning komponentlari va omillari: fiziologik, psixologik, sosial-psixologik va ma'naviy o'zaro moslik tushunchalari. Guruhiy qarorlar qabul qilishda o'zaro moslikning ahamiyati. Guruhlardagi ijtimoiy-psixologik muhit va uni tashkil etuvchilar. Shaxsning guruhdagi sosiometrik mavqeyini aniqlash yo'llari.

Guruhlardagi liderlik hodisasi, uning “rahbarlik” tushunchasidan farqi. Liderlikning sifatleri va ta'sir uslublari. Liderlarning turlari va ta'sir doiralari haqidagi yondashuvlar.

Guruhlardagi konformizm – guruhning alohida a’zosiga ta’sir ko’rsatish va moslashtirish qobiliyati ekanligi. Konform xulqning turlari va mohiyati. Konformizm va negativizm tushunchalari. Jamoalarning o’z a’zolariga salbiy va ijobiy ta’sirlari to’g’risida.

11-mavzu: Guruh sharoitida zamonaviy o’qitishning pedagogik va psixologik texnologiyalari

Zamonaviy o’qitishning o’ziga xosligi. Auditoriya bilan ishlashning ijtimoiy-psixologik shart-sharoitlari. Yangi pedagogik va didaktik texnologiyalar joriy etishning psixologik xususiyatlari. Faol o’qitish metodlari va ularning klassifikatsiyasi: munozara, o’yinlar va senzitiv treninglar. Zamonaviy o’qituvchidan talab qilinadigan fazilatlar: professional, ijtimoiy va uslubiy bilimdonlik (kompetentlilik) haqida. Guruh faoliyatini tashkil etishning uslublari: demokratik, avtoritar, neytral, sinovchan va hokazo. “Subyekt – subyekt” munosabatlarini tashkillashtirishning psixologik mohiyati va ahamiyati.

“Kadrlar tayyorlashning milliy dasturi” va “Ta’lim to’g’risidagi Qonun”da o’qitishning yangi texnologiyalari va o’qituvchi-pedagoglarga qo’yilgan yangi talablar.

O'zbekiston o'z istiqloq va taraqqiyot yo'lidan rivojlanib, xalqaro maydonda o'zining munosib o'rnini topmoqda. Davlatimizning mustaqil taraqqiyot yo'lini ta'minlash uchun ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy va ma'rifiy sohalarda chuqur islohotlar amalga oshirilmoqda. Jamiyat va inson manfaatiga qaratilgan bu islohotlarning samarasi bevosita ta'lim tizimida tayyorlanayotgan mutaxassis kadrlarning salohiyatiga bog'liqdir.

Shu bois mustaqillikning dastlabki kunlaridan boshlab sifatli kadrlar tayyorlashga qodir milliy asosga qurilgan va jahondagi ilg'or davlatlar ta'limi taraqqiyoti tajribalariga tayanadigan kadrlar tayyorlash tizimini yaratish asosiy vazifalaridan biriga aylandi. 1997 yilda qabul qilingan O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi qonuni va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" milliy ta'lim taraqqiyoti va milliy kadrlar tayyorlash tizimi istiqbollari belgilovchi hujjat sifatida bu sohadagi ishlarni rivojlantirishda yana bir tarixiy davr boshlanishiga zamin yaratdi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va hukumati jahon andozalariga mos keladigan kadrlar tayyorlash masalalariga e'tiborni qaratib kelmoqda. Dars jarayonini boshqarish va tashkillashtirishda professor-o'qituvchining bilimi, tajribasi, ko'nikmasi, ilmiy-pedagogik salohiyati, mahorati, qobiliyati asosiy omil hisoblanadi. Shunga ko'ra, jumladan ma'ruzani oddiydan murakkabga qarab rivojlantirib qo'llaniladigan o'quv qo'llanmalar va vositalar tayyorlanadi. O'quv xonasi dars uchun tayyorlab qo'yiladi.

O'qituvchi ma'ruza qila turib quyidagilarga e'tibor qaratadi:

- Talabalarni savol-javobga undash orqali guruhda muhokama muhitini yaratadi, ijobiy javoblarni shakllantiradi;

- vaqtincha erkin fikr almashishga ruxsat beradi;

- kundalik hayotdan ibratli misollar keltiradi;

- talabalarni savol berishga undaydi;

- ilgari o'rganilgan hodisa va vaziyatlarni yangilari bilan taqqoslashni amalga oshiradi;

- fan doirasida turli ma'lumotlarni jonli, qiziqarli bayon qiladi.

Dars jarayonida talabaning tanqidiy (tahliliy) fikrini shakllantirishda, uchta bosqichdan foydalaniladi:

1. Yo'llanma berish;

2. Ahamiyatini oshirish;

3. Fikrlash.

Talabalarining tanqidiy (taxliliy) fikrini rivojlantirishda interaktiv uslublarning muhim o'rnini bor, bular hamkorlik subyektlarini ijodiy izlanishga yo'naltirish, noma'lum holatni ochishga, kashf etishga ko'mak beruvchi nazariy-aqliy mulohazalarda ifodalanadi.

Kadrlar tayyorlash Milliy dasturining ikkinchi bosqichi ta'lim jarayonidagi sifat ko'rsatkichlarini yaxshilash, ya'ni jahon andozalariga mos, raqobatbardosh, yuqori saviyaga ega bo'lgan mutaxassislar tayyorlashdir. Ushbu murakkab muammolarni yechimini topib ularni amalga keng qo'llash oliy ta'lim tizimi xodimlari oldiga juda katta vazifalar belgilaydi. Bunda aniq vazifalar sifatida bevosita o'quv jarayonini yaxshilash, o'quv dasturlarini yanada takomillashtirish, o'qitishning zamonaviy pedagogik texnologiyalarini amalga joriy qilish, texnik vositalaridan keng foydalanish va shu asosda masofadan o'qitishni keng joriy qilishdan iboratdir.

Ta'lim sifati va usuliga qarab bilim hosil bo'ladi. Bu o'qituvchining mahoratiningina emas, balki tinglovchining istak-xohishi, qobiliyati va bilim darajasini ham belgilaydi. Ta'lim uzoq davom etadigan jarayondir. Bilim esa ta'limning uzluksizligi vositasida beriladigan mavhum tushunchaga ega bo'lgan hodisadir. Bilim xususiylikka ega bo'lsa, ta'lim umumiylikka egadir. Ta'lim barcha uchun bir xilda davom etadigan jarayon. Bilim obyektiv borliqdagi voqeya-hodisalarning in'ikosi natijasida inson miyasidagi mushohadalar va tasavvurlar natijasida hosil bo'ladigan tushunchalar yig'indisi sifatida namoyon bo'ladi. Ta'limdagi sifat uni berishda ishtirok etadigan kishilar sifati bilan belgilansa, bilim individuallikka ega bo'ladi. Ta'limni amalga oshiradigan yoki dars beradigan kishilarning saviyasi turlicha bo'lishi mumkin.

O'quv jarayoni bilan bog'liq ta'lim sifatini belgilovchi holatlar quyidagilar: yuqori ilmiy-pedagogik darajada dars berish, muammoli ma'ruzalar o'qish, darslarni savol-javob tarzida qiziqarli tashkil qilish, ilg'or pedagogik texnologiyalardan va multimedia qo'llanmalardan foydalanish, tinglovchilarni undaydigan, o'ylantiradigan muammolarni ular oldiga qo'yish, talabchanlik, tinglovchilar bilan individual ishlash, ijodkorlikka undash, erkin muloqot yuritishga, ijodiy fikrlashga o'rgatish, ilmiy izlanishga jalb qilish va boshqa tadbirlar ta'lim ustivorligini ta'minlaydi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim. Bu ta'lim o'z mohiyatiga ko'ra ta'lim jarayonining barcha ishtirokchilarini to'laqonli rivojlanishlarini ko'zda tutadi. Bu esa ta'limni loyihalashtirilayotganda, albatta, ma'lum bir ta'lim oluvchining shaxsini emas, avvalo, kelgusidagi mutaxassislik faoliyati bilan bog'liq o'qish maqsadlaridan kelib chiqqan holda yondoshilishni nazarda tutadi.

Tizimli yondoshuv. Ta'lim texnologiyasi tizimning barcha belgilarini o'zida mujassam etmog'i lozim: jaryonning mantiqiyliigi, uning barcha bo'g'inlarini o'zaro bog'langanligi, yaxlitligi.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv. Shaxsning jarayonli sifatlarini shakllantirishga, ta'lim oluvchining faoliyatni aktivlashtirish va intensivlashtirish, o'quv jaryonida uning barcha qobiliyati va imkoniyatlari, tashabbuskorligini ochishga yo'naltirilgan ta'limni ifodalaydi.

Dialogik yondoshuv. Bu yondoshuv o'quv jarayoni ishtirokchilarning psixologik birligi va o'zaro munosabatlarini yaratish zaruriyatini bildiradi. Uning natijasida shaxsning o'z-o'zini faollashtirishi va o'z-o'zini ko'rsata olishi kabi ijodiy faoliyati kuchayadi.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish. Demokratilik, tenglik, ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchi o'rtasidagi subyektiv munosabatlarda hamkorlikni, maqsad va faoliyat mazmunini shakllantirishda va erishilgan natijalarni baholashda birgalikda ishlashni joriy etishga e'tiborni qaratish zarurligini bildiradi.

Muammoli ta'lim. Ta'lim mazmunini muammoli tarzda taqdim qilish orqali ta'lim oluvchi faoliyatini aktivlashtirish usullaridan biri. Bunda ilmiy bilimni obyektiv qarama-qarshiligi va uni hal etish usullarini, dialektik mushohadani shakllantirish va rivojlantirishni, amaliy faoliyatga ularni ijodiy tarzda qo'llashni mustaqil ijodiy faoliyati ta'minlanadi.

Axborotni taqdim qilishning zamonaviy vositalari va usullarini qo'llash – yangi kompyuter va axborot texnologiyalarini o'quv jarayoniga qo'llash.

Keltirilgan konseptual yo'riqlarga asoslangan holda, «Kompyuter modellashtirish» kursining maqsadi, tuzilmasi, o'quv axborotining mazmuni va hajmidan kelib chiqqan holda, ma'lum sharoit va o'quv rejasida o'rnatilgan vaqt oralig'ida o'qitishni, kommunikasiyani, axborotni va ularni birgalikdagi boshqarishni kafolatlaydigan usullari va vositalari tanlovi amalga oshirildi.

O'qitishning usullari va texnikasi. Ma'ruza (kirish, mavzuga oid, vizuallash), muammoviy usul, keys-stadi, pinbord, paradokslar va loyihalar usullari, amaliy ishlash usuli.

O'qitishni tashkil etish shakllari: dialog, polilog, muloqot hamkorlik va o'zaro o'rganishga asoslangan frontal, kollektiv va guruh.

O'qitish vositalari o'qitishning an'anaviy shakllari (darslik, ma'ruza matni) bilan bir qatorda - kompyuter va axborot texnologiyalari.

Kommunikasiya usullari: tinglovchilar bilan operativ teskari aloqaga asoslangan bevosita o'zaro munosabatlar.

Teskari aloqa usullari va vositalari: kuzatish, blis-so'rov, oraliq va joriy va yakunlovchi nazorat natijalarini tahlili asosida o'qitish diagnostikasi.

Boshqarish usullari va vositalari: o'quv mashg'uloti bosqichlarini belgilab beruvchi texnologik karta ko'rinishidagi o'quv mashg'ulotlarini rejalashtirish, qo'yilgan maqsadga erishishda o'qituvchi va tinglovchining birgalikdagi harakati, nafaqat auditoriya mashg'ulotlari, balki auditoriyadan tashqari mustaqil ishlarning nazorati.

Monitoring va baholash: o'quv mashg'ulotida ham butun kurs davomida ham o'qitishning natijalarini rejali tarzda kuzatib borish. Kurs oxirida test topshiriqlari yordamida tinglovchilarning bilimlari baholanadi.

**MA'RUZA VA AMALIY MASHG'ULOTLARDA O'QITISH
TEXNOLOGIYALARI**

1-MAVZU	<i>Pedagogika fanining metodologik asoslari</i>
<i>1.1.Ma'ruza mashg'ulotining ta'lim texnologiyasi.</i>	
<i>O'quv soati: 4 soat</i>	<i>Talabalar soni: 60 ta</i>
<i>O'quv mashg'ulotining shakli:</i>	1- kirish – ko'rgazmali ma'ruza. 2- mavzuiy ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi:</i>	1. Pedagogika fanini predmeti, maqsadi va vazifalari. 2.Pedagogika fanining asosiy tarmoqlari. 3.Asosiy pedagogik kategoriyalar. 4.Pedagogika fanini boshqa fanlar bilan aloqasi. 5.Pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlari.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Talabalarga o'quv kursi xaqida to'liq ma'lumot berish, pedagogika fanining kategoriyalari, ilmiy tadqiqot metodlari xaqida bilim, malaka va ko'nikmalar shakllan- tirish.	
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv natijalari:</i>
<ul style="list-style-type: none"> •pedagogika fanini maqsadi, vazifalari xaqida umumiy tushuncha berish, fanni o'quv jarayonida tutgan o'rni bilan tanishtirish; •o'quv predmeti xaqida umumiy tushuncha berish va asosiy adabiyotlar bilan tanishtirish; • pedagogika fanining asosiy tarmoqlari xaqida ma'lumot berish; •asosiy pedagogik kate-goriyalarni tushuntirish. • pedagogika fanini boshqa fanlar bilan aloqalari xaqida ma'lumot berish; •pedagogik ilmiy tadqiqot metodlarini tushuntirish. 	<ul style="list-style-type: none"> • pedagogika fanini maqsadi, vazifalari, fanni o'quv jarayonida tutgan o'rni yoritib beradi; • o'quv predmetining stukturasi tushuntiriladi; • pedagogika fanining asosiy tarmoqlarini ko'rsatib, izohlab beradi; •asosiy pedagogik kategoriyalarni sanab tushuntiradi. • pedagogika fanini boshqa fanlar bilan aloqalari yoritib beriladi. •pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlarini ko'rsatib, mazmunini yoritadi.
<i>Ta'lim metodlari:</i>	Ma'ruza, namoyish etish, savol-javob, insert texnikasi, guruhlarda ishlash, aqliy xujum metodi.
<i>Ta'lim vositalari:</i>	Ma'ruzalar matni, marker, doska, kodoskop, skotch slaydlar, tarqatma materiallar,qog'ozlar.
<i>Ta'lim shakli:</i>	Frontal, jamoaviy.
<i>O'qitish shart-sharoitlari:</i>	Texnik vositalardan foydalanishga va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash.</i>	Test, nazorat savollari.

1.1. Ma'ruzaning texnologik xaritasi
(1 – mashg'ulot)

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>O'qituvchi</i>	<i>Talaba</i>
I. Kirish (15 minut)	<p>1.1. O'quv predmeti nomi bilan tanishtiriladi, predmet xaqida dastlabki ma'lumotlar beriladi. Mavzu nomi bilan tanishtiradi. O'tilayotgan mavzu kirish ma'ruza tarzida tashkil etilishi e'lon qiladi.</p> <p>1.2. Semestr davomida pedagogika kursi bo'yicha o'tiladigan mavzular, ularga ajratilgan soatlar (1-slayd) va talabalarni shu predmetni o'zlashtirishdagi reyting tizimi (joriy, oraliq, yakuniy nazorat ballari) bilan tanishtiriladi. (2-slayd).</p> <p>1.3. Bugungi mavzu nomi, rejasi bilan tanishtiriladi va unga izox beriladi.</p>	<p>Eshitadilar.</p> <p>Yozib oladilar.</p> <p>Eshitadilar, yozib oladilar.</p> <p>Eshitadilar.</p>
II. Asosiy bosqich (55 minut)	<p>2.1. Pedagogika fanini predmeti, maqsadi va vazifalari xaqida umumiy tushuncha beriladi. Birinchi rejani «insert» texnikasi orqali taxlil qilish topshiriladi va ma'ruza matni tarqatiladi, «insert» texnikasidan foydalanish tushuntiriladi. (1- ilova) Talabalar bajargan ishlari taxlil qilinadi.</p> <p>2.2. Pedagogika fanining asosiy tarmoqlari xaqidagi ma'lumotlar bilan talabalarni tanishtiriladi. (3-slayd).</p> <p>2.3. Asosiy pedagogik kategoriyalar xaqidagi ma'lumotlarni pedagog marker orqali slaydga yozib, kodoskop orqali ko'rsatadi. Talabalar bilan xamkorlikda asosiy pedagogik kategoriyalarga izoh beriladi. (4- slayd).</p>	<p>Eshitadilar, taxlil qiladilar.</p> <p>Matnni ko'rib chiqadilar va berilgan belgilarni qo'yib chiqadilar.</p> <p>Yozib oladilar.</p> <p>Eshitadilar, yozib oladilar.</p>
III. Yakunlovchi bosqich (10 minut)	<p>3.1. Mavzuni uchta rejasi asosida xulosa qilib, eng muhim ma'lumotlarga talabalar diqqatini jalb qiladi.</p> <p>3.2. Muhokamada faol qatnashgan talabalarni rag'batlantiradi.</p> <p>3.3. Savollar berish orqali bilimlar mustahkamlanadi. (2- ilova).</p> <p>3.4. Mustaqil ishlashlari uchun vazifa beriladi: mavzuning qolgan ikkita rejasini mustaqil o'rganish.</p>	<p>Tinglashadi, savollar berishadi.</p> <p>Savol – javobda qatnashadilar.</p> <p>Yozib oladilar.</p>

**1.2. Ma'ruzaning texnologik xaritasi
(2 – mashg'ulot)**

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>O'qituvchi</i>	<i>Talaba</i>
I. Kirish (5 minut)	<p>1.1. Eslatiladi: mashg'ulot mavzusi, uning maqsadi va bugungi darsda o'tiladigan rejalari.</p> <p>1.2. Baholash mezonlari e'lon qilinadi. (3-ilova)</p> <p>1.3. Dars so'ngida o'tilgan mavzu bo'yicha test o'tkazilishi xaqida ogohlantiriladi. (max 2 ball)</p>	<p>Eshitadilar.</p> <p>Eshitadilar.</p>
II. Asosiy bosqich (60 minut)	<p>2.1. Talabalarni faollashtirish maqsadida «Aqliy xujum» metodini qo'llab, umumiy savol beriladi: «Pedagogika fani nimani o'rgatadi?» «Aqliy xujum» metodidan foydalanishda rioya qilish kerak bo'lgan qoidalar bilan tanishtiriladi. (4-ilova)</p> <p>2.2. Rejadagi to'rtinchi savol, ya'ni pedagogika fanini boshqa fanlar bilan aloqasi xaqidagi ma'lumotlar ekranda ko'rsatiladi va pedagog tamonidan izoxlab beriladi. (5-slayd).</p> <p>2.3. Pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlari (6- slayd) orqali talabalarga ko'rsatiladi va xar bir ilmiy tadqiqot metodi pedagog tamonidan chuqur yoritib beriladi. Asosiy ma'lumotlarga talabalar diqqatini jalb qilinadi.</p> <p>Pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlarini mustahkam o'zlashtirishlari uchun 6 ta guruhga bo'linadi va ekspert varaqlari tarqatiladi. (5- ilova) Guruhda ishlash qoidasi, vazifani bajarish qoidasi tushuntiriladi. (6-ilova). Guruhlar ishini kuzatadi, yo'naltiradi, maslahatlar beradi.</p>	<p>Eshitadilar. Yozib oladilar.</p> <p>Javoblarni doskaga yozib boradi, taxlil qiladi.</p> <p>Yozib oladilar, eshitadilar</p> <p>Fikrlarini bayon qiladilar.</p> <p>Guruhlarga bo'linadilar. Guruh sardorlari ishlarini taqdim qiladi. Boshqa guruh a'zolari savollar beradi.</p>
III. Yakuniy bosqich (15 minut)	<p>3.1. Mavzuga umumiy xulosa qilinadi, eng muhim ma'lumotlarga talabalar diqqatini jalb qiladi.</p> <p>3.2. Guruh ishlarini baholarini e'lon qiladi. Guruhni baholash mezonini tanishtiriladi. (7-ilova).</p> <p>3.3. Test yechish uchun qog'oz tarqatiladi. Tushuncha beriladi. Ekranda test savollari ko'rsatiladi. (7- slayd). Test savollarini baholash natijasi (max 2 ball) keyingi darsda e'lon qilinishi aytiladi.</p> <p>3.4. Mustaqil ishlash uchun ma'ruzadagi keyingi mavzuni uchta rejasini o'qib kelish topshiriladi</p>	<p>Tinglashadi.</p> <p>Tarqatilgan qog'ozga familiya, ism, guruhlarini, test nomerlarini va javoblarini yozib pedagogga topshiradilar. Yozib oladilar</p>

Fan bo'yicha o'quv soatlarining taqsimlanishi

№	Mavzular mazmuni	Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot
1	Pedagogika fanining predmeti, maqsadi va vazifalari	2	2
2	Tarbiya nazariyasi	4	4
3	Ta'lim nazariyasi	4	2
4	Ta'limda pedagogik texnologiyalar	4	4
5	Pedagogik mahorat asoslari.	4	4

2- slayd

Baholash mezonlari:

86 – 100 ball «a'lo»

71 – 85 ball «yaxshi»

55 – 70 ball «qoniqarli»

Joriy baholash – 35 ball.

Oraliq baholash – 35 ball

Yakuniy nazorat – 30 ball.

3- slayd

Хозирги кунда педагогикани асосий тармоклари сифатида куйидагиларни келтириб утамиз. **Ёш даврлари педагогикаси** мазкур гуруҳлар билан олиб бориладиган тарбиявий-ташкилий ишларнинг қонунийлигини тадқиқ этади ҳамда энг аввало уларни тарбияланувчиларнинг укув муассасалари шарт-шароитларида амалга ошириш дастурини ишлаб чиқади.

Катта ёшдагилар педагогикасида олий ўқув юрти шарт-шароитларида ёшларни тарбиялашнинг назарий масалалари ва методикасини ишлаб чиқадиган педагогика тармоғи сифатида олий укув юрти педагогикасининг шаклланаётганлиги, унинг аниқлашиб бораётганлиги кўзга ташланади.

Миллий армиямиз учун мутахассислар тайёрлайдиган ҳарбий ўқув юртларида ёшларга таълим бериш ҳамда тарбиялаш муаммолари билан **ҳарбий педагогика** соҳаси шуғулланади.

Булардан ташқари **оила педагогикаси** бугунги кундаги долзарб вазифалардан бирини ташкил этиб, оилаларда, оила марказларида, маҳаллаларда, жамоат ташкилотларида, оила-никоҳ муассасаларида амалга оширилаётган тадбирларда намоён бўлади.

Умумтаълим укув юртларида эмас, балки ёрдамчи укув юртларида шуғулланишлари мумкин бўлган шахслар яъни, кўриш, эшитиш, сўзлаш аъзоларида камчиликлари бўлган шахсларни меҳнат фаолиятига тайёрлаш, тарбиялаш ва таълим беришнинг ўзига хос томонларини тадқиқ этувчи фанлар педагогика фанининг махсус гуруҳини ташкил этади. Педагогиканинг бу махсус тармоклари дефектология ёки махсус гуруҳга бирлаштирилган.

Дефектология фанлари ўз навбатида алоҳида мустақил бўлган тармоқларга бўлинади:

Сурдопедагогика - қар ва гунг тарбияланувчилар таълим-тарбияси масалалари билан;

Тифлопедагогика - кўзи ожиз тарбияланувчилар таълим-тарбияси билан;

Олигофренопедагогика - ақли ожизлар таълим- тарбияси билан шуғулланади.

Асосий педагогик категориялар қуйидагилардан иборатдир:

1. Тарбия-ўсиб келаётган авлодда ҳосил қилинган билимлар асосида ақлий камолот – дунёқарашни, инсоний эътиқод, бурч ва маъсулиятни, жамиятимиз кишиларига хос бўлган ахлоқий фазилатларни яратишдаги мақсадни ифодалайди. Тарбия бола туғилгандан бошлаб умрининг охиригача оилада, мактабда ва жамоатчилик таъсирида шаклланиб борадиган жараён дир.

2. Таълим – махсус тайёрланган кишилар раҳбарлигида ўтказиладиган, ўқувчиларни билим, кўникма ва малакалар билан қуроллантирадиган, билим, қобилиятларини ўстирадиган, уларнинг дунёқарашини таркиб топтирадиган жараён дир. Таълим жараёни ўқитувчи билан ўқувчиларнинг биргаликдаги фаолияти бўлиб, икки тамонлама характерга эга дир. Ўқитувчининг фаолияти туфайли таълим пухта ўйлаб чиқилган мақсад, мазмун ва дастурлар асосида олиб бориладиган жараёнга айланиб, қутилган натижани беради. Таълим жараёнини мазмунини билим, кўникма ва малака ташкил қилади.

Билим – бу ўқувчилар ўқиш орқали билим билан қуролланадилар. Билимни ҳаётда кўп унум берадиган қилиб қўллаш олиш учун билим билан бирга кўникма ва малака ҳосил қилиш лозим.

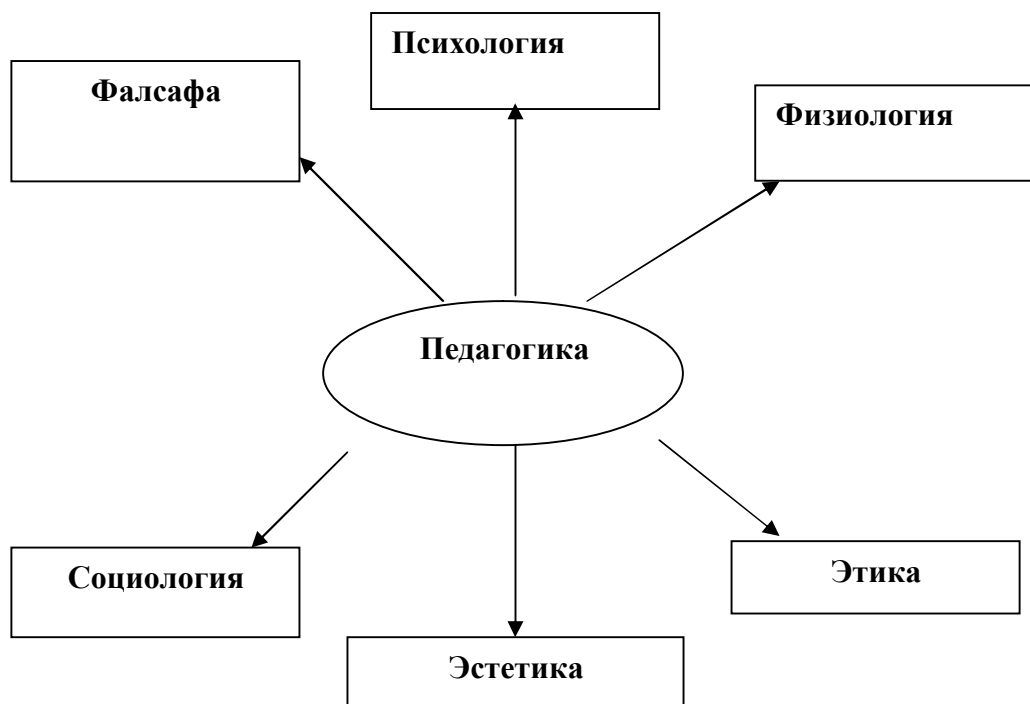
Кўникма – машқ қилиш натижасида бериладиган ҳаракатлар йиғиндиси дир.

Иқтидор ва кўникма машқ қилиш ва такрорлаш орқали **малакага** айланади.

Билим асосида кўникма ва малака пайдо бўлади. Билим баҳсда керак бўлса, кўникма меҳнатда, дунёни ўзлаштиришда зарур.

3. Маълумот – таълим – тарбия натижасида олинган ва тизимлаштирилган билим, ҳосил қилинган кўникма ва малакалар ҳамда шаклланган дунёқарашлар мажмуиди р.

Pedagogikani boshqa fanlar bilan aloqasi

Педагогиканинг илмий тадқиқот методлари қуйидагилардан иборат:

1. Педагогик кузатиш методи.
2. Сухбат усули (якка тартибда, гуруҳ билан)
3. Болалар ижодини ўрганиш усули.
4. Тест усули
5. Маълумотларни таҳлил қилиш усули.
6. Эксперимент-тажриба-синов усули.
7. Статистика маълумотларини таҳлил қилиш усули.
8. Математика ва кибернетика усули.

Мавзу бўйича тест саволлари.

1. Билим билан билишнинг фарқи нимада?

- А. Билим-бу-жараён, билиш шу жараённинг маҳсули
- В. Билим бирламчи, билиш иккиламчи
- С. Билимнинг ҳосиласи билиш
- Д. Барча жавоблар тўғри

2. Ёшларнинг интеллектуал камолоти нимага боғлиқ?

- А. Маънавий ўз-ўзини англаш, келажакка ишониш, миллий мафқурани билишга
- В. Ота-онани эъзозлаш, катталарни хурмат қилишга.
- С. Спорт билан шуғулланиш, мусобақаларга қатнашишга.
- Д. Эркин фикрлаш, ўз фикрини ҳимоя қилишга.

3. Педагогик муҳит деганда нимани тушунасиз?

- А. Педагогик муҳит - педагогик мақсадларга мувофиқ равишда махсус тузилган шахслараро муносабатлар тизимидир.
- В. Педагогик муҳит-дарс жараёнидир
- С. Педагогик муҳит-шахслараро муносабатлар тизимидир.

4. Педагогик фаолият тушунчасига таъриф беринг?

- А. Тарбиячининг илмий ишлар олиб бориши
- В. Тарбия жараёнини ташкил этиш
- С. Педагогик фаолият - эстетик, ахлоқий, сиёсий ва иқтисодий мақсадга мувофиқ равишда ёш авлодни ҳаётга тайёрлашнинг ақлан уйлаб қўрилган, катта ёшдагиларнинг ижтимоий зарур бўлган меҳнатининг ўзига хос туридир.

5. Маълумот нима?

А. **Маълумот** - ўқитиш жараёни ва унинг натижаси ҳисобланиб талабада билим, иқтидор ва кўникмаларнинг ўзлаштирилганлигини, билим қобилияти ўсганлиги ва улар асосида илмий дунёқараш, шахсий сифатлар шаклланишнинг, уларнинг ижобий кучлари ва қобилиятларининг қай даражада ривожланлигини англатади.

В. **Маълумот** - маълум мақсадга йўналтирилган, режали равишда амалга ошириладиган педагог-талаба-педагог мулоқати бўлиб, унинг натижасида талабада маълумот, тарбия ва умумий шаклланиш, ривожланиш амалга ошади.

С. **Маълумот** - Одамларнинг маълумоти фақат таълимнинггина натижаси бўлиб қолмай, балки ота-она ва оила тарбияси ўз-ўзини тарбиялаш ва оммавий ахборот воситаларининг (кино, радио, зангори экран ва ҳақозо) таъсирида амалга оширилади.

6. Таълим нима?

А. **Таълим** - ўқув жараёни.

В. **Таълим** - маълум мақсадга йўналтирилган, режали равишда амалга ошириладиган педагог-талаба-педагог мулоқатидир

С. **Таълим** - ўқув фаолияти натижаси

Д. **Таълим** - педагог ва талабанинг ўзаро мулоқоти

1-ilova (2.1)

«Insert» metodidan foydalanilganda quyidagilarga e'tibor bering:

1. Ma'ruza matni xoshiyasida quyidagi belgilarni qoldirib o'qing:

V- o'zimdagi bilimlarga mos keladi.

- bilimlarimga qarama - qarshi keladi.

+ men uchun yangi ma'lumot.

? tushunarsiz # aniqlik talab qiladi # qo'shimcha ma'lumot.

2. Olingan ma'lumotlarni quyidagicha tablisa ko'rinishida tartibga tushuring.

Mavzu savollari.	V	-	+	?
1				
2				
3				
4				

2-ilova (2.1)

Talabalar bilimini quyidagi savollar bilan mustahkamlanadi:

1. Pedagogika fani nimani o'rganadi?
2. Pedagogika fanining vazifalari nimalardan iborat?
3. Sharq pedagogikasi namoyondalaridan kimlarni bilasiz?
4. Ma'lumot nima?
5. maxsus pedagogika deganda nimani tushunasiz?
6. Ta'lim va tarbiyaning birligi deganda nimani tushunasiz?

3-ilova (2.1)

Talabalar faoliyatini baholash mezonlari.

86 – 100 % 2 ball «a'lo»

71 – 85 % 1,7 ball «yaxshi»

55 – 70 % 1,4 ball «qoniqarli»

Baholash mezonlari

F.I.O.	Baho	Mezonlar			
		Bilim	faollik	Takliflar	Jami ball
	Ballar	0,8	0,6	0,6	2
	%	40	30	30	100

4-ilova (2.1)

«Aqliy xujum» metodini qo'llaganda quyidagi eslatmaga rioya qiling.

- Ўртоқларинг фикрини хурмат қил;
- қанча фикр кўп бўлса шунча яхши;
- Агар фикрлар такрорланса ажабланма ва жахлингни чиқазма;
- Бошқалар фикрини танқид қилма;
- Фикрларни кўплиги янги фикрни туғилишига сабаб бўлади;
- Фикрларингда бир оз шубҳа бўлса ҳам, уларни айтишга ҳаракат қил;

Эксперт варағи №1
Кузатиш методи.

1. Кузатиш методи қандай метод?
2. Кузатиш методининг қандай турлари мавжуд?
3. Кузатиш методига боғлиқ хаётий мисол келтиринг.

Эксперт варағи №2
Эксперимент методи.

1. Эксперимент методи қандай метод?
2. Эксперимент методи қандай турлари мавжуд?
3. Эксперимент методига боғлиқ хаётий мисол келтиринг.

Эксперт варағи №3
Сухбат методи.

1. Сухбат методи қандай метод?
2. Сухбат методини қўллашда олдиндан нималарга эътибор бериш керак?
3. Сухбат методига боғлиқ хаётий мисол келтиринг.

Эксперт варағи №4
Тест, сўровнома методи

1. Тест, сўровнома методи қандай метод?
2. Тестнинг қандай турлари мавжуд?
3. Тест, сўровнома методини қўллаб хаётий мисол келтиринг.

Эксперт варағи №5
Болалар ижодини ўрганиш методи

1. Болалар ижодини ўрганиш методи қандай метод?
2. Болалар ижодини ўрганиш методи педагогикада қандай аҳамият касб этади?
3. Болалар ижодини ўрганиш методига боғлиқ хаётий мисол келтиринг.

Эксперт варағи №6
Статистика маълумотларини таҳлил қилиш методи.

1. Статистика маълумотларини таҳлил қилиш методи қандай метод?
2. Статистика маълумотларини таҳлил қилиш методи педагогикада қандай аҳамият касб этади?
3. Статистика маълумотларини таҳлил қилиш методини моҳиятини очиб берувчи хаётий мисол келтиринг.

Гуруҳларда ишлаш қондаси.

Ҳар бирингиз ўз гуруҳ аъзоларингизни диққат, эътибор билан эшитишга ҳаракат қилинг.

Гуруҳнинг ҳар бир аъзоси фаол, ҳамкорликда ишлаши ва топширилган топшириққа масъулият билан ёндошиши керак.

Ҳар ким ўзига ёрдам керак бўлганда сўраши мумкин.

Ҳамма қатъий тушуниши керак:

- бошқаларга ёрдам бериб ўзимиз ҳам ўрганамиз.

-биз битта қайиқдамиз: ёки баробар сузиб чиқамиз, ёки баробар чўқамиз.

Guruhlarda ishlashni baholash.

Guruh lar.	Javob ning to'liqligi. (1,0)	Sxemalar da berilgan ligi (0,4)	Guruh ishtirok chisining faolligi 0,6)	Ballar.	Bahosi.
1					
2					
3					
4					
5					
6					

1.3. Amaliy mashg'ulotni olib borish texnologiyasi

<i>Vaqt:</i> 2 soat	<i>Talabalar soni:</i> 20
<i>Mashg'ulot shakli</i>	Bilimlarni chuqurlashtirish va mustahkamlashga qaratilgan amaliy mashg'ulot.
<i>Ma'ruza rejasi</i>	1. Pedagogika fanini predmeti, maqsadi va vazifalari. 2. Pedagogika fanining asosiy tarmoqlari. 3. Asosiy pedagogik kategoriyalar. 4. Pedagogika fanini boshqa fanlar bilan aloqasi. 5. Pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlari.
<i>Mashg'ulotning maqsadi:</i> Mavzu bo'yicha bilimlarni chuqurlash tirish va mustahkamlash.	
<i>Pedagogik vazifalar</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • mavzuni mustaqil o'rganish uchun asos yaratadi; • mavzu bo'yicha bilimlarni chuqur o'zlashtirish va mustahkamlashga yordam beradi; • kichik guruhlarda ishlashni tashkil qiladi; • o'z nuqtai nazariga ega bo'lishni shakllantiradi; • mantiqiy xulosa chiqarishga ko'mak beradi; 	<ul style="list-style-type: none"> • amaliy mashg'ulot rejalari bilan oldindan tanishib chiqib, tayyorgarlik ko'radi; • pedagogika fanini predmeti, maqsadi va vazifalariga ta'rif beradi; • pedagogika fanining asosiy tarmoqlari sanab o'tadi, o'zining erkin fikrini namoyon etadi; • asosiy pedagogik kategoriyalarga izoh beradi, yoritadi. • pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlarini, uning ta'lim jarayonidagi o'rnini o'rganadi;
<i>O'qitish usullari</i>	Topshiriqlar, amaliy ishlash usuli, baxs-munozara, kichik guruhlarda ishlash, «Pinbord» texnikasi, «Klaster» texnikasi
<i>O'qitish vositalari</i>	Ma'ruzalar matni, markerlar, qog'ozlar, skotch
<i>O'qitish shakllari</i>	Jamoa va guruhlarda ishlash.
<i>O'qitish shart-sharoiti</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan va guruhlarda ishlashga muljallangan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash</i>	Og'zaki nazorat, savol-javob, o'z-o'zini nazorat qilish, test savollari.

**“Pedagogika fanining metodologik asoslari” mavzusidagi
amaliy mashg’ulotning texnologik xaritasi**

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyatning mazmuni</i>	
	<i>O’qituvchi</i>	<i>talaba</i>
I. Kirish bosqichi. (10 minut)	1.1. Amaliy mashg’ulot mavzusi, maqsadi va o’quv faoliyati natijalarini aytadi.	Tinglaydilar. O’UM ga qaraydilar.
	1.2. Ta’lim jarayoni kichik guruhlarda ishlash orqali amalga oshirilishini e’lon qiladi (1-ilova).	Eshitadilar.
	1.3. Talabalarning mashg’ulotdagi faoliyatini baholash ko’rsatkichlari va mezonlari bilan tanishtiradi (2-ilova).	O’UM ga qaraydilar.
II. Asosiy bosqich (60 minut)	2.1. Talabalarni faollashtirish maqsadida savol – javob o’tkaziladi. (3-ilova).	Savollarga javob beradi.
	2.2. Talabalarning fikrini umumlashtirib, ularni 3 ta kichik guruhlariga bo’ladi.	Kichik guruhlariga bo’linadi.
	2.3. 3 kishidan iborat ekspert guruhi tashkil qilinadi.	
	2.4. Mavzu bo’yicha tayyorlangan top-shiriqlarni tarqatadi (4-ilova). Guruhlar faoliyatini tashkil kilishga yordam beradi, kuzatadi, yunaltiradi, maslaxatlar beradi.	Topshiriqlarni bajaradilar.
III.	2.5. Har bir guruh topshiriqlarini bajarib, ekspert guruhiga topshiradi. Har bir ekspert guruhi o’zi ko’rib chiqqan topshiriqlarni to’g’ri yoki noto’g’riligini ko’rsatib beradi.	Jamoa bo’lib topshiriqni bajaradilar, bahs-munozara yuritadilar, qo’shimchalar qiladilar, xu-losa chiqaradilar. Baholaydilar.
	2.6. Topshiriqlarning bajarilishini qay darajada to’g’ri ekanligini diqqat bilan tinglaydi.	
	2.7. Har bir guruhga pedagogikaning asosiy tamoqlarini «Klaster» texnologiyasi asosida ishlab chiqishlari topshiriladi. (5-6-illovalar).	
	2.8. Natijalar tekshiriladi, muhokama qilinadi.	Eshitadi.
2.9. Pinbord texnikasidan foydalanib, pedagogikaning asosiy kategoriyalari, pedagogikaning boshqa fanlar bilan aloqasi, pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlaridi xaqidagi bilimlar mustahkamlanadi. (7-ilova)	Vazifalarni bajaradilar.	
1- guruh: pedagogikaning asosiy kategoriyalari. 2- guruh: pedagogikaning boshqa fanlar bilan aloqasi. 3- guruh: pedagogikaning ilmiy tadqiqot metodlaridi. 4-5-6 guruhlar (har bir guruhda 2 tadan toalaba) ekspert guruhlar. Har bir guruhni bittadan ekspert guruhi nazorat qiladi, yordam beradi. Ishlar tayyor bo’lgach doskaga mustaxkamlanadi. Ekspert guruhlar almashib ishlarni tahlil qiladi. Guruhlariga topshiriqlarni bajarishi uchun yordam beradi. Ularni baholash mezonlari bilan tanishtiradi. Qo’shimcha ma’lumotlardan foydalanishga imkon yaratadi. Diqqatlarini kutiladigan natijaga jalb qiladi.	Tayyor ishlarni doskaga iladilar. Ekspert guruhlardagi talabalar ishlarni tahlil qilib, izohlaydi. Bir- birini baholaydi.	
3.1. Ish yakunlarini chiqaradi. Faol talabalarni	Eshitadi.	

Yakuniy bosqich (10 minut)	baholash mezonini orqali rag'batlantiradi.	Aniqlaydi.
	3.2. Mustaqil ishlash uchun topshiriq beradi: Test savollarini yechish. (8-ilova).	Yozadilar.

1-Ilova (1.3)

Кичик гуруҳларда ишлаш қондаси

1. Талабалар ишни бажариш учун зарур билим ва малакаларга эга бўлмоғи лозим.
2. Гуруҳларга аниқ топшириқлар берилмоғи лозим.
3. Кичик гуруҳ олдида қўйилган топшириқни бажариш учун етарли вақт ажратилади.
4. Гуруҳлардаги фикрлар чегараланмаганлиги ва тайзикқа учрамаслиги ҳақида огоҳлантирилиши зарур.
5. Гуруҳ иш натижаларини қандай тақдим этишини аниқ билишлари, ўқитувчи уларга йўриқнома бериши лозим.
6. Нима бўлганда ҳам мулоқотда бўлинг, ўз фикрингизни эркин намоеън этинг.

2- ilova (1.3)

Guruhlarda ishlashni baholash.

Guruh lar.	Javob ning to'liqligi. (1,0)	Sxemalar da berilgan ligi(0,4)	Guruh ishtirok chisining faolligi(0,6)	Ballar.	Bahosi.
1					
2					
3					
4					
5					
6					

3-Ilova (1.3)

«Тезкор-сўров» саволлари.

1. Педагогика фани нимани ўрганади?
2. Педагогика фанининг вазибалари нималардан иборат?
3. Шарқ педагогикаси намоеъдаларидан кимларни биласиз?
4. Тарбия нима?
5. Таълим нима?
6. Маълумот нима?
7. Таълим ва тарбия жараёнида муҳим методларни куллашнинг ахамияти нимада деб уйлайсиз?
8. Таълим ва тарбиянинг бирлиги деганда нимани тушунасиз?

2 - topshiriq

O'qitish (o'rgatish, ta'lim berish) - bu nima?

To'g'ri javobni aniqlang. Keltirilgan javoblardan ikkitasi xato ekanligini isbotlang.

1. O'qitish tarbiyalanuvchilarni hayotga tayyorlash maqsadida tarbiyachining bilimlarini talabalarga berish.
2. O'qitish jarayoni - bilim, mahorat, malakaga ega bo'lish maqsadida talabalarning mustaqil ta'lim olishini tashkil qilishdir.
3. O'qitish - tarbiyachining bilim, mahorat va malakasini talabalarga berish, hayotga tayyorlashga yo'naltirilgan faoliyatidir.
4. O'qitish - bu bilim, mahorat va malaka tizimlarini ongli va mustahkam egallashi uchun yo'naltirilgan pedagog va talabalarning ikki tomonlama faoliyatidir. Bunda aqliy qobiliyatlari va bilish manfaatlari rivojlanadi, bilish faoliyatining uslublarini egallash amalga oshiriladi, ilmiy dunyoqarash shakllanadi.
5. O'qitish - pedagogning talabalar bilan munosabatlari, bunda bilim, mahorat, malaka beriladi.

2 – guruhga beriladigan topshiriqlar.

1-topshiriq. Nuqtalar o'rniga so'zlarni yozing, matnning o'ng tomonida joylashgan javoblarni qog'oz bilan yoping, nuqtalar o'rniga so'zni yozing. Yozganlaringizni to'g'ri javob bilan solishtiring. Javobni to'g'ri topgan xolda, matnning keyingi qismiga o'ting. Noto'g'ri bo'lsa javobni to'g'irlang va xato qilganingizning sababini aniqlashga harakat qiling.

Obyektiv haqiqatni bilish yo'llari, tadqiqot uslublari..... deb ataladi uslublari
Barcha o'rganiladigan hodisalar va bilish jarayonlar mohiyatini o'rganadigan nazariyasi umumiy metodologiya-bu dir
Pedagog jarayonlarning o'ziga xos belgisi, mohiyati ularni o'tishidir
Pedagogik jarayonlar o'zlari- takrorlanmasligi xarakterlidir
Tadqiqotlar qatnashchilarining salomatlik, va rivoj ziyon keltirmaydigan darajada tashkil etilishi kerak
Pedagogika o'zining predmetini ommaviy faqat Tadqiqotlardan foydalanib yaratishi mumkin

2-topshiriq.

Pedagogika tizimiga kiradigan fanlar qaysi guruhga kiritilganligini ko'rsating.

1. Didaktika, psixologiya, tarix, falsafa, maktabshunoslik, tarbiya nazariyasi, maktab gigiyenasi, solishtirma pedagogika.
2. Umumiy pedagogika, yosh davrlar pedagogikasi, ijtimoiy pedagogika, alohida predmetlarni o'rganish uslubiyoti, maxsus pedagogika, pedagogika tarixi.
3. Maktabgacha tarbiya pedagogikasi, maktab pedagogikasi, oliy maktab pedagogikasi, kasb – xunar – texnika ta'lim pedagogikasi.
4. Umumiy pedagogika, etika, estetika, yoshga doir pedagogikasi, maktabgacha tarbiya pedagogikasi, maktabshunoslik.

3 – guruhga beriladigan topshiriqlar.

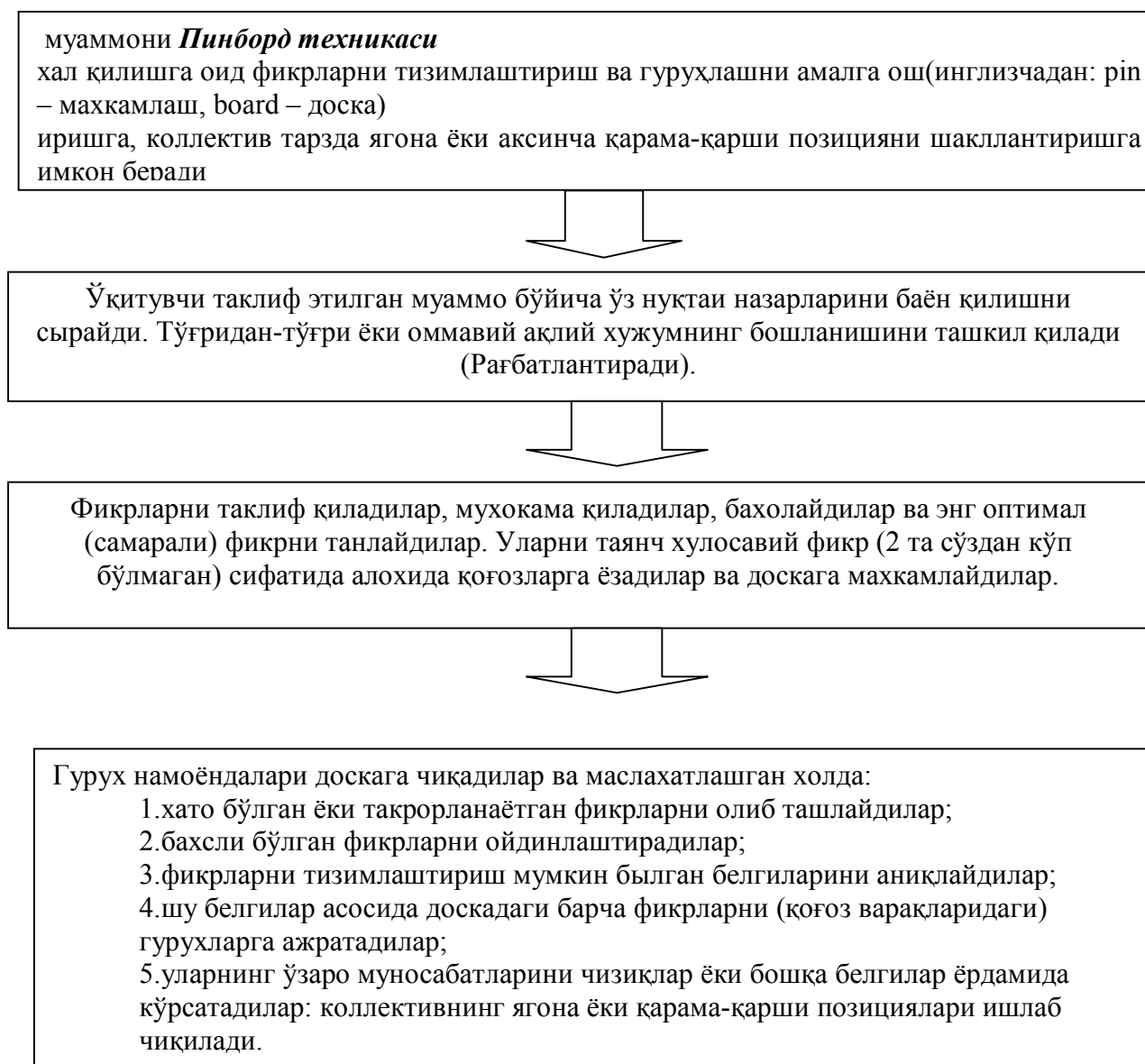
1-topshiriq. Nuqtalar o'rniga so'zlarni yozing.

Inson taraqqiyot uchun xarakatlantiruvchi qarama- qarshiliklar kuchni yaratadi.
Qarama-qarshiliklar va ichki..... qarama-qarshiliklarga bo'linadi. tashqi
..... va o'rtasidagi ehtiyoj qarama-qarshiliklarga universal imkoniyat xarakterga ega
Rivojlanishning umumiy qonuni insonning bildiradi. Rivojlanishi Ichki va tashqi shart-sharoitlar bilan aniqlanishini
Biogenetik qonunini..... va Gekkel kashf qilishgan Myuller

2. Topshiriq

	Pedagogika fanlari tizimi
Umumiy pedagogika	
Yoshga doir pedagogika	
Kasbiy pedagogika	
Maxsus pedagogika	
Boshqa sohalar	

7-Ilova (1.3)

Mustaqil ishlash uchun test savollari.

1. Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirishini baholash turlari

A. Joriy baxolash, oraliq baxolash, yakuniy baxolash

V. Og'zaki va yozma bitiruv

S. Oraliq va yakuniy

D. Joriy va yakuniy

2. O'zbekistonda pedagogik tafakkur va ta'lim-tarbiya taraqqiyoti tarixini shartli ravishda necha davrga bo'lish mumkin?

A) 6 davrga;

V) 4 davrga;

S) 3 davrga;

D) 2 davrga;

3. Tarbiya jarayonining asosiy vazifasi nimalardan iborat?

A. **Tarbiyaning asosiy vazifasi** - yosh avlodni xalqning hayotini yaxshilashga, Vatanining gullab-yashnashiga sarflashni biladigan, istaydigan a'zolari qilib tayyorlashdir.

V. **Tarbiyaning asosiy vazifasi** - yoshlarni vatanparvar, mard, jasur, irodali shaxs qilib shakllantirishdan iborat.

S. Barcha javoblar to'g'ri

D. **Tarbiyaning asosiy vazifasi** - bilim va ko'nikmalarni egallashni tarbiyalash

4. Pedagogik muhit deganda nimani tushunasiz?

A. Pedagogik muhit - pedagogik maqsadlarga muvofiq ravishda maxsus tuzilgan shaxslararo munosabatlar tizimidir.

V. Pedagogik muhit-dars jarayonidir

D. Pedagogik muhit -pedagog va talaba o'rtasidagi munosabatlar yig'indisi

S. Pedagogik muhit-shaxslararo munosabatlar tizimidir.

5. Pedagogik faoliyat tushunchasiga ta'rif bering?

A. Tarbiyachining ilmiy ishlar olib borishi

V. Tarbiya jarayonini tashkil etish

S. Pedagogik faoliyat - estetik, ahloqiy, siyosiy va iqtisodiy maqsadga muvofiq ravishda yosh avlodni hayotga tayyorlashning aqlan uylab ko'rilgan, katta yoshdagilarning ijtimoiy zarur bo'lgan mehnatining o'ziga xos turidir.

D. Bevosita pedagog va talabanning faoliyati.

6. Sharq pedagogikasi namoyondalari nomlari keltirilgan qatorni ko'rsating?

A. Al-Xorazmiy, Abu Ali Ibn Sino, Forobiy

V. Abu-Rayxon Beruniy, Ya.A.Komenskiy, Alisher Navoiy

S. Abduraxmon Jomiy, Suxomlenskiy, Forobiy

D. Barcha javoblar to'g'ri

2-MAVZU.	TARBIYA NAZARIYASI
-----------------	---------------------------

2.1.Ma'ruza mashg'ulotining ta'lim texnologiyasi.

<i>O'quv soati:</i> 4 soat	<i>Talabalar soni:</i> 42 ta
<i>O'quv mashg'ulotining shakli:</i>	1-Ko'rgazmali ma'ruza. 2- Ko'rgazmali ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi:</i>	1.Tarbiya jarayoni haqida tushuncha 2.Shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar. 3.Shaxs rivojlanishida yosh va individual xususiyatlar. 4.Tarbiya usullari xaqida tushuncha. 5.Tarbiya turlari.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Talabalarga tarbiya jarayoni, tarbiya usullari, tarbiya turlari, shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar haqida tushuncha berish, ularda bilim, malaka, ko'nikma shakllantirish.	
<i>Pedagogik vazifalar:</i> <ul style="list-style-type: none"> •tarbiya nazariyasi xaqida umumiy tushuncha berish; •shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar bilan tanishtirish; • shaxs rivojlanishida yosh va individual xususiyatlari xaqida ma'lumot berish; • tarbiya usullarini talabalarga tushuntirish. • tarbiya turlari va ularning mazmunini yoritish. 	<i>O'quv natijalari:</i> <ul style="list-style-type: none"> • tarbiya nazariyasini og'zaki tushuntiradi; • shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni sanab o'tadi; • shaxs rivojlanishida yosh va individual xususiyatlarni tushuntiradi; • tarbiya usullarini sanab, mohiyatini tushuntiradi. • asosiy tarbiya turlarini mazmuni yoritiladi.
<i>Ta'lim metodlari:</i>	Ma'ruza, namoyish etish, tezkor savol-javob, guruhlarda ishlash, insert texnikasi.
<i>Ta'lim vositalari:</i>	Ma'ruzalar matni, marker, doska, kodoskop, skotch slaydlar, tarqatma materiallar, qog'ozlar.
<i>Ta'lim shakli:</i>	Frontal, jamoaviy.
<i>O'qitish shart-sharoitlari:</i>	Texnik vositalardan foydalanishga va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash.</i>	Nazorat savollari.

Ma'ruzaning texnologik xaritasi
(1 – mashg'ulot)

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>O'qituvchi</i>	<i>Talaba</i>
I. Kirish (5 minut)	1.1. Mavzu nomi, maqadi, o'quv mashg'ulotining natijalari e'lon qilinadi. O'tilayotgan mavzu ko'rgazmali ma'ruza tarzida tashkil etilishi haqida e'lon qiladi. 1.2.Mavzu rejasi bilan tanishtiriladi (1-slayd)	Eshitadilar. Yozib oladilar.
II. Asosiy bosqich (65 minut)	2.1.Tezkor – so'rov texnikasidan foydalanib, o'tilgan mavzu eslatiladi va talabalar faollashtiriladi: *Pedagogika qaysi fanlar bilan o'zaro aloqada? *Ta'lim nima? *Ma'lumot nima? *Surdopedagogika pedagogikaning qanday tarmog'i? *Asosiy pedagogik kategoriyalarni sanab o'ting. 2.2 Tarbiya nazariyasiga umumiy tushuncha beriladi. (2-slayd). Tarbiya jarayonining asosiy xususiyatlari tushutiriladi. (3-slayd). 2.3. Shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar bilan talabalarni tanishtiriladi. (4,5,6,7-slaydlar). 2.4.Faollashtirish maqsadida savol beriladi: «Hayotda shaxsni rivojlanishiga qaysi omil ko'proq ta'sir etadi?» 2.3. Shaxs rivojlanishida yosh va individual xususiyatlariga ta'rif beriladi. (8-slayd) Bolalarni yosh davrlariga guruhlashtirishni (9-slayd) orqali talabalarga tushuntiriladi.	Savol javobda faol qatnashadilar. Eshitadilar. Yozib oladilar. Savolga javob beradilar, mustaqil fikrlaydilar. Eshitadilar, yozib oladilar.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1.Mavzuni uchta rejasi asosida xulosa qilib, eng muhim ma'lumotlarga talabalar diqqatini jalb qiladi. 3.2. Muhokamada faol qatnashgan talabalarni rag'batlantiradi, baholaydi, yozib oladi. 3.3.Mavzuning qolgan ikkita rejasini mustaqil keyingi darsga o'rganib kelishlari aytiladi.	Tinglashadi. Yozib oladilar.

**2.2. «Tarbiya nazariyasi»
mavzusidagi ma’ruza mashg’ulotining texnologik xaritasi.
(2 – mashg’ulot)**

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>O’qituvchi</i>	<i>Talaba</i>
I. Kirish bosqichi (5 minut)	1.1. Eslatiladi: mashg’ulot mavzusi, uning maqsadi va bugungi darsda o’tiladigan rejalari. 1.2. Dars so’ngida o’tilgan mavzu bo’yicha test o’tkazilishi xaqida ogohlantiriladi. (max 2 ball)	Eshitadilar.
II. Asosiy bosqich (70 minut)	2.1.Rejadagi to’rtinchi savol, ya’ni tarbiya usullari xaqidagi ma’lumotlar ekranda ko’rsatiladi. (10,11-slayd) 2.2. Tarbiya turlarini mohiyatini yoritib beruvchi (12-slayd) ekranda namoyish etib, ularning xar biriga izoh beriladi. Asosiy ma’lumotlarga talabalar diqqatini jalb qilinadi. 2.3.Talabalarni 8 ta guruhga bo’linadi va vazifalar beriladi. (1-ilova). Guruhlar ishini kuzatadi, yo’naltiradi, maslahatlar beradi. 2.4. Taqdimot boshlanishini e’lon qiladi.	Eshitadilar. Yozib oladilar. Yozib oladilar, Eshitadilar fikrlarini bayon qiladilar. Guruhlar vazifalarini muhokama qiladilar, fikrlar bildiradilar, umumiy fikrlarni format qog’ozga yozadilar. Guruhdan bir ishtirokchi chiqib, o’z ishini taqdim qiladi.
III. Yakuniy bosqich (5 minut)	3.1.Umumlashtiriladi, yakuniy xulosa qilinadi. 3.2. Har bir guruh baholari e’lon qilinadi. (2-ilova). 3.3. “Didaktika – ta’lim nazariyasi” mavzusini keyingi darsga «insert» texnikasi asosida o’rganib kelishlari aytiladi.	Tinglashadi. Yozib oladilar.

Мавзу: Тарбия назарияси.

- Режа:
- 1.Тарбия жараёни хакида тушунча
- 2.Шахс ривожланишига таъсир этувчи омиллар.
- 3.Шахс ривожланишида ёш ва индивидуал хусусиятлар.
- 4.Тарбия усуллари хакида тушунча.
- 5.Тарбия турлари.

Тарбия назарияси.

- **Тарбия** шахсни маъсадга мувофиқ шакллантириш учун уюштирилган педагогик жараён бўлиб, тарбияланувчининг шахсига мунтазам ва системали таъсир этиш имкониятини беради. Тарбия жараёни узаро боғлиқ бўлган икки ёш лама фаолиятни педагог ва талаба фаолиятини уз ичига олади. Тарбия жараёнида тарбияланувчининг онги шаклланади, хис-туйғулари ривожланади, ижтимоий ҳаёт учун зарур бўлган ва ижтимоий алоқаларга хизмат қиладиган ҳулиятларни хосил қилинади.

3-slayd

4-slayd

Тарбия назарияси.

- Туғилган инсон шахс булиб шаклланиши лозим. Бу жараён бир =анча омиллар таъсирида содир булади ва муайян =онунларга буйсунади. Одатда шахс шаклланиши учун учта асосий омиллар тан олинади. Булар **биологик омил, ижтимоий омил ва тарбиядир.** Ушбу омилларнинг ҳеч бири =вазят ва шароитларга боғли= булмаган ҳолатда муста=ил равишда шахс шаклланишига таъсир эта олмайди. Бундан таш=ари баъзи омиллар фаолро=, мунтазамро= таъсир курсатади ва кишиларнинг онгли иродасига буйсунади бош=алари эса бош=арилиши =ийин булган омиллардир.

5-slayd

Тарбия назарияси.

- **Биологик омил.** Бу омилнинг таъсирини аввало шунинг учун эътиборсиз =олдириб булмайдики, шахс тирик организмдир, унинг ҳаёти биологиянинг умумий =онунларига ҳам, ёшлар анатомияси ва физиологиясининг махсус =онунларига ҳам буйсунади. Ҳаётнинг муайян даврларида шахснинг айрим органлари ва бутун бир органлар системасининг тузилишида ва функцияларида узгаришлар юз беради. Шахснинг соғлиқ ҳолати ва бу ҳолат куп ёки оз муддат бузилиб туриши биологик омилга тааллу=ли. Шахс ҳаётида нерв фаолиятининг индивидуал ва типологик хусусиятлари, ёш ва жинсий жиҳатдан булган тафовутлар катта рол йнайди, улар олдида ирсий эмас, балки тулма хусусият ва тафовутлардир. Организмнинг биологик етилиши =онунларга асосланади.

Тарбия назарияси.

- **Ижтимоий мухит.** Ижтимоий мухит шахсни ривожланишида муҳим аҳамият касб этади. Табиий мухит ёруқлик, иссиқлик, овқат, ҳаво каби компонентлари шахснинг организм сифатида ривожланиши учун катта аҳамиятга эга. Аммо шахснинг шахс сифатида шаклланиши учун бу муҳитлар етарли эмас. Шахснинг яшаб турган географик муҳити, шу муҳитида одамлар, биринчи навбатда тарбияланувчига яқин кишилар, яъни оз сонли оила аъзоларигина эмас, балки унга узоқроқ бўлган кишилар унинг ўрни-ўшнилари, маҳалласи, тарбияланувчилар бўлгандаги уртовлари, сунгра эса у бирга ўқийдиган уйнайдиган, бирга ишлайдиган, турли алоқанда бўладиган уртовлари халқчилувчи рол уйнайди.

Тарбия назарияси.

- **Шахс шаклланиши учун зарур бўлган омиллардан яна бири бу тарбиядир.** Тарбия - бу аниқ мақсадга йўналтирилган, муайян вазифалар белгиланган, шунингдек, шахсга таъсир утказишнинг аниқ йўл, воситалари курсатилган ва мақсадга мувофиқ ташкил этилган жараёндир. **Тарбиянинг асосий вазифаси** ёш авлодни халқнинг ҳаётини яхшилашга, Ватанининг гуллаб-яшнашига сарфлашни биладиган, истайдиган аъзолари қилиб тайёрлашдир.
- Тарбия шахснинг ривожланишини таъминлаши учун шахсдаги ривожланиш моҳиятини тушуниш, унинг билиш ва алоқабўлаш фаолиятининг ўзгариш сабабларини аниқлаши зарур.

Тарбия назарияси.

- Тарбияланувчидаги ўсиш ва ривожланишнинг ёш босқичлари масаласи юзаки қарашда оддий масала бўлиб қўрилади. Маълум бўлишича, бу жараён бир текисда бормай, сакрашлар билан нотекис ҳолда борар экан, ҳар қайси ёш даврининг ўзига хос ривожланиш хусусиятлари бор. Анатомия, физиология ва психология фанлари соҳасида тананинг айрим органларининг ривожланиш қонуниятларини ҳам бу органлар бутун системасининг фаолиятини ҳам очиқ берувчи ҳолатда фактик материал тўплаши аниқланган.

Тарбия назарияси.

- Болаларнинг ёш давлари куйидагича гурухланади:
- 1. Гудаклик даври. (тугилгандан бир ёшгача).
- 2. Ясли даври (1-3 ёшлар).
- 3. Мактабгача тарбия ёши(3-7 ёшлар).
- 4. Мактаб ёшидаги кичик укувчилар (6-12 ёшлар).
- 5. Усмирлар(12-16 ёшлар).
- 6. Успиринлар(16-18 ёшлар).

Тарбия назарияси.

- Тарбия усулларида хар томонлама шахсни шакллантириш маъсадида шахс онги, хис туйулари, иродаси ва муносабатлар системасига таъсир курсатиш усулини тушунтириш керак. Тарбия усуллари хам маълум бир элементларга булиниб тарбия усуллари деб юритилади. Масалан, педагог тарбияланувчига бирор бир вазифани топширди. Уз навбатда бу вазифани бажариш учун курсатмалар беради. Бу курсатмалар ва тушунтириш махсус холда методик усул сифатида намоён булади. Тарбия усуллари ва воситалари узаро мустахкам болидир. Тарбия усуллари шахсга таъсир курсатишдан иборат эмас. Тарбия икки томонлама жараён булиб педагог тарбиячи фаолияти билан талаба фаолиятини бирлаштиради.

Тарбия назарияси.

- Тарбия усулини тадбиъ этиш муайян ёшдаги шахс фаолиятига мос келса муваффаъиятли булади. Тарбиянинг умумий усуллари асосан 4 группага булинади.
- 1. *Ижтимоий онгни шакллантириш усули.*
- 2. *Ижтимоий ахлоъни шакллантириш усули.*
- 3. *Раъбатлантириш усули.*
- 4. *Уз-узини тарбиялаш.*

Тарбия назарияси.

- Педагогикада биз куйидаги тарбия турларини санаб утишимиз мумкин:
- 1.Ахлокий тарбия.
- 2.Хукукий тарбия.
- 3.Экологик тарбия.
- 4. Иктисодий тарбия.
- 5.Эстетик тарбия.
- 6.Жисмоний тарбия.
- 7.Мехнат тарбияси.

1-ilova (2.1)

Эксперт варағи №1

- 1.Ақлий тарбия нима?
- 2.Ақлий тарбиянинг таълимий ва тарбиявий ахамиятини ёритинг.

Эксперт варағи №2

1. Эстетик тарбия нима?
- 2.Эстетик тарбиянинг таълимий ва тарбиявий ахамиятини ёритинг.

Эксперт варағи №3

- 1.Мехнат тарбияси нима?
2. Мехнат тарбиянинг таълимий ва тарбиявий ахамиятини ёритинг.

Эксперт варағи №4

- 1.Хукуқий тарбия нима?
2. Хукуқий тарбиянинг таълимий ва тарбиявий ахамиятини ёритинг.

Эксперт варағи №5

- 1.Экологик тарбия нима?
2. Экологик тарбиянинг таълимий ва тарбиявий ахамиятини ёритинг.

Guruhlarda ishlashni baholash

Guruh lar.	Javobning to'liqligi. (1,0)	Sxemalar da berilgan ligi(0,4)	Guruh ishtirok chisining faolligi(0,6)	Ballar.	Bahosi.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					

2.3. Amaliy mashg'ulotni olib borish texnologiyasi

<i>Vaqt:</i> 2 soat	<i>Talabalar soni:</i> 20
<i>Mashg'ulot shakli</i>	Individual topshiriqlarni bajarishga asoslangan amaliy mashg'ulot.
<i>Ma'ruza rejasi</i>	1.Tarbiya jarayoni haqida tushuncha 2.Shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar. 3.Shaxs rivojlanishida yosh va individual xususiyatlar. 4.Tarbiya usullari xaqida tushuncha. 5.Tarbiya turlari.
<i>Mashg'ulotning maqsadi:</i> Talabalarni mavzu bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirishni ta'minlash.	
<i>Pedagogik vazifalar</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • mavzuni mustaqil o'rganish uchun asos yaratish; • mavzu bo'yicha bilimlarni chuqur o'zlashtirish va mus-tahkamlashga yordam berish; • kichik guruhlarda ishlay olish kobilyatlarini shakllantiroish; • o'z nuqtai nazariga ega bo'lishni shakllantiradi; • mantiiqiy xulosa chiqarishga urgatish; 	<ul style="list-style-type: none"> • mavzuni mustaqil o'rganadi; • tarbiya jarayoni tushunchasiga ta'rif beradi; <ul style="list-style-type: none"> • shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni sanab o'tadi, o'zining erkin fikrini namoyon etadi; • shaxs rivojlanishida yosh va individual xususiyatlarga izoh beradi, yoritadi. • tarbiya turlari va uning ta'lim jarayonidagi o'rnini zoxlaydi.
<i>O'qitish usullari va texnika</i>	FSMU tenologiyasi, T – sxema texnologiyasi, amaliy ishlash usuli, baxs-munozara.
<i>O'qitish vositalari</i>	Ma'ruzalar matni, markerlar, format qog'ozlar, skotch
<i>O'qitish shakllari</i>	Jamoa va individual ishlash.
<i>O'qitish shart-sharoiti</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash</i>	Og'zaki nazorat, savol-javob, o'z-o'zini nazorat qilish.

“Tarbiya nazariyasi” mavzusidagi amaliy mashg’ulotning texnologik xaritasi

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyatning mazmuni</i>	
	<i>O’qituvchi</i>	<i>talaba</i>
I. Kirish bosqichi. (10 minut)	1.1. Amaliy mashg’ulot mavzusi, maqsadi va o’quv faoliyatining natijalarini aytadi.	Tinglaydilar. O’UM ga qaraydilar.
	1.2. Talabalarning mashg’ulotdagi faoliyatini baholash ko’rsatkichlari va mezonlari bilan tanishtiradi (1-ilova).	Eshitadilar. O’UM ga qaraydilar.
II. Asosiy bosqich (60 minut)	2.1. Talabalarni faollashtirish maqsadida savol – javob o’tkaziladi. (2-ilova). 2.2. Talabalarga individual ravishda «Tarbiyali shaxs deb kimni aytsa bo’ladi?» degan savolni T – sxema asosida ishlab chiqishlari topshiriladi. (3-ilova). T – sxema texnologiyasi qoidasi bilan tanishtiriladi. (4-ilova). 2.3. T – sxemani to’ldirish natijalarini tekshiradi, kamchiliklar bo’lsa to’ldiradi, tushuntiradi, aniqlik kiritadi. 2.4. «FSMU» texnikasidan foydalanilgan holda «Shaxsni rivojlanishiga qanday omillar ta’sir etadi?» deb savol bilan murojaat qiladi (5-ilova). 2.5. Har bir talaba topshiriqlarni format qog’ozlarga tushiradi, javoblar tekshiriladi, yagona xulosa chiqarishga ko’mak beradi va nihoyasida umumlashtiradi.	Faol qatnashadilar. T – sxemani to’ldiradilar, tayyor ishlarni topshiradilar. «FSMU» texnikasi asosida o’z javoblarini format qog’ozga yozadilar, pedagogga taqdim qiladilar.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1. Mavzu buyicha qisqa xulosalar qiladi, yakun yasaydi. Faol talabalarni baholash mezonlari orqali rag’batlantiradi.	Eshitadi. Aniqlaydi.
	3.2. Mustaqil ishlash uchun topshiriq beradi: Nazorat uchun savollarga javob berish topshiriladi. (6-ilova)	Yozadilar.

1- ilova (2.3)

Talabalar faoliyatini baholash mezonlari.

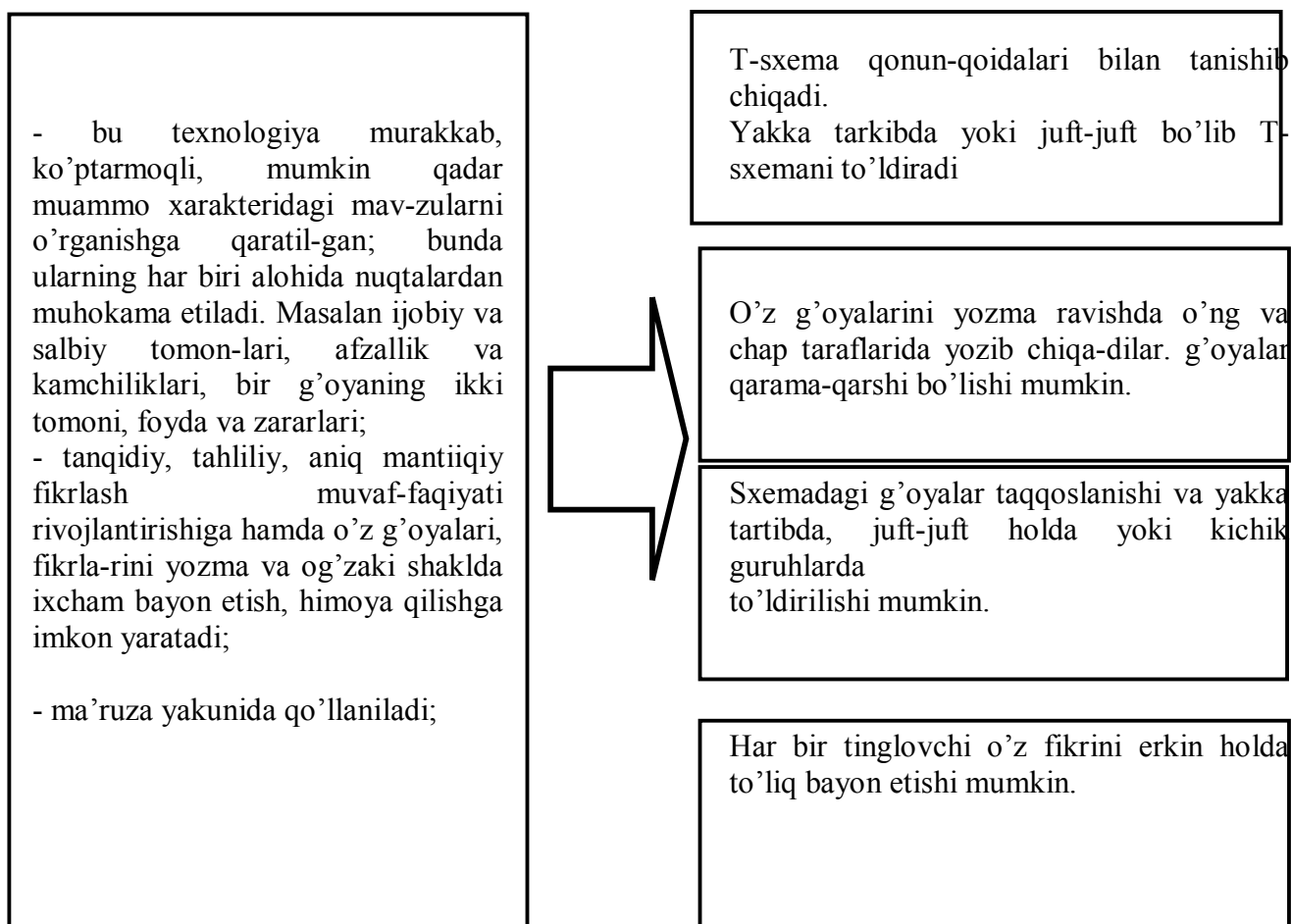
86 – 100 % 2 ball «a’lo»
71 – 85 % 1,7 ball «yaxshi»
55 – 70 % 1,4 ball «qoniqarli»

Baholash mezonlari jadvali

F.I.O.	Baho	Mezonlar			
		Bilim	faollik	Takliflar	Jami ball
	Ballar	0,8	0,6	0,6	2
	%	40	30	30	100

«Тезкор-сўров» саволлари.

1. Педагогика фани нимани ўрганади?
2. Педагогика фанининг вазифалари нималардан иборат?
3. Шарқ педагогикаси намоёндаларидан кимларни биласиз?
4. Тарбия нима?
5. Таълим нима?
6. Маълумот нима?
7. Таълим ва тарбия жараёнида муҳим методларни қўллашнинг ахамияти нимада деб уйлайсиз?
8. Таълим ва тарбиянинг бирлиги деганда нимани тушунасиз?

«Т - sxema» texnikasi

T-sxema jadvali

Tarbiyali shaxs deb kimni aytish mumkin?	Aksincha-chi?

Tarqatma materialning taxminiy nusxasi
FSMU texnologiyasi

(F) – Fikringizni bayon eting.

(S) – Fikringiz bayoniga biron sabab ko'rsating.

(M) – Ko'rsatilgan sababni tushuntiruvchi misol keltiring.

(U) – Fikringizni umumlashtiring.

Ushbu texnologiya tinglovchilarni o'z fikrini himoya qilishga, erkin fikrlash va o'z fikrini boshqalarga o'tkazishga, ochiq holda bahslashishga, egallangan bilimlarni tahlil qilishga, qay darajada egallaganliklarini baholashga hamda tinglovchilarni bahslashish madaniyatiga o'rgatadi. Shaxsni rivojlanishiga qanday omillar ta'sir qiladi?

F Fikringizni bayon eting.

S Fikringizni bayoniga biror sabab ko'rsating.

M Ko'rsatilgan sababni tushuntiruvchi misol keltiring.

U Fikringizni umumlashtiring.

Назорат учун саволлар

- 1.Тарбия жараёни нима?
- 2.Тарбия жараёниниг мураккаблиги нимада?
- 3.Тарбия тамойиллари.
- 4.Тарбия усуллари турларини санаб беринг?
5. Шахс тушунчасига таъриф беринг?
6. Муҳит нима?
7. Ташқи муҳитнинг шахсга таъсири нималарда намоён бўлади?
8. Тарбия орқали инсонни тўлиқ ўзгартириш мумкинми?
- 9.Тафаккур, идрок, илмий дунёқараш деганда нимани тушунасиз?
- 10.Миллий қадриятларнинг аҳамияти ахлоқий тарбияда қай даражада намоён бўлади?
- 11.Ватанпарварлик нима?
- 12.Эстетик, жисмоний, меҳнат, иқтисодий, экологик тарбиявий вазифалар нима?

3-MAVZU.	DIDAKTIKA - TA'LIM NAZARIYASI
-----------------	--------------------------------------

3.1.Ma'ruza mashg'ulotining ta'lim texnologiyasi

<i>O'quv soati:</i> 4 soat	<i>Talabalar soni:</i> 50 ta
<i>O'quv mashg'ulotining shakli:</i>	1-Mavzuiy ma'ruza. 2- Ko'rgazmali ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi:</i>	1. Didaktika – ta'lim nazariyasi xaqida umumiy tushuncha. 2.Bilish ta'lim jarayonining metodologik asosidir. 3.Ta'limning mazmuni. 4.Ta'lim tamoyillari. 5.Ta'lim metodlari.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Talabalarda didaktika, ya'ni ta'lim nazariyasi haqida tasavvurlarini shakllantirish.	
<i>Pedagogik vazifalar:</i> <ul style="list-style-type: none"> •ta'lim nazariyasi xaqida umumiy tushuncha berish; •bilish ta'lim jarayonining metodologik asosi xaqidagi ma'lumot berish; •ta'lim mazmunini yoritish; •ta'lim ta'moyillari va mazmunini tushuntirish. •ta'limda qo'llaniladigan metodlar bilan talabalarni tanishtirish. 	<i>O'quv natijalari:</i> <ul style="list-style-type: none"> • ta'lim nazariyasini tushuntiradi; • bilish ta'lim jarayonining metodologik asosini yoritadi; • ta'lim mazmunini tushuntirib yoritadi; • ta'lim ta'moyillarini sanab, mazmunini yoritadi. • ta'limda qo'llaniladigan asosiy metodlarni sanab, izohlaydi.
<i>Ta'lim metodlari:</i>	Ma'ruza, namoyish etish, savol-javob, Klaster texnologiyasi, Pinbord metodi.
<i>Ta'lim vositalari:</i>	Ma'ruzalar matni, marker, doska, kodoskop, skotch slaydlar, tarqatma materiallar,qog'ozlar.
<i>Ta'lim shakli:</i>	Frontal, jamoaviy.
<i>O'qitish shart-sharoitlari:</i>	Texnik vositalardan foydalanishga va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash.</i>	Test, nazorat savollari.

“Didaktika – ta’lim nazariyasi”
mavzusidagi ma’ruza mashg’ulotining texnologik xaritasi.
(1 – mashg’ulot)

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>O’qituvchi</i>	<i>Talaba</i>
I. Kirish Bosqichi (10 minut)	1.1. Mavzu nomi, maqsadi bilan tanishtiradi. 1.2. Mavzu rejasi (1-slayd) bilan tanishtiriladi va unga izox beriladi. 1.3. Dars so’ngida o’tilgan mavzu bo’yicha test o’tkazilishi xaqida ogohlantiriladi. (max 2 ball)	Eshitadilar. Yozib oladilar. Eshitadilar.
II. Asosiy bosqich (60 minut)	2.1. Didaktika- talim nazariyasi mavzusi bo’yicha ko’rib chiqiladigan savol klaster ishlab chiqish orqali ko’rsatiladi. (1-ilova) 2.2 Didaktika, ya’ni talim nazariyasi xaqida tushuncha beriladi. (2-slayd) 2.3. Bilish ta’lim jarayonining metodologik asosi xaqidagi ma’lumotlar bilan talabalarni tanishtiriladi. (3,4,5-slaydlar). Bilim olish darajalari xaqidagi ma’lumotlarni pedagog marker orqali slaydga yozib, kodoskop orqali ko’rsatadi. Talabalar bilan xamkorlikda bilish darajalariga izoh beriladi. (6-slayd) 2.3. Ta’lim mazmuniga ta’rif beriladi. (7-slayd) Ta’lim mazmunini bir qator ehtiyojlari xaqida ma’lumot beriladi. (8-slayd) Ta’lim mazmunini ifodalovchi o’quv rejasi, o’quv dasturi, darslik xaqidagi ma’lumotlar bilan tanishtiriladi va ularga ta’rif beriladi. (9-slayd)	Eshitadilar. Yozib oladilar. Eshitadilar. Muhokama qiladilar, yozib oladilar Eshitadilar, yozib oladilar.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1. Mavzuni uchta rejasi asosida xulosa qilib, eng muhim ma’lumotlarga talabalar diqqatini jalb qiladi. 3.2. Muhokamada faol qatnashgan talabalarni rag’batlantiradi. 3.3. Mustaqil vazifa qilib mavzuning qolgan ikkita rejasini keyingi darsga «insert» texnikasi asosida o’rganib kelishlari aytiladi.	Tinglashadi, savollar berishadi. Yozib oladilar.

**3.2. «Didaktika – ta’lim nazariyasi»
mavzusidagi ma’ruza mashg’ulotining texnologik xaritasi.
(2 – mashg’ulot)**

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>O’qituvchi</i>	<i>Talaba</i>
I. Kirish bosqichi (5 minut)	1.1. Eslatiladi: mashg’ulot mavzusi, uning maqsadi va bugungi darsda o’tiladigan rejalari. 1.2. Dars so’ngida o’tilgan mavzu bo’yicha test o’tkazilishi xaqida ogohlantiriladi. (max 2 ball)	Eshitadilar.
II. Asosiy bosqich (55 minut)	2.1.Savol – javob texnikasidan foydalanib oldingi o’tilgan savollarni mustahkamlaydi va talabalarni faollashtiradi: *Qanday dars tiplarini bilasiz? *Darsning samaradorligi qanday omillarga bog’liq? izoxlang. *Bilim olish darajalarini izohlang. *Didaktika xaqida nimani bilasiz? 2.2.Rejadagi to’rtinchi savol, ya’ni ta’lim tamoyillari xaqidagi ma’lumotlar ekranda ko’rsatiladi va sharhlanadi. (10, 11-slayd) 2.3.Ta’lim metodlarini (12,13,14,15-slaydlar) ekranda ko’rsatilib, mohiyatini yoritib beriladi. Asosiy ma’lumotlarga talabalar diqqatini jalb qilinadi. 2.4.Pinbord texnikasidan foydalanib, didaktik tamoyillar va ta’lim metodlari xaqidagi bilimlar mustahkamlanadi. (2-ilova) 1- guruh: didaktik tamoyillar. 2- guruh: ta’lim metodlari. 3-4- guruhlar(har bir guruhda 4 tadan talaba) ekspert guruhlar. Har bir guruhni bittadan ekspert guruhi nazorat qiladi, yordam beradi. Ishlar tayyor bo’lgach doskaga ishlanadi. Ekspert guruhlar almashib ishlarni tahlil qiladi.	Savollarga javob beradilar. Eshitadilar. Yozib oladilar. Eshitadilar. Yozib oladilar Vazifalarni bajaradilar. Tayyor ishlarni doskaga iladilar. Ekspert guruhlardagi talabalar ishlarni tahlil qilib, izohlaydi. Bir-birini baholaydi.
III. Yakuniy bosqich (20 minut)	3.1.Mavzuni umumlashtirib xulosa qiladi, eng muhim ma’lumotlarga talabalar diqqatini jalb qiladi. 3.2. Shu ikkala mashg’ulotda eng faol qatnashgan talabalar reyting tizimi asosida baholanadi. (3-ilova) 3.3.Test yechish uchun qog’oz tarqatiladi. Tushuncha beriladi. Ekranda test savollari ko’rsatiladi. (16-slayd). Test savollarini baholash natijasi (max 2 ball) keyingi darsda e’lon qilinishi aytiladi. 3.4. Mustaqil o’rganish uchun 4 mavzu matni tarqatiladi.	Tinglashadi. Tarqatilgan qog’ozga familiya, ism, guruhlarini, test nomerlarini va javoblarini yozib pedagogga topshiradilar.

1-slayd

■ Дидактика таълим назарияси

- Режа
- Билиш-таълим жараёнини методологик асосидир.
- Таълимнинг мазмуни.
- Таълим тамойиллари.
- Таълим методлари.

2-slayd

Мавзу.Дидактика- таълим назарияси.

Дидактика грекча суз булиб, «Дидаико»-укитиш, «Дидоскал» ургатувчи деган сузлардан келиб чиккан.

3-slayd

Мавзу.Дидактика- таълим назарияси

- Билиш-таълим жараёнининг методологик асосидир.Билиш жараёни каби таълим жараёнида хам укувчи билмасликдан билишга, нотугри ва ноаник билишдан тоборо туликрок, аникрок ва чукуррок билишгача булган йулни босиб утади.Бу жараёнда хиссий идрок этиш хам, абстаркт тафаккур хам, амалда синаб куриш хам булади.Билиш иккига булинади.
- 1.Назарий билиш
- 2.Амалий билиш.

4-slayd

Мавзу.Дидактика- таълим назарияси.

- Назария- янги билимни, янгича билишни ифодаловчи тизимли фикр дир. Назария хар хил шаклларда ифодаланеди:
- Аксиома
- Теорема
- Конун
- Формула
- График ва ...
- Назарияда гоя шаклланади.

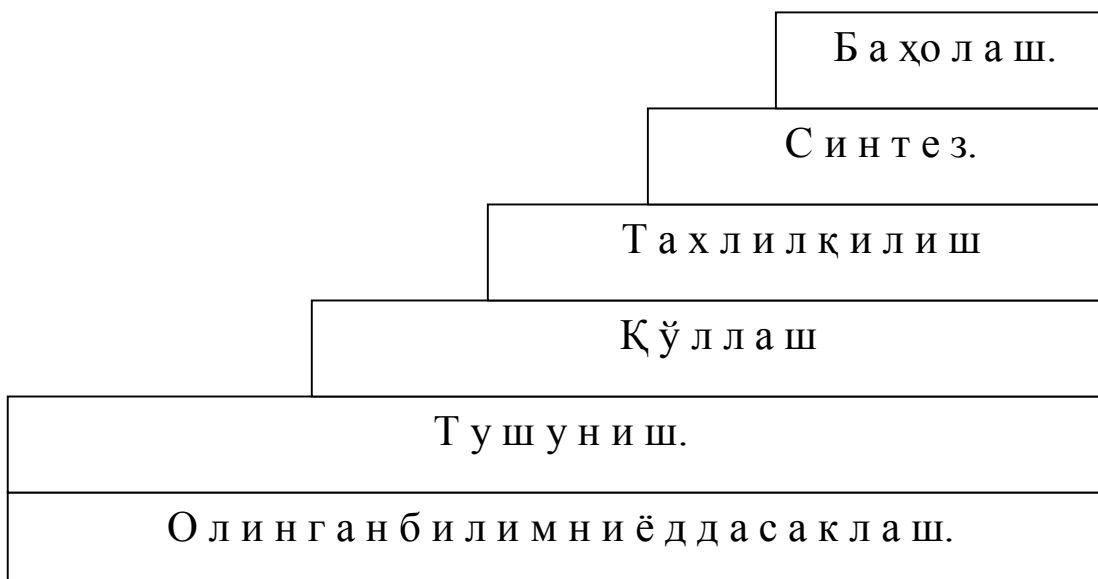
5-slayd

Мавзу.Дидактика- таълим назарияси.

- Амалиёт билимларнинг хакикийлигини курсатувчи мезондир. Кузатиш, тажриба алмаштириш, яратиш- булар амалиёт шакллари га киради. Амалиёт ижтимоий хаёт ва табиатнинг мураккаб жараёнларини билиб олишда инсон учун асосий курол булиб хизмат килади.

6-slayd

Bilim olish darajasi

7-slayd.

Мавзу.Дидактика- таълим назарияси.

- Таълимнинг мазмуни деганда, укувчиларнинг укиш жараёнида эгаллаб олиши лозим булган хамда тизимга солинган билим , малака ва куникмаларнинг аник белгиланган доираси тушунилади.
- Таълимнинг мазмуни унинг максадидан келиб чиқади.

8-slayd

Мавзу.Дидактика- таълим назарияси.

- Таълимнинг мазмуни бир катор эhtiёжларни хисобга олиш билан белгиланади.
- 1.Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг энг зарур эhtiёжлари, ижтимоий тузумнинг хусусиятлари.
- 2.Давлатнинг халқ таълими ва муайян турдаги укув юрти олдига куйган максад ва вазифалари.
- 3.Укитиш коидаларидан келиб чиқиб, укувчиларнинг имкониятларини эътиборга олувчи дидактик талаблар.

9-slayd

Мавзу.Дидактика- таълим назарияси.

Мавзу.Дидактика- таълим назарияси.

- **Таълим тамойиллари** деб, умуминсоний тарбиянинг мақсад ва вазифаларини амалга оширишга қаратилган уқиш ва уқитиш жараёнларининг йуналиши, уқувчилар тамонидан илмий билимларнинг узлаштирилиши, билим ва малакалар ҳосил қилишнинг асосий қонун ва қоидаларнинг йигиндисига айтилади.

Таълим тамойиллари.

- 1.Таълимнинг илмий бўлиши.
- **2.ТАЛИМНИНГ ТИЗИМЛИ ВА ИЗЧИЛ БУЛИШИ.**
- 3.Таълим ва тарбиянинг бирлиги.
- 4.Таълимда назари ва амалиётнинг боғлиқлиги.
- 5.Таълимда онглилик, фаоллик ва мустақиллик қоидаси.
- 6.Таълимда курсатмалилик қоидаси.
- 7.Билимларни пухта ва тизимли узлаштириб олиш.
- 8.Таълим жараёнида шахсий хусусиятларни ҳисобга олиш.
- 9.Таълимни уқувчига мос бўлиши.

Мавзу.Дидактика- таълим назарияси.

- **Метод-(юнонча metodos- тадқиқот ёки билиш йули ,назария, таълимот) деганда воқеликни амалий ёки назарий узлаштириш тушунилади**

Мавзу.Дидактика- таълим назарияси.

- Таълим методлари хар иккала фаолиятнинг, яъни уқитувчи тамонидан уқувчиларни билим, куникма ва малакалар билан куроллантириш хамда уқувчилар тамонидан уша назарда тutilган илмий билим, куникма ва малакаларни узлаштириш фаолиятида кулланиладиган йулларни уз ичига олади.Демак уқитиш усули хар иккала тамоннинг актив фаолияти бирлигини таъминлашга каратилган.

Таълим методларига куйидагилар киради:

- 1.Уқитишнинг огзаки методи.
- 2. Уқитишнинг кургазмали методи.
- 3.Уқитишнинг амалий методи.
- 4.Уқитишнинг муаммоли-изланиш ва репродуктив методи.
- 5.Уқитишнинг индуктив ва дедуктив методи.
- 6.Мустакил иш методи.
- 7.Лабаратория ишлари методи.
- Уқитишда назорат ва уз-узини назорат килиш методи.
- Китоб билан ишлаш методи.
- .

Тест саволлари.**1. «Дидактика» сўзи қандай маънони билдиради?**

А. “Дидактика” сўзи юнонча “Дидаско” сўзидан келиб чикқан бўлиб, «ўргатаман» деган маънони билдиради.

В. “Дидактика” сўзи грекча “Дидаско” сўзидан келиб, «тарбиялайман» деган маънони билдиради.

С. “Дидактика” сўзи грекча “Дидаско” сўзидан келиб чикқан бўлиб, «ўқитиш, ўргатиш» деган маънони билдиради.

Д. “Дидактика” сўзи грекча “Дидаско” сўзидан олинган бўлиб, «шакллантириш» деган маънони билдиради.

2. Таълимнинг мазмуни қандай манбаларда акс эттирилади?

А. Таълимнинг мазмуни ўқув материалларида акс эттирилади.

В. Барча жавоб тўғри.

С. Таълимнинг мазмуни: ўқув режаларида, дастурларда ва дарсликларда акс эттирилади.

Д. Таълимнинг мазмуни дарсликларда акс эттирилади.

3. Олий таълим тизимидаги таълим мазмуни сизни қониқтирадими?

А. Ҳа. В. Йўқ. С. қисман. Д. Билмадим.

Жавобингизни қисқача изошланг.

4. Таълимни бундан қизиқарли бўлиши мумкин, агарда:

А. Таълимдаги оғир қийинчиликларни қўллаб - қуватлаганда;

В. Таълим олувчиларни инсофга, маъсулиятни сезишга чақирса;

С. Доимо юқори таълим самарадорлигини сақлаб турса;

Д. Хеч бир жавоб тўғри эмас.

5. Билим олиш даражаси қайси жавобда тўғри кўрсатилган?

А. Башолаш, синтез, факторлар, тамойиллар, тащлил қилиш.

В. Олинган билимни ёдда сақлаш, изохлаш, қўллаш, тащлил қилиш.

С. Олинган билимни ёдда сақлаш, тушуниш, қўллаш, тащлил қилиш, синтез, башолаш.

Д. Хамма жавоблар тўғри.

6. Ўқув фан дастури деганда нимани тушунаси?

А. Таълим мазмуни унинг талабалар томонидан ўзлаштирилишининг энг мақбул усуллари, ахборот манбалари кўрсатилган меъёрий шужжат

В. Бакалавр ёки магистр ўзлаштириши лозим бўлган мавзулар рўйхати

С. Фақат назарий билимлар мавзулари рўйхати

Д. Фақат амалий билимлар, лаборатория ишлари мавзулари рўйхати

3- ilova (3.1)

***Talabalar faoliyatini baholash
mezonlari.***

86 – 100 % 2 ball «a'lo»

71 – 85 % 1,7 ball «yaxshi»

55 – 70 % 1,4 ball «qoniqarli»

Baholash mezonlari jadvali

F.I.O.	Baho	Mezonlar			
		Bilim	faollik	Takliflar	Jami ball
	Ballar	0,8	0,6	0,6	2
	%	40	30	30	100

3.3. Amaliy mashg'ulotni olib borish texnologiyasi

<i>Vahti: 2 soat</i>	<i>Talabalar soni: 20</i>
<i>Mashg'ulot shakli</i>	Bilimlarni mustaxkamlash va chuqurlashtirish amaliy mashg'uloti
<i>Ma'ruza rejasi</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Didaktika – ta'lim nazariyasi xaqida umumiy tushuncha. 2. Bilish - ta'lim jarayonining metodologik asosidir. 3. Ta'limning mazmuni. 4. Ta'lim tamoyillari. 5. Ta'lim metodlari.
<i>Mashg'ulotning maqsadi:</i> Talabalarni mustaqil dokladlar tayyorlashga, fikrini to'lik yetkazib berishga o'rgatish, mavzu bo'yicha bilimlarni mustaxkamlash va chuqurlashtirish.	
<i>Pedagogik vazifalar</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • didaktika nazariyasi xaqidagi bilimlarini mustaxkamlash; • bilish jarayonining metodologik asoslari to'g'risidagi tushunchalarini kengaytirish; • ta'limning mazmunini mustaqil ravishda tushuntirib berishga undash; • ta'lim tamoyillari va metodlari to'g'risidagi bilimlarini kengaytirish va mustaxkamlash; • o'z fikrini aniq, ravon, izchil, mantiqan bog'langan xolda bayon etish ko'nikmalarini mustaxkamlash. 	<ul style="list-style-type: none"> • didaktika nazariyasi xususida ma'lumot beradi; • bilish jarayonining metodologik asoslarini yoritadi; • ta'limning mazmunini tushuntiradi; • ta'lim tamoyillari va metodlarini mustaqil aniqlab, mazmunini yoritadi; • fikrlarini aniq, ravon bayon etadi.
<i>O'qitish usullari va texnika</i>	Tushuntirish, aqliy xujum, zigzag texnikasi, suhbat
<i>O'qitish vositalari</i>	Ma'ruzalar matni, markerlar, format qog'ozlar, skotch, geometrik shakllar (qog'ozdan), ekspert varaqlari
<i>O'qitish shakllari</i>	Frontal, juftlikda ishlash
<i>O'qitish shart-sharoiti</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash</i>	Og'zaki nazorat, savol-javob, o'z-o'zini nazorat qilish.

“Didaktika – ta’lim nazariyasi” mavzusidagi amaliy mashg’ulotning texnologik xaritasi

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyatning mazmuni</i>	
	<i>O’qituvchi</i>	<i>talaba</i>
Tayyorlov bosqichi	Xar bir talaba uchun aloxida ma’ruza matnlari (tarqatma material), qog’ozdan yasalgan geometrik shakllarni tayyorlaydi. Talabalarga amaliy mashg’ulotiga puxtaroq tayyorlanishini aytadi. Reglamentni ishlab chiqadi (1-ilova) Hammaga yetarli darajada savollar ishlab chiqadi. Konvertlarga solib tayyorlab qo’yadi. Reglamentni ishlab chiqadi (2-ilova).	
1. Kirish bosqichi (10 minut)	1.1. Mavzuning nomi, maqsadi, kutilajak natijalarini eslatadi. Amaliy mashg’uloti noan’anaviy tarzda, ya’ni talabalar “o’zi o’rganib - o’zgalarga o’rgatish” tamoyiliga asoslanib o’tilishini uqtiradi (3-ilova). Mashg’ulotning o’tkazilish tartibini tushuntiradi. 1.2. Talabalarni va guruhlar faoliyatini baholash mezonlarini e’lon qiladi (4-ilova). 1.3. Talabalarga guruhlariga bo’ladi, ma’ruza matnlarini va geometrik shakllarni tarqatadi. Geometrik shakllarga vaqtincha e’tibor qaratmasligini, uning funksiyasini keyinchalik tushuntirib berishini aytadi.	Diqqat bilan tinglaydilar. Ixtiyoriy ravishda guruhlariga bo’linadi. Geometrik shakllarini vaqtincha bir chekkaga qo’yadilar.
II. Asosiy bosqich (60 minut)	2.1. Talabalarni faollashtirish maqsadida aqliy xujumdan foydalanadi. Kuyidagi savolni beradi: Didaktika deganda nimani tushunasiz? Javoblarni doskaga yozadi. Qisqacha izox beradi. 2.2. Har bir guruhga ekspert varaqlarini tarqatadi (5-ilova). Vazifani tushuntiradi. Guruhlar ishini kuzatadi, ularni yunaltiradi, maslaxatlar beradi. 2.3. “Doira” shaklini olgan talabalarni 1-stol, “uchburchak” shaklini olganlarni 2-stol va “turtburchak” shaklini olganlarni 3-stol atrofiga kelib o’tirishni taklif qiladi. Har bir dastlabki guruh a’zolari o’zining savollari bo’yicha boshqa guruh a’zolariga ma’lumot berishini aytadi. Kuzatadi, yo’naltiradi, maslaxatlar beradi. 2.4. Dastlabki joylariga kelib o’tirishlarini va boshqa savollar yuzasidan fikr almashishni taklif qiladi. Guruhlar faoliyatini faollik darajasini kuzatadi. 2.5. Taqdimot boshlanishini e’lon qiladi. Reglamentni eslatadi. Javoblarni to’ldiradi, xatolarni tuzatadi, kamchiliklarni ko’rsatib o’tadi. Guruhlar bir-birini baholashlarini aytadi.	Berilgan savol yuzasidan fikrlar bildiradilar. Guruhlar faoliyatini boshlaydi. Berilgan savollarni o’rganib chiqadi, fikr almashadi, javoblarini format kog’oziga (sxemalar, chizmalar tarzida) tushiradi. (15 dak.) Ko’rsatilgan joylariga o’tirib, savollari yuzasidan fikr almashadilar (15 dak.). Bir - birlarining savollariga javob beradilar. Fikr almashadilar, bir-birlarining savollariga javob beradilar. Taqdimot uchun ma’lumot tayyorlaydilar. Har bir guruhdan uchtdan a’zo chiqib ishlarini taqdim qiladi. Savollarga javob beradi.

	<p>2.6. «Konvert» texnikasidan foydalangan xolda har bir juftlikka navbat bilan konvertlarda topshiriqlarni tarqatadi (6-ilova). Vazifani bajarish tartibini tushuntiradi.</p> <p>Talabalarni kuzatadi, yo'naltiradi, maslaxatlar beradi.</p> <p>Ishlash reglamentini eslatadi va unga albatta rioya qilish kerakligini uqtiradi.</p> <p>2.7. Faoliyat natijalarini taqdimoti boshlanishini aytadi.</p> <p>Javoblarni to'ldiradi, tuzatishlar kiritadi</p>	<p>Topshiriqni ko'rib chiqib, savollarga javob beradi.</p> <p>Ma'lumotni sxemalar, chizmalar va jadvallar tarzida tayyorlaydi.</p> <p>Juftliklar chiqib bajargan ishini taqdim qiladi, berilgan savollarga javob beradi</p>
<p>III. Yakuniy bosqich (10 minut)</p>	<p>3.1. Mavzu bo'yicha qisqa xulosalar qiladi, yakun yasaydi.</p> <p>Guruhlar faol ishtirokini aloxida qayd qilib, baholarini e'lon qiladi.</p>	<p>Eshitadi.</p>
	<p>3.2. Mustaqil ishlash uchun topshiriq beradi: o'tilgan mavzu buyicha BBB jadvalini to'ldirib kelish (7-ilova).</p>	<p>Vazifani yozadilar.</p>

1-ilova ((3.2))

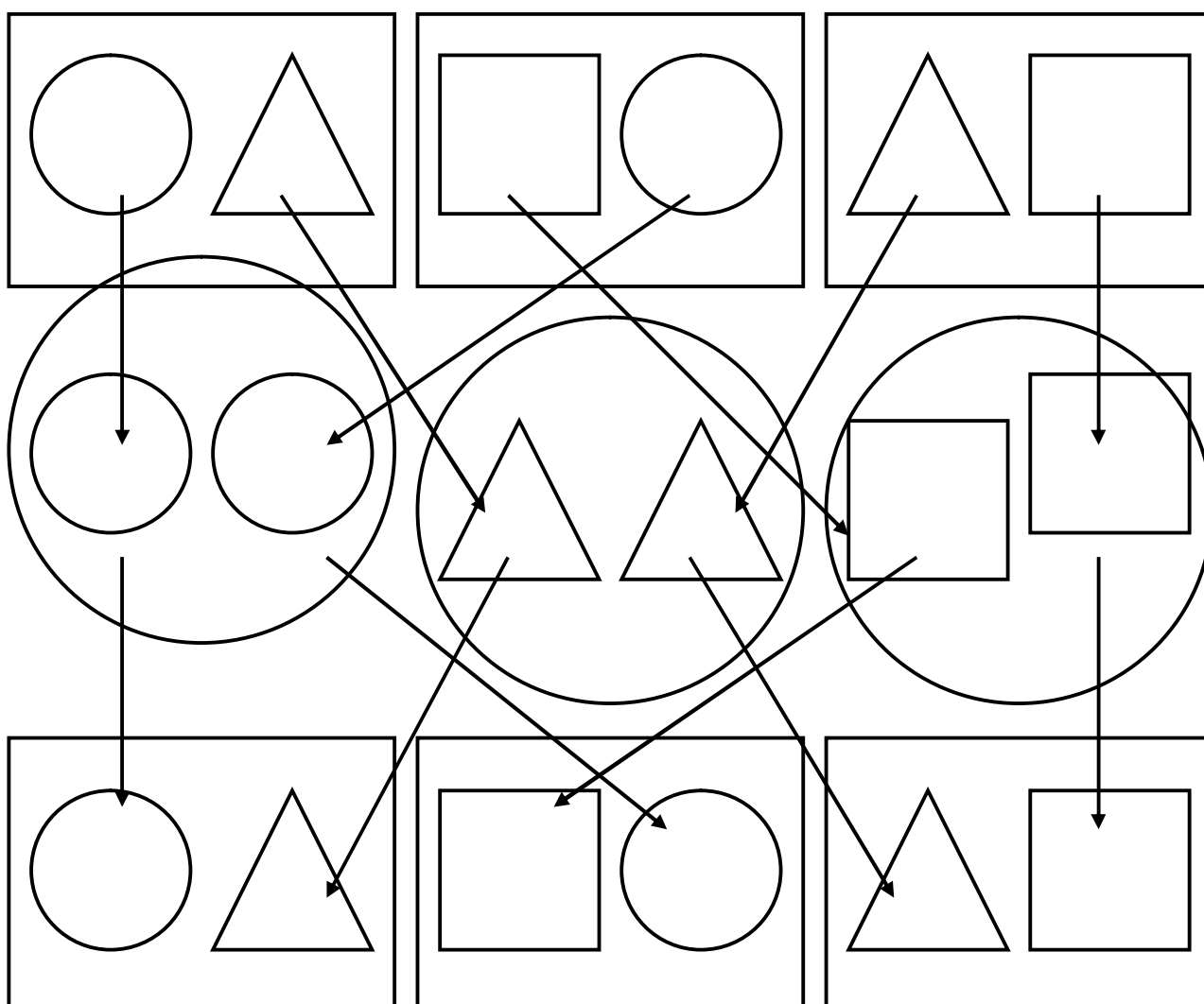
<p>Гуруҳлар фаолиятининг регламенти:</p> <p>Маълумотни дастлабки муҳокама қилиш – 5 дақиқа</p> <p>Жойларини алмаштириб фикр алмашиш - 5 дақиқа</p> <p>Дастлабки жойга қайтиб, тақдимотга тайёрланиш -5 дақиқа</p> <p>Тақдимот учун – 5 дақиқа</p> <p>Савол – жавоб учун – 2 дақиқа</p>

2-ilova (3.2)

<p>Жуфтликларда ишлаш регламенти:</p> <p>Жуфтликларда вазифа бажариш – 10 дақиқа</p> <p>Тақдимот учун - 5 дақиқа</p> <p>Савол – жавоб учун – 3 дақиқа</p>
--

«Ajurli arra» qoidalari

1. Topshiriqni bo'lish: Topshiriq va matnni bir necha asosiy qismlarga qir qiladi.
2. Birinchi guruhlar: har bir guruh a'zolari qir qilgan mavzuni oladilar va ekspertga aylanadilar.
3. Ekspert guruhlar: qo'lida bir mavzuga oid o'quv topshiriqlari mavjud bo'lgan talabalar mavzuni muxokama qilish, boshqalarga o'rgatish rejasini egallash uchun ekspert guruhga birlashadilar.
4. Birlamchi guruhlar: Talabalar o'zlarining birlamchi guruhlariga qaytadilar va ekspert guruhlarda o'rganganlarini o'qitishadi.

Guruhlarning bilim va ko'nikmalarini baholash mezonlari

Topshiriqlar, baholash ko'rsatkichlari va mezonlari	Guruhlar				
	1	2	3	4	5
1-topshiriq: (1,5 ball)					
- savol yoritib berildi (0,5 ball)					
- reglamentga e'tibor qaratildi (0,5 ball)					
- guruh faol qatnashdi (0,5 ball)					
2-topshiriq: (1,5 ball)					
- muammo aniq yechimini topdi (0,5 ball)					
- mantiqan to'g'ri xulosa chiqarildi (0,5 ball)					
- misollar bilan umumlashtirildi (0,5 ball)					
Jami: (3 ball)					

0,5 ball – «a'lo»

2,5 – 3 ball – «a'lo»

0,4 ball – «yaxshi»

1,9 – 2,4 ball – «yaxshi»

0,3 ball – «qoniqarli»

2,3 – 1,8 ball – «qoniqarli».

Эксперт вараги №1

Дидактика – таълим назарияси хақида умумий тушунча.

1. Дидактика тушунчасини ёритинг.
2. Дидактик саккизбурчакни изоҳланг.

Эксперт вараги №2

Билиш - таълим жараёнининг методологик асосидир.

1. Билиш жараёнига таъриф беринг.
2. Билиш жараёнининг методологик асосларини ёритинг.

Эксперт вараги №3

Таълимнинг мазмуни.

1. Таълимнинг мазмунини ёритинг.
2. Таълим мазмунини классификация қилинг.

Эксперт вараги №4

Таълим тамойиллари.

1. Тамойил тушунчасига таъриф беринг.
2. Таълим тамойилларини кўрсатинг ва мазмунини ёритинг.

Эксперт вараги №5

Таълим методлари.

1. Метод тушунчасига таъриф беринг.
2. Таълим методларини классификация қилинг.

6-ilova (3.2)

**«Konvert» texnikasi uchun savollar
(har bir savol konvertlarga alohida solinadi)**

1. Ta'lim metodlari nima? Ta'lim metodlarini guruhlashtiring.

2. Ta'limning tizimlilik va izchillik tamoyillarini yoritng.

3. Ta'limning onglilik va va tengxuquqlilik tamoyilini yoritng.

4. Ta'limda nazariya bilan amaliyot birligi tamoyilini yoritng.

5. Ta'lim va tarbiyaning birligi tamoyilini yoritng.

6. Ta'limda ko'rgazmalilik tamoyilini yoritng.

7. ta'limning og'zaki (verbal) metodlari va ularning mazmunini yoritng

8. Ta'limning amaliy metodlarini sanab o'ting va mazmunini yoritng

9. Fikrlashga undovchi ta'lim metodlarini ko'rsating.

10. Mustakil faoliyatni tashkil etishda kullaniladigan ta'lim metodlari

BBB jadvalini to'ldirish uchun tavsiyalar

1. Tayanch ibora va tushunchalar bilan tanishib chiqing.
2. BBB jadvalini to'ldirish uchun tayanch ibora va tushunchalarning tartib raqamidan foydalaning.

Bilaman	Bilishni istayman	Bilib oldim
1	2	3

Tayanch ibora va tushunchalar

1.	Didaktika tushunchasi	16.	Suxbat metodi
2.	Shaxs	17.	Ta'limda ko'rgazmalilik
3.	Ta'lim	18.	Ta'limning mazmuni
4.	Bilish	19.	O'quv dasturi
5.	Tarbiya	20.	Darslik
6.	Ta'lim tamoyillari	21.	O'quv rejasi
7.	Onglilik tamoyili	22.	Individ
8.	Izchillik tamoyili	23.	Muammoli metod
9.	Tizimlilik	24.	Induktiv metodlar
10.	Insonparvarlik	25.	Deduktiv metodlar
11.	Nazariya va amaliyot birligi	26.	Didaktika asoschisi
12.	Ilmiylik tamoyili	27.	Didaktik sakkiz burchak
13.	Ta'limda barchaning tengxuquqligi	28.	Sinf-dars tizimi
14.	Ta'lim metodlari	29.	Dars turlari
15.	Ta'limda uzluksizlik	30.	Metod tushunchasi

4-MAVZU.	PEDAGOGIK MAHORAT ASOSLARI
-----------------	-----------------------------------

4.1.Ma'ruza mashg'ulotining ta'lim texnologiyasi

<i>O'quv soati:</i> 4 soat	<i>Talabalar soni:</i> 50 ta
<i>O'quv mashg'ulotining shakli:</i>	1-Muammoli ma'ruza. 2- Muammoli ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi:</i>	1.Pedagogik mahorat haqida tushuncha. 2.Pedagogik texnika va uning komponentlari, tarkibiy qismlari. 3.Pedagogik odob-axlok va talaba xulq – madaniyatini shakllantirishning asosiy omillari. 4. Pedagogik qobiliyat. 5.Pedagoglarning tarbiyalanuvchilar bilan muomalasi
<i>yedagogik vazifalar:</i> <ul style="list-style-type: none"> • pedagogik mahorat xaqida umumiy tushuncha berish; • pedagogik texnikaga ta'rif berish, uning komponentlari va tarkibiy qismlarini yoritish; • pedagogik odob-axlok va talaba xulq – madaniyatini asosiy omillarini tushuntirish; • pedagogik qobiliyat va pedagogik muomala tushunchasini yoritish; •pedagogik mahoratni shakllanishi, rivojlantirishga ta'sir etuvchi muammoni shakllantirish; •kichik muammochalarni ajratish: -pedagogik ko'tarilish bosqichlarini taxlil qilish zarurligi; - pedagogik ko'tarilishning o'qitish jarayoniga va umuman pedagogik faoliyatga ta'sirini ko'rib chiqish; •kichik muammochalarni va umuman muammoni yechimini topish jarayonini ketma – ketligini tushuntirish; 	<i>O'quv natijalari:</i> <ul style="list-style-type: none"> • pedagogik mahorat tushunchasiga ta'rif beriladi; •pedagogik texnika tushunchasiga ta'rif beriladi, uning komponentlari va tarkibiy qismlarini sanab ko'rsatib beradi; • pedagogik odob-axloq va talaba xulq – madaniyatining asosiy omillarini tushuntiridi; • pedagogik qobiliyat va pedagogik muomala tushunchalarini yoritadi. • pedagogik mahoratni shakllanishi, rivojlantirishga ta'sir etuvchi muammolarni hamda uning ta'lim jarayonidagi o'rnini o'rganadi; •kichik muammochalarni ajratadi; • kichik muammochalarni va umumiy muammoni yechish yo'llarini aniqlaydi; •taklif qilingan muammo yechimining bir qancha variantlarini taxlil qiladilar va baholaydilar; •muammo bo'yicha yakuniy xulosalar qiladilar.
<i>Ta'lim metodlari:</i>	Ma'ruza, suhbat, munozara, tezkor so'rov 6-6 texnikasi, Delfi texnikasi.
<i>Ta'lim vositalari:</i>	Ma'ruzalar matni, kompyuter texnologiyalari, markerkodoskop, skotch, format qog'ozlar.
<i>Ta'lim shakli:</i>	Frontal, guruhlarda ishlash.
<i>O'qitish shart-sharoitlari:</i>	Texnik vositalardan foydalanishga va kichik guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash.</i>	Test, nazorat savollari.

**“Pedagogik mahorat asoslari”
mavzusidagi ma’ruza mashg’ulotining texnologik xaritasi.
(1 – mashg’ulot)**

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>O’qituvchi</i>	<i>Talaba</i>
Tayyorgarlik bosqichi. (5 minut)	Muammoni yakuniy xulosalarini ishlab chikishdi. Kichik muammoni va har bir kichik muammo bo’yicha oraliq xulosalarni ishlab chiqadi. Muammolarni yechimini topishni va talabalar faolligini hamda ongli faoliyatlarini ta’minlaydigan muammoli savollar va ularning javoblarini ro’yxatini ishlab chiqadi. Muammoga kirish usullari va vositalarini aniqlaydi.	Ma’ruza mashg’ulotining mavzusini o’rganib chiqadilar.
I. Kirish bosqichi (10 minut)	1.1. Mavzuni e’lon qiladi. 1.2.O’quv mashg’uloti muammoli shaklda o’tkazilishini aytadi. O’quv mashg’ulotining maqsadi va kutilajak natijalarni shakllantiradi izox beriladi. 1.3. Dars so’ngida o’tilgan mavzu bo’yicha test o’tkazilishi xaqida	Eshitadilar, yozib oladilar. Eshitadilar, yozib oladilar.
II.Asosiy bosqich (55 minut)	2.1.Talabalar bilimlarini aktivlashtirish maqsadida suxbat o’tkazish. quydagi savollarni beradi: -kimni biz pedagog deb ataymiz? - Xaqiqiy pedagog deb, qanday pedagoglarni aytishimiz mumkin? -Sizningcha haqiqiy pedagog qanday fazilatlariga ega bo’lishi kerak? -O’qitish jarayoning samaradorligi kimga bog’liq? nima uchun? -Sizningcha mahoratli pedagog qanday xususiyatlarga ega bo’lishi kerak? Talabalarni faollashtirish jarayonida, ularning yangi mavzu bo’yicha qay darajada ma’lumotga ega ekanligini aniqlanadi. 2.2. Mavzu haqida qisqacha ma’lumot beradi. (Nazariy va amaliy ahamiyatini tushuntiradi). Talabalarni o’quv mashg’uloti jarayonida yechimini topish zarur bo’lgan muammoga kiritadi. Muammoni o’rtaga tashlaydi (ilova1). 2.3.Muammoni yechimini topish bo’yicha faoliyatni tashkil qiladi, talabalar taklif qilgan muammo yechimlarini ular bilan birgalikda muxokama qiladi, taxlil qiladi. Yuzaga kelgan qiyinchiliklarni aniqlaydi. 2.4.Muammoni yechimini topish yo’l-yo’riqlarini aniqlash faoliyatini tashkil qiladi: birinchi kichik muammoni ishlab	Savollarga javob beradilar. Eshitadilar. Hosil qilingan muammoni yozib oladilar. Birdaniga muammoni yechimini topish mumkin emasligini anglaydilar. Yuzaga kelgan tafovutlarni, qiyinchiliklarni bartaraf etish

	<p>chiqadi. Muammoli savollarni talabalar oldiga qo'yadi(1-ilova) va oldindagi faoliyatning o'ziga hos xususiyatlarini tushuntiradi(2-ilova).</p> <p>2.5. Talabalarni kichik guruxlarga bo'ladi(6ta kishilik). Guruxlarda ishni tashkil qiladi.</p> <p>2.6. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Gurux ishlarini natijalarini muxokama qiladilar. Javoblarga qoniqmassa qo'yilgan muammoli savolga o'zi javob beradi.</p> <p>2.7. Birinchi kichik muammoni yechish bo'yicha yo'naltiruvchi takliflar berishni tashkillashtiradi.</p> <p>2.8. Birinchi kichik muammoni yechish bo'yicha oraliq xulosalar keltirishni shakllantiradi.</p>	<p>bo'yicha o'z fikrlarini bildiradilar.</p> <p>Guruhlarda ishlaydilar. Muammoli savollar bo'yicha aniq javoblarni shakllantiradilar. (6 daqiqa ichida). Guruhlarda ishlashni tasavvur etadilar, boshqa guruhlarni javoblarini eshitib, o'z fikrlarini bildiradilar, munozara, tahlil qiladilar. Kichik muammoni optimal yechimini topish bo'yicha xulosa qiladilar.</p>
<p>III. Yakuniy bosqich (10 minut)</p>	<p>3.1. Kichik muammoni yechish vaqtidagi talabalar faoliyatini taxlil qiladi. Ularning guruhdagi ishlashlarini, faolligini, tayyorgarligini baholaydi. (ilova3).</p> <p>3.2. Natijalarni sharxlaydi.</p> <p>3.3. Muammoni to'liq yechimini keyingi o'quv mashg'ulotida topilishini aytadi. Mustaqil ishlash uchun topshiriq beradi: o'tilgan mavzuni takrorlash va muammoni to'liq yechimini topish yo'llarini o'ylab kelish.</p>	<p>Eshitadilar.</p> <p>Yozib oladilar.</p>

**«Pedagogik mahorat asoslari»
mavzusidagi ma'ruza mashg'ulotining texnologik xaritasi.
(2 – mashg'ulot)**

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>O'qituvchi</i>	<i>Talaba</i>
I. Kirish (5 minut)	1.1. Eslatiladi: mashg'ulot mavzusi, uning maqsadi, oldingi o'tilgan mashg'ulot bilan bog'laydi, qo'yilgan muammoni, birinchi kichik muammo bo'yicha xulosa va yechimlarni eslatadi.	Eshitadilar.
II. Asosiy bosqich (55 minut)	<p>2.1. Talabalarni o'quv mashg'uloti jarayonida yechimini topish zarur bo'lgan ikkinchi muammoga kiritadi. Muammoli savollarni o'rtaga tashlaydi (ilova-1).</p> <p>2.2. Ishtirokchilarni 3 ta guruhga bo'ladi. Savollarga javob berishga suyangan holda ikkinchi muammoni yechishga doir fikr bildirishlarini aytadi. Kuzatadi, yo'naltiradi, Rag'batlantiradi.</p> <p>2.3. Taqdimot boshlanishini e'lon qiladi. Gurux ishlarini natijalarini muxokama qiladilar. Asosiy ma'lumotlarga talabalar diqqatini jalb qilinadi.</p> <p>2.4. Delfi texnikasi orqali kichik muammoni eng yaxshi yechimini topgan guruhlarini baholaydi. (ilova-4,5).</p> <p>2.5. Yuqoridagi fikrlarga asoslanib ikkinchi muammoni yechimiga xulosa keltiradi.</p> <p>2.6. Asosiy muammoga yakuniy xulosa qilishga talabalarni yo'naltiradi. Javoblarni sharhlaydi, aniqlik kiritadi, to'g'rilaydi.</p> <p>2.7. Yakuniy xulosa keltiradi.</p>	<p>Eshitadilar.</p> <p>Guruhlarga bo'linadilar. Har bir guruh o'ziga baholarni tahlil qilish uchun ekspert tayinlaydi. Muammoni xal qilishga doir fikrlar bildiradilar, ekspertlar yozib boradilar. Har bir guruhning ekspertlari muammoni yeimiga oid g'oyalarni taqdim etadilar. Bu g'oyalarning avtorlari himoya qiladilar.</p> <p>Yakuniy xulosa bo'yicha o'z fikrlarini bildiradilar.</p>
III. Yakuniy bosqich (20 minut)	<p>3.1. Mavzuni umumlantirib xulosa qiladi, muammoni yechimida faol qatnashgan guruhlar faoliyatini tahlil qiladi.</p> <p>3.2. Kelajakdagi kasbiy faoliyatlarida bu bajargan ishlarini muhimligini tushuntiradi.</p> <p>3.3. Mustaqil ishlash uchun topshiriq beradi: o'tilgan mavzu buyicha BBB jadvalini to'ldirib kelish (6-ilova).</p>	<p>Xatolarini taxlil qiladilar.</p> <p>Yozib oladilar.</p>

Muammoni ishlab chiqish kichik muammolar va xulosalar, qaror qabul qilish.

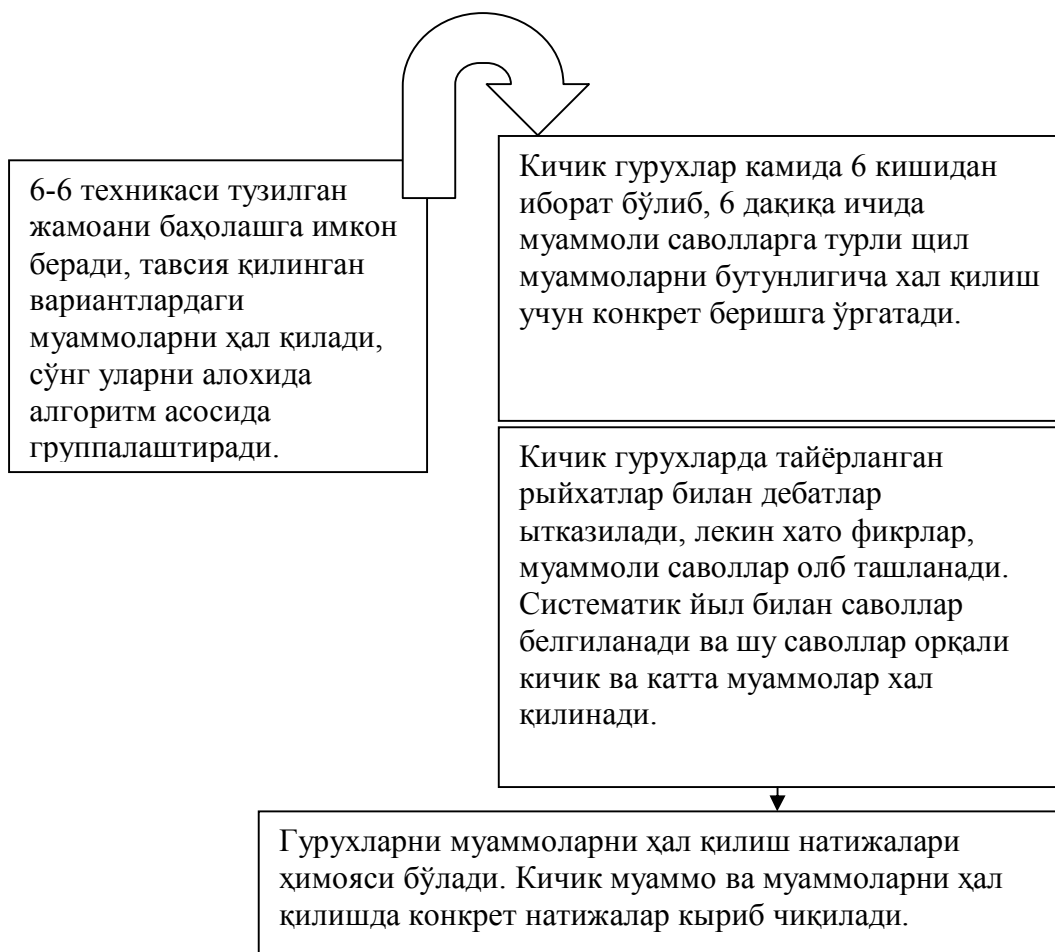
Muammo: Ta'lim jarayonini samaradorligini oshirishda pedagog maxoratning zarurligi.	
Birinchi kichik muammo: Ta'lim jarayoni va pedagog faoliyatini har tomonlama tahlil qilish va baholash zarurligi.	
<p>Kichik muammoni yechimini topishda yordam beruvchi muammoli savollar:</p> <p>(1) Nima uchun ta'lim jarayonini va pedagog faoliyatini har tomonlama taxlil qilish hamda baholash zarurligi paydo bo'ldi?</p> <p>(2) Taxlil va baxolashning maqsadi nima?</p> <p>(3) Pedagog faoliyatini taxlil qilish tartibini ochib bering.</p> <p>(4) Pedagog faoliyati samaradorligiga qanday omillar ta'sir qiladi?</p>	<p style="text-align: center;">Yechim:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Xozirgi sharoitda xar bir yoshni o'z kelajagini o'zi qurishga tayyorlashga o'rgatish; <ul style="list-style-type: none"> - har pedagog yoshlarga ta'lim beradigan darajada bilimga ega bo'lishi; 2. Zamonaviy yetuk kadrlarni kelajakda bilimli, to'liq fikr yuritadigan, zamonaviy texnikani xar tomonlama egallagan shaxslar qilib shakllantirish. 3. Pedagog faoliyatini taxlil qilish tartibi: <ul style="list-style-type: none"> - bilim saviyasi. - kasbiy mahorat - nutk madaniyati - auditoriyani boshkarish - odilona baholash. - informasiyani tezda anglab yetish. 4. Pedagog faoliyatini samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar: <ul style="list-style-type: none"> - kasbiy bilimdonlik; - kasbiy maxorat; - boshkaruvchilik; - tashkilotchilik; - novatorlik; - yuksak madaniyat;
<p>Xulosa: Ta'lim jarayoni va pedagog faoliyatini xar tomonlama taxlil qilishda yoshlarni pedagoglarni bilim saviyasini, boshqaruvchilik, tashkilotchilik, novatorlik, pedagogik qobiliyatlarini oshirish va shakllantirish yo'nalishlariga katta e'tibor berish lozim bo'ladi.</p>	
Ikkinchi kichik muammo: pedagog xodimlarni pedagogik mahorati shakllantirish va rivojlantirish zarurati	
<p>Kichik muammoni yechimini topishda yordam beruvchi muammoli savollar:</p> <p>(1) Pedagog qanday insoniy xislatlarga ega bo'lishi kerak?</p> <p>(2) Pedagog qanday kasbiy xususiyatlarga ega bo'lishi kerak?</p> <p>(3) Mahoratli pedagog bo'lishi uchun yana nimalarga ega bo'lish kerak?</p> <p>(4) Ta'lim jarayonini samaradorligini oshirish uchun pedagogdan nima talab qilinadi.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pedagog - olijanob, insonparvar, odob-axloqli, madaniyatli, ma'naviyatli, e'tiqodli va barcha insoniy xislatlarga ega bo'lishi lozim. 2. Pedagog kasbiga sodiqlik, tashkilotchilik, pedagogik qobiliyatli, maxoratli shaxs bo'lishi lozim. 3. Maxoratli pedagog bo'lishi uchun kasbiy bilimga ega bo'lishi, novatorlik, innovasiyalarni tezda o'zlashtira olishi lozim. 4. Ta'lim jarayonini samara-dorligini oshirish uchun pedagogdan ta'limning innnovation, zamonaviy texnologiyalarini ishlab chiqish, ilg'or uslubiyotni yaratish va o'quv jarayoniga joriy etish talab etiladi.
<p>Xulosa: Xulosa qilib shuni aytish mumkinki bugungi kunda ta'lim jarayonini samaradorligini oshirish xamda pedagog xodimlarni pedagogik mahoratini shakllantirish va rivojlantirish zarurati</p>	

bugungi kunning dolzarb muammosi bo'lib, buning uchun asosiy rol o'ynaydigan zamonaviy ta'lim texnologiyasini yaratish va o'quv jarayoniga tadbiiq etishni amalga oshirish kerak bo'ladi.

Umumiy yakuniy xulosa: Xulosa qilib shuni aytish mumkinki pedagog faoliyatini xar tomonlama taxlil qilishda yoshlarni pedagoglarni bilim saviyasini, boshqaruvchilik, tashkilotchilik, novatorlik, pedagogik qobiliyatlarini oshirish va shakllantirish yo'nalishlariga katta e'tibor berish xamda buning uchun asosiy rol o'ynaydigan zamonaviy ta'lim texnologiyasini yaratish va o'quv jarayoniga tadbiiq etishni amalga oshirish kerak bo'ladi.

2-Ilova (4.1)

6-6 texnikasi

3-Ilova (4.1)

Talabalar faoliyatini baholash mezonlari

- 86 – 100 % 2 ball «a'lo»
- 71 – 85 % 1,7 ball «yaxshi»
- 55 – 70 % 1,4 ball «qoniqarli»

Baholash mezonlari

F.I.O.	Baho	Mezonlar			
		Bilim	faollik	Takliflar	Jami ball
	Ballar	0,8	0,6	0,6	2
	%	40	30	30	100

4-Ilova (4.1)

Delfi texnikasi.

5-Ilova (4.1)

«Delfi» texnikasi
qarama -qarshi fikrlarning baholar yig'indisi jadvali

Guruh	Muqobil g'oyalar.								
	1 -guruh.			2-guruh.			3-guruh.		
	D	M	K	D	M	K	D	M	K
Ko'paytma yig'indisi									

D – darajali baho.

1-eng yuqori ball.

M – muqobil baho.

10-eng past ball.

K – ko'paytma.

6-ilova (4.1)

2. BBB jadvalini to'ldirish uchun tayanch ibora va tushunchalarning tartib Raqamidan foydalaning.

Bilaman	Bilishni istayman	Bilib oldim
1	2	3

Tayanch ibora va tushunchalar

1.	Pedagog.	11.	Suxbat
2.	Talaba.	12.	Novatorlik
3.	Tashqi ko'rinish	13.	Kasbiy mahorat
4.	Bilish	14.	Kiyinish odobi.
5.	Tarbiya	15.	Yangiliklardan xabardor bo'lish
6.	Muloqot	16.	Kasbiy bilimdonlik
7.	Nutq madaniyati	17.	Aktyorlik mahorati
8.	Qobiliyat	18.	Ta'lim
9.	Pedagogik texnika	19.	Xaqgo'ylik
10.	Mimika va pantomimika	20.	Vaziyatlardan chiqa olish qobiliyati.

4.2. Amaliy mashg'ulotni olib borish texnologiyasi

<i>Vahti: 2 soat</i>	<i>Talabalar soni: 21</i>
<i>Mashg'ulot shakli</i>	Bilimlarni chuqurlashtirish va mustahkamlashga qaratilgan amaliy mashg'ulot.
<i>Ma'ruza rejasi</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pedagogik mahorat haqida tushuncha. 2. Pedagogik texnika va uning komponentlari, tarkibiy qismlari. 3. Pedagogik odob-axloq va talaba xulq – madaniyatini shakllantirishning asosiy omillari. 4. Pedagogik qobiliyat. 5. Pedagoglarning tarbiyalanuvchilar bilan muomalasi.
<i>Mashg'ulotning maqsadi: Mavzu bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirishni ta'minlash.</i>	
<i>Pedagogik vazifalar</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • mavzuni mustaqil o'rganish malakalarini shakllantirish; • mavzu bo'yicha bilimlarni chuqur o'zlashtirish va mus-tahkamlashga yordam berish; • kichik guruhlarda xamkorlikda ishlash ko'nikmalarini shakllantirish; • o'z nuqtai nazariga ega bo'lish qobiliyatlarini o'stirish; • mantiqiy xulosa chiqarishga ko'mak berish; 	<ul style="list-style-type: none"> • mavzu buyicha amaliy bilimlarga ega bo'ladi; • pedagogik texnika va uning komponentlari, tarkibiy qismlari mohiyatini mustaqil yoritib beradi; • pedagogik odob-axloq va talaba xulq – madaniyatining asosiy omillarini mustaqil ravishda o'rganib, ko'rsatib beradi; • pedagogik qobiliyat va pedagogik muomala tushunchalariga izoh beradi; • pedagogik mahoratni shakllanishi, rivojlantirishga ta'sir etuvchi muammolarni hamda uning ta'lim jarayonidagi o'rnini mustaqil ravishda o'rganib, taxlil qiladi va izoxlaydi.
<i>O'qitish usullari va texnika</i>	Topshiriqlar, amaliy ishlash usuli, baxs-munozara, kichik guruhlarda ishlash, «Nima uchun» texnikasi
<i>O'qitish vositalari</i>	Ma'ruzalar matni, markerlar, qog'ozlar, skotch
<i>O'qitish shakllari</i>	Jamoa va guruhlarda ishlash.
<i>O'qitish shart-sharoiti</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan va guruxlarda ishlashga muljallangan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash</i>	Og'zaki nazorat, savol-javob, o'z-o'zini nazorat qilish, reyting tizimi asosida baholash.

“ Pedagogik mahorat asoslari ”
mavzusidagi amaliy mashg’ulotning texnologik xaritasi

<i>Faoliyat boskichlari</i>	<i>Faoliyatning mazmuni</i>	
	<i>O’qituvchi</i>	<i>talaba</i>
I. Kirish bosqichi. (10 minut)	1.1. Amaliy mashg’ulot mavzusi, maqsadi va o’quv faoliyati natijalarini aytadi. Ta’lim jarayoni kichik guruhlarda ishlash orqali amalga oshirilishini e’lon qiladi (1-ilova).	Tinglaydilar. O’UM ga qaraydilar.
	1.2.. Talabalarining mashg’ulotdagi faoliyatini baholash ko’rsatkichlari va mezonlari bilan tanishtiradi (2-ilova).	
II. Asosiy bosqich (60 minut)	2.1. «Nima uchun» texnikasidan foydalanilgan holda talabalarga, «Nima uchun bugungi kunda pedagogik mahoratga ta’lim sifatini oshirishga qaratilgan ustuvor vazifa sifatida qaralmoqda?» degan savol bilan murojaat qiladi. Bajarilgan ishlarni ko’zdan kechirib xulosalaydi (3-ilova).	o’z fikrlarini erkin bildiradilar. Organayzerni to’ldiradilar.
	2.2. Talabalarining fikrini umumlashtirib, ularni 3-4 ta kichik guruhlariga bo’ladi.	Ixtiyoriy ravishda guruxlarga bulinadi.
	2.3. Mavzu bo’yicha tayyorlangan topshiriqlarni tarqatadi (4-ilova)	
	2.4. Guruhlarga topshiriqlarni bajarishi uchun yordam beradi. Qo’shimcha ma’lumotlardan foydalanishga imkon yaratadi. Diqqatlarini kutiladigan natijaga jalb qiladi.	Topshiriqlar ustida ishlaydilar.
	2.5. Har bir guruh topshiriqlarini vatman-qog’ozlarga tushirib, taqdimotini o’tkazishga yordam beradi, bilimlarini umumlashtiradi, xulosalarga alo-hida e’tibor beradi. Topshiriqlarning bajarilishini qay darajada to’g’ri ekanligini diqqat bilan tinglaydi.	
	2.6. Talabalarni kasbiy mahoratini aniqlash bo’yicha test o’tkazadi. (5-ilova). Har bir talaba topshiriqdagi o’ziga maqbul variantni qog’ozga yozadi.	Fikrlaydilar. Yozadilar.
2.7. Talabalar javobini taxlil qiladi va har bir talabaning kasbiy mahoratini aniqlash javobini aytadi. (6-ilova).	Eshitadilar.	
2.8. Har bir guruh o’z fikrlarini misollar orqali vatman-qog’ozlarga tushirib, taqdimotini o’tkazishda yordam beradi. Yagona xulosa chiqarishga ko’mak beradi va nihoyasida umumlashtiradi.	Topshiriqlar ustida ishlaydilar.	
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1. Ish yakunlarini chiqaradi. Faol talabalarni baholash mezonlari orqali rag’batlantiradi.	Eshitadi. Aniqlaydi.
	3.2. Mustaqil ishlash uchun topshiriq beradi: «Mening tasavvurimdagi mahoratli pedagog» mavzusida esse yozib keling.	O’UM ga qaraydilar.

Kichik guruhlarda ishlash qoidasi

1. Talabalar ishni bajarish uchun zarur bilim va malakalarga ega bo'lmog'i lozim.
2. Guruhlarga aniq topshiriqlar berilmog'i lozim.
3. Kichik guruh oldiga qo'yilgan topshiriqni bajarish uchun yetarli vaqt ajratiladi.
4. Guruhlardagi fikrlar chegaralanmaganligi va tayziqqa uchramasligi haqida ogohlantirilishi zarur.
5. Guruh ish natijalarini qanday taqdim etishini aniq bilishlari, o'qituvchi ularga yo'riqnoma berishi lozim.
6. Nima bo'lganda ham muloqotda bo'ling, o'z fikringizni erkin namoyon eting.

2-Ilova (4.2)

Talabalar faoliyatini baholash mezonlari.

86 – 100 % 2 ball «a'lo»

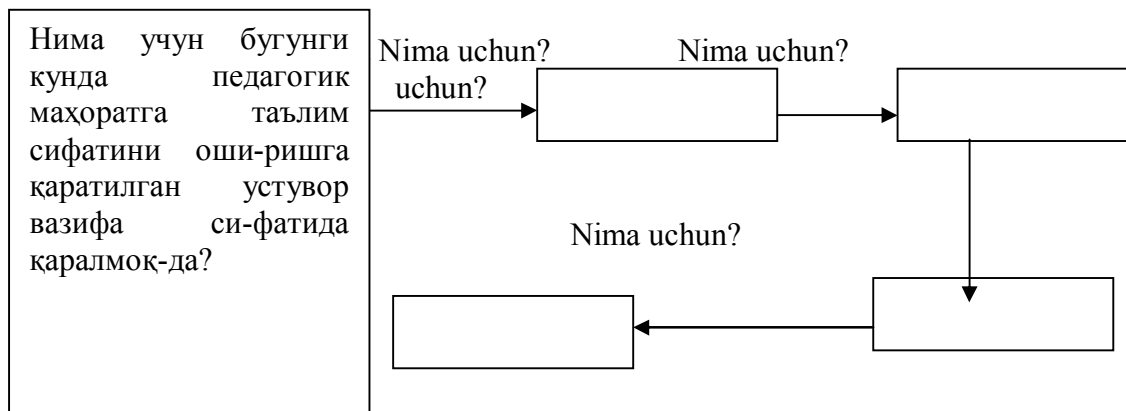
71 – 85 % 1,7 ball «yaxshi»

55 – 70 % 1,4 ball «qoniqarli»

Baholash mezonlari

F.I.O.	Baho	Mezonlar			
		Bilim	faollik	Takliflar	Jami ball
	Ballar	0,8	0,6	0,6	2
	%	40	30	30	100

3-Ilova (4.2)

«Nima uchun?» texnikasi

1 – guruhga topshiriq.**Эксперт варағи №1**

1. Педагогик мимика ва пантомимика нима ва унга мисол келтиринг.
2. Тарбияси оғир талаба билан педагогнинг хамкорликдаги вазиятига оид педагогик вазият келтиринг.

Эксперт варағи №2

Ўз касбига қарама - қарши бўлган мавзуда, яъни «болаларни севмайдиган педагог» мавзусида ҳикоя тузинг ва ёзган ҳикоянгизни расмлар орқали ватман қоғозда ифода этинг.

2 – guruhga topshiriq.**Эксперт варағи №1**

1. Педагогнинг рухий ҳолати деганда нимани тушунасиз ва ўқув фаолиятига доир мисол келтиринг.
2. Дарсга қизиқмайдиган талабани дарсга қизиқтиришга доир педагогик вазият келтиринг.

Эксперт варағи №2

Ўз касбига қарама - қарши бўлган мавзуда, яъни «Ўғирликда қўлга тушган прокурор» мавзусида ҳикоя тузинг ва ёзган ҳикоянгизни расмлар орқали ватман қоғозда ифода этинг.

3 – guruhga topshiriq.**Эксперт варағи №1**

1. Педагогнинг дарсга тайёргарлигини қандай усуллар орқали билиш мумкин?
2. Гуруҳдаги болларга қўшила олмайдиган талаба билан педагогнинг хамкорликдаги вазиятига оид педагогик вазият келтиринг.

Эксперт варағи №2

Ўз касбига қарама - қарши былган мавзуда, яъни «денгиз касаллигига учраган капитан» мавзусида ҳикоя тузинг ва ёзган ҳикоянгизни расмлар орқали ватман қоғозда ифода этинг.

Kasbiy pedagogik qobiliyatlarni aniqlovchi topshiriqlar

Quyida turli hildagi kasbiy pedagogik qobiliyatlarni aniqlovchi 14 xildagi pedagogik vaziyatlar berilmoqda. Ularni hal etish bir muncha vaqt talab etadi. O'qituvchi dars jarayonida har bitta vaziyatdan unumli foydalanishi mumkin. Bu muammolarni hal etishda quyidagi topshiriqlarni belgilab olish maqsadga muvofiq:

I BOSQICH

Bu bosqich 3 ta topshiriqdan iborat.

1-topshiriq. Har bir pedagogik vaziyatni bittadan talabaga bo'lib bering.

2-topshiriq. Har bir talaba berilgan pedagogik vaziyatlarni mazmun mohiyatini aniqlab olsin.

3- topshiriq. Bo'lib olingan vaziyatlar mazmuniy izohini talabalardan og'zaki so'rang va ular javobini tinglang.

II BOSQICH

Bu bosqichda talabalarning har biriga barcha pedagogik vaziyatlar tegishli javoblari bilan tarqatiladi. Tarqatilgan har bir vaziyatlarni talabalar o'zlari hyech kimning yordamisiz bajarishi lozim.

Oldingizda noqulay pedagogik vaziyatlar qatori berilgan. Ularning har biri bilan tanishib chiqib, berilgan vaziyatga ta'sir javob variantlardan fikringizga ko'ra to'g'risini tanlang.

1-VAZIYAT

Darsni boshladingiz, auditoriyada tinchlik hukmron surmoqda. Birdan kimdir kulub yubordi. Siz kulib turgan talabaga savol va xayrat nazari bilan qaradingizda, u sizga tik qarab gapirdi: "Men uchun sizga qarsh doim kulgili va kulgim keladi".

Bunga siz qanday ta'sirlanasiz?

1. "Mana senga!"
2. "Senga nimasi kulgili?"
3. "Bilganingni qil"
4. "Sen, nima jinnimisan?"
5. "Xushchaqchaq odamlarni yoqtiraman"
6. "Senda xush kayfiyatni uyg'otganimdan xursandman"

2-VAZIYAT

Bu auditoriyada bir necha dars o'tganimizdan so'ng, talaba sizga yuzlanib, "Men o'ylamaymanki, siz pedagog sifatida bizlarga biror narsani o'rgatasiz"

Sizning ta'siringiz:

1. "Sening ishing o'qish, o'qituvchiga o'rgatish emas"
2. "Sendaylarni, men, albatta, hyech narsaga o'rgatolmayman"
3. "Balki, senga boshqa guruhga o'tish yoki boshqa o'qituvchida o'qishing ma'qulroqdir"
4. "Shunchaki, sen o'qishni hohlamaysan"
5. "Qiziq, nimaga sen bunday deb, o'ylaysan"
6. "Kel, bu to'g'rida ochiqroq gaplashamiz. Balki, o'zimni tutishimda biror-bir narsa bordirki, seni shunday fikrga olib keladi"

3-VAZIYAT

Talaba o'qituvchiga qarab, berilgan vazifani bajarishni hohlamagan holda gapiryapti "Men bu vazifani bajarishni hohlamayman"

O'qituvchining ta'siri qanday bo'lishi kerak?

1. "Hohlamaysanmi- majburlaymiz"

2. “Unda nima uchun o’qishga kelding?”
3. “Senga shuncha yomonroq bo’ladi, o’qimay qolaver. Sening xulqing bir odamni eslatadiki, u o’zining yuziga achchiq qilib, burnini kesib olishni hohlardi”
4. “Sen o’zingga bu to’g’rida hisob berasanmi, bu sen uchun nima bilan tugashi mumkin?”
5. “Tushuntirib berolmaysanmi, nimaga?”

4-VAZIYA T

Talaba o’zining o’zlashtiridan norozi, mavzuni qanday tushunishi, o’zlashtirish kerakligi va o’zining qobiliyatlaridan shubhalangan holda o’qituvchiga dedi: “Nima deb o’ylaysiz, qachondir men ham “a’lo” bahoga o’qir olarmikanman va guruhdagi boshqalardan orqada qolib ketmasmikanman?”

O’qituvchining javobi qanday bo’lishi kerak?

1. “To’g’risin aytganda-shubhalanaman”
2. “Ha, albatta, bundan shubhalanmasliging mumkin”
3. “Senda ajayib qobiliyatlar mavjud va men senga katta umidlar bog’layman”
4. “Nima uchun o’zingdan shubhalanasan?”
5. “Kel gaplashamiz va muammolaringni aniqlab olamiz”
6. “Ko’p narsa bir-birimiz bilan qanday ishlashimizga bog’liq”

5-VAZIYA T

Talaba o’qituvchiga qarab: “Sizning kelgusi ikki darsingizga qatnasha olmayman, chunki yoshlar ijrosidagi konsertga bormoqchiman”.

O’qituvchining munosabati qanday bo’lishi kerak?

1. “Qani, boib ko’rchi!”
2. “Keyingi safar darsga ota-onang bilan kelishingga to’g’ri keladi”
3. “Bu sening ishing, imtixon topshiradigan sen. Shundoq ham qoldirilgan darslaring uchun javob berishingga to’g’rikeladi, men seni keyin albatta so’roq qilaman”
4. “Balki, o’qishni tashlaganing ma’quldir?”
5. “Keyin nima qilmoqchisan?”
6. “Qiziq, nimaga senga konsertga borish darslardan ko’ra qiziqroq”

6-VAZIYA T

Talaba auditoriyaga kirib kelgan o’qituvchiga qarab dedi: “Siz juda ham charchagan va horg’in ko’rinasiz”.

O’qituvchining ta’siri qanday bo’lishi kerak?

1. “Menimcha, sen tomondan menga bunday tanbehlar berish odobdan emas”
2. “Ha, men o’zimni yomon his qilyapman”
3. “Mendan havotirlanma, yaxshisi o’zingga qara”
4. “Bugun ishim ko’pligidan yomon uxladim”
5. “Xavotirlanma, bu darslarimizga xalaqit bermaydi”
6. “juda ham e’tiborli ekansan, mehribonliging uchun rahmat!”

7-VAZIYA T

“Men sezyapmanki, siz olib borayotgan darslar menga yordam bermayapti, -dedi talaba fan o’qituvchisiga qarab va davom etdi, umuman darslarni tashlash haqida o’ylayapman”

O’qituvchining ta’sirlanishi qanday bo’lishi kerak?

1. “Bemani gaplarni bas qil!”
2. “Voy bo’, juda o’ylavording-ku”
3. “Balki, boshqa o’qituvchini toparsan?”
4. “Men yaxshilab bilmoqchi edim, nima uchun senda bunday istak tug’ildi”
5. “Nima deysan, sening muammolaring ustida birga ishlaymizmi?”
6. “Balki, muammolaringni boshqacharoq hal qilish mumkindir”.

8-VAZIYAT

Talabao'ziga ishonishini ko'z-ko'z qilib, o'qituvchiga dedi: "Agar hohlaganimda, men qilaolimaydigan hyech narsa yo'q. Shu bilan birga sizning faningizni o'zlashtirish men uchun hyech narsa emas".

O'qituvchining munosabati qanday bo'lishi kerak?

1. "O'zing to'g'ringda jo'da to'g'ri o'ylayapsan"
2. "Qobiliyatlarining bilan-a? Ishonmayman"
3. "Agar shunday gapirayotgan bo'lsang, balki o'zingni yetarli darajada ishonchli his qilyapsan"
4. "Bunga shubham yo'q, chunki ishonaman, agar istasang, qo'lingdan hamma narsa keladi"
5. "Balki, bunarsa sendan katta mehnatni talab qilar"
6. "Haddan tashqari o'ziga ishonish ishga zarardir"

9-VAZIYAT

O'qituvchining tanbehlariga javoban, talaba dedi: "O'quv predmetini o'zlashtirish uchun, ko'p ishlash kerak emas, meni yetarli darajada qobiliyatli deyishadi"

Bunga o'qituvchining ta'siri qanday bo'lishi kerak?

1. "Nahotki, sening bu fikrga aloqang bor"
2. "Sen haligacha boshingdan o'tkazgan qiyinchiliklar va sening bilimlaring hyech bunga guvohlik bermaydi"
3. "Ko'pchilik o'zlarini yetarli darajada qobiliyatli hisoblaydilar, lekin ko'pchilik bunday emas"
4. "Hursandman, o'zing haqingda yuqori fikrdasan"
5. "Aynan shu narsa seni o'qishda ko'p kuch sarflashga majbur qilishi kerak"
6. "Bu shunday eshitilyaptiki, go'yoki sen o'z qobiliyatlaringga ishonmaysan"

10-VAZIYAT

Talaba fan o'qituvchisiga qarab: "Men yana daftar olib kelishni unutdim"

O'qituvchining munosabati qanday bo'lishi zarur?

1. "Yana -ya?"
2. "Seningcha, bu mas'uliyatsizlikning yaqqol namoyon bo'lishi emasmi?"
3. "Menimcha, ishga jiddiyroq yondoshishingni ayni vaqti"
4. "Bilishni istardim, nimaga?"
5. "Senda, ehtimol, bunga imkoniyating bo'lmagandir?"
6. "Nima deb o'ylaysan, men nima uchun doim senga bu to'g'rida eslataman"

11-VAZIYAT

Talaba o'qituvchi bilan suhbatda, unga murojaat qilib: "Men hohlardimki, siz boshqa talabalarga qaraganda menga yaxshiroq munosabatda bo'lsangiz".

Talabaning iltimosiga o'qituvchining javobi qanday bo'lishi kerak?

1. "Nimaga men boshqalarga nisbatan senga yaxshiroq munosabatda bo'lishim kerak?"
2. "Men erkatoylarni o'ylamoqchimasman"
3. "Menga seday fikrlaydiganlar yoqmaydi"
4. "Aytchi, nimaga boshqa talabalar o'rtasida seni alohida ajratishim kerak?"
5. "Agar men senga aytsam, seni boshqa talabalardan ko'proq yaxshi ko'raman, desam, o'zingni bundan yaxshiroq sezarmiding?"
6. "Nima deb o'ylaysan, o'zi senga qanday munosabatdaman?"

12-VAZIYAT

Talaba o'qituvchiga unga o'qitiladigan predmet haqida yaxshi o'zlashtirish imkoniyatlari bo'yicha o'zining shubhalarini aytdi: "Men sizga meni xavotir qiladigan narsani aytdim. Endi aytingchi, buning sababai nima va men nima qilishim kerak?"

Bunga o'qituvchining javobi qanday bo'lishi kerak?

1. "Menimcha, senda to'laqonlilik yetishmaydi"
2. "Senda tashvishlanishlarga hyech qanday asoslar yo'q"

3. “Asoslangan fikrni aytishdan oldin, men muammoni yaxshiroq tushunib olishim kerak”
4. “Kel, kutamiz, ishlaymiz, bir oz vaqtdan so’ng bu muammoning hal qilinishiga qaytamiz. O’ylaymanki, buni hal qila olamiz”
5. “Men senga aniq javobni aytishga tayyormasman, o’ylab ko’rishim kerak”
6. “Tashvishlanma, o’z vaqtida menda ham hyech narsa o’xshamagan”

13-VAZIYA

Talaba o’qituvchiga qarab: “Menga sizning darslarda gapirishingiz va himoya qilishingiz yoqmaydi”

O’qituvchining ta’sirlanishi qanday bo’lishi kerak?

1. “Bu yomon”
2. “Ehtimol, sen buni tushunmassan?”
3. “Umid qilamanki, keyinchalik darslarimiz davomida fikring o’zgarar”
4. “Nimaga?”
5. “O’zing nimaga yoqtirasan va himoya qilishga tayyorsan?”
6. “Did va rang bo’yicha do’st yo’q”
7. “Nima deb o’ylaysan, men buni gapiraman va himoya qilaman”

14-VAZIYA

Talaba guruhidagi o’rtoqlaridan biriga salbiy munosabatini ochiqchasiga bildirib, gapiradi: “Men u bilan birga o’qishni istamayman”

O’qituvchining javobi qanday bo’lishi kerak?

1. “Nima qilibdi?”
2. “Hyech qocholmaysan, baribir majbursan”
3. “Sen tarafdin bu ahmoqlik”
4. “Lekin u ham bundan so’ng sen bilan o’qishni hohlamaydi”
5. “Nimaga?”
6. “O’ylashimcha, sen nohaqsan”

6-Ilova (4.2)

JAVOBLAR VARAQASI

<i>Vaziyatlar №</i>	<i>Javob variantlari (ballar)</i>						
	1	2	3	4	5	6	7
<i>1</i>	4	3	4	2	5	5	-
<i>2</i>	2	2	3	3	5	5	-
<i>3</i>	2	3	4	4	5	5	-
<i>4</i>	2	3	3	4	5	5	-
<i>5</i>	2	2	3	3	2	4	5
<i>6</i>	2	3	2	4	5	5	-
<i>7</i>	2	2	3	4	5	5	-
<i>8</i>	2	2	4	5	4	3	-
<i>9</i>	2	4	3	4	5	4	-
<i>10</i>	2	3	4	4	5	5	-
<i>11</i>	2	2	3	4	5	5	-
<i>12</i>	2	3	4	5	4	5	-
<i>13</i>	3	2	4	4	5	4	5
<i>14</i>	2	2	3	4	4	5	-
<i>Jami (hammasi)q</i>							

Hamma vaziyatdan yig'ilgan jami ballarni 14 ga bo'lamiz. Agar o'rtacha baho 4,7 balldan yuqori bo'lsa, demak, yuqori kasbiy pedagogik qobiliyat.

Agar, o'rtacha baho 3,8 dan 4,7 ballgacha bo'lsa, demak, o'rtacha kasbiy pedagogik qobiliyat.

Agar, o'rtacha baho 3,8 balldan past bo'lsa, demak, quyi kasbiy pedagogik qobiliyat.

5.1.Ma'ruza mashg'ulotining ta'lim texnologiyasi

<i>O'quv soati:</i> 4 soat	<i>Talabalar soni:</i> 42 ta
<i>O'quv mashg'ulotining shakli:</i>	1- Tematik ma'ruza 2-Ma'ruza-konferensiya
<i>Ma'ruza rejasi:</i>	1. Pedagogik texnologiya haqida tushuncha. 2. Pedagogik texnologiya aspektlari. 3. Pedagogik texnologiya turlari. 4.Ta'limda texnologik yondashish variantlari 5.Pedagogik texnologiyaning o'ziga xos xususiyati. 6.Pedagog kadrlarga qo'yiladigan zamon talablari.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Talabalarni pedagogik texnologiyalar haqida tasavvurlarini shakllantirish.	
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv natijalari:</i>
<ul style="list-style-type: none"> • pedagogik texnologiya haqida tushuncha berish; • pedagogik texnologiya aspektlari haqida ma'lumot berish; • ta'limda texnologik yondashish variantlarini yoritish; • pedagogik texnologiyaning o'ziga xos xususiyatlarini tushuntirish. • pedagog kadrlarga qo'yiladigan zamon talablarini taxlil qilish. 	<ul style="list-style-type: none"> • pedagogik texnologiya tushunchasiga ta'rif beradi; • pedagogik texnologiyaning aspektlarini yoritadi; • ta'limda texnologik yondashish variantlarini tushuntiradi; • pedagogik texnologiyaning o'ziga xos xususiyatlarini mazmunini yoritadi. • pedagog kadrlarga qo'yiladigan zamon talablarini sanab, izohlaydi.
<i>Ta'lim metodlari:</i>	Ma'ruza, namoyish etish, savol-javob, munozara metodi.
<i>Ta'lim vositalari:</i>	Ma'ruzalar matni, dokladlar, kodoskop, slayd, qog'ozlar
<i>Ta'lim shakli:</i>	Frontal, jamoaviy.
<i>O'qitish shart-sharoitlari:</i>	Texnik vositalardan foydalanishga va guruhlarda ishlashga mo'ljallangan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash.</i>	Nazorat savollari.

**“Ta’limda yangi pedagogik texnologiyalar”
mavzusidagi ma’ruza mashg’ulotining texnologik xaritasi.
(1– mashg’ulot)**

<i>Faoliyat boskichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>O’qituvchi</i>	<i>Talaba</i>
I. Kirish boskichi (5 minut)	1.1.Mashg’ulot mavzusi, uning maqsadi va bugungi darsda o’tiladigan rejalari tanishtiriladi. 1.2. Dars so’ngida o’tilgan mavzu bo’yicha test o’tkazilishi xaqida ogohlantiriladi. (max 2 ball)	Eshitadilar.
II. Asosiy bosqich (55 minut)	2.1.Savol – javob texnikasidan foydalanib talabalarni faollashtiradi: *Tarbiya nima? *Metod nima? *An’anaviy darsning kamchiliklari nimada? *Qobiliyat nima? *Pedagogik texnika nima? 2.2.Rejadagi birinchi savol, ya’ni pedagogik texnologiya xaqidagi ma’lumotlar ekranda ko’rsatiladi va sharhlanadi. (1-slayd) 2.3. Pedagogik texnologiya aspektlari (2-slaydlar) ekranda ko’rsatilib, mohiyatini yoritib beriladi. Asosiy ma’lumotlarga talabalar diqqatini jalb qilinadi. 2.4. Pedagogik texnologiya turlari (3 – 8 slaydlar), (1, 2 ilovalar) orqali ma’lumot beriladi.	Savollarga javob beradilar. Eshitadilar. Yozib oladilar.
III. Yakuniy bosqich (20 minut)	3.1.Mavzuni umumlashtirib xulosa qiladi, eng muhim ma’lumotlarga talabalar diqqatini jalb qiladi. 3.3.Test yechish uchun qog’oz tarqatiladi. Tushuncha beriladi. Ekranda test savollari ko’rsatiladi. (11-slayd). Test savollarini baholash natijasi (max 2 ball) keyingi darsda e’lon qilinishi aytiladi. 3.4. Mustaqil ishlashlari uchun keyingi ma’ruzada o’tiladigan doklidlarga tayyorgarlik ko’rish topshiriladi.	Tinglashadi. Tarqatilgan qog’ozga familiya, ism, guruhlarini, test nomerlarini va javoblarini yozib pedagogga topshira-dilar. Yozib oladilar

“Ta’limda yangi pedagogik texnologiyalar ”
mavzusidagi ma’ruza mashg’ulotining texnologik xaritasi.
(2 – mashg’ulot)

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni</i>	
	<i>O’qituvchi</i>	<i>Talaba</i>
Tayyorgarlik bosqichi (5 minut)	Mavzularni doklad tayyorlash uchun talabalarga beriladi. 1.Ta’limda texnologik yondashish variantlari 2.Pedagogik texnologiyaning o’ziga xos xususiyati. 3.Pedagog kadrlarga qo’yiladigan zamon talablari. Har bir dokladchiga bittadan taqrizchi, bittadan apponent tayinlanadi. Reglament ishlab chiqiladi. (3-ilova) Boshlovchi tayinlanadi.	Doklad uchun mavzu tanlaydilar. Ma’ruzaga tayinlanadilar.
I. Kirish bosqichi (5 minut)	1.1. Mavzular, ya’ni konferensiyada ko’rib chiqiladigan dokladlar nomi eslatiladi. 1.2. Baholash mezonlari e’lon qilinadi. (4-ilova) 1.3. Reglament e’lon qilinadi.	Eshitadilar.
II. Asosiy bosqich (60 minut)	2.1. Birinchi dokladchiga so’z beriladi. Doklad yuzasidan taqrizchiga, so’ng apponentga so’z beriladi. Boshlovchi tamonidan dokladchiga savollar berish taklif qilinadi. 2.2. Ikkinchi dokladchiga so’z beriladi. Doklad yuzasidan taqrizchiga, so’ng apponentga so’z beriladi. Boshlovchi tamonidan dokladchiga savollar berish taklif qilinadi. 2.3. Uchinchi dokladchiga so’z beriladi. Doklad yuzasidan taqrizchiga, so’ng apponentga so’z beriladi. Boshlovchi tamonidan dokladchiga savollar berish taklif qilinadi.	Tayyorlangan dokladlarni himoya qiladilar. Taqrizchilar, apponentlar o’z dokladchilariga doklad yuzasidan fikr bildiradilar.
III. Yakuniy bosqich (10 minut)	3.1.Ma’ruza – konferensiyaga yakun yasaydi. Dokladchilarni tayyorlagan ma’ruzalarini, munozara vaqtida faolligini baholaydi. Ma’ruza – konferensiyaga umumiy xulosa qiladi. 3.2.Mustaqil ta’lim uchun vazifa beradi: nazorat uchun savollarga og’zaki javob berish. (5-ilova)	Savollar beradilar. Savollarni yozib oladilar.

Педагогик технология-таълим шакли, усули, услублари, тарбиявий воситаларнинг махсус йиғилишини аниқловчи психологик-педагогик кырсатмаларнинг мажмуидир.

Педагогик технология-бу ўқув жараёнини амалга оширилишининг сермазмун техникасидир. (Г. Беспалько)

Педагогик технология-ўқитишнинг режалаштирилган натижаларига эришиш жараёнининг тавсифларидир.

Технология- бу санъат, мащорат ва қобилият, ишлов услубларининг мажмуидир. (Шепель)

Педагогик технология-бу ўқув жараёнининг лойищалаштирилиши, ташкил этилиши, ытказилиш быйича барча тавсилотлари билан ыйлаб чиқилган жамоа педагогик фаолиятининг модели ҳисобланади. У талаба ва педагогларга қулай шароитлар яратиши шарт. (Монахов)

Педагогик технология-бу таълим шакллари оптимизациясини ызига мақсад қилиб олган инсон ва техник ресурслари ва уларнинг ызаро таъсирини щисобга олган щолда ўқитиш жараёнини ташкил этиш, қўллаш ва аниқлашнинг ҳамда билимларни ўзлаштиришнинг услубларидир^[1]. (ЮНЕСКО)

Педагогик технология-педагогик мақсадларга эришиш учун қўлланиладиган шахсий, интеллектуал, услубий воситаларнинг амал қилиш тартибидир. (Кларин)

Педагогик технология аспектлари.

Педагогик технология тушунчаси 3 аспектда намоён былиши мумкин:

1. Илмий аспект-педагогик технология педагогик фаннинг қисми сифатида таълим услублари, таркиби ва мақсадларини ишлаб чиқади ва ўрганеди, щамда шу билан бирга педагогик жараёнларини лойищалаштиради.

2. Процессуал-тавсифий аспект - таълимда режалаштирилган натижаларга эришиш учун жараённи тасвирлаш, мақсад, таркиб, услуб ва воситалар мажмуидир.

3. Процессуал-амалий аспект - педагогик (технологик) жараённинг амалга ошиши, барча педагогик методологик (услубий), инструментал воситаларнинг амал қилиш.

Педагогик технология турлари ва уларнинг тавсифи

Замонавий таълимни ташкил этишга қўйиладиган муҳим талаблардан бири ортиқча рухий ва жисмоний куч сарф этмай, қисқа вақт ичида юксак натижаларга эришишдир. қисқа вақт орасида муайян назарий билимларни ўқувчиларга етказиб бериш, уларда маълум фаолият юзасидан кыникма ва малакаларни шосил қилиш, шунингдек, ўқувчилар фаолиятини назорат қилиш, улар томонидан эгалланган билим, кўникма ҳамда малакалар даражасини баҳолаш ўқитувчидан юксак педагогик маҳорат ҳамда таълим жараёнига нисбатан янгича ёндошувни талаб этади.

Бугунги кунда бир қатор ривожланган мамлакатларда бу борада катта тажриба тўпланган бўлиб, ушбу тажриба асосларини ташкил этувчи методлар интерфаол методлар номи билан юритилмоқда.

«Фикрлар хужуми» технологияси

Мазкур метод ўқувчиларнинг машғулотлар жараёнидаги фаолликларини таъминлаш, уларни эркин фикр юритишга рағбатлантириш ҳамда бир хил фикрлаш инерциясидан озод этиш, муайян мавзу юзасидан ранг — баранг ғояларни тушплаш, шунингдек, ижодий вазифаларни хал этиш, ечиш жараёнининг дастлабки босқичида пайдо бўлган фикрларни енгишга ыргатиш учун хизмат қилади. «Фикрий хужум» методи А.Ф.Осборн томонидан тавсия этилган бўлиб, унинг асосий тамойили ва шarti машғулот (бахс)нинг шар бир иштирокчиси томонидан ўртага ташланаётган фикрга нисбатан танқидни мутлақо таъқиқлаш, ўар қандай луқма ва хазил — мутойибаларни рағбатлантиришдан иборатдир. Бундан кызланган мақсад ўқувчиларнинг машғулот (бахс) жараёнидаги эркин иштирокини таъминлашдир. Таълим жараёнида ушбу методдан самарали ва муваффақиятли фойдаланиш ўқитувчининг педагогик машорати ва тафаккур кўламининг кенглигига боғлиқ бўлади. «Фикрий хужум» технологиясидан фойдаланишда ўқувчиларнинг сони 15 нафардан ошмаслиги мақсадга мувофиқдир. Ушбу методга асосланган машғулот бир соатга қадар ташкил этилиши мумкин.

«Иқтисодчи-раҳбар» технологияси

Бу усул талабаларни ижодий, мустақил, образли фикрлашга ўргатади. Иш режасини тузиш, танқидий фикрлаш қобилиятларини ривожлантиришга ёрдам беради. Масалан, «Ўзини-ўзи бошқариш», «Раҳбарнинг ташкилий қобилиятлари», «Замонавий тадбиркор шахси», «Замонавий иқтисодчининг шахси» деб номланувчи мавзуларнинг якунида «Иқтисодчи-раҳбар» деган янги усулдан фойдаланилади. Ҳар бир талабага варақлар тарқатилади, уларда «Мен фирма директори», «Мен фермер», «Мен банкир», «Мен тадбиркор», «Мен оддий ишчи» каби саволлар ёзилган. Ҳар бир гуруҳ талабаси ўзига тушган фаолиятни таърифлаб, мазмунини очиб беради.

«Ялпи фикрлар ҳужуми» методи

Ушбу метод Ж.Дональд Филипс томонидан ишлаб чиқилган бўлиб, уни бир неча 10 (20-60) нафар ўқувчилар дан иборат синфларда қўллаш мумкин.

Метод ўқувчилар томонидан янги ғояларнинг ўртага ташланиши учун шароит яратиб беришга хизмат қилади. Щар бири 5 ёки 6 нафар ўқувчиларни ўз ичига олган гуруҳларга 15 дақиқа ичида ижобий ҳал этилиши лозим бўлган турли хил топшириқ ёки ижодий вазифалар берилади. Топшириқ ва ижодий вазифалар белгиланган вақт ичида ижобий ҳал этилгач, бу ҳақида гуруҳ аъзоларидан бири ахборот беради.

Гуруҳ томонидан берилган ахборот (топшириқ ёки ижодий вазифанинг ечими) ўқитувчи ва бошқа гуруҳлар аъзолари томонидан муҳокама қилинади ва унга баҳо берилади. Машғулот якунида ўқитувчи берилган топшириқ ёки ижодий вазифаларнинг ечимлари орасида энг яхши ва ўзига хос деб топилган жавобларни эълон қилади. Машғулот жараёнида гуруҳ аъзоларининг фаолиятлари уларнинг иштироклари даражасига кыра баҳолаб борилади

Ақлий хужум методи

«Ақлий хужум» - муаммоларни ҳал қилишда кенг қўлланадиган анчагина машхур методдир. Бу усул катта миқдордаги ғояларни йиғиш, талабаларни айнаи бир хил фикрлаш инерциясидан холи қилиш, ижодий вазифаларни ечиш жараёнида дастлаб пайдо бўлган фикрларни енгшидир. У қатнашчиларни ыз тасавурлари ва ижодларидан фойдаланишга ундайди ва берилган ҳар қандай муаммога кып сонли ечимлар топишда ёрдам беради (бу вазиятда мен нима қилишим керак? Бу тўсикни қандай бартараф қилишимиз керак?). Ақлий хужум кадриятларни танлаш ва мукобилларини аниқлашда ёрдам беради.

«Тармоқлар» методи (Кластер)

Бу усулнинг маъноси – фикрларнинг тармоқланиши. «Кластер» технологияси – педагогик стратегия бўлиб, ўқувчи- талабаларни бирон бир мавзуни чуқур ўрганишларига ёрдам беради. Ўқувчи- талабаларни мавзуга тааллуқли тушунча ёки аниқ фикрни эркин ва очик равишда кетма-кетлик билан узвий боғланган ҳолда тармоқлашларига ўргатади. Бу усул бирон мавзуни чуқур ўрганишдан аввал ўқувчи-талабаларнинг фикрлаш фаолиятини жадаллаштириш ҳамда кенгайтириш учун хизмат қилади. Шунингдек, ўтилган мавзуни мустаҳкамлаш, умумлаштириш ҳамда ўқувчи-талабаларни шу мавзу бўйича тасавурларини чизма шаклида ифодалашга ундайди.

Венна диаграммаси

2 ва 3 жихатларини солиштириш, таккослаш, карама- карши куйиш ҳамда уларни умумий тарзда курсатиш учун қулланилади. Тизимли мушоҳада қилиш, таккослаш, солиштириш, таҳлил ва синтезни амалга ошириш қуникмаларини ривожлантиради

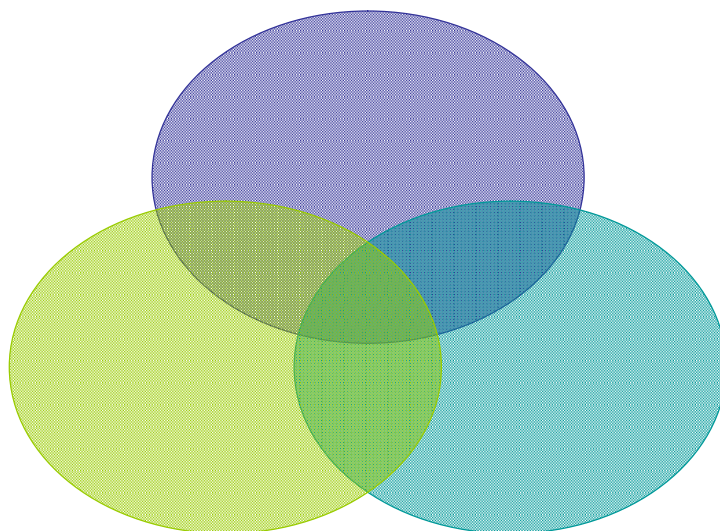
Венна диаграммасини тузиш қоидалари билан таништирилади. Якка (жуфтликда) Венна диаграммаси қурилади ва кесимидайган айлана қисмлари (X) тулдирилади

Жуфтликларга бирлаштирилади, узунинг диаграммаси таккосланади ва тулдирилади.

Айланалар кесмиган жойда улар нуқтаи назаридан икки-уч айлана (XX-XXX) учун умумий бўлган маълумотлар жихатлари руйхати тузилади

«Aqiy hujum» metodining asosiy qoidalari.

4-ilova (5.1)

<i>Baholash mezonlari. (ballarda)</i>	<i>Dokladchilar</i>			
1. Doklad tuzilishi (1,0) - dolzarbligi; - himoyadagi aniqlik; - xulosalarni aniq keltirilishi. 2. Ma'lumotlarning yangiligi (0,5). 3. Ma'lumotlarni yetkazish yo'llarini ishlab chiqilganligi (0,4). 4. Reglamentga rioya qilishi (0,1)				
<i>Jami:</i>				

5-ilova (5.1)

Nazorat uchun savollar.

1. Pedagogik texnologiyalar xaqida tushuncha bering?
2. Pedagogik texnologiyalarning maqsadi va vazifalari nimalardan iborat.
3. Noan'anaviy ta'lim texnologiyalaridan dars jarayonida foydalanish an'anaviy ta'limdan qanday farq qiladi?
4. Ta'lim texnologiyalaridan klaster tuzing?
5. Pedagogik texnologiyaning o'ziga xos xususiyatini qanday tushunasiz?
6. Pedagog kadrlarga qo'yiladigan zamon talablari nimalardan iborat?
7. Darsda samaradorlikka erishish ko'proq kimning faoliyatiga bog'liq deb uylaysiz?
8. Muammoli vaziyatlarni bartaraf etish uchun tajribali, mahoratli o'qituvchi nimalarga ko'proq e'tibor berish lozim?
9. Aqliy xujum texnologiyasiga ta'rif bering?
10. Iqtisodiy ta'limda ko'llanadigan ta'lim texnologiyalarini ko'rsatib uting?

5.3. Amaliy mashg'ulotni olib borish texnologiyasi

Vaqt: 2 soat	Talabalar soni: 20
Mashg'ulot shakli	Munozara - amaliy mashg'ulot.
Mashg'ulot rejasi	1. Pedagogik texnologiya haqida tushuncha. 2. Pedagogik texnologiya aspektlari. 3. Pedagogik texnologiya turlari. 4. Ta'limda texnologik yondashish variantlari 5. Pedagogik texnologiyaning o'ziga xos xususiyati. 6. Pedagog kadrlarga qo'yiladigan zamon talablari.
<i>Mashg'ulotning maqsadi: Talabalarni mustaqil dokladlar tayyorlashga o'rgatish, mavzu bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirishni ta'minlash.</i>	
<i>Pedagogik vazifalar</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • mavzuni mustaqil o'rganish uchun asos yaratadi; • mavzu bo'yicha bilimlarni chuqur o'zlashtirish va mus-tahkamlashga yordam beradi; • kichik guruhlarda ishlashni tashkil qiladi; • o'z nuqtai nazariga ega bo'lishni shakllantiradi; • mantiqiy xulosa chiqarishga ko'mak beradi; 	<ul style="list-style-type: none"> • amaliy mashg'ulot rejalari bilan oldindan tanishib chiqib, tayyorgarlik ko'radi; • pedagogik texnologiya haqidagi tushunchaga ta'rif beradi; • pedagogik texnologiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni sanab o'tadi, o'zining erkin fikrini namoyon etadi; • shaxs rivojlanishida yosh va individual xususiyatlarga izoh beradi, yoritadi. • tarbiya turlari va uning ta'lim jarayonidagi o'rnini o'rganadi;
<i>O'qitish usullari va texnika</i>	Amaliy ishlash usuli, baxs-munozara.
<i>O'qitish vositalari</i>	Ma'ruzalar matni, markerlar, format qog'ozlar, doska, bor.
<i>O'qitish shakllari</i>	Jamoa va individual ishlash.
<i>O'qitish shart-sharoiti</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan auditoriya.
<i>Monitoring va baholash</i>	Og'zaki nazorat, savol-javob, o'z-o'zini nazorat qilish.

“Ta'limda pedagogik texnologiyalar” amaliy mashg'ulotining texnologik xaritasi

<i>Faoliyat bosqichlari</i>	<i>Faoliyat mazmuni.</i>	
	<i>ukituvchi</i>	<i>Talaba</i>
Tayyorgarlik boskichi (5 minut)	1. Munozara uchun savollar va oraliq xulosalar tayyorlaydi qo'shimcha misollar va munozarani qo'llash uchun tavsiyalar taklif etiladi. (Ilova 1) * munozarani tartibli o'tkazish uchun aniq savollar belgilanadi. * Xulosa tayyorlash va umimlashtirish uchun tegishli aloxida vaziyatlarni tashkil etiladi.	Doklad uchun mavzu tanlaydilar. Ma'ruzaga tayinlanadilar.
I. Kirish bosqichi. (10 minut)	1.1. Mavzuning qisqacha mazmuni bilan tanishtiradi. 1.2. Mashg'ulot munozara shaklida o'tkazilishi va uning tartibi xaqida tushuntiradi.	Eshitadilar, tegishli savollarni berishga xarakat qiladilar.
II. Asosiy bosqich (60 min ut)	2.1. Talabalarni faollashtirish maqsadida tezkor savol – javob o'tkaziladi. (2-ilova). 2.2. Talabalarda pedagogik texnologiya haqidagi umumiy tushunchalar mustaxkamlanadi. Pedagogik texnologiyaning bugungi kundagi	Faol qatnashadilar. Eshitadilar.

	<p>dolzarbligi, muammolari, axamiyatli jixatlari xaqida suhbat o'tkaziladi.</p> <p>2.3. Talabalarni o'z fikrlarini bildirishlarini va jamoaviy muxokama qilishlarini tashkillashtiradi.</p> <p>2.4. Jamoaviy fikrlashni boshqaradi: -savollar beradi (3-ilova). -fikrlarga o'z munosabatini bildiradi -munozarani borishini nazorat qiladi -munozara vaqtida fikrlarni to'ldiradi, aniqlik kiritadi, to'liq bo'lmagan fikrlarga izox beradi.</p> <p>2.5.Savollarga berilgan javoblarni umumlashtiradi.</p>	<p>O'z fikrlarini bildiradilar, faol qatnashadilar, jamoaviy munozarada aktiv ishtirok etadilar, javob beradilar.</p> <p>Eshitadi.</p>
<p>III. Yakuniy bosqich (10 minut)</p>	<p>3.1. Ish yakunlarini chiqaradi. Faol talabalarni baholash mezonini orqali rag'batlantiradi.</p> <p>3.2. Mustaqil ishlash uchun topshiriq beradi: nazorat uchun savollarga og'zaki javob berish. (4-ilova)</p>	<p>Eshitadi. Aniqlaydi.</p> <p>Yozadilar.</p>

1- ilova (5.2)

Мунозара иштирокчисига эслатма.

- 1.Мунозара шахсий муносабатларни хал қилиш эмас, балки муаммони ечиш услуби хисобланади.
- 2.Жудаям узоқ гапирма, бошқаларга ҳам фикр билдириш имконини бер.
- 3.Сўзларни ўйлаб, хиссиётларингни жиловлаб гапир, шунда сенинг ақлли фикрларинг мақсадга етаклайди.
- 4.Бошқаларнинг тутган йўлини ўрган ва уларга хурмат билан қара.
- 5.Фақатгина мунозара мавзуси бўйича гапиришга ҳаракат қил.
- 6.Ўз нутқинг билан бошқаларни беҳурмат қилишдан чеклан.

2- ilova (5.2)

«Блиц-сўров» саволлари.

1. Педагогик технология нима?
- 2.Педагогик технологияга тавсифларни тушунтиринг?
- 3.Техника нима? Технология нима?
- 4.Тарбия нима?
- 5.Таълим нима?

Munozara o'tkazish uchun savollar va xulosalar:

1. Pedagogik texnologiya haqida tushuncha.

- (1) Ta'lim texnologiyalari deganda nimani tushunasiz?
- (2) Ta'lim texnologiyalari fanga kachondan boshlab kirib kelgan?
- (3) Pedagogik texnologiyalarning rivojlanishi xakida tushuncha bering?
- (4) Ta'lim texnologiyalarining turlarini tushuntiring?

Xulosa: Pedagogik texnologiyalar ta'limning samarador uslublari bhlid *Texnologiya*- bu bir ishda, mahorat va san'at qo'llaniladigan usullar yig'indisidan iborat.

Pedagogik texnologiya-ta'lim shakli, usuli, uslublari, tarbiyaviy vositalarning maxsus yig'ilishini aniqlovchi psixologik-pedagogik ko'rsatmalarning majmuidir.

Pedagogik texnologiya-bu o'quv jarayonini amalga oshirishning sermazmun texnikasidir. (G. Bepalko)

Pedagogik texnologiya-o'qitishning rejalashtirilgan natijalariga erishish jarayonining tavsiflaridir.

Texnologiya- bu san'at, mahorat va qobiliyat, ishlov uslublarning majmuidir. (Shepel)

Pedagogik texnologiya-bu o'quv jarayonining loyihalashtirilishi, tashkil etilishi, o'tkazilish bo'yicha barcha

tavsilotlari bilan o'ylab chiqilgan jamoa pedagogik faoliyatining modeli hisoblanadi. U talaba va pedagoglarga qulay sharoitlar yaratishi shart. (Monaxov)

Pedagogik texnologiya-bu ta'lim shakllarini optimizasiyasini o'ziga maqsad qilib olgan inson va texnik resurslari va ularning o'zaro ta'sirini hisobga olgan holda o'qitish jarayonini tashkil etish, qo'llash va aniqlashning hamda bilimlarni o'zlashtirishning uslublaridir^[1]. (YuNESKO)

Pedagogik texnologiya-pedagogik maqsadlarga erishish uchun qo'llaniladigan shaxsiy, intellektual, uslubiy vositalarning amal qilish tartibidir. (Klarin)

2. Pedagogik texnologiya aspektlari

- 2.1. Pedagogik texnologiyalarni aspektlari deganda nimani tushunasiz?
- 2.2. Ilmiy aspekt deganda nimani tushunasiz?
- 2.3. Tavsifiy aspekt deganda nimani tushunasiz?
- 2.4. Amaliy aspekt nima?

Xulosa: Pedagogik texnologiya aspektlari.

Pedagogik texnologiya tushunchasi 3 aspektda namoyon bo'lishi mumkin:

1. *Ilmiy aspekt*-pedagogik texnologiya pedagogik fanning qismi sifatida ta'lim uslublari, tarkibi va maqsadlarini ishlab chiqadi va o'rganadi, hamda shu bilan birga pedagogik jarayonlarini loyihalashtiradi.

2. *Prosessual-tavsifiy aspekt* - ta'limda rejalashtirilgan natijalarga erishish uchun jarayonni tasvirlash, maqsad, tarkib, uslub va vositalar majmuidir.

3. *Prosessual-amaliy aspekt* - pedagogik (texnologik) jarayonning amalga oshishi, barcha pedagogik metodologik (uslubiy), instrumental vositalarning amal qilish.

3. Pedagogik texnologiya turlari.

- 3.1. Pedagogik texnologiya turlarini tushuntiring?
- 3.2. Ta'limda qo'llanayotgan ta'lim texnologiyalarini tushuntiring?
- 3.3. Pedagogik texnologiyaga yondashuv variantlari xakida tushuntiring?

Xulosa: Pedagogik texnologiya turlari:

- Aqliy xujum;
- Klaster;
- Venna;
- Skarabey;

- Delfi;
- Akvarium;
- Veyer;

4- ilova (5.2)

Назорат учун саволлар:

- 1. Педагог кадрларга қўйиладиган замон талаблари нималардан иборат?**
- 2. Дарсда самарадорликка эришиши кўпроқ кимнинг фаолиятига боғлиқ деб уйлайсиз?**
- 3. Муаммоли вазиятларни бартараф этиши учун тажрибали, мажоратли ўқитувчи нималарга кўпроқ эътибор бериши лозим?**
- 4. Ақлий хужум технологиясига таъриф беринг?**
- 5. Иқтисодий таълимда қўлланадиган таълим технологияларини кўрсатиб утинг?**
- 6. Педагогик технологиялар хақида тушунча беринг?**
- 7. Педагогик технологияларнинг мақсади ва вазифалари нималардан иборат.**
- 8. Ноанъанавий таълим технологияларидан дарс жараёнида фойдаланиши анъанавий таълимдан қандай фарқ қилади?**
- 9. Таълим технологияларидан кластер тузинг?**
- 10. Педагогик технологиянинг ўзига хос хусусиятини қандай тушунасиз?**

2-BO'LIM

1 MAVZU	PSIXOLOGIYA FANINING DOLZARB VAZIFALARI, PREDMETI. YANGICHA TAFAKKUR VA MILLIY MAFKURA SHAKLLANISHI SHAROITIDA PSIXOLOGIK BILIMLARNING TUTGAN O'RNI
----------------	--

(ma'ruza – 2 soat)

1.1. Ma'ruzani olib borish texnologiyasi

<i>Mashg'ulot shakli</i>	<i>Kirish-mavzu bo'yicha ma'ruza</i>
<i>Ma'ruza rejasi</i>	1. Yangi davr va psixologiya. 2. Psixologiya fan sifatida. 3. Psixologiyaning predmeti. 4. Psixika va uning namoyon bo'lish shakllari. 5. Psixologiyaning fanlar tizimida tutgan o'rni. 6. Psixologiyaning tarmoqlari.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	O'quv kursi haqida umumiy tasavvurni berish, psixologiya fanining predmeti, vazifalari, yangicha tafakkur va milliy mafkura shakllanishi sharoitida psixologik bilimlarning tutgan o'rnini tushuntirish
<i>Tayanch tushuncha va iboralar</i>	psixologiya, psixik jarayonlar, psixologik holatlar, shaxs xususiyatlari, maxsus tarmoqlar
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i>
kursning maqsadi va vazifalari bilan tanishtirish;	kursning maqsadi va vazifalarini aytib bera oladilar;
kursning tuzilmasi, o'quv faoliyatini baholash mezonlari hamda tavsiya qilinadigan adabiyotlar ro'yxati haqida ma'lumot beriladi;	kursning tuzilmasi, o'quv faoliyatining o'ziga xos xususiyatlari va baholash shakllarini aytib bera oladilar;
shaxsni o'rganishda kuzatilgan turli nazariyalar mohiyati yoritiladi	psixologiyaning nazariy yo'nalishlari va amaliyoti yutuqlarini yoritib bera oladilar;
psixika va uning namoyon bo'lish shakllariga oid tushunchalari yoritib beriladi;	psixika va uning shakllariga ta'rif bera oladilar;
psixikaning turlari sanab o'tiladi va tasnifi beriladi;	psixikaning turlari va tasnifini bera oladilar;
psixologiyaning boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi tushuntiriladi;	psixologiyaning boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligini asoslab bera oladilar;
psixologiyaning tarmoqlari bilan tanishtiriladi.	psixologiyaning tarmoqlarini aytib bera oladilar.
• O'qitish usullari	Ma'ruza, namoyish, blis-so'rov, aqliy xujum, klaster
• O'qitish vositalari	Ma'ruza matni, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar
• O'qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O'qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona
• Monitoring va baholash	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, o'quv topshiriq

Ma'ruzaning texnologik kartasi

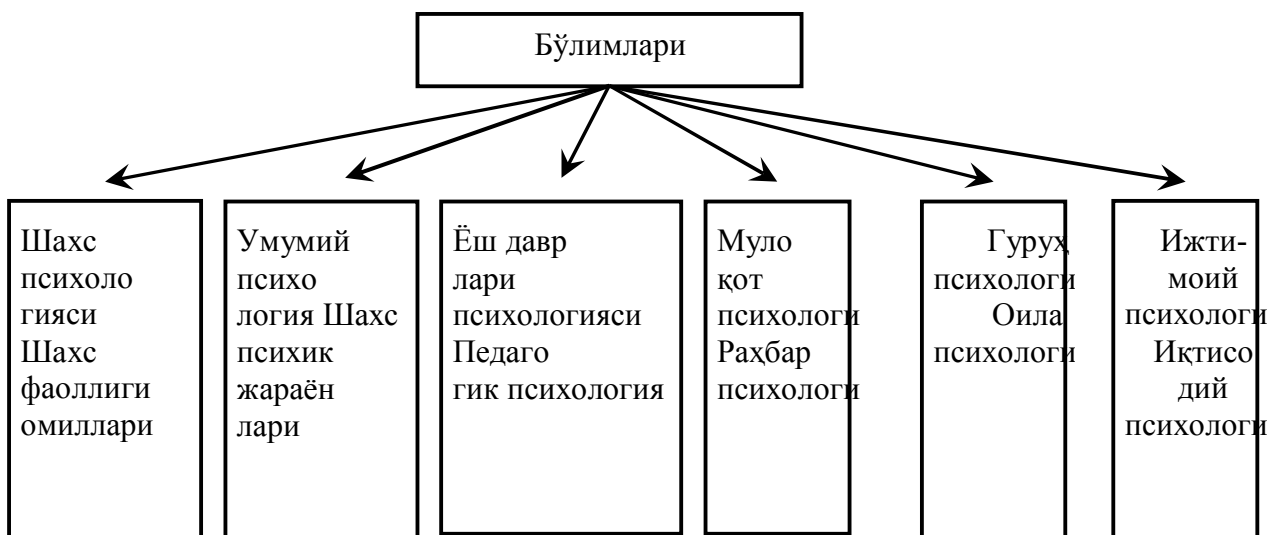
Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	<p>1.1. O'quv fanining nomini ayta-di, predmetning dastlabki umu-miy tasavvurini beradi. Uslu-biy va tashkiliy tomonlari, talabalar bilimlarini baxolash mezonlarini va fan struk-turasini tanishtiradi. (1-ilova)</p> <p>1.2. Mazkur fanning o'rgani-ladigan mavzulari bo'yicha nazariy va amaliy mashg'ulotlar, ularning uzviyligi xaqida qisqacha ma'lumot beradi. Asosiy adabiyotlarning ro'yxati bilan tanishtiradi. (2-ilova)</p> <p>O'quv dasturini talabalarga tanishtiradi.</p> <p>1.3. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi. (3-ilova).</p>	<p>Tinglaydi va yozadi</p> <p>Mavzu nomini yozib oladilar</p> <p>Savollarga javob beradi</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	<p>2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (4- ilova)</p> <p>Mavzuning asosiy joylarini yozib olishlarini so'raydi.</p> <p>Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi.</p> <p>Birinchi reja savoli bo'yicha:</p> <p>1. «Psixologiya» deganda nimani tushunasiz?</p> <p>Ikkinchi reja savoli bo'yicha:</p> <p>2. «Psixologiya» fanini o'rganish bo'yicha fikringiz?</p> <p>Uchinchi reja savoli bo'yicha:</p> <p>3.Psixikaning namoyon bo'lish shakllari nimalardan iborat?</p> <p>To'rtinchi reja savoli bo'yicha:</p> <p>4.Psixologiyaning asosiy kategoriyalari deganda nimani tushunasiz?</p> <p>Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi.</p> <p>2.2. Mavzuning tayanch iboralari kerakli tushuncha va iboralar qo'shiladi. Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. (5-ilova)</p> <p>2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.</p>	<p>Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi.</p> <p>Asosiy joylarini yozadi</p> <p>Savollarga javob beradi</p> <p>Xar bir tayanch tushuncha va iboralarni muxokama kiladi. Yozadi.</p> <p>Javob beradi</p>

<p>3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)</p>	<p>3.1. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi. 3.2. Talabalarning bilim va ko'nikmalarini baxolaydi. 3.3. Navbatdagi mashg'ulotda ko'riladigan masalani e'lon qiladi, va mustaqil tayyorgarlik ko'rishlarini so'raydi. 3.4. Talabalarga uyga vazifa qilib: (1). "Psixologiya va yangi davr" mavzusida esse yozib kelish; (2). Mustaqil ishlash uchun mavzular taklif etiladi; (3). Kelgusi mavzu e'lon kili-nadi va unga tayyorlanib kelishni aytadi. (4). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (6- ilova). (5). Tavsiya etilgan adabiyotlarni o'rganishga beradi.</p>	<p>tinglaydi</p> <p>Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi</p> <p>Dokladlar mavzusiga tayyorlanadi.</p> <p>O'UMga qarang</p>
---	---	--

2-ilova(1.1)

Fanning tarkibiy-mantiqiy tuzilishi

3–ilova (1.1)

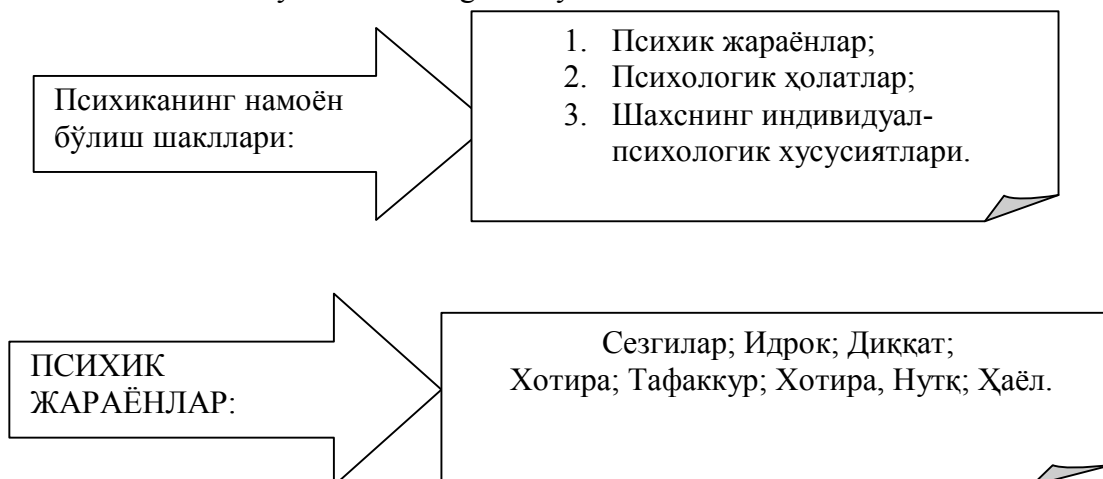
Мавзуни жонлантириш учун саволлар

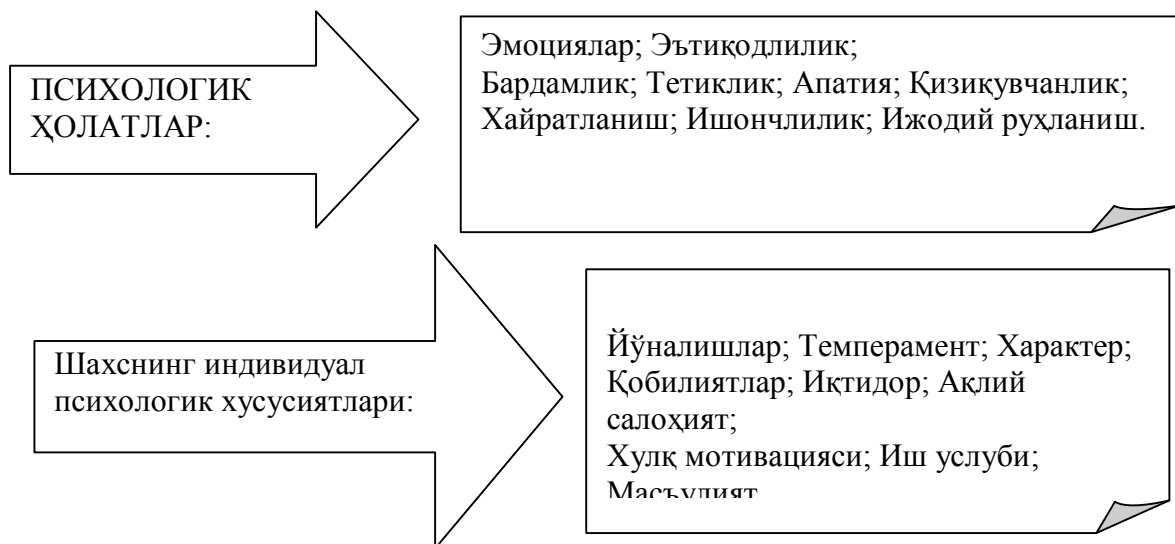
1. Психология фанининг предмети нима?
2. Психологияга асос солинган йил?
3. Психология сўзининг маъноси қандай?
4. Психология фани ўрганадиган жараёнлар?
5. Психиканинг намоён бўлиш шакллари қандай кўринишга эга?
6. Психология қайси фанлар билан ўзаро боғлиқ?
7. Психик жараёнлар деб нимага айтилади?
8. Психологик ҳолатлар қандай кўринишга эга?
9. Шахснинг индивидуал хусусиятлари нима?
10. Психологиянинг қандай тармоқлари мавжуд?

4 – ilova (1.1)

Vizual materiallar

1-Slayd: Psixikaning namoyon bo'lish shakllari

2-slayd. Tayanch iboralar asosida vizual ma'lumotlar

Психика – юксак даражада ташкил топган материя, мианинг функцияси. Унинг моҳияти туйғулар, идрок, тасаввур, фикрлар, ирода ва бошқалар кўринишида акс эттиришдан иборат.

Психик жараёнлар – у ёки бу психик махсулт ва натижаларни (психик образлар, ҳолатлар, тушунчалар, ҳиссиёт ва х.к.) ҳосил қилувчи, шакллантирувчи ва ривожлантирувчи жараён.

Психология – одамнинг объектив борлиқни сезги, идрок, тафаккур, туйғу-ҳиссиёт ва бошқа психик ҳолатлар орқали акс эттириш жараёнини ўрганадиган фан.

Психик ҳолатлар – психик ҳаёт шакллари, диққат, ҳиссиёт, ирода жараёнларига айтилади. П.Ҳ. (хушчақчақлик, руҳланиш, сиқилиш, зийраклик, қатъийлик, тиришоқлик в.б.) шахсларда маълум даражада барқарор бўлиб, уларнинг муайян хусусиятига ҳам айланиб қолади.

3-Slayd: Psixologiyaning boshqa fanlar bilan bog'liqligi

Иқтисодиёт билан психологиянинг ўзаро алоқаси ва ҳамкорлиги ҳам янгилик бўлиб, айниқса, бозор муносабатларига босқичма - босқич ўтиш шароитида иқтисодий онг ҳамда иқтисодий хулқнинг ўзига хос намоён бўлиш қонуниятларини ўрганишда иккала фан тенг хизмат қилади. Янги давр шахсини тарбиялаш ва унинг жамиятга мослашуви масаласида психология иқтисодиёт фанида қўлга киритган ютуқлар, янгиликлар ва иқтисодий самарага эришиш омилларини ҳисобга олса, иқтисодиёт ўз навбатида иқтисодий ислохотларнинг объекти ҳамда субъекти бўлмиш инсон омилидаги барча психологик ўзгаришларни аниқлаш, таҳлил қилиш ва шу аснода башорат қилиш

**Психология
ва
фалсафа**

Фалсафа билан бўлган алоқа бу иккала фаннинг инсон ва унинг ҳаёти моҳиятини тўла англаш ва унинг ривожланиб бориш тенденцияларини белгилашдаги ўрни ва аҳамиятидан келиб чиқади. Табиат, жамият ва инсон тафаккурининг ривожланишига оид бўлган умумий қонуниятлар ва тамойилларни психология фалсафанинг базасидан олади ва шу билан бирга ўзи ҳам инсон онги ва тафаккури қонуниятлари соҳасидаги ютуқлари билан фалсафани бой маълумотларга эга бўлишига ёрдам беради.

**ПСИХОЛОГИЯ
ВА
СОЦИОЛОГИЯ**

Социология фанининг эришган ютуқларидан психология фани ҳам фойдаланади, чунки бу фанларнинг кўлами кенгаяди. Айниқса, ижтимоий психологиянинг социология билан алоқаси узвий бўлиб, улар жамиятда ижтимоий тараққиёт ва ривожланишни таъминлаш ишига хизмат қиладилар. “Ижтимоий фикр” маркази томонидан олиб бориладиган ижтимоий сўровлари аҳолининг кайфияти, қизиқиши, хохиши, эҳтиёжи, ниятини ифодалаш билан бирга, ҳукумат ва давлат томонидан қандай истиқболли режалар тузиш лозимлигига олиб келади

ПСИХОЛОГИЯ ВА ПЕДАГОГИКА

Педагогика билан психологиянинг ўзаро ҳамкорлиги ва алоқаси ёш авлод тарбиясини замон талаблари руҳида амалга оширишда кўринади. Шахсни камол топтириш, унинг чуқур билимлар соҳиби бўлиб етишиши, баркамоллигини кафолатловчи шарт - шароитлар орасида педагогиканинг ўз услуб ва қоидалари етарли бўлмайди. Шунинг учун ҳам психология у билан ҳамкорликда ёш авлод онгининг таълим олиш даврларидаги ривожланиш тенденцияларидан тортиб, токи янгича ўқитиш технологияларини бола томонидан ўзлаштирилиши ва ундаги ақлий ҳамда интеллектуал қобилиятларга нечоғлик таъсир кўрсатаётганлигини ўрганиш, шахсга таълим ва тарбия беришнинг алоҳида эмас, биргаликда қаралишида педагогика ва психология фанларининг ўзаро узвийлиги муҳимдир.

ПСИХОЛОГИЯ ВА ТАБИИЙ ФАНЛАР

Табиий фанлар: биология, физиология, химия, физика ва б.к. психик ҳодисалар ва жараёнларнинг табиий физиологик механизмларини тушуниш ва шу орқали уларнинг кечиши қонуниятларини объектив ўрганиш учун материал беради. Айниқса, бош миянинг ҳамда марказий асаб системасининг психик фаолиятларини бошқаришда ва уларни мувофиқлаштиришдаги ролини эътироф этган ҳолда психология фани табиий фанлар эришган ютуқлар ва улардаги тадқиқот услубларидан омилкорона фойдаланади. Шахс қобилиятларини диагностика қилиш унинг туғма лаёқатлари ҳамда орттирилган сифатларини бир вақтда билишда психофизиологиянинг қатор усуллари (мия ассиметрияси қонунлари, мия биоритмларини ёзиб олиш, нейродинамик ҳодисаларни аниқлаш, қон айланиш ва тана ҳароратини ўлчаш методлари) ўз ўрнида фойдаланади

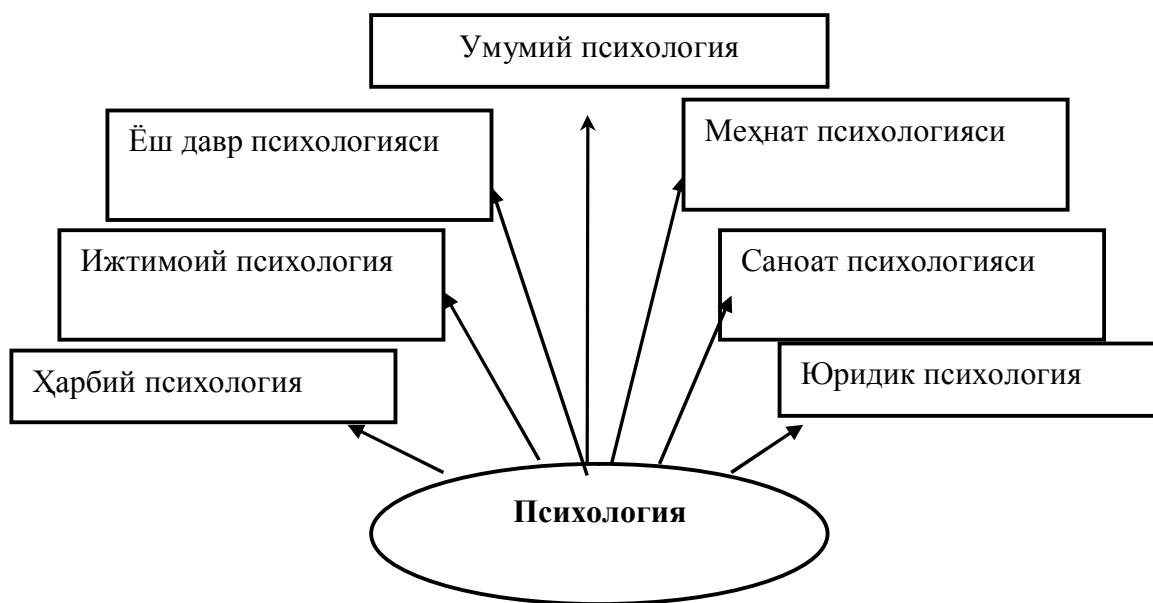
Psixologiya va kibernetika

Kibernetika fani sohasidagi erishilgan yutuqlar psixologiya uchun ham ahamiyatli va zarur bo'lib, u inson shaxsining o'z-o'zini boshqarish va psixik jarayonlarni takomillashtirish borasida axborotlar texnologiyasi va kibernetika tomonidan qo'lga kiritilgan yutuqlar va tadqiqot metodlari, maxsus dasturdan o'z o'rnida foydalanadi. Masalan, oddiy muloqot jarayonini yanada takomillashtirish, har bir so'zning shaxslararo munosabatlardagi ta'sirchanligini oshirish maqsadida hamda ana shunday ijtimoiy faoliyat jarayonida shaxs tizimini takomillashtirishda turli kibernetik modellaridan o'rinli foydalanish zamonaviy psixologiyaning jamiyatdagi o'рни va rolini oshiradi, maxsus kompyuter dasturlarining keng qo'llanilishi inson miyasi va ruhiy olami sirlarini tez va aniq o'rganishni kafolatlaydi.

Психология ва техника фанлари

Техника фанлари билан психологиянинг ўзаро алоқаси ва ҳамкорлиги яққол сезилмоқда. Бир томондан мураккаб техникани бошқарувчи инсон онги муаммосини ечишда, иккинчи томондан, психик ҳаётнинг мураккаб қирраларини очишда махсус техник воситалардан фойдаланиш зарурати бу икки йўналишнинг эришган ютуқларини бирлаштиришни назарда тутди. Мураккаб замонавий техника сир - асрорларини биладиган, унинг жамият ва фан равнақига хизматини таъминлаш қанчалик долзарб бўлса, ана шу техникага ҳар бир оддий фуқаро онги, тафаккури ва қобилиятларини мослаштириш ва «одам - машина» диалогининг энг самарали йўллари излаб топиши жуда муҳим. Техника билан бемалол «тиллашадиган» малакали мутахассислар тайёрлаш борасида ҳам техника фанлари педагогика ва психология фанлари методларидан фойдалана олсагина, муваффақиятга эришади.

4-Slayd: Psixologiyaning asosiy tarmoqlari.

ИЖТИМОЙ ПСИХОЛОГИЯ

Одамларнинг жамиятдаги биргаликдаги иш фаолиятлари натижасида уларда ҳосил бўладиган тасаввурлар, фикрлар, эътиқодлар, ҳиссий кечинмалар ва хулқ-атворларини ўрганади

ТИББИЁТ ПСИХОЛОГИЯСИ

Шифокор фаолияти психологиясини, бемор хулқ-атворининг психологик жиҳатларини ўрганади

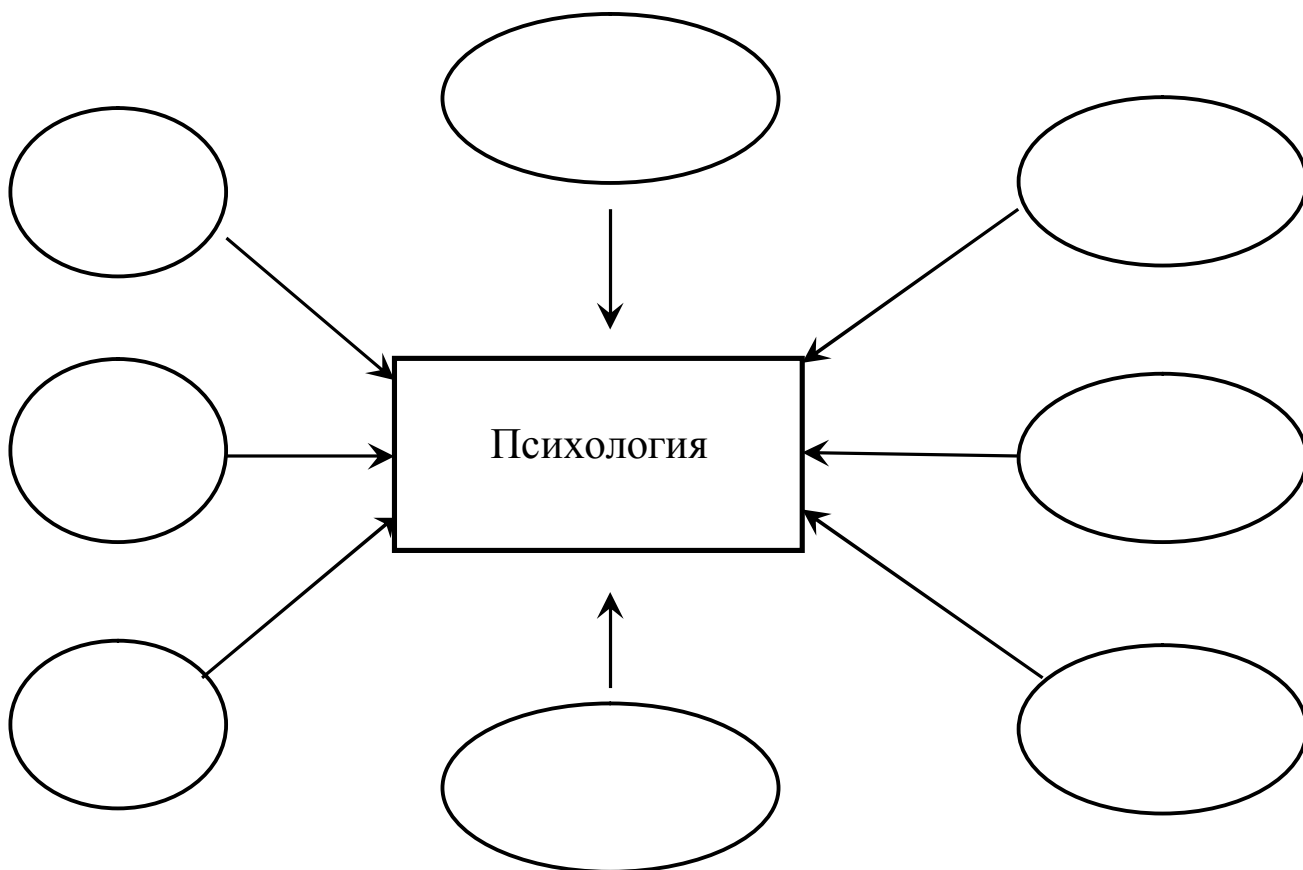
1- o'quv topshiriq. Bilimni tekshirish uchun test savollari:

1. Psixika va uning namoyon bo'lish shakllari:
A) psixik jarayonlar, psixologik xolatlar, shaxsning temperamenti;
B) psixik jarayonlar, psixologik xolatlar, shaxs xarakteri;
V) psixik jarayonlar, psixologik xolatlar, qobiliyat;
G) psixik jarayonlar, psixologik xolatlar, shaxs xususiyatlari.
2. Psixik jarayonlarga nimalar kiradi?
A) sezgilar, idrok, emosiyaalar, xarakter, iqtidor;
B) sezgilar, idrok, xotira, tafakkur, xayol, nutq, diqqat;
V) sezgilar, idrok, tafakkur, emosiyaalar, temperament, diqqat, nutq;
G) sezgilar, idrok, xotira, tafakkur, diqqat, nutq, qobiliyat.
3. Shaxs psixologik xolati nimalarda ifodalanadi?
A) emosiyaalar, e'tiqod, iroda, qiziquvchanlik, tetiklik, apatiya, bardamlik, ishonchlilik;
B) emosiyaalar, e'tiqod, iroda, mas'uliyat, tetiklik, apatiya, bardamlik, ishonchlilik;
V) emosiyaalar, e'tiqod, iroda, qiziquvchanlik, iqtidor, apatiya, bardamlik, ishonchlilik;
G) emosiyaalar, e'tiqod, iroda, qiziquvchanlik, tetiklik, aqliy salohiyat, bardamlik, ishonchlilik.
4. Shaxs individual xususiyatlari tashkil etuvchilariga nimalar kiradi?
A) yo'nalishlar, temperament, qobiliyat, motivlar, mas'uliyat;
B) yo'nalishlar, temperament, xarakter, qobiliyat, motivlar, mas'uliyat, ish uslubi, iqtidor;
V) yo'nalishlar, temperament, qobiliyat, motivlar, mas'uliyat; ish uslubi, iqtidor, aqliy salohiyat;
G) yo'nalishlar, temperament, xarakter, motivlar, mas'uliyat; ish uslubi, iqtidor, aqliy salohiyat.

2-o'quv topshiriq. Psixologiyaning asosiy tarmoqlarini

3-o'quv topshiriq. Psixikaning namoyon bo'lish shakllarini yozing

4-o'quv topshiriq. Psixologiya va fanlarning o'zaro bog'liqligini yozing

5-о'quv topshiriq.

Klaster texnikasi asosida ushbu tushunchalarni yozing: *psixika, uning shakllari, psixologiya, psixologiya tarmoqlari, psixologiya va fanlar.*

Кластер техникасининг қондаси:

- Кластер – парчаланиш, майдаланиш маъносини англатади.
- Мавзудан чиққан ва чиқмаган холда сўз ўзагини маъно мазмунини давом эттиради. Сўзлар тармоқланади.
- Кластер услуби дарсинг бир қисмида (бошида, ўртасида, охирида) қўлланилади.
- Гурухларга бир хил савол берилса, тармоқ бажарилгандан сўнг бир хил терминлар ўчирилади, кимда ўчирилмаган терминлар кўп қолса, ўша группа ғолиб ҳисобланади.
- Ўқитувчи ўз вариантыга эга бўлиши керак.
- Сўзларнинг классификацияси рўй бермаслиги керак.

Guruh bo'yicha baholash mezonlari

Har bir guruh boshqa guruhlarini baholaydi. Xar bir talab bo'yicha – 3,5 ball

Gurux №	Tushunarli va aniq javob (1,5)	Ko'rgazmalilik (1,0)	Reglamentga amal qilish (0,5)	Gurux faolligi (0,5)	Jami ball
1.					
2.					
3.					
4.					

Xisob natijasi

Guruxlar №	Umumiy ball	Umumiy ball	Umumiy ball	Umumiy ball	Umumiy ball
1.					
2.					
3.					
4.					
Umumiy xisob Ballari					
Baxo					

Baxo: 2,4 – 3,5 ball – a'lo baxo; 1,3 – 2,3 ball – yaxshi baxo;

0 – 1,2 ball – o'rta baxo.

Мустақил ўрганиш учун мавзулар

- Психологияда ёшлар тарбияси муаммолари.
- Психологиянинг ёшлар маънавиятининг шаклланишидаги роли.
- Кадрлар тайёрлаш Миллий дастурида қўйилган вазифаларни амалга оширишда психология фанининг ўрни ва аҳамияти.

2 MAVZU	PSIXOLOGIYA^{NING} ZAMONAVIY METODLARI VA ULARNI AMALIYOTGA TADBIQ ETISH. AMALIY PSIXOLOGIYA^{NING} BOZOR MUNOSABATLARI SHAROITIDAGI IMKONIYATLARI
----------------	---

(ma'ruza – 2 soat, amaliy mashg'ulot - yo'q)

2.1.Ma'ruzani olib borish texnologiyasi

<i>Mashg'ulot shakli</i>	Mavzu bo'yicha ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi</i>	1. Psixologiyaning asosiy metodlari. 2. Psixologiyaning tadbqiqiy va amaliy sohalarini. 3. Amaliy psixologiyaning yo'nalishlari.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Psixologiyaning asosiy metodlari va ularni amaliyotga qo'llash, amaliy psixologiyaning hozirgi davrdagi yo'nalishlari to'g'risida tasavvurni berish.
<i>Tayanich tushuncha va iboralar</i>	Metodlar, modellashtirish, amaliy psixologiya, validlik, ishonchlik, marketing psixologiyasi, siyosiy psixologiya.
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i>
Psixologiyadagi asosiy metodlar bilan tanishtirish;	Psixologiyadagi asosiy metodlarni aytib bera oladilar;
Shaxs psixologiyasini baholash, diagnostika qilish metodlari hamda tavsiya qilinadigan adabiyotlar ro'yxati haqida ma'lumot beriladi;	Shaxs psixologiyasini baholash, diagnostika qilish metodlarini aytib bera oladilar;
Shaxsni o'rganishda kuzatilgan turli metodlar mohiyati va qo'llash shartlari yoritiladi	Psixologiyadagi har bir metodning mohiyati va qo'llash shartlarini yoritib bera oladilar;
Psixologiyaning amaliy va tadbqiqiy sohalariga oid tushunchalar yoritib beriladi;	Psixologiyaning amaliy va tadbqiqiy sohalariga ta'rif bera oladilar;
Amaliy psixologiyaning yo'nalishlari tushuntiriladi.	Amaliy psixologiyaning yo'nalishlarini aytib bera oladilar.
• O'qitish usullari	Ma'ruza, namoyish, blis-so'rov, pinbord texnikasi, aqliy xujum.
• O'qitish vositalari	Ma'ruza matni, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar.
• O'qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O'qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
• Monitoring va baholash	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, o'quv topshiriq, test

Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	<p>1.1. O'quv darsining mavzusi va rejasini aytadi. Tayanch ibora va tushunchalarni, darsdan kutiladigan natijalarni tushuntiradi.</p> <p>1.2. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi.</p>	<p>Tinglaydi va yozadi Mavzu nomini yozib oladilar</p> <p>Savollarga birlamchi javob beradilar.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	<p>2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (2- ilova) Mavzuning asosiy joylarini yozib olishlarini so'raydi. Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi.</p> <p>1. Metodlar deb nimaga aytiladi? 2. Psixologiyada qanday metodlar qo'llaniladi, deb o'ylaysiz? 3. Psixologiyadagi metodlarning mohiyati nimadan iborat? 4. Psixologiyaning qanday amaliy va tadbiqiy sohalarini bilasiz? Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi.</p> <p>2.2. Mavzuning tayanch iboralarini klaster usulida o'rganiladi. (2,3-ilovalar) 2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.</p>	<p>Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi.</p> <p>Asosiy joylarini yozadi</p> <p>Savollarga javob beradi</p> <p>Har bir tayanch tushuncha va iboralarni muhokama kiladi. Yozadi. Javob beradi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.1. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi. 3.2. Talabalarning bilim va ko'nikmalarini baxolaydi. 3.3. Navbatdagi mashg'ulotda ko'riladigan masalani e'lon qiladi, va mustaqil tayyorgarlik ko'rishlarini so'raydi. 3.4. Talabalarga uyga vazifa qilib: (1). "Psixologiya va amaliyot" mavzusida esse yozib kelish; (2). Kelgusi mavzu e'lon kili-nadi va unga tayyorlanib kelishni aytadi. (3). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (1- ilova). (5). Mustaqil o'rganishga mavzular beradi. (5-ilova)</p>	<p>Tinglaydi</p> <p>Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi</p> <p>Mustaqil ishlaydi</p> <p>O'UMga qarang</p>

Talabalar bilimini baholash mezonlari

Ma'ruza darsining reytingi

86-100% - 2 ball (a'lo)

75-85% - 1,7 ball (yaxshi)

55-70% - 1,4 ball (qoniqarli)

Mavzuni o'rganish uchun vizual materiallar

1-slayd. Asosiy metodlar, ularning turlari va mohiyati

Psixologiyaning asosiy metodlari

ASOSIY METODLAR	Asosiy metodlarning variantlari
KUZATISH METODI	Tashqi (obyektiv kuzatish) Ichki (subyektiv, o'z-o'zini kuzatish) Erkin kuzatuv Standartlashtirilgan Guruh ichida kuzatish Guruh tashqarisida kuzatish
SO'ROQ METODLARI	Og'zaki so'roq Yozma so'roq Erkin so'roq (suhbat) Standartlashtirilgan so'roq
TESTLAR METODI	Test – so'rov Test – topshiriq Proyektiv test Sosiometrik test
EKSPERIMENT	Tabiiy eksperiment Laboratoriya eksperimenti
MODELLASH TIRISH	Matematik modellashtirish Mantiqiy modellashtirish Texnik modellashtirish Kibernetik modellashtirish

PSIXOLOGIYANING
ASOSIY METODLARI

1. Кузатиш методи;
2. Сўроқ методи;
3. Тест методи;
4. Эксперимент методи;
5. Моделлаштириш.

КУЗАТИШ
МЕТОДИ

- Нимани кузатаман?
- Қандай йўл билан кузатаман?
- Кузатув бирлиги қилиб нимани оламан?
- Кузатувни қанча вақтга олиб бораман?
- Кузатувдан мақсад нима?
- Кузатиш шакли қандай?
- Кузатиш натижаларини қайд қилиш;

СЎРОҚ МЕТОДИ ВА ТУРЛАРИ

- Бирламчи маълумотлар тўплашнинг анъанавий усулларидан биридир;
 - Текширилувчи бир қатор саволларга мухтасар жавоб бериши керакдир.
1. Оғзаки сўроқ (сухбат);
 2. Ёзма сўроқ (анкета);
- Очик анкета (респондентнинг ўз фикрини билдириши);
 - Ёпиқ анкета (кутиладиган жавобларни танланиши).
3. Эркин сўроқ;

ТЕСТ МЕТОДИ ТУРЛАРИ

- Тест – сўров (Г.Айзенк тести);
- Тест топшириқ (Торенс айланалари);
- Проектив тест (Тугалланмаган ҳикоялар, Роршахнинг сиёҳ доғлари тести, расм чизиш, имзо қўйиш);

КУЗАТИШ МЕТОДИ ТУРЛАРИ

- Ташқи (Объектив кузатиш);
- Ички (субъектив, ўз-ўзини кузатиш);
- Эркин кузатув;
- Стандартлаштирилган кузатув;
- Гуруҳ ичида кузатиш;
- Гуруҳ ташқарисида кузатиш.

ТАЖРИБА МЕТОДИ ТУРЛАРИ

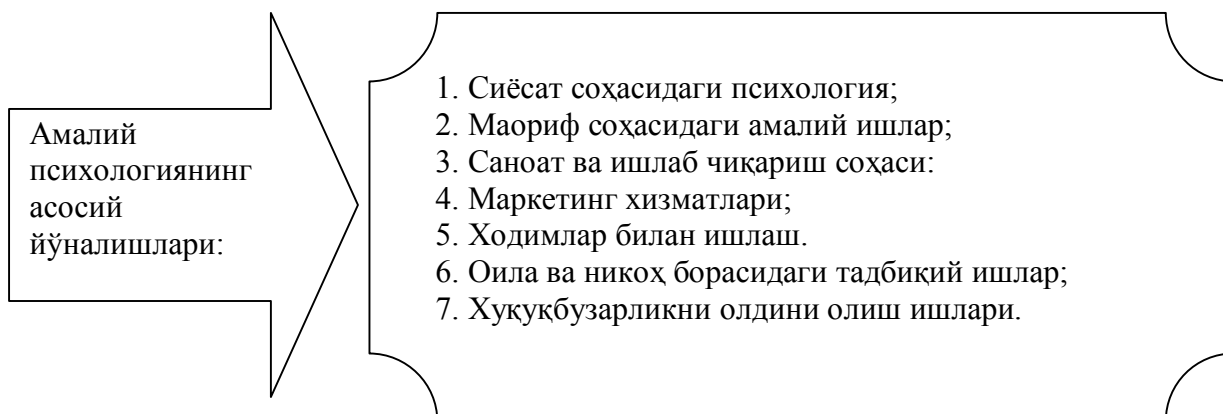
- Табиий эксперимент тури (қадимги хитойликлар усуллари, ёлғончилик ёки ҳаяжонни аниқлаш йўллари);
- Лаборатория эксперименти (диққатни ўрганиш учун тахистоскоп мосламаси, лже детекторлар, махсус асбоблар).

МОДЕЛЛАШТИРИШ МЕТОДИ ВА ТУРЛАРИ

Моҳияти: кузатиш, сўроқ, эксперимент ёки бошқа усуллар воситасида ўрганилаётган ходиса очилмаган пайтда қўлланилади.

Турлари: 1. Техник; 2. Математик;
3. Кибернетик; 4. Мантикий.

2-slayd. Psixologiyaning amaliy yo'nalishlari.

3-slayd. 1-mavzu bo'yicha tavanah ibora va tushunchalar

Таянч иборалар ва тушунчалар бўйича визуал маълумотлар

Метод – билишнинг назарий ва амалий ўзлаштириш усуллари йиғиндиси.

Пилотаж тадқиқот – тадқиқотнинг муаммоли изловчи тури, асосий тадқиқотгача ўтказиладиган ва содалаштирилган шакли.

Психодиагностика – шахснинг индивидуал-психологик хусусиятларини аниқловчи ва ўлчашни ишлаб чиқувчи психология усули.

Психология методлари – психик ходисаларни ва уларнинг қонуниятларини илмий томондан ўрганишнинг асосий йўл-йўриқ ва усуллари.

Психокоррекция – шахснинг психик ривожланишидаги камчиликларни тузатиш усуллари қўллаш жараёни.

Психологик хизмат – психологияни амалиётда қўллаш тизими. У турли сохаларда диагностика, консултация, экспертиза вазибаларини бажаради.

3-ilova (2.1.)

Мавзунни mustahkamlash bo'yicha topshiriqlar

1-topshiriq. Bilimni tekshirish test savollari:

1. Psixologiyada qo'llaniladigan asosiy metodlar:

A) kuzatish, so'roq, test, tajriba, o'rganish, so'zlashish;

B) kuzatish, so'roq, test, tajriba, modellashtirish;

V) kuzatish, anketa, test, tajriba, so'zlashish;

G) kuzatish, so'roq, test, tajriba, intervyu, o'rganish.

2. Kuzatish metodining turlari:

A) tashqi, ichki, erkin, standartlashtirilgan, gurux ichida, gurux tashqarisida;

B) obyektiv, subyektiv, erkin, standartlashtirilgan, gurux ichida, gurux tashqarisida;

V) tashqi, ichki, birgalikda, standartlashtirilgan, gurux ichida, gurux tashqarisida;

G) tashqi, ichki, erkin, longityud, gurux ichida, gurux tashqarisida.

3. So'roq metodining turlari:

A) o'zaki, yozma, erkin, standartlashtirilgan;

B) o'zaki, yozma, suhbat, intervyu, standartlashtirilgan;

V) o'zaki, yozma, erkin, anketa, standartlashtirilgan;

G) o'zaki, suhbat, erkin, standartlashtirilgan.

4. Test metodining turlari:

A) so'rov, topshiriq, proyektiv, o'zaki, yozma;

B) so'rov, topshiriq, proyektiv, sosiometrik;

V) o'zaki, erkin, so'rov, topshiriq, proyektiv;

G) so'rov, sosiometrik, topshiriq, yozma.

5. Psixologiyaning asosiy yo'nalishlari:

A) sanoat va ishlab chiqarish, siyosat, oila va nikoh, maorif soxasi;

B) sanoat va ishlab chiqarish, siyosat, oila va nikoh, maorif soxasi, xuquqbuzarlikni oldini olish;

V) iqtisodiyot, kadrlar, sanoat va ishlab chiqarish, siyosat, oila va nikoh, maorif soxasi;

G) kadrlar bilan ishlash, sanoat va ishlab chiqarish, siyosat, oila va nikoh, xuquqbuzarlikni oldini olish.

2-topshiriq. Klaster(Tarmoqlar) usulida tayanch ibora va tushunchalar: *metod, suhbat, kuzatish, test, tajriba, modellashtirish, amaliy sohalarni* keltiring.

«

Klasterni tuzish qoidasi

- Ақлга келган барча фикрни ёзиш.
- Ғояни сифатини муҳокама этмаслик.
- Орфографик ва бошқа жиҳатларга эътибор бермаслик.
- Ажратилган вақт тугмагунча ёзувни тўхтатмаслик.
- Ғоялар сони ва ўзаро алоқадорлигига эътибор бериш.

Кластер техникасининг қоидаси:

- Кластер – парчаланиш, майдаланиш маъносини англатади.
- Мавзудан чиққан ва чиқмаган холда сўз ўзагини маъно мазмунини давом эттиради. Сўзлар тармоқланади.
- Кластер услуби дарсининг бир қисмида (бошида, ўртасида, охирида) қўлланилади.
- Гуруҳларга бир хил савол берилса, тармоқ бажарилгандан сўнг бир хил терминлар ўчирилади, кимда ўчирилмаган терминлар кўп қолса, ўша гуруҳга ғалиб ҳисобланади.
- Ўқитувчи ўз вариантыга эга бўлиши керак.

3-topshiriq. Ushbu savollarga tezda javob bering:

- 1.
2. Metodlar deb nimaga aytiladi?
3. Psixologiyaning asosiy metodlari qaysilar?
4. Kuzatish metodiga qo'yiladigan talablar qanday?
5. So'roq metodi qanday o'tkaziladi?
6. Test metodining boshqa metodlardan farqi nimada?
7. Eksperiment metodining o'tkazilish tartibi qanday?
8. Modellashtirish metodi qachon qo'llaniladi?
9. Psixologiyani amaliyotda qaysi sohalarda ko'rish mumkin?
10. Siyosat sohasidagi psixologiya qanday ko'rinishga ega?
11. Maorif sohasidagi ishlarda psixologiyaning o'rni qanday?
12. Psixologiyaning tadqiqot metodlari va ularning ishonchliligi nimada?
13. Psixologik testlar va ularning imkoniyatlari qanday?
14. Amaliy psixologiyaning asosiy yo'nalishlari nima?

Aqliy hujum usulining qoidalari:

- Ҳеч қандай ўзаро танқид ва баҳолаш бўлмаслиги керак;
- Таклиф қилинаётган ғояга баҳо беришдан сақланиш;
- Барча келтирилган ғоялар қимматли ва тенг кучли, уларни танқид қилмаслик керак;
- Жавоб бераётганни тўхтатмаслик керак;
- Камчилик кўрсатишдан сақланиш лозим;
- Қанча кўп фикр билдирилса шунча яхши, янги ва қимматли ғояни туғилишига эҳтимол шунчалик кўп бўлади;
- Фикрлар такрорланса эътибор бермаслик керак;
- Очиқ танқидий фикрларни айтишга рухсат бериш керак;
- Пайдо бўлган ҳар қандай ғояни ҳам ташлаб юбормаслик керак.

4-о'quv topshiriq. «Blis-so'rov» savollarga javob bering, jadval so'rov vaqtida to'ldiradi

№	Savollar	Javoblar
1.	Psixologiyada qancha metodlar bor?	
2.	Kuzatish metodining mohiyati nimadan iborat?	
3.	Suhbat metodining qanday turlari bor?	
4.	Test deb nimaga aytiladi?	
5.	Test metodining turlarini ayting	
6.	Tajriba metodining maqsadi nimadan iboratligini ayting.	

4-Ilova (2.1)

Gurux bo'yicha baxolash mezonlari

Gurux №	Tushunarli va aniq javob (1,5)	Ko'rgazmalilik (1,0)	Reglamentga amal qilish (0,5)	Gurux faolligi (0,5)	Jami ball
1.					
2.					
3.					
4.					

3 MAVZU	PSIXOLOGIYADA SHAXS VA JAMIYAT MUAMMOSI. JAMIYATNI BOSHQARISHDAGI PSIXOLOGIK QONUNIYATLAR. SHAXSGA TA'SIR ETUVCHI PSIXOLOGIK OMILLAR. SHAXS MA'NAVIYATI VA DUNYOQARASHINI SHAKLLANTIRISH
----------------	---

(ma'ruza – 2 soat, amaliy mashg'ulot - yo'q)

3.1.Ma'ruzani olib borish texnologiyasi

<i>Mashg'ulot shakli</i>	Mavzu bo'yicha ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi</i>	1.Shaxs ijtimoiy tasirlar mahsuli sifatida. 2. Ijtimoiy normalar, sanksiyalar va shaxs. 3. Ijtimoiy tasirlarning shaxs tomonidan anglanishi. 4. «Men» - obrazi va o'z-o'ziga baho. 5.O'spirinlik davrida shaxs ijtimoiylashuvi. 6.Shaxs dunyoqarashi va e'tiqodini o'zgartiruvchi omillar. 7. Milliy va ma'naviy qadriyatlarning roli.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Psixologiyada shaxs va jamiyat muammosini, jamiyatni boshqarishdagi psixologik qonuniyatlarni, shaxsga ta'sir etuvchi psixologik omillarni, shaxs ma'naviyati va dunyoqarashini shakllantirish yo'llari haqida umumiy tasavvurni berish.
<i>Tayanch tushuncha va iboralar</i>	Ijtimoiylashuv, shaxs yunalganligi, maqsad, ideal, qiziqish, etiqod, dunyoqarash.
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i>
Shaxsning ijtimoiy ta'sirlar mahsuli sifatidagi jihatlari bilan tanishtirish;	Shaxsning oladigan ijtimoiy ta'sirlarini aytib bera oladilar;
Ijtimoiy ta'sir mexanizmlarini hamda tavsiya qilinadigan adabiyotlar ro'yxati haqida ma'lumot beriladi;	Ijtimoiy ta'sirlar: norma, rol, mavqye, sanksiyalarni aytib bera oladilar;
Shaxsni o'z-o'zini baholashda kuzatilgan turli darajalar mohiyati yoritiladi	Shaxsni adekvat, yuqori, past baholash darajalari va ularni shaxsga ta'sirini yoritib bera oladilar;
Shaxs ijtimoiylashuviga oid tushunchalari yoritib beriladi;	Ijtimoiylashuv va uning institutlariga ta'rif bera oladilar;
Shaxs e'tiqodi va dunyoqarashini o'zgartiruvchi omillar sanab o'tiladi va tasnifi beriladi;	Shaxs e'tiqodi va dunyoqarashini o'zgartiruvchi omillari va tasnifini bera oladilar;
• O'qitish usullari	Ma'ruza, namoyish, blis-so'rov, klaster, aqliy xujum, jadval to'ldirish texnikasi.
• O'qitish vositalari	Ma'ruza matni, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar.
• O'qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O'qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
• Monitoring va baxolash	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, o'quv topshiriq, test.

Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	<p>1.1. O'quv darsining mavzusi va rejasini aytadi. Tayanch ibora va tushunchalarni, darsdan kutiladigan natijalarni tushuntiradi.</p> <p>1.2. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi.</p>	<p>Tinglaydi va yozadi</p> <p>Mavzu nomini yozib oladilar</p> <p>Savollarga birlamchi javob beradilar.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	<p>2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (1-2- ilovalar)</p> <p>Mavzuning asosiy joylarini yozib olishlarini so'raydi.</p> <p>Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi.</p> <p>1. Shaxs va jamiyat orasida qanday munosabat mavjud?</p> <p>2. Shaxsga qanday ijtimoiy omillar ta'sir etadi?</p> <p>3. Ijtimoiy rol, mavqye, sanksiya, norma deb nimaga aytiladi?</p> <p>4. Ijtimoiylashuv va uning maskanlari qanday?</p> <p>Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi.</p> <p>2.2. Mavzuning tayanch iboralarini klaster usulida o'rganiladi. Mavzuga oid bo'lmagan iboralar olib tashlanib, kerakli tushuncha va iboralar qo'shiladi.</p> <p>Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. (5- ilova)</p> <p>2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.</p>	<p>Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi.</p> <p>Asosiy joylarini yozadi</p> <p>Savollarga javob beradi</p> <p>Xar bir tayanch tushuncha va iboralarni muxokama qiladi. Yozadi.</p> <p>Javob beradi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.1. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi.</p> <p>2. Talabalarning bilim va ko'nikmalarini baxolaydi.</p> <p>3.3. Navbatdagi mashg'ulotda ko'riladigan masalani e'lon qiladi, va mustaqil tayyorgarlik ko'rishlarini so'raydi.</p> <p>3.4. Talabalarga uyga vazifa qilib:</p> <p>(1). "Shaxs dunyoqarashini o'zgartirish omillari" mavzusida esse yozib kelish;</p> <p>(2). Kelgusi mavzu e'lon kili-nadi va seminariga tayyorlanib kelishni aytadi.</p> <p>(4). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (6- ilova).</p> <p>(5) Mustaqil o'rganish uchun mavzular taklif etiladi.</p>	<p>tinglaydi</p> <p>Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi</p> <p>Uyda bajarishi talab etiladi</p> <p>O'UMga qarang</p>

Mavzuni o'rganishga qaratilgan vizual materiallar (1-6-slaydlar)

Шахс ва жамият
муаммосидаги икки поляр
нуқтаи назар:

1. *Нативизм* - инсонлардаги барча хусусиятлар туғма характерга эга, деб тан олади
2. *Эмпиризм* - янги туғилган бола гўёки «топ - тоза тахта»(tabula rasa), унга ҳаёт ва ундаги талаблар ўзининг қонуниятларини ёзади ва бола уларга сўзсиз бўйсунушга мажбур. Бунда туғма фикрлар ёки ғоялар бўлиши мумкин эмас, улар хошиш - тилак ва оғриқ каби элементар сезгиларнинг қайта ишланиши натижаларидир.

Жамият

Ижтимоий интизом ва тартибнинг, маданиятнинг муфассал кўринишидир

Шахс

Ижтимоий ва шахслараро муносабатларнинг маҳсули, онгли фаолиятнинг субъекти бўлмиш индивиддир.

Ижтимоий
норма

Шахс ҳаётида шундай категорияки, у жамиятнинг ўз аъзолари хулқ - атворига нисбатан ишлаб чиққан ва кўпчилик томонидан эътироф этилган ҳаракатлар талабларидир

*Ижтимоий
санкциялар*

Нормаларнинг шахс хулқида намоён бўлишини назорат қилувчи жазо ва рағбатлантириш механизмлари бўлиб, уларнинг борлиги туфайли шахс ҳар бир алоҳида вазиятларда ижтимоий хулқ нормаларини бузмасликка, жамоатчиликнинг салбий фикри объектига айланиб қолмасликка ҳаракат қилади

Ижтимоий рол

Шахсга нисбатан шундай тушунчаки, унинг конкрет ҳаётий вазиятлардаги ҳуқуқ ва бурчларидан иборат ҳаракатлари мажмуини билдиради.

Шахс аутодиалогининг муҳим белгилари		
Ички диалогнинг шаклланганлик даражаси	Босқич лари	Ички диалогнинг даражавий белгилари (аутокоммуникация)
Олий даража	6 - <i>босқич</i>	Шахсий мазмундаги диалог (ўзидаги шахсий сифатларни муҳокама қилиш, шахсий мулоҳаза)
	5 - <i>босқич</i>	Ходиса ва нарсаларга боғлиқ бўлган сифатлар хусусидаги ички диалог
Ўрта даража	4 - <i>босқич</i>	Шахсий сифатлар муҳокамасига қаратилган саволлар ўзига талаблар
	3 - <i>босқич</i>	Бошқаларнинг баҳолари таъсиридаги ички мулоҳазалар, шахсий аҳамият касб этган ўзгалар фикрлари асосида ички диалог
Қуйи даража	2 - <i>босқич</i>	Шахсий сифатларга алоқадор бўлмаган ўзгалар фикрлари асосидаги диалог (ходиса ва нарсаларга алоқадор фикрлар)
	1 - <i>босқич</i>	Кимдир нима ҳақидадир гапириш мумкин бўлган ҳолатлар юзасидан тасаввурлар, лекин аниқ фикр ёки муносабат йўқ. Аутокоммуникацияга хожат йўқ.

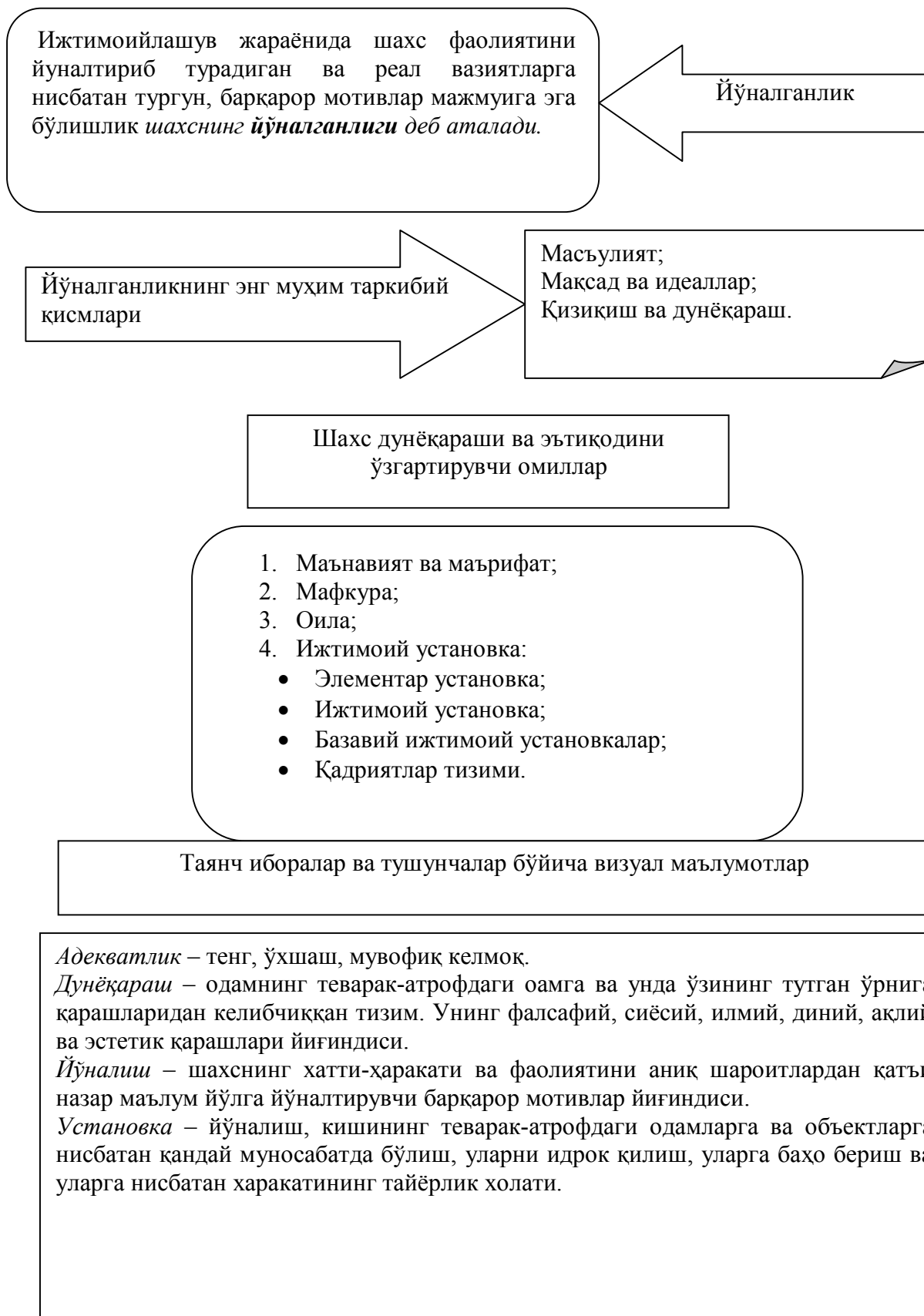
7-slayd. Ijtimoiylashuv va maskanlar.

Социализация ёки
ижтимоийлашув

Инсон томонидан ижтимоий тажрибани эгаллаш ва ҳаёт - фаолият жараёнида уни фаол тарзда ўзлаштириш жараёнидир. Ижтимоийлашув - ҳар бир шахснинг жамиятга қўшилиши, унинг нормалари, талаблари, кутишлари ва таъсирини қабул қилган ҳолда, ҳар бир ҳаракати ва муомаласида уни кўрсатиши, шу ижтимоий тажрибаси билан ўз навбатида ўзгаларга таъсирини ўтказа олиши жараёнидир

Ижтимоий институтлар

Ижтимоийлашув жараёнларининг рўй берадиган шарт-шароитларини **ижтимоий институтлар** деб аталади. Оила, маҳалла, расмий давлат муассасалари (боғча, мактаб, махсус таълим ўчоқлари, олийгоҳлар, меҳнат жамоалари) ҳамда норасмий уюшмалар, нодавлат ташкилотлари уларга киради

Мавзунини жонлантириш учун саволлар

1. “Шахс” - тушунчасининг таърифи қандай?
2. Нативизм йўналишининг таърафдорлари қандай ғояни илгари суришган?
3. Эмпиризм тарафдорларининг фикри қандай?
4. Ижтимоий норма нима?
5. Ижтимоий санкция нима?
6. “Мен” образи деб нимага аталади?
7. Рефлексия - бу қандай жараён?
8. Ўз-ўзига нисбатан баҳо қандай кўринишларга эга?
9. Ижтимоийлашув қандай жараён?
10. Шахс дунёқараши ва эътиқодини ўзгаришига сабаб бўлувчи омиллар қайси?

Мавзунини mustahkamlash uchun o'quv topshiriqlari:

1-topshiriq. Bilimni tekshirish uchun testlarga javob bering.

1. Shaxs bilan jamiyat munosabatlarini ifodalovchi yo'nalishlar:

- A) nativizm, empirizm; B) negativizm, empirizm;
V) empirizm, konformizm; G) negativizm, konformizm.

2. Shaxs bilan jamiyat munosabatlarining ifodalanmasligi:

- A) nativizm, empirizm; B) negativizm, empirizm;
V) empirizm, konformizm; G) negativizm, konformizm.

3. Jamiyat o'z a'zolari xulq-atvoriga nisbatan ishlab chiqqan va ko'pchilik tomonidan e'tirof etilgan xarakteristik talablari nimadir?

- A) ijtimoiy sanksiya; B) ijtimoiy rol;
V) ijtimoiy norma; G) ijtimoiy ustanovka.

4. Jamiyat o'z a'zolari xulq-atvoriga nisbatan ishlab chiqqan va ko'pchilik tomonidan e'tirof etilgan harakatlarini nazorat qiluvchi jazo va rag'batlantirish tizimi nimadir?

- A) ijtimoiy sanksiya; B) ijtimoiy rol;
V) ijtimoiy norma; G) ijtimoiy ustanovka.

5. Shaxsning konkret hayotiy vaziyatlardagi xuquq va burchlaridan iborat xarakteristik majmui:

- A) ijtimoiy sanksiya; B) ijtimoiy rol;
V) ijtimoiy norma; G) ijtimoiy ustanovka.

6. Shaxsning aynan o'ziga o'xshash odamlar obrazi orqali o'zi to'g'risidagi obrazni shakllantirish, jonlantirish nimadir:

- A) refleksiya; B) persepsiya; V) apatiya; G) emosiya.

7. Shaxs tomonidan ijtimoiy tajribani egallash va hayot-faoliyat jarayonida uni o'zlashtirish jarayoni:

- A) refleksiya; B) sosializatsiya; V) apatiya; G) emosiya.

8. Shaxs ijtimoiylashuvi institutlari:

- A) oila, bog'cha, maktab, tashkilotlar, mahalla;
- B) oila, bog'cha, maktab, mehnat jamoalari, mahalla;
- V) oila, bog'cha, maktab, nodavlat tashkilotlar, mahalla;
- G) oliygoh, bog'cha, maktab, mahalla.

9. Shaxsning ijtimoiy xodisalarini idrok etish, qabul qilish va boshqalar bilan munasabatlar o'rnatishga qaratilgan ruhiy ichki hozirligi:

- A) ma'naviyat, ma'rifat; B) mafkura;
- V) dunyoqarash; G) ijtimoiy ustanovka.

10. Oddiy ehtiyojlar asosida ongsiz tarzda hosil bo'ladigan ustanovkalar:

- A) ijtimoiy ustanovkalar; B) bazaviy ijtimoiy ustanovkalar;
- V) elementar ustanovkalar; G) qadriyatlar tizimi.

11. Vaziyatlar ta'sirida ijtimoiy obyektarga nisbatan shakllanadigan ustanovkalar:

- A) ijtimoiy ustanovkalar; B) bazaviy ijtimoiy ustanovkalar;
- V) elementar ustanovkalar; G) qadriyatlar tizimi.

12. Shaxsning umumiy yo'nalishini belgilaydigan ustanovkalar:

- A) ijtimoiy ustanovkalar; B) bazaviy ijtimoiy ustanovkalar;
- V) elementar ustanovkalar; G) qadriyatlar tizimi.

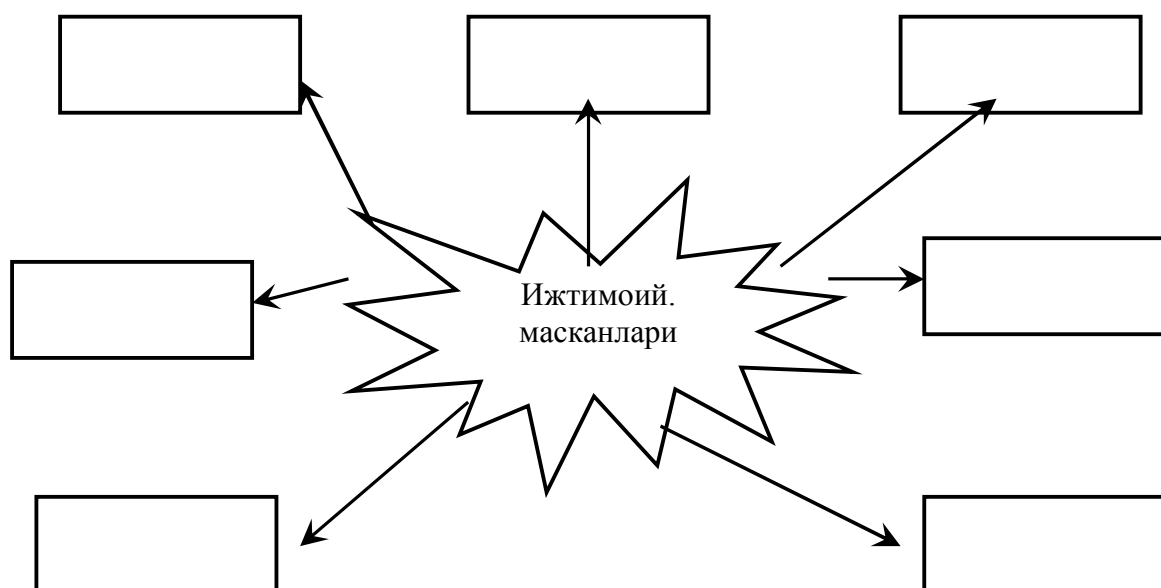
2-o'quv topshiriq. Klaster uchun vazifa: *ijtimoiy norma, ijtimoiy rollar, ijtimoiy sanksiyalar, ijtimoiy mavqye, ijtimoiylashuv, ijtimoiylashuv maskanlari.*

Klaster texnikasining qoidasi bilan tanishadi va berilgan vazifani bajaradi.

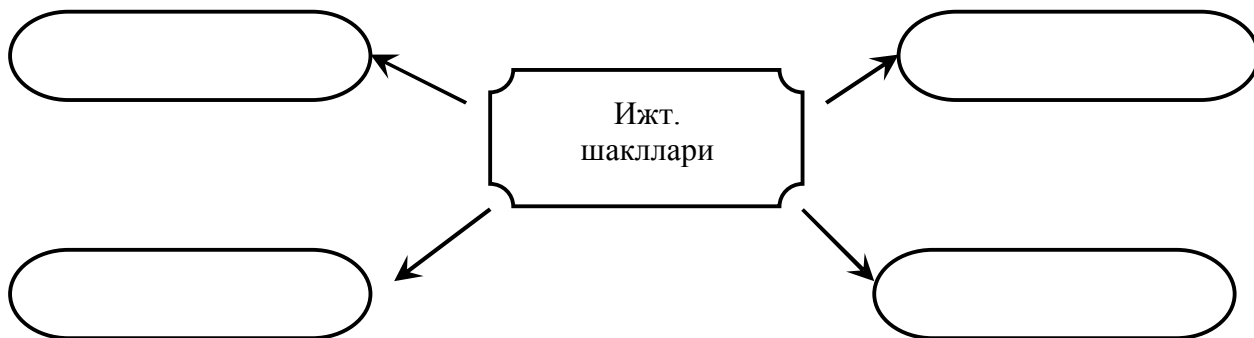
Кластер техникасининг қоидаси:

- Кластер – парчаланиш, майдаланиш маъносини англатади.
- Мавзудан чиққан ва чиқмаган холда сўз ўзагини маъно мазмунини давом эттирамиз. Сўзлар тармоқланади.
- Кластер услуби дарснинг бир қисмида (бошида, ўртасида, охирида) қўлланилади.
- Гуруҳларга бир хил савол берилса, тармоқ бажарилгандан сўнг бир хил терминлар ўчирилади, кимда ўчирилмаган терминлар қўп қолса, ўша гурӯпа ғолиб ҳисобланади.
- Ўқитувчи ўз вариантига эга бўлиши керак.
- Сўзларнинг классификацияси рўй бермаслиги керак.

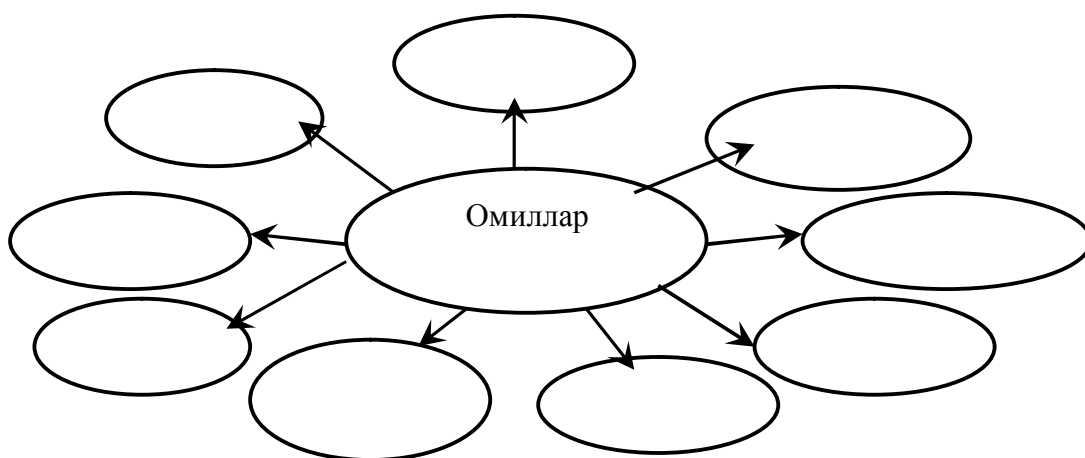
3-o'quv topshirig'i. Ushbu slaydni to'ldiring. Ijtimoiylashuv maskanlari

4-o'quv topshirig'i. Ushbu slaydni to'ldiring. Ijtimoiy ta'sir shakllari

5-o'quv topshirig'i. Ushbu slaydni to'ldiring. Shaxs dunyoqarashini o'zgartirish omillari

6-o'quv topshiriq. «Blis-so'rov» asosida jadvalni to'ldiring.

№	Savollar	Javoblar
1.	Shaxs va jamiyat muammosida qancha yo'nalishlar bor?	
2.	Nativizm tarafdorlari g'oyasining mohiyati nimadan iborat?	
3.	Empirizm nazariyasi tarafdorlarining maqsadi nimadan iborat?	
4.	Ijtimoiy rol deb nimaga aytiladi?	
5.	Ijtimoiy mavqye deb nimaga aytiladi?	
6.	Ijtimoiy sanksiyaga ta'rif bering	
7.	Ijtimoiylashuv jarayonini tushuntirib bering.	
8.	Ijtimoiylashuv maskanlarini sanab bering.	
9.	Shaxs dunyoqarashi va e'tiqodini qanday omillar o'zgartiradi?	

4 MAVZU	ShAXSNING FAOLLIGI. FAOLIYAT TURLARI, MOTIVASIYASI VA ULARNI BOSHQARISH. IJTIMOY XULQ MOTIVASIYASI. ANGLANGAN VA ANGLANMAGAN MOTIVLAR
----------------	--

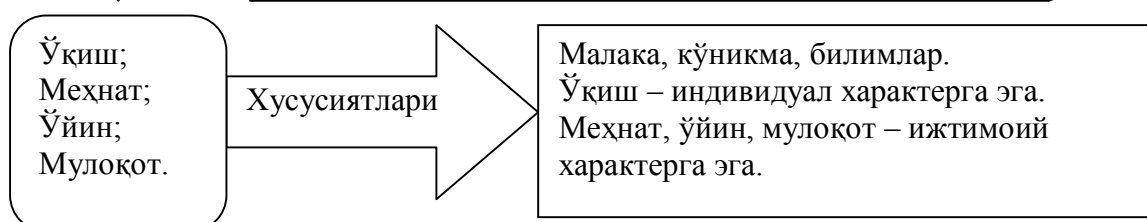
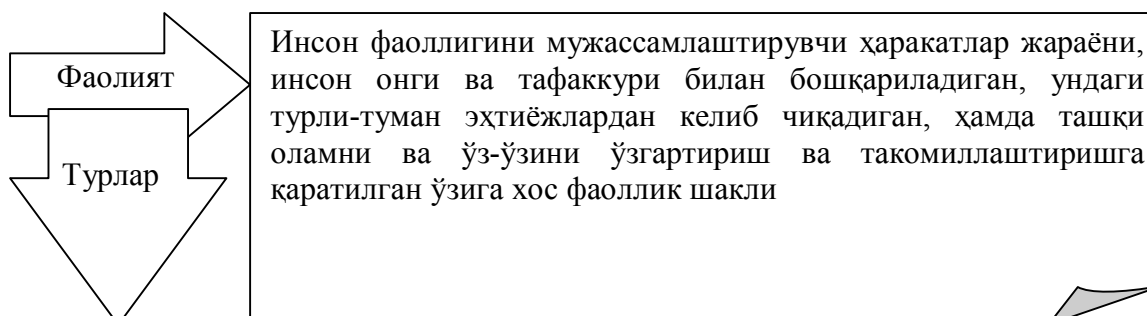
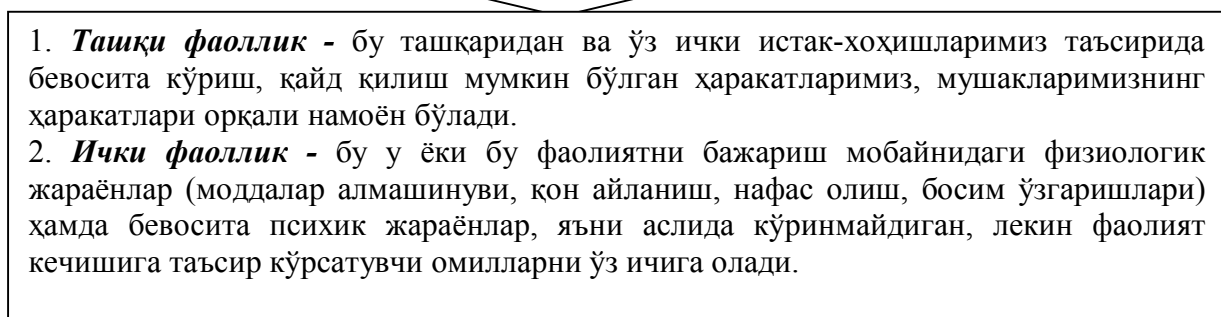
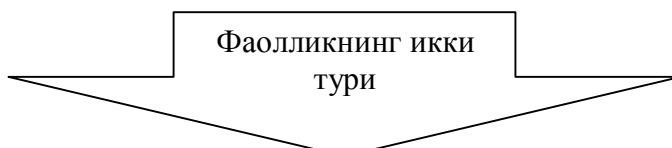
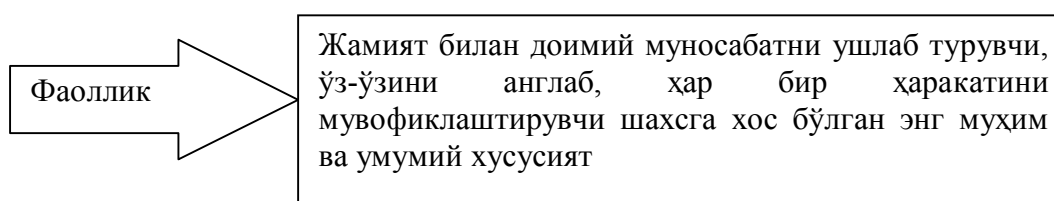
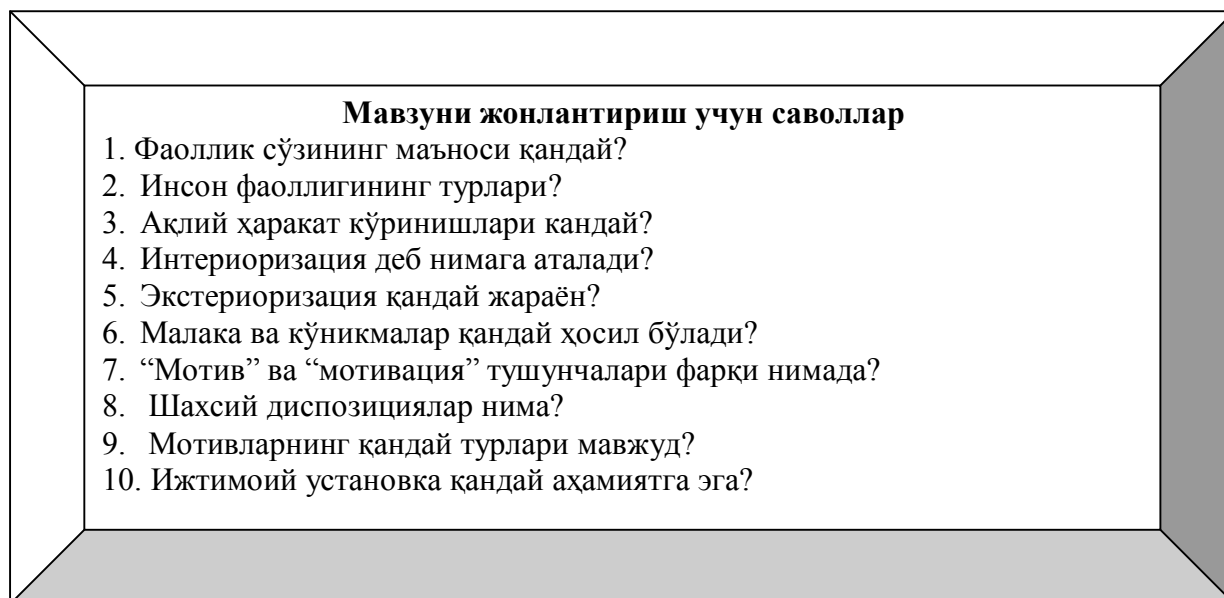
(ma'ruza – 2 soat, amaliy mashg'ulot – 2 soat)

4.1.Ma'ruzani olib borish texnologiyasi

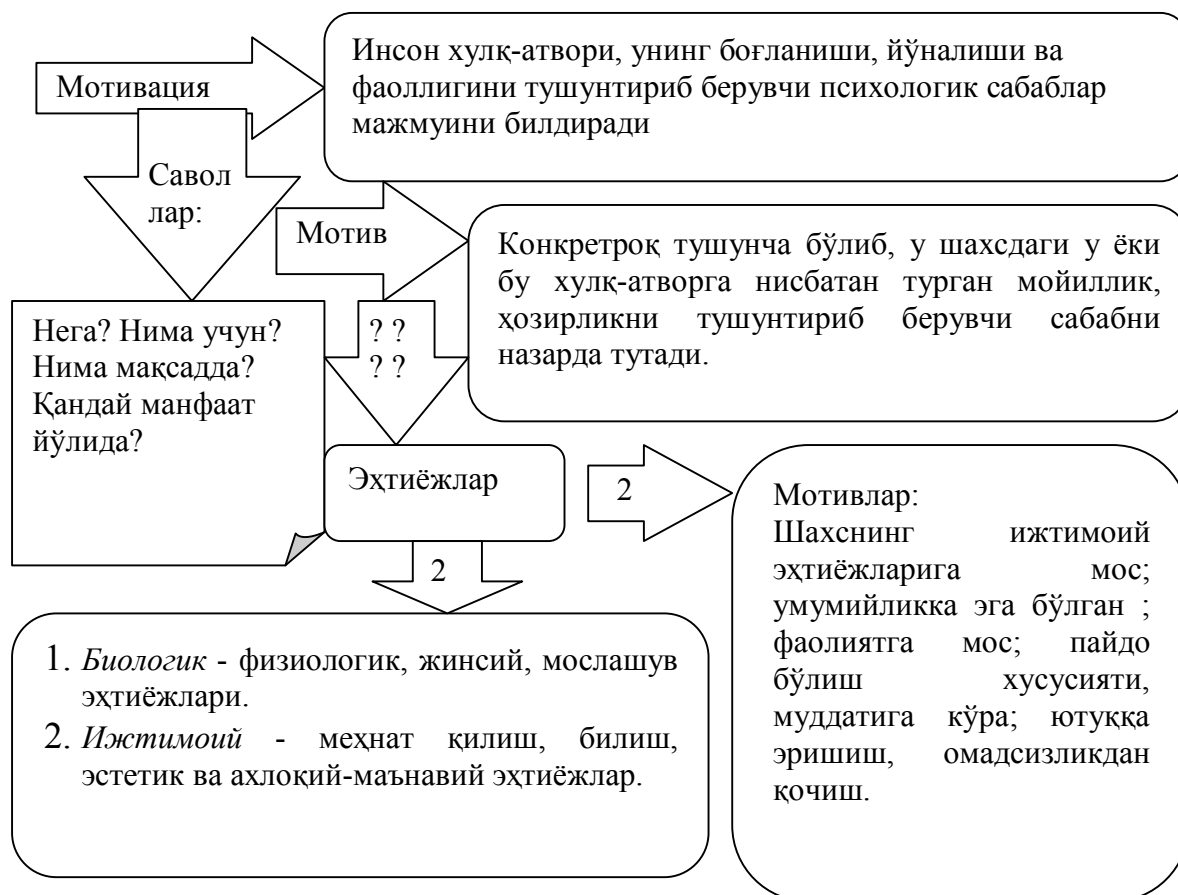
<i>Mashg'ulot shakli</i>	Mavzu bo'yicha ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi</i>	1. Shaxs va uning faolligi. 2. Faoliyatning turlari. Jismoniy va aqliy harakatlar. 3. Ijtimoiy xulq motivlari va shaxs motivasiyasi . 4. Motivlarning turlari. 5. Motivlarning anglanganlik darajasi: ijtimoiy ustanovka va uni o'zgartirish muammosi.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Shaxsning faolligi, faoliyati turlari, motivlari, ularning turlari haqida umumiy tasavvurni berish.
<i>Tayanch tushuncha va iboralar</i>	Shaxs faolligi, tashqi faollik, ichki faollik, faoliyat, perseptiv harakat, mnenik faoliyat, fikrlash faoliyati, imajitiv faoliyati, malaka, ko'nikma, motiv, ijtimoiy ustanovka.
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i>
Mavzuni o'rganish maqsadi va vazifalari bilan tanishtirish;	Shaxs faoliyati, motivlarini maqsadi va vazifalarini aytib bera oladilar;
Mavzuning nazariy va amaliy asoslari hamda tavsiya qilinadigan adabiyotlar ro'yxati haqida ma'lumot beriladi;	Faoliyat, uning o'ziga xos xususiyatlarini aytib bera oladilar;
Faoliyat turlarining mohiyati yoritiladi	Faoliyat turlarini yoritib bera oladilar;
Shaxs faoliyati motivlariga oid tushunchalar yoritib beriladi;	Faoliyat motivlariga ta'rif bera oladilar;
Motivlar turlari sanab o'tiladi va tasnifi beriladi;	Motivlar turlari va tasnifini bera oladilar;
• O'qitish usullari	Ma'ruza, namoyish, blis-so'rov, pinbord texnikasi, aqliy xujum.
• O'qitish vositalari	Ma'ruza matni, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar.
• O'qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O'qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
• Monitoring va baxolash	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, o'quv topshiriq

Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	1.1. O'quv darsining mavzusi va rejasini aytadi. Tayanch ibora va tushunchalarni, darsdan kutiladigan natijalarni tushuntiradi. 1.2. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi.	Tinglaydi va yozadi Mavzu nomini yozib oladilar Savollarga birlamchi javob beradilar.
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (4- ilova) Mavzuning asosiy joylarini yozib olishlarini so'raydi. Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi. 1. Shaxs faolligi deganda nimalarni tushunasiz? 2. Shaxs faoliyatining qanday turlari bor, deb o'ylaysiz? 3. Shaxs faoliyati motivlarini bilasizmi? 4. Motivlarning qanday turlarini bilasiz? Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. 2.2. Mavzuning tayanch iboralarini klaster usulida o'rganiladi. Mavzuga oid bo'lmagan iboralar olib tashlanib, kerakli tushuncha va iboralar qo'shiladi. Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. (5-ilova) 2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.	Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi. Asosiy joylarini yozadi Savollarga javob beradi Xar bir tayanch tushuncha va iboralarni muxokama qiladi. Yozadi. Javob beradi
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi. 3.2. Talabalarining bilim va ko'nikmalarini baxolaydi. 3.3. Navbatdagi mashg'ulotda ko'riladigan masalani e'lon qiladi, va mustaqil tayyorgarlik ko'rishlarini so'raydi. 3.4. Talabalarga uyga vazifa qilib: (1). "Shaxs va faoliyat" mavzusida esse yozib kelish; (2). Kelgusi mavzu e'lon kili-nadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi. (3). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (6- ilova). (4). Mustaqil ishlash uchun mavzular va mashqlar beradi.	tinglaydi Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi Mustaqil ish sifatida esse yozadi O'UMga qarang

2-slayd. Motivlar va ehtiyojlar mohiyati

3-slayd. Mavzu bo'yicha tayanch ibora va tushunchalar.

Таянч иборалар ва тушунчалар бўйича визуал маълумотлар

Фаолият – инсонгагина хос, онг билан бошқариладиган эҳтиёжлар туфайли пайдо бўладиган ва ташқи олам билан кишининг ўз-ўзини билишга, уни қайта қуришга йўналтирилган фаоллиги.

Фаоллик – тирик материянинг умумий хусусияти, теварак муҳит билан ўзаро таъсирда бўлишида намоён бўлади.

Мотив – маълум эҳтиёжларни кондириш билан боғлиқ фаолиятга ундовчи сабаб.

Мотивация – одамни фаол фаолиятга ундовчи сабаблар мажмуи.

Установка - йўналиш, кишининг теварак-атрофдаги одамларга ва объектларга нисбатан қандай муносабатда бўлиш, уларни идрок қилиш, уларга баҳо бериш ва уларга нисбатан харакатининг тайёрлик холати.

Кўникма – одаменинг маълум ишни бажаришга тайёрлигида кўринадиган қобилияти. К. маҳоратнинг асосини ташкил этади.

Малака – машқ қилиш жараёнида иш харакатлар бажарилишининг автоматлашган усуллари.

Харакат – мақсадга мувофиқ йўналтирилиб, онгли равишда амалга ошириладиган харакатлар йиғиндиси. Х. Онгли фаолиятнинг таркибий қисмлари ва мотивларидан биридир.

Ўқиш – шахснинг билим ва фаолият усулларини эгаллашга ҳамда уни мустақкам эсда сақлаб қолиш жараёни.

Ўйин – фаолият турларидан бири бўлиб, болаларнинг катталар фаолиятини, иш харакатларини акс эттиришда ифодаланадиган ва атрофни билишга қаратилган фаолиятдир.

Ўз-ўзига баҳо бериш – шахснинг ўз-ўзига баҳо бериши.

Mavzuni mustahkamlash uchun o'quv topshiriqlari

1-topshiriq. Bilimni tekshirish uchun test savollari:

1. Shaxsga xos bo'lgan, jamiyat bilan doimiy munosabatni ushlab turuvchi, o'z-o'zini anglab, har bir xarakatini muvofiqlashtiruvchi eng muhim va umumiy xususiyat:

a) faoliyat; b) faollik; v) xulq; g) xarakat.

2. Inson faolligini mujassamlashtiruvchi xarakterlar jarayoni:
a) faoliyat; b) faollik; v) xulq; g) xarakter.
3. Tashqi faoliyat asosida psixik jarayonlarga o'tish xodisasi:
a) eksteriorizasiya; b) interiorizasiya; v) refleksiya; g) persepsiya.
4. Aqlida shakllangan g'oyalarni bevosita tashqi xarakterlarda yoki tashqi faoliyatga ko'chirilishi:
a) eksteriorizasiya; b) interiorizasiya; v) refleksiya; g) persepsiya.
5. Predmet va hodisalar to'g'risida yaxlit obrazning shakllanishiga asoslangan harakatlari:
a) mnemik; b) imajitiv; v) fikrlash faoliyati; g) perseptiv.
6. Aql vositasida turli muammolarni yechishga qaratilgan faoliyat:
a) mnemik; b) imajitiv; v) fikrlash faoliyati; g) perseptiv.
7. Narsa va hodisalarning mazmun-mohiyatiga aloqador materialning eslab qolinishi, esga tushirilishi va esda saqlab turilishi bilan bog'liq faoliyat:
a) mnemik; b) imajitiv; v) fikrlash faoliyati; g) perseptiv.
8. Ijodiy jarayonlarda xayol va fantaziya vositasida ongda berilmagan narsa xususiyatlarini anglash va xayolda tiklash faoliyati:
a) mnemik; b) imajitiv; v) fikrlash faoliyati; g) perseptiv.
9. Qaysi faoliyat turida bilimlar, malaka, turli ko'nikmalar o'zlashtiriladi?
a) muloqot; b) mehnat; v) o'qish; g) o'yin.
10. Qaysi faoliyat turida moddiy va ma'naviy ne'matlarni yaratish va jamiyat taraqqiyotiga hissa qo'shish mumkin?
a) muloqot; b) mehnat; v) o'qish; g) o'yin.
11. Inson xulq-atvori, yo'nalishi va faolligini tushuntirib beruvchi psixologik sabablar majmui:
a) motivasiya; b) motiv; v) shaxsiy dispozitsiyalar; g) ehtiyoj.
12. Shaxsdagi u yoki bu xulq-atvoriga nisbatan turgan moyillik, hozirlikni tushuntirib beruvchi sabab:
a) motivasiya; b) motiv; v) shaxsiy dispozitsiyalar; g) ehtiyoj.

2-o'quv topshiriq. Klaster texnikasidan foydalanib, vazifani bajaring. Klaster uchun vazifa: *motiv, faoliyat, motivlar turlari, faoliyat turlari, undovchi sabablar.*

Кластер техникасининг қондаси:

- Кластер – парчаланиш, майдаланиш маъносини англатади.
- Мавзудан чиққан ва чиқмаган холда сўз ўзагини маъно мазмунини давом эттиради. Сўзлар тармоқланади.
- Кластер услуби дарснинг бир қисмида (бошида, ўртасида, охирида) қўлланилади.
- Гуруҳларга бир хил савол берилса, тармоқ бажарилгандан сўнг бир хил терминлар ўчирилади, кимда ўчирилмаган терминлар кўп қолса, ўша гуруҳга ғолиб ҳисобланади.
- Ўқитувчи ўз вариантыга эга бўлиши керак.
- Сўзларнинг классификацияси рўй бермаслиги керак.

3-topshiriq. Insert texnologiyasi

Maruza maninini o'qib, chetiga quyidagi belgilarni qo'yib chiqishingiz lozim.

- (+)-Men uchun yangi ma'lumot;
- (-)-Men bilgan ma'lumotni inkor qiladi;
- (?)-Noaniq qo'shimcha ma'lumot(aniqlashtirib talab qiladigan);
- (V)-Bilaman.

Insert usulining belgilari va jadvali:

Mavzu savollari	V	+	-	?
1.				
2.				
3.				
4.				

4-o'quv topshiriq.«Blis-so'rov» asosida jadvalni to'ldiring.

№	Savollar	Javoblar
1.	Inson faolligining turlari?	
2.	Aqliy harakat ko'rinishlari kanday?	
3.	Interiorizasiya deb nimaga ataladi?	
4.	Eksteriorizasiya qanday jarayon?	
5.	Malaka va ko'nikmalar qanday hosil bo'ladi?	

5-ilova (4.1)

Мустакил ўрганиш учун mavзулар	
•	Ижтимоий таъсир кырсатиш тамойиллари ва воситалари. Ижтимоий таъсирнинг шахс рухий шолати ва фаолият мавзусига боғлиқлиги.
•	Шахсга ижтимоий йўриқлар (установкалар)нинг таъсир кырсатувчи жихатлари.

1-ilova

Talabalar bilimini baholash mezonlari

Ma'ruza darsinning reytingi
 86-100% - 2 ball (a'lo)
 75-85% - 1,7 ball (yaxshi)
 55-70% - 1,4 ball (qoniqarli)

Guruh natijalarini baholash kriteriyalari

Kriteriyalar	Ballarda	Foizda	Natijalar bahosi				
			1-guruh	2-guruh	3-guruh	4-guruh	5-guruh
Ma'lumotlar to'liqligi	0.8	40					
Chiziqli tasavvur etish (illyustrasiya)	0.6	30					
Guruh faoligi (talabalar soni)	0.3	15					
Savolni tushunishi	0.3	15					
Ballar yig'indisi	2	100					

4.2. Amaliy mashg'ulotni o'qitish texnologiyasi

<i>Talabalar soni: 20-30</i>	<i>Vaqt: 2 soat.</i>
<i>O'quv mashg'ulotining shakli</i>	Bilimlarni chuqurlashtirish va mustaxkamlashga qaratilgan amaliy mashg'ulot
<i>Amaliy mashg'ulot rejasi</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Shaxs va uning faolligi. 2. Faoliyatning turlari. Jismoniy va aqliy harakatlar. 3. Ijtimoiy xulq motivlari va shaxs motivasiyasi 4. Motivlarning turlari. 5. Motivlarning anglanganlik darajasi: ijtimoiy ustanovka va uni o'zgartirish muammosi.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Shaxsning faolligi, faoliyati turlari, motivlari, ularning turlari haqida umumiy tasavvurni mustaxkamlash va chuqurlashtirish.	
<i>Pedagogik vazifa:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Shaxs faoliyati, turlarining mohiyati yoritiladi, bilimlar mustaxkamlanadi; 2. Faoliyat motivlarini o'rganishga doir topshiriq uyushtiradi; 3. Faoliyat turlari, motivlarning turlari to'g'risidagi bilimlarni tizimlashtiradi; 4. Anglangan va anglanmagan motivlarga mustaqil izox berishni tashkil etadi va farqlay olish ko'nikmasini shakllantiradi. 	<i>O'quv faoliyatining natijasi:</i> <p>Shaxs va uning faolligiga ta'rif bera oladi, uning turlarini mohiyatini isbotlaydi.</p> <p>Faoliyat motivlarini taxlil qilib beradi.</p> <p>Faoliyat turlari, motivlarining o'ziga xos xususiyatlarini tushuntirib beradi va tizimlashtiradi.</p> <p>Anglangan va anglanmagan motivlarning tafovut va o'xshashliklarini izoxlab beradi.</p>
<i>O'qitish usullari va texnika</i>	Amaliy mashg'ulot, bir-biridan o'rganish usuli; klaster, insert, BBB
<i>O'qitish vositalari</i>	Darslik, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar, grafikli organayzer
<i>O'qitish shakli</i>	«Takdimot», «Loyixa», «guruxlarda juftlik yoki kichik guruxlarga bo'linib ishlash».
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
<i>Monitoring va baxolash</i>	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, savol-javobli so'rov, o'quv topshiriq, test.

Amaliy mashg'ulotning texnologik kartasi

Ish jarayonlari Vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (10 daqiqa)	<p>1.1. O'quv mashg'ulotining mavzu-sini, maqsadini, o'tkazish tartibi e'lon qiladi.</p> <p>1.2. "Shaxs faoliyati, motivlari va ularning turlari" mavzusi bo'yicha talabalarning bilimlarini faollashtirish maqsadida blis-so'rov o'tkazadi.</p> <p>(1). Shaxs va uning faoliyati deganda nimani nazarda tutiladi?</p> <p>(2). Faoliyat turlarining asosiy xususiyati nimada?</p> <p>(3). Faoliyat motivlarining ma'nosi nimani anglatadi?</p> <p>(4). Motivlarning turlarini qanday farqlash mumkin?</p> <p>Javoblarni aniqlashtiradi, xatolarni to'g'rilaydi, xulosa-laydi.</p> <p>1.3. Mavzu bo'yicha tayanch iboralar va amaliy mashg'ulot mavzusi, rejasiga izox beriladi (1-Ilova).</p> <p>1.4. Mashg'ulotni o'tkazish shakli va baxolash mezonlarini e'lon qiladi.</p>	<p>Tinglaydi.</p> <p>Savollarga javob beradi.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (60 daqiqa)	<p>2.1 Shaxs faoliyati, faoliyat turlarini xamda faoliyat motivlarini «loyixa» texnologiyasi asosida organay-zerlarda ishlab chiqishni tashkil etadi (2-Ilova).</p> <p>O'qituvchi talabalarga muro-jaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p> <p>2.2 Talabalarni guruxlarga bo'lish orqali amaliy mashg'ulotni tashkil etadi. (3-Ilova).</p> <p>O'qituvchi talabalarga muro-jaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p>	<p>Topshiriqni bajarishda "Loyixa" ketma-ketligini tuzadi va organayzerlarni to'ldiradi.</p> <p>Kichik guruxga bo'linib birgalikda aniq qo'yilgan masalani, ma'lum belgilangan vaqt ichida o'zaro fikr almashish, muloqot qilish orqali yechishadi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.1. Mavzuda qo'yilgan savollar va ularning yoritilganiga o'qituvchi yakun yasaydi (xulosa qiladi) aytilmagan tomonlari ustida ishlash lozimligini aytadi.</p> <p>3.2. Guruxlarga o'zaro baxolash natijalarini e'lon qiladi.</p> <p>3.4 Tavsiya qilingan adabiyotlarni o'rganadi.</p> <p>3.5. O'z-o'zini nazorat qilishi uchun savollar beriladi. Kelgusi mavzu e'lon qilinadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi (4-Ilova).</p>	<p>Tinglaydi, yozadi va mustaqil ishlash uchun topshiriqqa tayyorlanadi.</p> <p>O'UMga qarang</p>

1-topshiriq. Faoliyat turlari va ularning o'ziga xosligi.

Guruhni uchta guruxchaga bo'lib, klaster tuzish taklif etiladi. Klasterga o'rganilayotgan "Faoliyat" mavzusiga aloqador termin va tushunchalar kiritiladi.

1- O'qish faoliyati

2- Mehnat faoliyati

3- O'yin faoliyati

2-topshiriq. Faoliyat turlarini samarali olib borishda motivlarga doir klaster tuzing. Guruh buning uchun 4 taga ajratiladi.

1- Anglangan motivlar:

2- Anglanmagan motivlar:

3-Muvaffaqiyatga erishish motivi:

4-Mag'lubiyatdan qochish motivi:

3-topshiriq. Bilimlarni sinash testi.

4-topshiriq. "BBB", (B – bilardim; B – bilmoqchiman; B – bilib oldim) jadvalini to'ldirish taklif etiladi.

B – bilardim	B – bilmoqchiman	B – bilib oldim

5 MAVZU	SHAXSNING IJTIMOIIY BORLIQNI BILISHI. BILISH MEZONLARI VA ULARNING ADEKVATLIGI. IDROK, XOTIRA VA DIQQAT JARAYONLARINI BOSHQARISH
----------------	---

(ma'ruza – 2 soat, amaliy mashg'ulot – 2 soat)

5.1.Ma'ruzani olib borish texnologiyasi

<i>Mashg'ulot shakli</i>	Mavzu bo'yicha ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi</i>	1.Bilish jarayonlari va professional faoliyat. 2.Bilish jarayonlari. 3.Idrok va uning xususiyatlari. 4.Idrok qilish qonunlari. 5.Xotira va shaxs tajribasining boyligi. 6.Xotiraning qonunlari. 7.Bilish jarayonlarini boshqarish usullari.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Shaxsning bilish jarayonlari, ularning adekvatligi, idrok, xotira, diqqat jarayonlari, ularni boshqarish qonunlari haqida umumiy tasavvurni berish.
<i>Tayanich tushuncha va iboralar</i>	Persepsiya, idrok, xotira, assosiasiya, konstantlik, diqqat.
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i>
Shaxsdagi bilish jarayonlari bilan tanishtirish;	Bilish jarayonlarini aytib bera oladilar;
Idrok qilish va uning xususiyatlari haqida ma'lumot beriladi;	Idrok va uning o'ziga xos xususiyatlarini aytib bera oladilar;
Xotira va uning mohiyati yoritiladi;	Xotira va uning mohiyatini yoritib bera oladilar;
Xotira turlari va qonunlari yoritib beriladi;	Xotira turlari va qonunlarini aytib bera oladilar;
Bilish jarayonlarini boshqarish usullari tushuntiriladi.	Bilish jarayonlarini boshqarish usullarini asoslab bera oladilar.
• O'qitish usullari	Ma'ruza, namoyish, blis-so'rov, pinbord texnikasi, aqliy xujum.
• O'qitish vositalari	Ma'ruza matni, komp'yuter texnologiyasi («Psixologiya» fanidan elektron o'quv-uslubiy majmua), slaydlar.
• O'qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O'qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
• Monitoring va baxolash	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, o'quv topshiriq

Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	1.1. O'quv darsining mavzusi va rejasini aytadi. Tayanch ibora va tushunchalarni, darsdan kutiladigan natijalarni tushuntiradi. 1.2. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi.	Tinglaydi va yozadi Mavzu nomini yozib oladilar Savollarga birlamchi javob beradilar.
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (4- ilova) Mavzuning asosiy joylarini yozib olishlarini so'raydi. Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi. Shaxs bilish jarayonlariga nimalar kiradi? Idrok deganda nimani tushunasiz? Sezgilarning qanday turlari bor? Xotira shaxs faoliyatida qanday ahamiyatga ega? Diqqat deganda nimani tushunasiz? Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. 2.2. Mavzuning tayanch iboralarini klaster usulida o'rganiladi. Mavzuga oid bo'lmagan iboralar olib tashlanib, kerakli tushuncha va iboralar qo'shiladi. Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. (5-ilova) 2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.	Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi. Asosiy joylarini yozadi Savollarga javob beradi Xar bir tayanch tushuncha va iboralarni muxokama kiladi. Yozadi. Javob beradi
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.3. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi. 3.4. Talabalarning bilim va ko'nikmalarini baxolaydi. 3.3. Navbatdagi mashg'ulotda ko'riladigan masalani e'lon qiladi, va mustaqil tayyorgarlik ko'rishlarini so'raydi. 3.4. Talabalarga uyga vazifa qilib: (1). "Psixologiya va amaliyot" mavzusida esse yozib kelish; (2). Kelgusi mavzu e'lon kili-nadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi. (3). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (6- ilova). (4). Tavsiya etilgan adabiyotlarni o'rganishga beradi.	tinglaydi Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi Dokladlar mavzusiga tayyorlanadi. O'UMga qarang

1-slayd. Tayanch iboralar asosida vizual ma'lumotlar

Аналогия – психик ходисалар ва хулқ-атвор хусусиятларининг ўхшашлиги.
Ассоциация – психик ходисалар орасидаги ўзаро боғланиш, у маълум қонунлар бўйича таркиб топади.
Диққатнинг барқарорлиги – диққатнинг маълум объектга узок вақтдавомида мутгасил қаратилиши.
Диққатнинг кўлами – бир вақтнинг ўзида диққатнинг бир қанча объектга қаратилиши имконияти.
Диққатнинг тақсимланиши – диққатнинг бир вақтда бир неча объектга тақсимланиш хусусияти.
Диққатнинг кўчиши – диққатни ихтиёрий равишда бир объектдан иккинчисига кўчириш.
Идрокнинг константлиги – идрок шароити ўзгарса-да, идрок қилишдан ҳосил бўлган нарса образларнинг нисбатан ўзгармаслиги.
Идрокнинг предметлилиги – жамики оламдан олинган маълумотларни ички олам объектига киритиш хусусияти.
Идрокнинг бутунлилиги – сезги аъзларига бевосита таъсир этиб турган объектларни, уларнинг белги ва хусусиятлари билан биргаликда кўшиб идрок этиш.
Оператив хотира – хотира турларидан бири бўлиб, фаолият бажариш жараёнида узок хотирадан вақтинча фойдаланилади.

2-ilova

Talabalar bilimini baholash mezonlari

Ma'ruza darsinning reytingi
 86-100% - 2 ball (a'lo)
 75-85% - 1,7 ball (yaxshi)
 55-70% - 1,4 ball (qoniqarli)

Guruh natijalarini baholash kriteriyalari

Kriteriyalar	Ballarda	Foizda	Natijalar bahosi				
			1-guruh	2-guruh	3-guruh	4-guruh	5-guruh
Ma'lumotlar to'liqligi	0.8	40					
Chiziqli tasavvur etish (illyustrasiya)	0.6	30					
Guruh faoligi (talabalar soni)	0.3	15					
Savolni tushunishi	0.3	15					
Ballar yig'indisi	2	100					

*Шахсдаги билиш
жараёнлари*

*Шахсдаги
сезгилар*

Сезгилар;
Идрок;
Хотира;
Тафаккур;
Дикқат;
Нутқ;
Ҳаёл.

Кўриш сезгиси;
Эшитиш сезгиси;
Таъм билиш сезгиси;
Ҳид билиш сезгиси;
Туйиш сезгиси.

*Шахсдаги идрок
жараёни*

*Идрок қилиш
қонуниятлари*

У борликдаги кўплаб, хилма-хил предмет ва ҳодисалар орасида бизга айна пайтда керак бўлган объектни хосса ва хусусиятлари билан яхлит тарзда акс этишимизни таъминлайди.

1. Фигура ва фоннинг илгариги ҳаракатга боғлиқлиги;
2. Идрокнинг константлиги;
3. Кутишлар ва тахминларнинг идрокка таъсири;
4. Ўзгармас маълумотнинг идрок қилинмаслиги;
5. Англашганлик қонуни;
6. Тахминларни текшириш жараёнида идрок қилиш.

Мавзунини жонлантириш учун саволлар

1. Профессионал билимдонлик нима?
2. Билиш жараёнларига нималар киради?
3. Идрок деб нимага аталади?
4. Идрок қандай қонуниятларга эга?
5. Хотира деб нимага аталади?
6. Хотиранинг мустаҳкам бўлиши қандай омилларга боғлиқ?
7. Хотиранинг саккиз қонуни қандай мазмунга эга?
8. Дикқат деб нимага аталади?
9. Паришонхотирлик қандай жараён?
10. Мантиқий ва механик хотиранинг бир - биридан фарқи нимада?

ХОТИРА

- бу тажрибамизга алоқадор ҳар қандай маълумотни эслаб қолиш, эсда сақлаш, эсга тушириш ва унутиш билан боғлиқ мураккаб жараёндир. Хотира ҳар қандай тажрибамизга алоқадор маълумотларнинг онгимиздаги аксидир.

Хотира
мустаҳкамлиги
омиллари:

- эсда сақлаб қолиш билан боғлиқ ҳаракатларнинг яқунланганлик даражасига;
- шахснинг ўзи шуғулланаётган ишга нечоғлиқ қизиқиш билдираётганлиги ва шу ишга мойиллигига;
- шахснинг бевосита фаолият мазмуни ва аҳамиятига уносабатининг қандайлигига;
- шахснинг айна пайтдаги кайфиятига;
- иродавий кучи ва интилишларига.

Хотира самарадорлигига
кўра шахс тоифалари

- материални тезда эслаб қоладиганлар;
- материални узоқ вақт эсда сақлайдиганлар;
- истаган пайтда осонлик билан эсга туширадиганлар

Кўргазмали образли;
Мантиқий;
Эмоционал;
Феноминал

Хотира турлари

Хотирани мустаҳкамлашнинг
саккизта қонуни

1. Англоланганлик қонуни;
2. Қизиқиш қонуни;
3. Илгариги билимлар қонуни;
4. Эслаб қолишга тайёрлик қонуни;
5. Ассоциациялар қонуни;
6. Бирин-кетинлик қонуни;
7. Кучли таассуротлар қонуни;
8. Тормозланиш қонуни.

5-mavzu bo'yicha bilim darajasini aniqlash testlari:

1. Xilma-xil predmet va xodisalar orasida kerak bo'lgan obyektни xossa va xususiyatlari bilan aks etishni ta'minlaydigan psixik jarayon:

a) diqqat; b) idrok; v) tafakkur; g) xotira.

2. Shaxs tajribasiga aloqador har qanday ma'lumotni eslab qolish, esda saqlash, esga tushirish va unutish bilan bog'liq psixik jarayon:

a) sezgilar; b) idrok; v) tafakkur; g) xotira.

3. Shaxs ongining narsa va xodisalarga yo'nalganligini aks ettiradigan psixik jarayon:

a) diqqat; b) idrok; v) tafakkur; g) xotira.

4. Inson ongining bilish obyektlari hisoblanmish narsa va xodisalar o'rtasida murakkab, har tomonlama aloqalarning bo'lishini ta'minlovchi aks ettirish shakli:

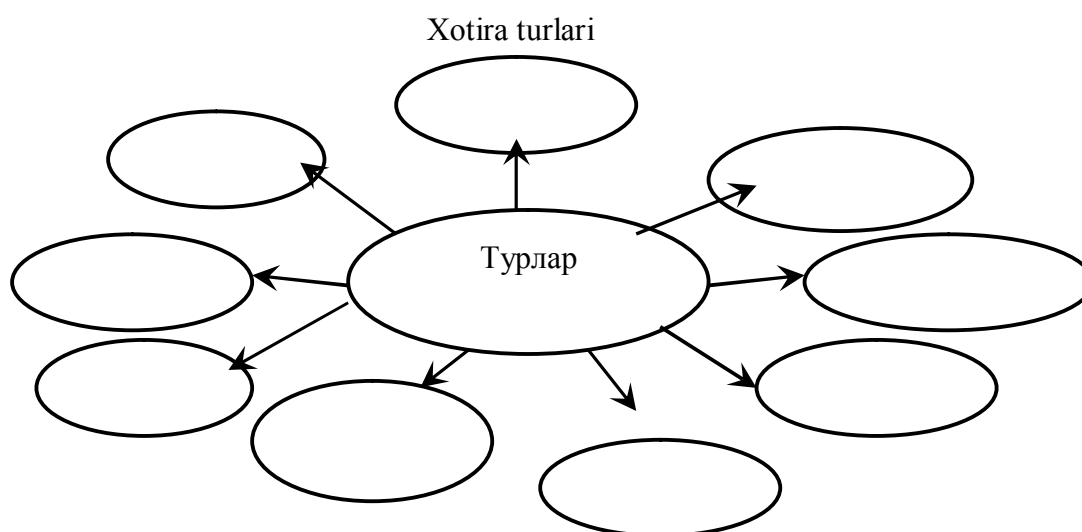
a) sezgilar; b) idrok; v) tafakkur; g) xotira.

О'quv topshiriq:

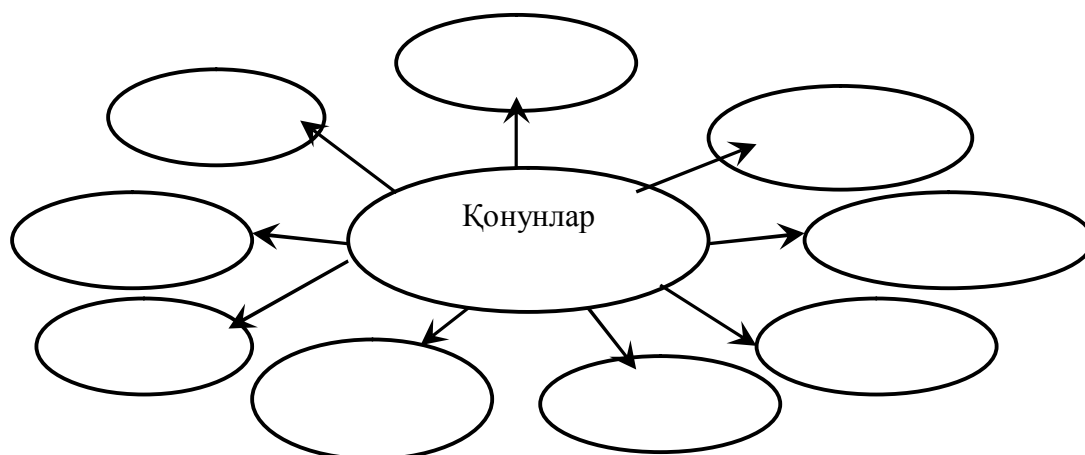
Кластер техникасининг қондаси:

- Кластер – парчаланиш, майдаланиш маъносини англатади.
- Мавзудан чиққан ва чиқмаган холда сўз ўзагини маъно мазмунини давом эттирамиз. Сўзлар тармоқланади.
- Кластер услуби дарснинг бир қисмида (бошида, ўртасида, охирида) қўлланилади.
- Гурухларга бир хил савол берилса, тармоқ бажарилгандан сўнг бир хил терминлар ўчирилади, кимда ўчирилмаган терминлар кўп қолса, ўша группа ғолиб ҳисобланади.
- Ўқитувчи ўз вариантыга эга бўлиши керак.
- Сўзларнинг классификацияси рўй бермаслиги керак.

Klaster uchun vazifa: sezgilar, idrok, tafakkur, xotira, diqqat, nutq.

Хотирани mustahkamlash qonunlari

5-ilova (4.1)

Мустақил ўрганиш учун мавзулар

- Борликни билиш ва билиш жараёнларини бошқариш муаммоси.
- Шахс хотирасини мустаҳкамлаш қонуниятлари.
- Идрок ва диққат жараёнлари.
- Шахс характерининг намоён бўлиш хусусиятлари.

5.2. Amaliy mashg'ulotni o'qitish texnologiyasi

<i>Talabalar soni: 20-30</i>	<i>Vaqt: 2 soat.</i>
<i>O'quv mashg'ulotining shakli</i>	Bilimlarni chuqurlashtirish va mustaxkamlashga qaratilgan amaliy mashg'ulot
<i>Amaliy mashg'ulot rejasi</i>	1. Bilish jarayonlari va professional faoliyat. 2. Bilish jarayonlari. 3. Idrok va uning xususiyatlari. 4. Idrok qilish qonunlari. 5. Xotira va shaxs tajribasining boyligi. 6. Xotiraning qonunlari. 7. Bilish jarayonlarini boshqarish usullari.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Shaxsning bilish jarayonlari, ularning adekvatligi, idrok, xotira, diqqat jarayonlari, ularni boshqarish qonunlari haqida umumiy tasavvurni berish, mustaxkamlash va chuqurlashtirish.	
<i>Pedagogik vazifa:</i> 1. Bilish jarayonlari, professional faoliyat bilan bog'liqligi yoritiladi, bilimlar mustaxkamlanadi; 2. Idrok va uning xususiyatlarini o'rganishga doir topshiriq uyushtiradi; 3. Xotira, turlari, uni mustahkamlashga oid bilimlarni beradi; 4. Bilish jarayonlarini boshqarish ko'nikmasini shakllan-tiradi.	<i>O'quv faoliyatining natijasi:</i> Shaxsning bilish jarayonlariga ta'rif bera oladi, uning turlarini mohiyatini isbotlaydi. Idrok va uning xususiyatlarini taxlil qilib beradi. Xotira, turlari, qonuniyatarini tushuntirib beradi va tizimlashtiradi. Bilish jarayonlarini boshqarish ko'nikmasini aytadi.
<i>O'qitish usullari va texnika</i>	Amaliy mashg'ulot, bir-biridan o'rganish usuli; klaster, insert.
<i>O'qitish vositalari</i>	Darslik, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar, grafikli organayzer
<i>O'qitish shakli</i>	«Takdimot», «Loyixa», «guruxlarda juftlik yoki kichik guruxlarga bo'linib ishlash».
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
<i>Monitoring va baxolash</i>	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, savol-javobli so'rov, o'quv topshiriq, test.

Amaliy mashg'ulotning texnologik kartasi

Ish jarayonlari Vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (10 daqiqa)	<p>1.1. O'quv mashg'ulotining mavzu-sini, maqsadini, o'tkazish tartibi e'lon qiladi.</p> <p>1.2. "Shaxs bilish jarayonlari, ularning turlari, qonunlari" mavzusi bo'yicha talabalarning bilimlarini faollashtirish maqsadida blis-so'rov o'tkazadi.</p> <p>(1). Shaxs bilish jarayonlari deganda nimani nazarda tutiladi?</p> <p>(2). Bilish jarayonlarining asosiy xususiyati nimada?</p> <p>(3). Idrok va uning xususiyatlarini bilasizmi?</p> <p>(4). Xotira va uning turlari, qonunlarini qanday farqlash mumkin?</p> <p>Javoblarni aniqlashtiradi, xatolarni to'g'rilaydi, xulosa-laydi.</p> <p>1.3. Mavzu bo'yicha tayanch iboralar va amaliy mashg'ulot mavzusi, rejasiga izox beriladi (1-Ilova).</p> <p>1.4. Mashg'ulotni o'tkazish shakli va baxolash mezonlarini e'lon qiladi.</p>	<p>Tinglaydi.</p> <p>Savollarga javob beradi.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (60 daqiqa)	<p>2.1 Shaxs bilish jarayonlari, turlarini xamda qonunlarini «loyixa» texnologiyasi asosida organayzerlarda ishlab chiqishni tashkil etadi (2-Ilova).</p> <p>O'qituvchi talabalarga murojaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p> <p>2.2 Talabalarni guruxlarga bo'lish orqali amaliy mashg'ulotni tashkil etadi. (3-Ilova).</p> <p>O'qituvchi talabalarga murojaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p>	<p>Topshiriqni bajarishda "Loyixa" ketma-ketligini tuzadi va organayzerlarni to'ldiradi.</p> <p>Kichik guruxga bo'linib birgalikda aniq qo'yilgan masalani, ma'lum belgilangan vaqt ichida o'zaro fikr almashish, muloqot qilish orqali yechishadi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.1. Mavzuda qo'yilgan savollar va ularning yoritilganiga o'qituvchi yakun yasaydi (xulosa qiladi) aytilmagan tomonlari ustida ishlash lozimligini aytadi.</p> <p>3.2. Guruxlarga o'zaro baxolash natijalarini e'lon qiladi.</p> <p>3.4 Tavsiya qilingan adabiyotlarni o'rganadi.</p> <p>3.5. O'z-o'zini nazorat qilishi uchun savollar beriladi. Kelgusi mavzu e'lon qilinadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi (4-Ilova).</p>	<p>Tinglaydi, yozadi va mustaqil ishlash uchun topshiriqqa tayyorlanadi. O'UMga qarang</p>

1-topshiriq. Faoliyat turlari va ularning o'ziga xosligi.

1-topshiriq. Guruhni to'rtta guruxchaga bo'lib, klaster tuzish taklif etiladi. Klasterga o'rganilayotgan "Psixik jarayonlar" mavzusiga aloqador termin va tushunchalar kiritiladi.

Sezgilar

Idrok

Xotira

Diqqat

2-topshiriq. "Psixik jarayonlarni rivojlantirish mumkinmi?" degan savol qo'yiladi va bu masalani ham ishlab chiqish taklif etiladi:

Sezgilarni rivojlantirish usullari	Idrokn rivojlantirish usullari	Diqqatni rivojlantirish usullari	Xotirani rivojlantirish usullari
------------------------------------	--------------------------------	----------------------------------	----------------------------------

3-topshiriq. Bilimlarni sinash testi.

3-topshiriq. "BBB", (B – bilardim; B – bilmoqchiman; B – bilib oldim) jadvalini to'ldirish taklif etiladi.

B – bilardim	B – bilmoqchiman	B – bilib oldim

6 MAVZU	TAFAKKUR VA MUSTAQIL FIKRLASH ShART-ShAROITLARI. IJODIY VA MANTIQUIY FIKRLASH – SOG’LOM MA’NAVIYA T VA E’TIQODNI TARBIYALASHNING OMILI SIFATIDA
----------------	--

(ma’ruza – 2 soat, amaliy mashg’ulot – 2 soat)

6.1.Ma’ruzani olib borish texnologiyasi

<i>Mashg’ulot shakli</i>	Mavzu bo’yicha ma’ruza
<i>Ma’ruza rejasi</i>	1.Tushunish va tafakkur qilishning ijtimoiy mohiyati. 2.Tafakkurning turlari. 3.Tafakkur shakllari. 4.Tafakkur operasialari. 5.Mustaqil fikrlash - sog’lom ma’naviyatning mezoni sifatida.
<i>O’quv mashg’ulotining maqsadi</i>	Tafakkur, uning turlari, shakllari, operasialari haqida umumiy tasavvurni berish.
<i>Tayanch tushuncha va iboralar</i>	Tafakkur, insayt, konvergent va divergent tafakkur, mantiq, erkin fikrlash, nostandart fikr.
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O’quv faoliyati natijalari:</i>
Tushunish va tafakkur qilishning ijtimoiy mohiyatini tushuntiriladi;	Tafakkur va tushunishning mohiyatini aytib bera oladilar;
Tafakkurning turlari sanab o’tiladi va tasnifi beriladi;	Tafakkurning turlarini va tasnifini bera oladilar;
Tafakkurning shakllari mohiyati yoritiladi	Tafakkurning shakllari va ularning mohiyatini yoritib bera oladilar;
Tafakkur operasialariga oid tushunchalar yoritib beriladi;	Tafakkur operasialariga ta’rif bera oladilar;
• O’qitish usullari	Ma’ruza, namoyish, blis-so’rov, pinbord texnikasi, aqliy xujum.
• O’qitish vositalari	Ma’ruza matni, komp’yuter texnologiyasi («Psixologiya» fanidan elektron o’quv-uslubiy majmua), slaydlar.
• O’qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O’qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta’minlangan, o’qitish usullarini qo’llash mumkin bo’lgan o’quv xona.
• Monitoring va baxolash	Kuzatish, og’zaki nazorat, yozma nazorat, o’quv topshiriq

Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	<p>1.1. O'quv darsining mavzusi va rejasini aytadi. Tayanch ibora va tushunchalarni, darsdan kutiladigan natijalarni tushuntiradi.</p> <p>1.2. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi.</p>	<p>Tinglaydi va yozadi</p> <p>Mavzu nomini yozib oladilar</p> <p>Savollarga birlamchi javob beradilar.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	<p>2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (4- ilova)</p> <p>Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi.</p> <p>1. Tafakkur deb nimaga aytiladi?</p> <p>2. Tafakkurning qanday turlarini bilasiz?</p> <p>3. Tafakkurning qanday shakli va operatsiyalarini bilasiz?</p> <p>4. Shaxs tafakkurini rivojlantirish nima uchun kerak, deb o'ylaysiz?</p> <p>Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi.</p> <p>2.2. Mavzuning tayanch iboralarini klaster usulida o'rganiladi. Mavzuga oid bo'lmagan iboralar olib tashlanib, kerakli tushuncha va iboralar qo'shiladi. Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. (5- ilova)</p> <p>2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.</p>	<p>Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi.</p> <p>Asosiy joylarini yozadi</p> <p>Savollarga javob beradi</p> <p>Xar bir tayanch tushuncha va iboralarni muxokama kiladi. Yozadi.</p> <p>Javob beradi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.5. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi.</p> <p>3.6. Talabalarning bilim va ko'nikmalarini baxolaydi.</p> <p>3.3. Navbatdagi mashg'ulotda ko'riladigan masalani e'lon qiladi, va mustaqil tayyorgarlik ko'rishlarini so'raydi.</p> <p>3.4. Talabalarga uyga vazifa qilib:</p> <p>(1). "Shaxs va uning tafakkuri" mavzusida esse yozib kelish;</p> <p>(2). Kelgusi mavzu e'lon kili-nadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi.</p> <p>(3). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (6- ilova).</p> <p>(4). Tavsiya etilgan adabiyotlarni o'rganishga beradi.</p>	<p>tinglaydi</p> <p>Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi</p> <p>Dokladlar mavzusiga tayyorlanadi.</p> <p>O'UMga qarang</p>

Talabalar bilimini baholash mezonlari

Ma'ruza darsinning reytingi

86-100% - 2 ball (a'lo)

75-85% - 1,7 ball (yaxshi)

55-70% - 1,4 ball (qoniqarli)

Guruh natijalarini baholash kriteriyalari

Kriteriyalar	Ballarda	Foizda	Natijalar bahosi				
			1-guruh	2-guruh	3-guruh	4-guruh	5-guruh
Ma'lumotlar to'liqligi	0.8	40					
Chiziqli tasavvur etish (illyustrasiya)	0.6	30					
Guruh faoligi (talabalar soni)	0.3	15					
Savolni tushunishi	0.3	15					
Ballar yig'indisi	2	100					

1-slayd. Tayanch iboralar asosida vizual ma'lumotlar

Хулоса чиқариши – тафаккурнинг мантикий шаклларида бўлиб, бир қанча ҳукмлар асосида маълум хулоса чиқарилади. Х.ч. индуктив, дедуктив ва аналогик турларга ажратилади.

Умумлаштириши – воқеликдаги нарса ва ҳодисаларни умумий ва муҳим белгиларига қараб фикрларни бирлаштиришдан иборат тафаккур жараёни.

Тушунча – нарса ва ҳодисаларнинг муҳим белги ва хусусиятларини битта сўз ёки сўзлар гуруҳи билан ифодалашдан иборат тафаккурнинг мантикий шакли.

Тушуниши – бирор нарсанинг маъноси ва аҳамиятини англаш қобилияти, асосий эришилган натижаси.

Тахлил – тафаккур қилиш усули, бунда мураккаб объектлар қисмларга бўлиниб ўрганилади.

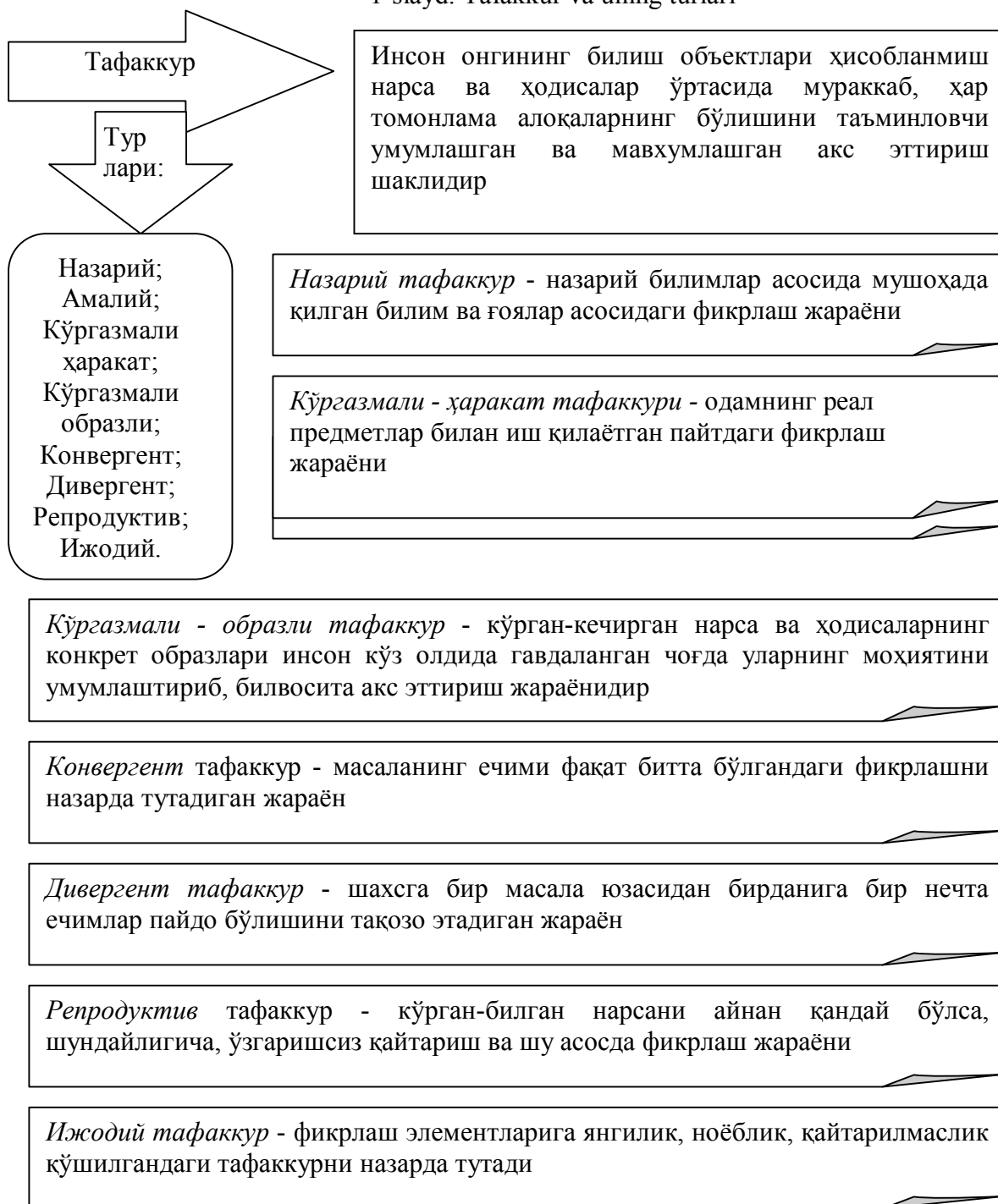
Таққослаш – нарса ва ҳодисалар ўртасидаги ўхшашлик ва тафовутларни аниқлашга асосланган фикрлаш операцияси.

3-ilova (6.1)

Мавзуни жонлантириш учун саволлар

1. Тафаккур - қандай билиш жараёни ҳисобланади?
2. Тафаккур қилишимизни таъминловчи орган қайси?
3. Ҳаёл - бу қандай жараён?
4. Фантазия деб қандай жараёнга аталади?
5. Инсайт - ойдинлашув ҳолати қандай юзага келади?
6. Тафаккурнинг қандай турлари мавжуд?
7. Интуитив ва фикрловчи типли кишиларнинг бир - биридан фарқи нимада?
8. Тафаккур қилиш шакллари қандай?
9. Тафаккур операцияларига нималар киради?

1-slayd. Tafakkur va uning turlari

2-slayd. Tafakkur shakllari va operasialari

- Shaxsning o'qiganlari asosida mushohada qilgan bilim va g'oyalari asosida yuritadigan fikrlash jarayoni:
 - amaliy tafakkur; b) nazariy tafakkur;
 - v) mantiqiy tafakkur; g) ijodiy tafakkur.
- Shaxsning harakatlari va hayoti davomida hosil bo'ladigan fikrlariga asoslangan tafakkuri:
 - amaliy tafakkur; b) nazariy tafakkur;
 - v) mantiqiy tafakkur; g) ijodiy tafakkur.
- Shaxsning ko'rgan-bilgan narsasini aynan qanday bo'lsa, shundayligicha, o'zgarishsiz qaytarish va shunday fikrlash:
 - amaliy tafakkur; b) produktiv tafakkur;

v) mantiqiy tafakkur; g) reproduktiv tafakkur.

4. Shaxsdagi fikrlash elementlariga yangilik, noyoblik, qaytarilmaslik qo'shilgandagi tafakkur:

a) amaliy tafakkur; b) nazariy tafakkur;

v) reproduktiv tafakkur; g) ijodiy tafakkur.

5. Tafakkurning shunday shakli, unda narsa va hodisalarga xos eng umumiy va xarakterli xususiyatlar aks etadi:

a) xukm; b) tushuncha; v) xulosa; g) fikr.

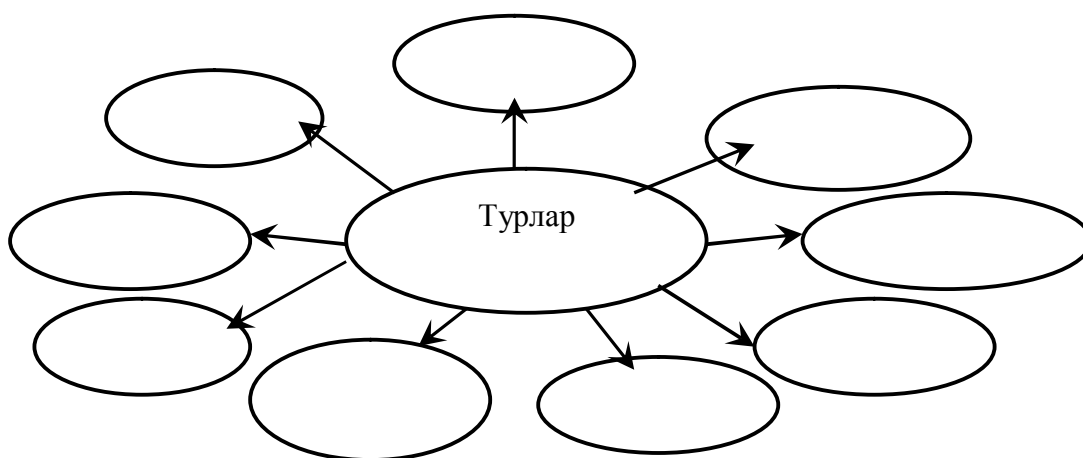
6. Narsa va hodisalar o'rtasidagi bog'liqlikni aks ettiradigan tafakkur shakli:

a) xukm; b) tushuncha; v) xulosa; g) fikr.

7. Fikr, xukm, tushunchalar o'rtasidagi bog'lanish asosida yangi bir fikrni keltirib chiqarish:

a) xukm; b) tushuncha; v) xulosa; g) fikr.

Tafakkur turlari

6.2. Amaliy mashg'ulotni o'qitish texnologiyasi

<i>Talabalar soni: 20-30</i>	<i>Vaqt: 2 soat.</i>
<i>O'quv mashg'ulotining shakli</i>	Bilimlarni chuqurlashtirish va mustaxkamlashga qaratilgan amaliy mashg'ulot
<i>Amaliy mashg'ulot rejasi</i>	1.Tushunish va tafakkur qilishning ijtimoiy mohiyati. 2.Tafakkurning turlari. 3.Tafakkur shakllari. 4.Tafakkur operasialari. 5.Mustaqil fikrlash - sog'lom ma'naviyatning mezoni sifatida.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Shaxsning tafakkuri, tushunishi, tafakkur shakllari, turlari, operasialari haqida umumiy tasavvurni berish, mustaxkamlash va chuqurlashtirish.
<i>Pedagogik vazifa:</i> 1.Tushunish va tafakkur qilishning ijtimoiy mohiyatiga oid bilimlar yoritiladi va mustaxkamlanadi; 2.Tafakkur va uning turlarini o'rganishga doir topshiriq uyushtiradi; 3. Tafakkur va uning shakllarini o'rganishga oid bilimlarni beradi; 4.Tafakkur va uning operasialarini shakllantiradi.	<i>O'quv faoliyatining natijasi:</i> Shaxsning tushunishi va tafakkuriga ta'rif bera oladi, uning mohiyatini isbotlaydi. Tafakkur va uning turlarini taxlil qilib beradi. Tafakkur, uning shakllarini tushuntirib beradi va tizimlashtiradi. Tafakkur operasialarini ayta oladi, tahlili qila oladi.
<i>O'qitish usullari va texnika</i>	Amaliy mashg'ulot, bir-biridan o'rganish usuli; klaster, insert, BBB texnikasi
<i>O'qitish vositalari</i>	Darslik, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar, grafikli organayzer
<i>O'qitish shakli</i>	«Takdimot», «Loyixa», «guruxlarda juftlik yoki kichik guruxlarga bo'linib ishlash».
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
<i>Monitoring va baxolash</i>	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, savol-javobli so'rov, o'quv topshiriq, test.

Amaliy mashg'ulotning texnologik kartasi

Ish jarayonlari Vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (10 daqiqa)	<p>1.1. O'quv mashg'ulotining mavzu-sini, maqsadini, o'tkazish tartibi e'lon qiladi.</p> <p>1.2. "Shaxs tafakkuri, fikrlash jarayonlari, ularning turlari, shakl va operatsiyalari" mavzusi bo'yicha talabalarning bilimlarini faollashtirish maqsadida blis-so'rov o'tkazadi.</p> <p>(1). Shaxsning tafakkuri deganda nimani nazarda tutiladi?</p> <p>(2). Tafakkurning asosiy turlarini bilasizmi?</p> <p>(3). Tafakkur shakllarini bilasizmi?</p> <p>(4). Tafakkur operatsiyalarini qanday farqlash mumkin?</p> <p>Javoblarni aniqlashtiradi, xatolarni to'g'rilaydi, xulosa-laydi.</p> <p>1.3. Mavzu bo'yicha tayanch iboralar va amaliy mashg'ulot mavzusi, rejasiga izoh beriladi (1-Ilova).</p> <p>1.4. Mashg'ulotni o'tkazish shakli va baxolash mezonlarini e'lon qiladi.</p>	<p>Tinglaydi.</p> <p>Savollarga javob beradi.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (60 daqiqa)	<p>2.1 Shaxs tafakkuri, turlari, shakllari, operatsiyalarini «loyixa» texnologiyasi asosida organayzerlarda ishlab chiqishni tashkil etadi (2-Ilova).</p> <p>O'qituvchi talabalarga murojaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p> <p>2.2 Talabalarni guruxlarga bo'lish orqali amaliy mashg'ulotni tashkil etadi. (3-Ilova).</p> <p>O'qituvchi talabalarga murojaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p>	<p>Topshiriqni bajarishda "Loyixa" ketma-ketligini tuzadi va organayzerlarni to'ldiradi.</p> <p>Kichik guruxga bo'linib birgalikda aniq qo'yilgan masalani, ma'lum belgilangan vaqt ichida o'zaro fikr almashish, muloqot qilish orqali yechishadi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.1. Mavzuda qo'yilgan savollar va ularning yoritilganiga o'qituvchi yakun yasaydi (xulosa qiladi) aytilmagan tomonlari ustida ishlash lozimligini aytadi.</p> <p>3.2. Guruxlarga o'zaro baxolash natijalarini e'lon qiladi.</p> <p>3.4 Tavsiya qilingan adabiyotlarni o'rganadi.</p> <p>3.5. O'z-o'zini nazorat qilishi uchun savollar beriladi. Kelgusi mavzu e'lon qilinadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi (4-Ilova).</p>	<p>Tinglaydi, yozadi va mustaqil ishlash uchun topshiriqqa tayyorlanadi. O'UMga qarang</p>

O'quv topshiriqlari:

1-topshiriq. Guruhni to'rtta guruxchaga bo'lib, klaster tuzish taklif etiladi. Klasterga o'rganilayotgan "Tafakkur" mavzusiga aloqador termin va tushunchalar kiritiladi.

- Tafakkur turlari
- Tafakkur shakllari
- Tafakkur operasialari
- Tafakkur imkoniyatlari

2-topshiriq. Tafakkurning shaxsga ta'siri va rivojlantirishda nimalarga e'tibor berish kerakligiga ko'ra guruhni ikkiga ajratib vazifa beriladi. Kategorial jadval asosida ish ko'riladi.

Tafakkurning shaxsga ta'siri jixatlari	Tafakkurning rivojlanishida nimalarga e'tibor berish kerak?

3-topshiriq. Butun guruh uchun intellekt ko'effitsiyentini o'lchashning Ayzenk testi, aqliy darajani o'lchashni Raven testi, murakkab analogiyalar testidan foydalanib, ularning tafakkur xususiyatlari aniqlanadi.

4-topshiriq. Bilimlarni sinash testi.

5-topshiriq. "B-B-B", (B – bilardim; B – bilmoqchiman; B – bilib oldim) jadvalini to'ldirish taklif etiladi.

B – bilardim	B – bilmoqchiman	B – bilib oldim

7 MAVZU	SHAXSNING INDIVIDUAL PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI VA ULARNI DIAGNOSTIKA QILISH. XARAKTER, TEMPERAMENT VA QOBILIYATLARNI BILISHNING AHAMIYATI
----------------	---

(ma'ruza – 2 soat, amaliy mashg'ulot – 2 soat)

7.1. Ma'ruzani olib borish texnologiyasi

<i>Mashg'ulot shakli</i>	Mavzu bo'yicha ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi</i>	1. Individual - tipologik xususiyatlar klassifikatsiyasi. 2. Shaxs iqtidori va qobiliyatlar diagnostikasi. 3. Qobiliyatlardagi tug'ma va orttirilgan sifatlar. 4. Qobiliyatlarning psixologik strukturasi. 5. Qobiliyatlar va qiziqishlar diagnostikasi. 6. Temperament va faoliyatning individual xususiyatlari. 7. Xarakter va shaxs.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Shaxsdagi individual-psixologik xususiyatlar, ularning tipologiyasi, qobiliyat va undagi tug'ma va orttirilgan sifatlar, temperament va uning turlari, xarakter va shaxs haqida umumiy tasavvurni berish.
<i>Tayanch tushuncha va iboralar</i>	Individuallik, qobiliyat, temperament, xarakter, irodaviy sifatlar, emosiyalar, iqtidor, istedod, sangvinik, xolerik, flegmatik, melanxolik.
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i>
Shaxsning individual-tipologik xususiyatlari klassifikatsiyasini tanishtiriladi;	Shaxsning individual-tipologik xususiyatlari klassifikatsiyasini aytib bera oladilar;
Shaxs qobiliyati va uning psixologik strukturasi haqida ma'lumot beriladi;	Shaxs qobiliyati va uning psixologik strukturasi aytib bera oladilar;
Qobiliyat, o'ziga xoslik, uni diagnostika qilishning mohiyati yoritiladi	Qobiliyat, o'ziga xoslik, uni diagnostika qilishning mohiyatini aytib bera oladilar;
Temperament va uning turlari yoritib beriladi;	Temperament va uning turlariga ta'rif bera oladilar;
Xarakter va uning tasnifi beriladi;	Xarakter va uning tasnifini bera oladilar;
• O'qitish usullari	Ma'ruza, namoyish, blis-so'rov, pinbord texnikasi, aqliy xujum.
• O'qitish vositalari	Ma'ruza matni, komp'yuter texnologiyasi («Psixologiya» fanidan elektron o'quv-uslubiy majmua), slaydlar.
• O'qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O'qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
• Monitoring va baxolash	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, o'quv topshiriq

Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	1.1. O'quv darsining mavzusi va rejasini aytadi. Tayanch ibora va tushunchalarni, darsdan kutiladigan natijalarni tushuntiradi. 1.2. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi.	Tinglaydi va yozadi Mavzu nomini yozib oladilar Savollarga birlamchi javob beradilar.
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (4- ilova) Mavzuning asosiy joylarini yozib olishlarini so'raydi. Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi. 1. Qobiliyatlar deb nimaga aytiladi? 2. Qobiliyatlarning psixologik strukturasi qanday, deb o'ylaysiz? 3. Xarakter shaxsni to'liq ifodalaydimi? 4. Temperament va uning turlarini bilasizmi? Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. 2.2. Mavzuning tayanch iboralarini klaster usulida o'rganiladi. Mavzuga oid bo'lmagan iboralar olib tashlanib, kerakli tushuncha va iboralar qo'shiladi. Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. (5-ilova) 2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.	Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi. Asosiy joylarini yozadi Savollarga javob beradi Xar bir tayanch tushuncha va iboralarni muxokama kiladi. Yozadi. Javob beradi
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	1. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi. 2. Talabalarning bilim va ko'nikmalarini baxolaydi. 3.3. Navbatdagi mashg'ulotda ko'riladigan masalani e'lon qiladi, va mustaqil tayyorgarlik ko'rishlarini so'raydi. 3.4. Talabalarga uyga vazifa qilib: (1). "Individual-psixologik xususiyatlar va shaxs" mavzusida esse yozib kelish; (2). Kelgusi mavzu e'lon kili-nadi va seminariga tayyorlanib kelishni aytadi. (3). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (6- ilova). (4). Tavsiya etilgan adabiyotlarni o'rganishga beradi.	tinglaydi Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi Dokladlar mavzusiga tayyorlanadi. O'UMga qarang

Talabalar bilimini baholash mezonlari

Ma'ruza darsinning reytingi

86-100% - 2 ball (a'lo)

75-85% - 1,7 ball (yaxshi)

55-70% - 1,4 ball (qoniqarli)

1-slayd. Tayanch iboralar asosida vizual ma'lumotlar

Индивидуаллик – индивиднинг бошқалардан фарқланадиган ижтимоий хусусиятлари ва психикасининг ўзига хослиги, қайтарилмаслиги.

Қобилият – шахснинг маълум фаолиятидаги муваффақиятларини ва осонлик билан бирор фаолиятни эгаллай олишини таъминлайдиган индивидуал психологик хусусияти.

Темперамент – шахснинг индивидуал-психологик хусусиятлари мажмуи бўлиб, у кишида фаолият ва хулқ-атворнинг динамик ва эмоционал томонлари билан характерланади.

Характер – кишидаги барқарор психик хусусиятларининг индивидуал бирлиги бўлиб, шахснинг меҳнатга, нарса ва ходисаларга, ўзига ва бошқа кишиларга муносабатларида намоён бўлади.

Эмоция – одам ва ҳайвонларнинг субъектив ифодаланган ички ва ташқи кўзғолувчилар таъсирига жавоб реакцияси.

Истеъдод – шахснинг маълум фаолиятда ифодаланадиган қобилиятининг юқори даражаси.

Сангвиник – темперамент турларидан бўлиб, чаққон, ҳаракатчан, таассуротлари тез ўзгарадиган, бошқаларга нисбатан дилкашлик, меҳрибонлик хислатлари билан характерланади.

Холерик – темперамент тури бўлиб, ҳиссиёт жўшқинлиги, кайфиятнинг тезда ўзгариши, ҳиссиётнинг мувозанатсизлиги ва умуман ҳаракатчанлиги билан ажралиб туриши хосдир.

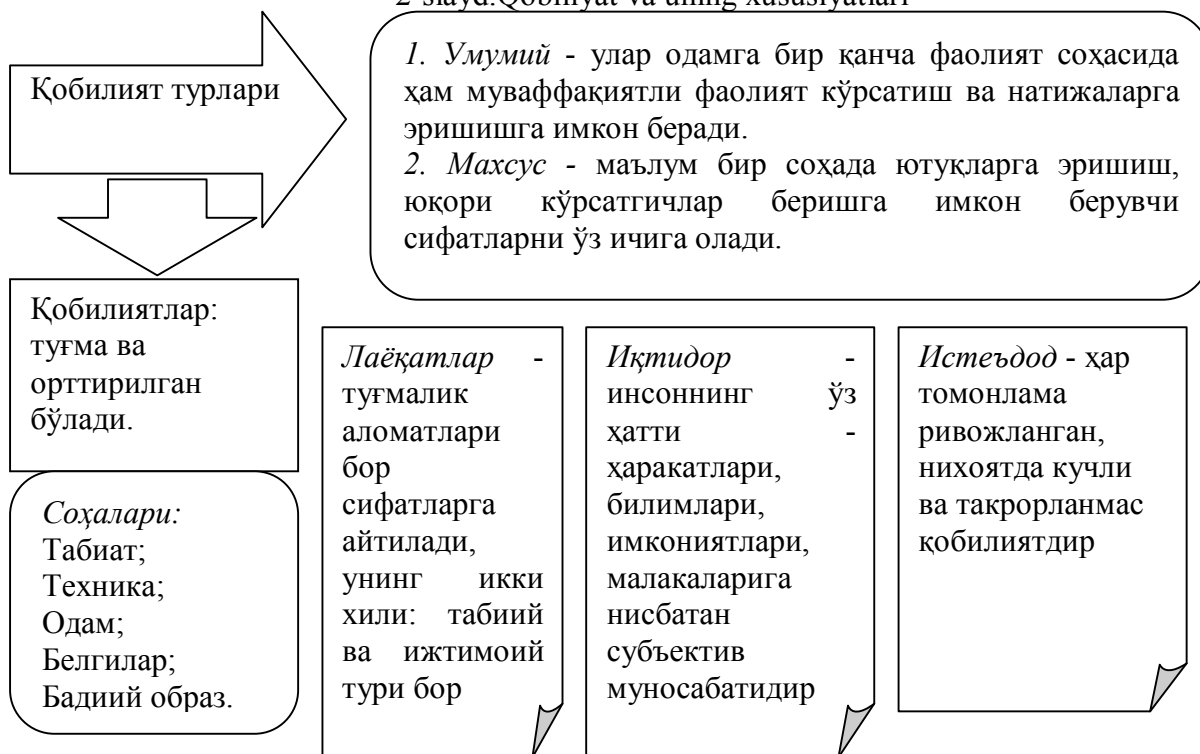
Флегматик – темперамент турларидан бири бўлиб, ҳаракатлар секинлиги, барқарорлиги, эмоционал ҳолатларнинг ташқи кўринишлари кучли эмаслигида намоён бўлади.

Меланхолик - темперамент турларидан бири бўлиб, психик фаолликнинг суст, тез таъсирланувчанлик, хатто арзимаган нарсалар учун ҳам жуда чуқур таъсиротга берилиши билан характерланади.

1-slayd. Individual-tipologik xususiyatlar klassifikatsiyasi

2-slayd. Qobiliyat va uning xususiyatlari

3-slayd. Temperament va uning turlari.

Темперамент - шахс фаолияти ва ҳулқининг динамик (ўзгарувчан) ва эмоционал - ҳиссий томонларини характерловчи индивидуал хусусиятлар мажмуидир

Темперамент хусусиятларини белгилаб берувчи уч олий нерв тизими хоссалари: куч, мувозанатлашганлик, ҳаракатчанлик.

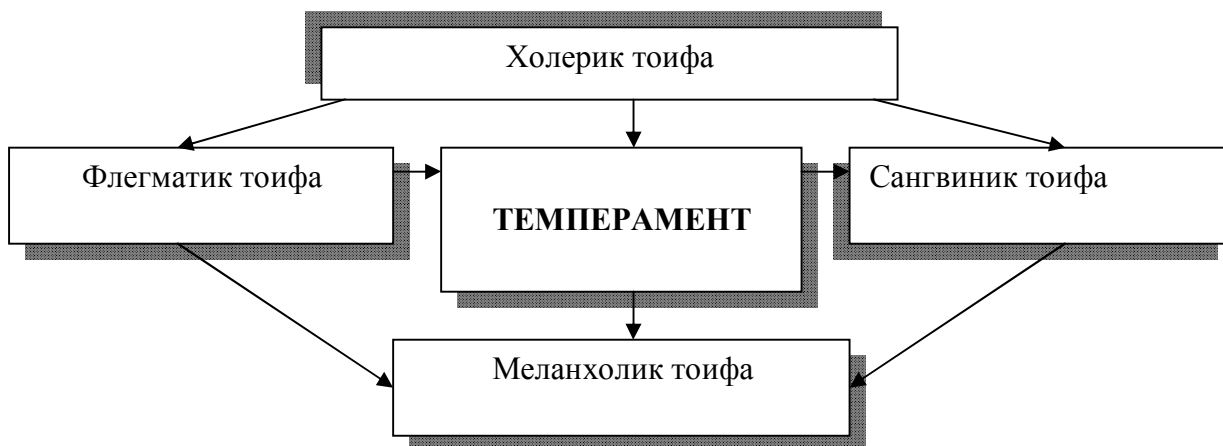
Куч - нерв тизимининг кучли кўзгатувчилар таъсирига бардоши, шунга кўра инсонда меҳнатга ярқилик, чидам каби сифатларнинг намоён бўлиши

Мувозанатлашганлик - асабдаги тормозланиш ва кўзгалиш жараёнларининг ўзаро мутаносиблиги, шунга кўра, ўзини тута олиш, босиклик каби сифатлар ва уларга тесқари сифатларнинг намоён бўлиши

Ҳаракатчанлик - кўзгалиш ва тормозланиш жараёнларидаги ўзаро алмашилиш жараёнининг тезлиги ва ҳаракатчанлиги

Шахс темпераменти тоифалари

1. Холерик тоифа;
2. Сангвиник тоифа;
3. Флегматик тоифа;
4. Меланхолик тоифа.

4-slayd. Xarakter va uning tizimi

Характер - шахсдаги шундай психологик, субъектив муносабатлар мажмуи, улар унинг борликка, одамларга, предметли фаолиятга ҳамда ўз-ўзига муносабатини ифодалайди

Характернинг намоён бўлиш тизими:

1. *Меҳнатдаги хусусиятлар* - меҳнатсеварлик, меҳнаткашлик, ташаббускорлик, ишга лаёқат, ишга қобиллик, масъулият, дангасалик, қўнимсизлик

2. *Инсонларга муносабатлардаги сифатлар* - одоблилик, меҳрибонлик, такт, жонсараклик, дилгирлик, альтруизм, мулоқотга киришувчанлик, ғамхурлик, раҳм-шафқат

3. *Ўз-ўзига муносабатдаги сифатлар* - камтарлик, камсуқумлилик, мағрурлик, ўзига бино қўйиш, ўз-ўзини танқид, ибод, шарму - ҳаё, манмансираш

4. *Нарсалар ва ҳодисаларга муносабатларда намоён бўладиган хусусиятлар* - тартиблилик, оқиллик, саронжом-саришталик, қўли очиклик, зикналик, тежамкорлик, покизалик

1. Shaxsdagi tug'malik alomatlari bor individual sifatlar:

a) layoqat; b) iste'dod; v) iqtidor; g) qobiliyat.

2. Shaxsdagi nihoyatda kuchli va takrorlanmas qobiliyat:

a) layoqat; b) iste'dod; v) iqtidor; g) qobiliyat.

3. Shaxs faoliyati va xulqining o'zgaruvchan hamda hissiy tomonlarini ifodalovchi individual xususiyatlar majmui:

a) xarakter; b) temperament; v) irodaviy sifatlar; g) qobiliyat.

4. Shaxsning borliq, odamlar, faoliyat va o'z-o'ziga munosabatini ifodalaydigan psixologik, subyektiv xislatlar majmui:

a) xarakter; b) temperament; v) irodaviy sifatlar; g) qobiliyat.

О'quv topshiriq:

Klaster texnikasining qoidasi bilan tanishadi va berilgan vazifani bajaradi.

Кластер техникасининг қоидаси:

- Кластер – парчаланиш, майдаланиш маъносини англатади.
- Мавзудан чиққан ва чиқмаган холда сўз ўзагини маъно мазмунини давом эттирамиз. Сўзлар тармоқланади.
- Кластер услуги дарсининг бир қисмида (бошида, ўртасида, охирида) қўлланилади.
- Гуруҳларга бир хил савол берилса, тармоқ бажарилгандан сўнг бир хил терминлар ўчирилади, кимда ўчирилмаган терминлар кўп қолса, ўша гуруҳга ғолиб ҳисобланади.
- Ўқитувчи ўз вариантыга эга бўлиши керак.
- Сўзларнинг классификацияси рўй бермаслиги керак.

Klaster uchun vazifa: qobiliyat, xarakter, temperament.

Guruh natijalarini baholash kriteriyalari

Kriteriyalar	Ballarda	Foizda	Natijalar bahosi				
			1-guruh	2-guruh	3-guruh	4-guruh	5-guruh
Ma'lumotlar to'liqligi	0.8	40					
Chiziqli tasavvur etish (illyustrasiya)	0.6	30					
Guruh faoligi (talabalar soni)	0.3	15					
Savolni tushunishi	0.3	15					
Ballar yig'indisi	2	100					

3–ilova (7.1)

Мавзуни жонлантириш учун саволлар

1. “Индивидуаллик” тушунчасининг маъноси нима?
2. “Индивид” тушунчаси қандай маънони англатади?
3. Шахсининг индивидуал - типологик хусусиятларига нималар киради?
4. Қобилият, иқтидор ва истъдод бир - биридан қандай фарқланади?
5. Иқтидорли инсоннинг тафовутли томонлари нимада?
6. Қобилиятлардаги туғма ва орттирилган сифатлар нимаси билан фарқланади?
7. Темпераментнинг қандай турлари мавжуд?
8. Инсон характерига таъсир қилувчи омиллар нима?
9. Иродавий сифатлар қандай кўринишга эга?

Мустақил ўрганиш учун мавзулар

- Характер ва уни ырганиш йыллари.
- Темперамент типлари ва уларнинг фаолиятда намоён былиши.
- Иқтидор ва талантни ўстириш омиллари

7.2. Amaliy mashg'ulotni o'qitish texnologiyasi

<i>Talabalar soni: 20-30</i>	<i>Vaqt: 2 soat.</i>
<i>O'quv mashg'ulotining shakli</i>	Bilimlarni chuqurlashtirish va mustaxkamlashga qaratilgan amaliy mashg'ulot
<i>Amaliy mashg'ulot rejasi</i>	1. Individual - tipologik xususiyatlar klassifikatsiyasi. 2. Shaxs iqtidori va qobiliyatlar diagnostikasi. 3. Qobiliyatlardagi tug'ma va orttirilgan sifatlar. 4. Qobiliyatlarning psixologik strukturasi. 5. Qobiliyatlar va qiziqishlar diagnostikasi. 6. Temperament va faoliyatning individual xususiyatlari. 7. Xarakter va shaxs.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Shaxsdagi individual-psixologik xususiyatlar, ularning tipologiyasi, qobiliyat va undagi tug'ma va orttirilgan sifatlar, temperament va uning turlari, xarakter va shaxs haqida umumiy tasavvurni berish, mustaxkamlash va chuqurlashtirish.
<i>Pedagogik vazifa:</i> 1. Shaxsdagi individual-psixologik xususiyatlarga oid bilimlar yoritiladi va mustaxkamlanadi; 2. Qobiliyat va uning turlari, xususiyatlarini o'rganishga doir topshiriq uyushtiradi; 3. Temperament va uning turlarini o'rganishga oid bilimlarni beradi; 4. Xarakter va shaxsga oid bilimlarni mustahkamlaydi.	<i>O'quv faoliyatining natijasi:</i> Shaxsning individual-psixologik xususiyatlariga ta'rif bera oladi, uning mohiyatini isbotlaydi. Qobiliyat va uning turlari, xususiyatlarini taxlil qilib beradi. Temperament, uning turlarini tushuntirib beradi va tizimlashtiradi. Xarakter va shaxsga oid bilimlarni ayta oladi, tahlilini qila oladi.
<i>O'qitish usullari va texnika</i>	Amaliy mashg'ulot, bir-biridan o'rganish usuli; klaster, insert, BBB texnikasi
<i>O'qitish vositalari</i>	Darslik, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar, grafikli organayzer
<i>O'qitish shakli</i>	«Takdimot», «Loyixa», «guruxlarda juftlik yoki kichik guruxlarga bo'linib ishlash».
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
<i>Monitoring va baxolash</i>	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, savol-javobli so'rov, o'quv topshiriq, test.

Amaliy mashg'ulotning texnologik kartasi

Ish jarayonlari Vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (10 daqiqa)	<p>1.1. O'quv mashg'ulotining mavzu-sini, maqsadini, o'tkazish tartibi e'lon qiladi.</p> <p>1.2. "Shaxsning individual-psixologik xususiyatlari" mavzusi bo'yicha talabalarning bilimlarini faollashtirish maqsadida blis-so'rov o'tkazadi.</p> <p>(1). Shaxsning individual-psixologik xususiyatlari deganda nimani nazarda tutiladi?</p> <p>(2). Qobiliyatlarning asosiy turlari, darajalarini bilasizmi?</p> <p>(3). Temperment toifalarini bilasizmi?</p> <p>(4). Xarakter bo'yicha shaxs qanday farqlash mumkin?</p> <p>Javoblarni aniqlashtiradi, xatolarni to'g'rilaydi, xulosa-laydi.</p> <p>1.3. Mavzu bo'yicha tayanch iboralar va amaliy mashg'ulot mavzusi, rejasiga izox beriladi (1-Ilova).</p> <p>1.4. Mashg'ulotni o'tkazish shakli va baxolash mezonlarini e'lon qiladi.</p>	<p>Tinglaydi.</p> <p>Savollarga javob beradi.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (60 daqiqa)	<p>2.1 Shaxs individual-psixologik xususiyatlarini «loyixa» texnologiyasi asosida organayzerlarda ishlab chiqishni tashkil etadi (2-Ilova). O'qituvchi talabalarga murojaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p> <p>2.2 Talabalarni guruxlarga bo'lish orqali amaliy mashg'ulotni tashkil etadi. (3-Ilova). O'qituvchi talabalarga murojaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p>	<p>Topshiriqni bajarishda "Loyixa" ketma-ketligini tuzadi va organayzerlarni to'ldiradi.</p> <p>Kichik guruxga bo'linib birgalikda aniq qo'yilgan masalani, ma'lum belgilangan vaqt ichida o'zaro fikr almashish, muloqot qilish orqali yechishadi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.1. Mavzuda qo'yilgan savollar va ularning yoritilganiga o'qituvchi yakun yasaydi (xulosa qiladi) aytilmagan tomonlari ustida ishlash lozimligini aytadi.</p> <p>3.2. Guruxlarga o'zaro baxolash natijalarini e'lon qiladi.</p> <p>3.4 Tavsiya qilingan adabiyotlarni o'rganadi.</p> <p>3.5. O'z-o'zini nazorat qilishi uchun savollar beriladi. Kelgusi mavzu e'lon qilinadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi (4-Ilova).</p>	<p>Tinglaydi, yozadi va mustaqil ishlash uchun topshiriqqa tayyorlanadi.</p> <p>O'UMga qarang</p>

1-topshiriq. Guruhni to'rtta guruxchaga bo'lib, klaster tuzish taklif etiladi. Klasterga o'rganilayotgan "Shaxsning individual-psixologik xususiyatlari" mavzusiga aloqador termin va tushunchalar kiritiladi.

Qobiliyat
Temperament
Xarakter
Individuallik

2-topshiriq. "Aqliy xujum", ya'ni "breynshorming" usulidan foydalanib, doskadagi jadvalni to'ldiring:

Shaxs qobiliyati nima? Uning qanday tuzilmasi mavjud?	Shaxs xarakteri nima? Xarakter nimalarda ifodalanadi?	Shaxs temperamenti nima? Uning qanday toifalarini bilasiz?

3-topshiriq. Shaxsni rivojlanishida qobiliyat, xarakter va temperament ta'sirini aniqlash uchun vazifa. Doskadagi ushbu jadvalni to'ldiring.

Shaxs rivojlanishida qobiliyat ta'siri	Shaxs rivojlanishida xarakter ta'siri	Shaxs rivojlanishida temperament ta'siri

4-topshiriq. Shaxs qobiliyati, xarakteri va temperamentni o'rganishga qaratilgan.

5-topshiriq. Bilimlarni sinash testi.

6-topshiriq. "B-B-B", (B – bilardim; B – bilmoqchiman; B – bilib oldim) jadvalini to'ldirish taklif etiladi.

B – bilardim	B – bilmoqchiman	B – bilib oldim

8 MAVZU**SHAXS TARAQQIYOTINING YO'SHGA BOG'LIQ XUSUSIYATLARI.
O'SPIRINLIK VA YETUKLIK DAVRLARI PSIXOLOGIYASI. AKMEOLOGIYA**

(ma'ruza – 2 soat, amaliy mashg'ulot – 2 soat)

Ma'ruzani olib borish texnologiyasi

<i>Mashg'ulot shakli</i>	Mavzu bo'yicha ma'ruza
Ma'ruza rejasi	<ul style="list-style-type: none"> 1. Shaxs taraqqiyotidagi ijtimoiy va genotipik omillar. 2. Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo'lish. 3. O'smirlik va o'spirinlik davrlarida shaxs ijtimoiylashuvining o'ziga xosligi. 4. Yoshlardagi attraksiya va emosional munosabatlar.
O'quv mashg'ulotining maqsadi	Yosh davrlari, shaxs taraqqiyotidagi ijtimoiy va genotipik omillar, shaxs ijtimoiylashuvining o'smirlik va o'spirinlik davrlaridagi o'ziga xosligi, shaxsdagi emosional munosabatlar haqida umumiy tasavvurni berish.
Tayanch tushuncha va iboralar	Juziy va umumiy davrlar, o'smirlik davri, egosentrizm, o'spirinlik davri, attraksiya, simpatiya.
Pedagogik vazifalar:	O'quv faoliyati natijalari:
Shaxs taraqqiyotidagi ijtimoiy va genotipik omillar bilan tanishtiriladi;	Shaxs taraqqiyotidagi ijtimoiy va genotipik omillarni aytib bera oladilar;
Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo'lishga oid tushunchalar yoritib beriladi;	Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo'lishning o'ziga xos xususiyatlarini aytib bera oladilar;
O'smirlik va o'spirinlik davrlarida shaxs ijtimoiylashuvining o'ziga xosligi va mohiyati yoritiladi	O'smirlik va o'spirinlik davrlarida shaxs ijtimoiylashuvining o'ziga xosligini yoritib bera oladilar;
Yoshlardagi attraksiya va emosional munosabatlarga oid tushunchalar yoritib beriladi.	Yoshlardagi attraksiya va emosional munosabatlarga ta'rif bera oladilar;
• O'qitish usullari	Ma'ruza, namoyish, blis-so'rov, pinbord texnikasi, aqliy xujum.
• O'qitish vositalari	Ma'ruza matni, komp'yuter texnologiyasi («Psixologiya» fanidan elektron o'quv-uslubiy majmua), slaydlar.
• O'qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O'qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
• Monitoring va baxolash	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, o'quv topshiriq

Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	1.1. O'quv darsining mavzusi va rejasini aytadi. Tayanch ibora va tushunchalarni, darsdan kutiladigan natijalarni tushuntiradi. 1.2. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi.	Tinglaydi va yozadi Mavzu nomini yozib oladilar Savollarga birlamchi javob beradilar.
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (4- ilova) Mavzuning asosiy joylarini yozib olishlarini so'raydi. Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi. 1. Shaxs taraqqiyotidagi ijtimoiy va genotipik omillar deb nimaga aytiladi? 2. Shaxs taraqqiyotida davrlarga bo'linish qanday, deb o'ylaysiz? 3. Turli yosh davrlarida shaxs ijtimoiylashuvi qanday kechadi? 4. Emosional munosabatlarning qaysi turlari qaysi yosh davrlarida ustuvor bo'ladi, deb o'ylaysiz? Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. 2.2. Mavzuning tayanch iboralarini klaster usulida o'rganiladi. Mavzuga oid bo'lmagan iboralar olib tashlanib, kerakli tushuncha va iboralar qo'shiladi. Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. (5-ilova) 2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.	Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi. Asosiy joylarini yozadi Savollarga javob beradi Xar bir tayanch tushuncha va iboralarni muxokama kiladi. Yozadi. Javob beradi
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi. 3.2. Talabalarning bilim va ko'nikmalarini baxolaydi. 3.3. Navbatdagi mashg'ulotda ko'riladigan masalani e'lon qiladi, va mustaqil tayyorgarlik ko'rishlarini so'raydi. 3.4. Talabalarga uyga vazifa qilib: (1). "Shaxs yoshi va uning rivojlanishi" mavzusida esse yozib kelish; (2). Kelgusi mavzu e'lon kili-nadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi. (3). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (6- ilova). (4). Tavsiya etilgan adabiyotlarni o'rganishga beradi.	tinglaydi Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi Dokladlar mavzusiga tayyorlanadi. O'UMga qarang

1-slayd. Tayanch iboralar asosida vizual ma'lumotlar

Эгоцентризм – мен, марказ маъносида индивидуализм ва эгоизмнинг энг тубан тури.

Ёш даври низолари – ўзига хос, унча узоққа чўзилмайдиган онтогенез давлари бўлиб, бу вақтда кескин психик ўзгаришлар юз беради.

Аттракция – бир кишини бошқа киши кўриб қолганда, идрок этишда юз берадиган тафаккур тури.

Симпатия – бир кишида бошқасига нисбатан кузатиладиган мойиллик ва ёқимлилиқ ҳисларининг ички намоён бўлиши.

1-ilova

Talabalar bilimini baholash mezonlari

Ma'ruza darsining reytingi

86-100% - 2 ball (a'lo)

75-85% - 1,7 ball (yaxshi)

55-70% - 1,4 ball (qoniqarli)

Guruh natijalarini baholash kriteriyalari

Kriteriyalar	Ballarda	Foizda	Natijalar bahosi				
			1-guruh	2-guruh	3-guruh	4-guruh	5-guruh
Ma'lumotlar to'liqligi	0.8	40					
Chiziqli tasavvur etish (illyustrasiya)	0.6	30					
Guruh faoligi (talabalar soni)	0.3	15					
Savolni tushunishi	0.3	15					
Ballar yig'indisi	2	100					

1-slayd. Yosh davrlari klassifikatsiyasi

Ёш davrlari	Эркакларда	Аёлларда
Чақалоқлик	1 – 10 кун	1 – 10 кун
Эмизиклик davри	10 кундан 1 ёшгача	10 кундан 1 ёшгача
Илк болалик	1 – 2 ёш	1 - 2 ёш
Болаликнинг 1 - davри	3 – 7 ёш	3 - 7 ёш
Болаликнинг 2 - davри	8 - 12 ёш	8 – 11 ёш
Ўсмирлик davри	13 - 16 ёш	12 - 15 ёш
Ўспиринлик davри	17 - 21 ёш	16 - 20 ёш
Ўрта етуқлик davри:		
биринчи босқич	22 - 35 ёш	21 - 35 ёш
иккинчи босқич	36 - 60 ёш	36 - 55 ёш
Кексалик davри	61 - 75 ёш	56 - 75 ёш
Қариллик davри	76 - 90 ёш	76 - 90 ёш
Узоқ умр кўрувчилар	90 ёшдан ортиқ	90 ёшдан ортиқ

Мавзуни жонлантириш учун саволлар

1. Шахс тараққиётидаги ижтимоий омиллар қандай?
2. Қандай генотипик омиллар шахс тараққиётига таъсир этади?
3. Ёш давлари қандай классификацияга эга?
4. Ўсмирлик даврнинг алоҳида белгилари қандай?
5. Ўспиринлик даври қандай хусусиятлари билан ажралиб туради?
6. Аттракция - қандай манони англатади?
7. Дўстликнинг белгилари нимада?
8. Севгининг психологик моҳияти нимада?
9. Симпатия қандай кўринишга эга?
10. Ватан туйғусининг шаклланишига таъсир қилувчи омиллар нима?

1. Qaysi yosh davrida o'quv faoliyati motivida sifat o'zgarishi yuz beradi?
a) bolalik davri; b) o'smirlik davri; v) o'spirinlik davri; g) yetuklik davri.
2. Qaysi yosh davrida turli kasblarga qiziqish, kelajagida kim bo'lishni tasavvur qilish yuz beradi?
a) bolalik davri; b) o'smirlik davri; v) o'spirinlik davri; g) yetuklik davri.
3. O'spirinlik davrining qaysi bosqichida professional yo'nalish shakllanib bo'ladi va kasb tanlash yakunlanadi?
a) birinchi bosqichi; b) ikkinchi bosqichi; v) uchinchi bosqichi; g) to'rtinchi bosqichi.

О'quv topshiriq:

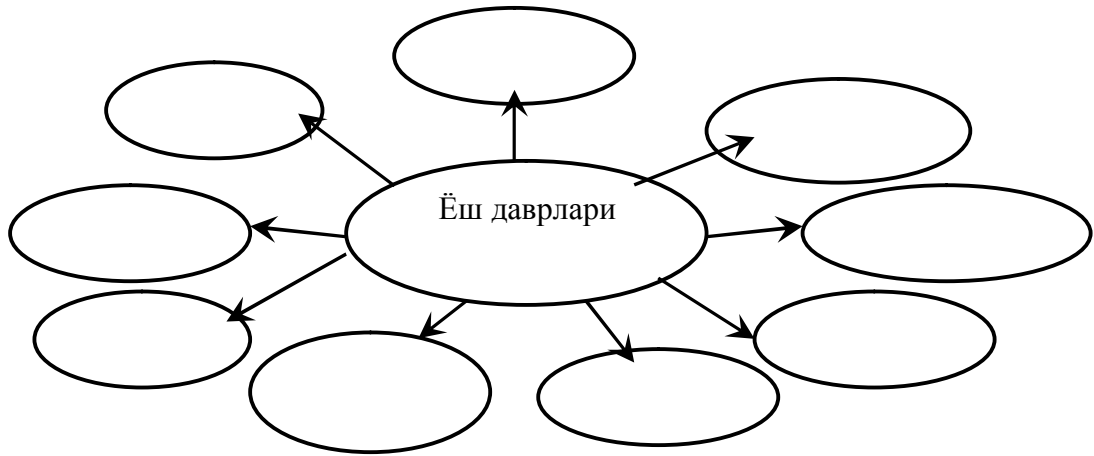
Klaster texnikasining qoidasi bilan tanishadi va berilgan vazifani bajaradi.

Кластер техникасининг қоидаси:

- Кластер – парчаланиш, майдаланиш маъносини англатади.
- Мавзудан чиққан ва чиқмаган холда сўз ўзагини маъно мазмунини давом эттирамиз. Сўзлар тармоқланади.
- Кластер услуби дарснинг бир қисмида (бошида, ўртасида, охирида) қўлланилади.
- Гуруҳларга бир хил савол берилса, тармоқ бажарилгандан сўнг бир хил терминлар ўчирилади, кимда ўчирилмаган терминлар кўп қолса, ўша группа ғолиб ҳисобланади.
- Ўқитувчи ўз вариантыга эга бўлиши керак.
- Сўзларнинг классификацияси рўй бермаслиги керак.

Klaster uchun vazifa: yosh davrlari, senzitiv davrlar, faoliyat davrlari, o'rganish davrlari, o'rgatish davrlari.

Shaxsdagi yosh davrlari

8.2. Amaliy mashg'ulotni o'qitish texnologiyasi

<i>Talabalar soni: 20-30</i>	<i>Vaqt: 2 soat.</i>
<i>O'quv mashg'ulotining shakli</i>	Bilimlarni chuqurlashtirish va mustaxkamlashga qaratilgan amaliy mashg'ulot
<i>Amaliy mashg'ulot rejasi</i>	Shaxs taraqqiyotidagi ijtimoiy va genotipik omillar. Shaxs taraqqiyotini davrlarga bo'lish. O'smirlik va o'spirinlik davrlarida shaxs ijtimoiylashuvining o'ziga xosligi. Yoshlardagi attraksiya va emosional munosabatlar.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Yosh davrlari, shaxs taraqqiyotidagi ijtimoiy va genotipik omillar, shaxs ijtimoiylashuvining o'smirlik va o'spirinlik davrlaridagi o'ziga xosligi, shaxsdagi emosional munosabatlar haqida umumiy tasavvurni berish, mustaxkamlash va chuqurlashtirish.	
<i>Pedagogik vazifa:</i> 1.Shaxs taraqqiyotida ijtimoiy va genotipik omillarga oid bilimlar yoritiladi va mustaxkamlanadi; 2.Shaxs taraqqiyotida davrlarga doir topshiriq uyushtiradi; 3. O'smirlik va o'spirinlik davridagi ijtimoiylashuvni o'rganishga oid bilimlarni beradi; 4.Emosional munosabatlarning ahamiyatini yoritib beradi.	<i>O'quv faoliyatining natijasi:</i> Shaxsning taraqqiyotida ijtimoiy va genotipik omillarning mohiyatini isbotlaydi. Shaxs taraqqiyotida davrlarni taxlil qilib beradi. O'smirlik va o'spirinlik davrlaridagi ijtimoiylashuvni tushuntirib beradi va tizimlashtiradi. Emosional munosabatlarni ayta oladi, tahlilini qila oladi.
<i>O'qitish usullari va texnika</i>	Amaliy mashg'ulot, bir-biridan o'rganish usuli; klaster, insert, BBB texnikasi
<i>O'qitish vositalari</i>	Darslik, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar, grafikli organayzer
<i>O'qitish shakli</i>	«Takdimot», «Loyixa», «guruxlarda juftlik yoki kichik guruxlarga bo'linib ishlash».
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
<i>Monitoring va baxolash</i>	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, savol-javobli so'rov, o'quv topshiriq, test.

Amaliy mashg'ulotning texnologik kartasi

Ish jarayonlari Vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (10 daqiqa)	<p>1.1. O'quv mashg'ulotining mavzu-sini, maqsadini, o'tkazish tartibi e'lon qiladi.</p> <p>1.2. "Shaxs yosh davrlari, emosional munosabatlari" mavzusi bo'yicha talabalarning bilimlarini faollashtirish maqsadida blis-so'rov o'tkazadi.</p> <p>(1). Shaxsning taraqqiyotida ijtimoiy va genotipik omillar deganda nimani nazarda tutiladi?</p> <p>(2). Yosh davrlarining asosiy tasniflarini bilasizmi?</p> <p>(3). O'smirlilik va o'spirinlik davrlarida shaxs ijtimoiylashuvini qanday kechishini bilasizmi?</p> <p>(4). Emosional munosabatni qanday farqlash mumkin?</p> <p>Javoblarni aniqlashtiradi, xatolarni to'g'rilaydi, xulosa-laydi.</p> <p>1.3. Mavzu bo'yicha tayanch iboralar va amaliy mashg'ulot mavzusi, rejasiga izox beriladi (1-Ilova).</p> <p>1.4. Mashg'ulotni o'tkazish shakli va baxolash mezonlarini e'lon qiladi.</p>	<p>Tinglaydi.</p> <p>Savollarga javob beradi.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (60 daqiqa)	<p>2.1 Shaxs yosh davrlari, bosqichlari, emosional munosabatlarni «loyixa» texnologiyasi asosida organayzerlarda ishlab chiqishni tashkil etadi (2-Ilova).</p> <p>O'qituvchi talabalarga murojaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p> <p>2.2 Talabalarni guruxlarga bo'lish orqali amaliy mashg'ulotni tashkil etadi. (3-Ilova).</p> <p>O'qituvchi talabalarga murojaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p>	<p>Topshiriqni bajarishda "Loyixa" ketma-ketligini tuzadi va organayzerlarni to'ldiradi.</p> <p>Kichik guruxga bo'linib birgalikda aniq qo'yilgan masalani, ma'lum belgilangan vaqt ichida o'zaro fikr almashish, muloqot qilish orqali yechishadi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.1. Mavzuda qo'yilgan savollar va ularning yoritilganiga o'qituvchi yakun yasaydi (xulosa qiladi) aytilmagan tomonlari ustida ishlash lozimligini aytadi.</p> <p>3.2. Guruxlarga o'zaro baxolash natijalarini e'lon qiladi.</p> <p>3.5. O'z-o'zini nazorat qilishi uchun savollar beriladi. Kelgusi mavzu e'lon qilinadi.</p>	<p>Tinglaydi, yozadi va mustaqil ishlash uchun topshiriqqa tayyorlanadi.</p> <p>O'UMga qarang</p>

O'quv mashg'uloti

1-topshiriq. Guruhni to'rtta guruxchaga bo'lib, klaster tuzish taklif etiladi. Klasterga o'rganilayotgan "Shaxsning yosh davrlari" mavzusiga aloqador termin va tushunchalar kiritiladi.

- Yosh davrlari va o'qish faoliyati
- Yosh davrlari va mehnat faoliyati
- Yosh davrlari va o'yin
- Yosh davrlari va emosional munosabatlar

2-topshiriq. "Aqliy xujum", ya'ni "breynshtorming" usulidan foydalanib, doskadagi jadvalni to'ldiring:

Shaxs taraqqiyoti davrlari	Shaxs taraqqiyotida ijtimoiy omillar	Shaxs rivojlanishida genetik omillar

3-topshiriq. "Aqliy xujum", ya'ni "breynshtorming" usulidan foydalanib, doskadagi jadvalni to'ldiring:

Qaysi yosh davrida o'qish yaxshi kechadi, nima uchun? O'qishni necha yoshdan boshlash kerak?	Qaysi yosh davrida mehnat qilish, nima uchun?	Qaysi yosh davrida tafakkur, xotira, diqqat, idrok, sezgilar qanday namoyon bo'ladi?

4-topshiriq. Bilimlarni sinash testi.

5-topshiriq. "BBB", (B – bilardim; B – bilmoqchiman; B – bilib oldim) jadvalini to'ldirish taklif etiladi.

B – bilardim	B – bilmoqchiman	B – bilib oldim

9 MAVZU	ShAXS INSONIY MUNOSABATLAR TIZIMIDA. MUOMALA TEXNIKASI VA STRATEGIYA SI. PSIXOLOGIYA DA IJTIMOIIY TA'SIR MASALASI. SAMARALI TA'SIR SIRLARI
----------------	---

(ma'ruza – 2 soat, amaliy mashg'ulot – 2 soat)

9.1. Ma'ruzani olib borish texnologiyasi

<i>Mashg'ulot shakli</i>	Kirish-mavzu bo'yicha ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi</i>	1. Insoniy munosabatlar psixologiyasi. 2. Shaxslararo muomalaning shaxs taraqqiyotidagi o'rni. 3. Insoniy muomala va muloqotning psixologik vositalari. 4. Muloqot va uni o'rganish muammolari. 5. Samarali ta'sir psixologiyasi.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Psixologiyada insoniy munosabatlar masalasining qo'yilishi, insoniy munosabatlar texnikasi, strategiyasi, muomala turlari, vositalari, muloqotni o'rganish muammolari haqida umumiy tasavvurni berish.
<i>Tayanich tushuncha va iboralar</i>	Psixologik ta'sir, verbal ta'sir, paralingvistik tasir, noverbal ta'sir.
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i>
Insoniy munosabatlar psixologiyasi mohiyati yoritiladi;	Insoniy munosabatlar psixologiyasining mohiyatini aytib bera oladilar;
Shaxslararo muomalaning shaxs taraqqiyotidagi o'rni tushuntiriladi;	Shaxslararo muomalaning shaxs taraqqiyotidagi o'rni aytib bera oladilar;
Muloqotning psixologik vositalari sanab o'tiladi va tasnifi beriladi;	Muloqotning psixologik vositalari va tasnifiga ta'rif bera oladilar;
Muloqot va uni o'rganish muammolariga oid tushunchalar yoritib beriladi;	Muloqot va uni o'rganish muammolarini asoslab bera oladilar;
Samarali ta'sir psixologiyasi sanab o'tiladi va mohiyati tushuntiriladi.	Samarali ta'sir psixologiyasini aytib bera oladilar.
• O'qitish usullari	Ma'ruza, namoyish, blis-so'rov, pinbord texnikasi, aqliy xujum.
• O'qitish vositalari	Ma'ruza matni, komp'yuter texnologiyasi («Psixologiya» fanidan elektron o'quv-uslubiy majmua), slaydlar.
• O'qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O'qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
• Monitoring va baxolash	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, o'quv topshiriq

Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	<p>1.1. O'quv darsining mavzusi va rejasini aytadi. Tayanch ibora va tushunchalarni, darsdan kutiladigan natijalarni tushuntiradi.</p> <p>1.2. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi.</p>	<p>Tinglaydi va yozadi</p> <p>Mavzu nomini yozib oladilar</p> <p>Savollarga birlamchi javob beradilar.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	<p>2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (4- ilova) Mavzuning asosiy joylarini yozib olishlarini so'raydi. Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi.</p> <p>1. Muloqot shaxs uchun qanday ahamiyatga ega deb o'ylaysiz? 2. Muomalaning qanday shakllari, vositalari bor, deb o'ylaysiz? 3. Muomalada psixologik ta'sir mohiyati nimadan iborat? 4. Samarali ta'sir psixologiyasining qanday deb bilasiz? Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi.</p> <p>2.2. Mavzuning tayanch iboralarini klaster usulida o'rganiladi. Mavzuga oid bo'lmagan iboralar olib tashlanib, kerakli tushuncha va iboralar qo'shiladi. Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. (5-ilova)</p> <p>2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.</p>	<p>Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi.</p> <p>Asosiy joylarini yozadi</p> <p>Savollarga javob beradi</p> <p>Xar bir tayanch tushuncha va iboralarni muxokama kiladi. Yozadi. Javob beradi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.1. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi. 3.2. Talabalarning bilim va ko'nikmalarini baxolaydi. 3.3. Navbatdagi mashg'ulotda ko'riladigan masalani e'lon qiladi, va mustaqil tayyorgarlik ko'rishlarini so'raydi. 3.4. Talabalarga uyga vazifa qilib: (1). "Shaxs va uning muomalasi" mavzusida esse yozib kelish; (2). Kelgusi mavzu e'lon kili-nadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi. (3). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (6- ilova). (4). Tavsiya etilgan adabiyotlarni o'rganishga beradi.</p>	<p>tinglaydi</p> <p>Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi Dokladlar mavzusiga tayyorlanadi. O'UMga qarang</p>

1-slayd. Tayanch iboralar asosida vizual ma'lumotlar

Диалог – икки ва ундан ортиқ кишиларнинг ўзаро оғзаки гаплашиши.

Диалогик нутқ – нутқ турларидан бўлиб, бунда сўзловчилар баробар тенг, биргаликда фаоллик кўрсатади.

Монологик нутқ – бир одамнинг ўз фикрларини оғзаки ёки ёзма равишда ифодалаш нутқи.

Мулоқот – икки ёки ундан ортиқ одамларнинг ўзаро бир-бирига таъсир этиши.

Вербал – оғзаки ифодаланган нутқ.

Новербал - нутқсиз ифодаланган ҳаракат, мимика, ҳолатларнинг бошқа шахсга йўналтирилиши.

Коммуникатив – шахслараро муносабатларда бирор маълумотнинг етказилишига қаратилган томони.

Перцептив – шахслараро муносабатларда бирор вазиятни, ҳолатни тушуниш, ҳис этишга қаратилган томони.

Интерактив – шахслараро муносабатларда бир-бирига таъсир этишга қаратилган томони бўлиб, бунда шахснинг ижтимоий мавқеи, роли муҳим омил сифатида кузатилади.

Босқичлар – мулоқотда мавжуд бўлган шахснинг ўзи билан, бошқалар билан ва авлодлар орасида кечадиган жараёни.

3–ilova (8.1)

Мавзуни жонлантириш учун саволлар

1. Мулоқот қандай амалга оширилади?
2. Мулоқотга эҳтиёж қандай сабабларга асосан юзага келади?
3. Мулоқот қандай вазифаларни бажаради?
4. Психологик таъсир воситалари қандай?
5. Таъсирнинг адресати - ким ҳисобланади?
6. Профессионал тинглаш техникасига нималар киради?
7. Ижтимоий психологик тренинг нима?
8. Тренингга қўйиладиган талаблар қандай?
9. Ролли ўйинларнинг моҳияти нимада?
10. Гуруҳий мунозаралар қандай ўтказилади?

Мулоқот - одамлар амалга оширадиган фаолиятлар ичида етакчи ўринни эгаллаб, у инсондаги энг муҳим эҳтиёжни — жамиятда яшаш ва ўзини шахс деб ҳисоблаш билан боғлиқ эҳтиёжини қондиради.

Мулоқот шунчалик кўп қиррали жараёнки, унга бир вақтнинг ўзида қуйидагилар қиради:

- а) индивидларнинг ўзаро таъсир жараёни;
- б) индивидлар ўртасидаги ахборот алмашинуви жараёни;
- в) бир шахснинг бошқа шахсга муносабати жараёни;
- г) бир кишининг бошқаларга таъсир кўрсатиш жараёни;
- д) бир-бирларига ҳамдардлик билдириш имконияти;
- е) шахсларнинг бир-бирларини тушуниши жараёни.

Мулоқотнинг
вазифалари

1. Сухбатдошларнинг ўзаро *бир - бирини тушунишларини* таъминлаш;
2. Ижтимоий тажрибага асос солиш (мауглилар);
3. Одамни у ёки бу фаолиятга ҳозирлаш, руҳлантириш (М.Сифр).

Мулоқот
босқичлари

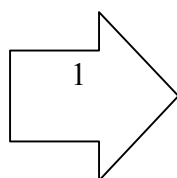
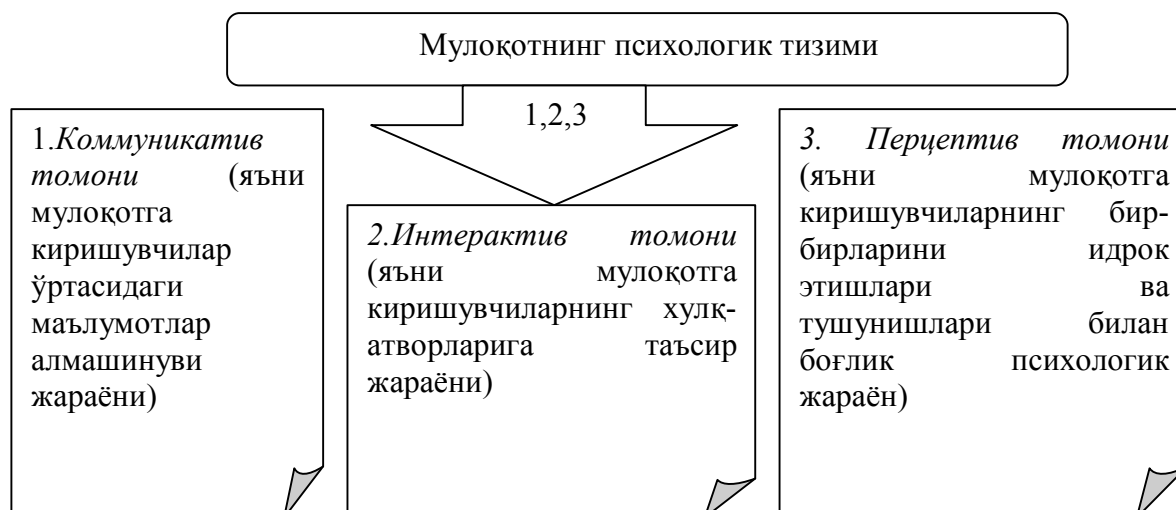
1. Одамнинг ўз-ўзи билан мулоқоти;
2. Бошқалар билан мулоқот;
3. Авлодлар ўртасидаги мулоқот.

Мулоқот
кўринишлари

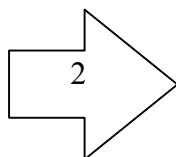
1. Расмий;
2. Норасмий;
3. Шахсий;
4. Ижтимоий йўналтирилган;
5. Гуруҳдаги предметга йўналтирилган

Мулоқот тури
ва шакллари

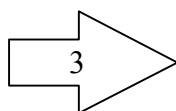
Бевосита «юзма - юз» бўлиши;
У ёки бу *техник воситалар* (телефон, телеграф ва шунга ўхшаш) орқали; профессионал фаолиятда *амалий ёки дўстона* бўлиши; *субъект - субъект* типли (диалогик, шериклик) ёки *субъект - объект*ли (монологик) бўлиши мумкин.

Нутқ (ёзма, оғзаки). Тил воситасида олиб бориладиган мулоқот **вербал**, яъни сўзли дейилади. Мулоқот жараёнида **новербал** воситалардан: турли хил ҳаракат, қилиқ, ҳолат, кулгу, оҳанг, тўхташ (пауза), ҳиссий ҳолатлар, кулгу, йиғи, кўз қарашлар, юз ифодаларидан фойдаланилади, улар мулоқот жараёнини янада кучайтириб, уни тўлдиради, баъзан эса нуткли мулоқотнинг ўрнини босади. **Паралингвистик таъсир** - бу нутқнинг атрофидаги нутқни безовчи, уни кучайтирувчи ёки сусайтирувчи омиллар: нутқнинг баланд ёки паст товушда ифодаланиши, артикуляция, товушлар, тўхташлар, дудукланиш, йўтал, нидолар киради.

Жамиятда қабул қилинган турли нормалар, қонун-қоидалар, роллар, кутишлар тизими, психологик таъсир орқали бир-бирларига амалий жиҳатдан бевосита таъсир этишларини таъминлайди. Тажриба: (Бошланғич синф ўқувчилари ва ўқитувчи; сотувчи ва харидор; даллоллар)

Англаш, тушуниш ва идрок қилиш механизмлари: идентификация; рефлексия; стереотипизацияга боғлиқ. **Идентификация** тўғри идрок қилиш учун ўзларини бир-бирларининг ўрнига қўйиб кўриш. **Рефлексия** мулоқот жараёнида суҳбатдошнинг позициясидан, ҳолатидан туриб, ўзини тасаввур қилиш. **Стереотипизация** одамлар онгида мулоқотлар мобайнида шаклланиб ўрнашиб қолган кўникиб қолинган образлардан шаблон сифатида фойдаланиш.

Мулоқотда психологик таъсир

Психологик таъсир - бу турли воситалар ёрдамида инсонларнинг фикрлари, ҳиссиётлари ва ҳатти - ҳаракатларига таъсир кўрсата олишдир.

Америкалик олим Меграбян формуласига кўра, биринчи марта кўришиб турган суҳбатдошлардаги таассуротларнинг ижобий бўлишига гапирган гаплари 7%, паралингвистик омиллар 38%, ва новербал ҳаракатлар 58% гача таъсир қиларкан. Кейинчалик бу муносабат ўзгариши мумкин албатта, лекин халқ ичида юрган бир мақол тўғри: «Уст - бошга қараб кутиб олишади, ақлга қараб кузатишади».

Таъсирнинг ташаббускори - бу шундай шерикки, унда атайлаб таъсир кўрсатиш мақсади бўлади ва у бу мақсадни амалга ошириш учун вербал, новербал, паралингвистик воситалардан фойдалади.

Таъсирнинг адресати - таъсир йўналтирилган шахс.

Мулоқотда самарадорлик гапириш ва тинглашга боғлиқ

Тинглашнинг техникаси, усуллари мавжуд: *сўзма - сўз қайтариши* ва *бошқача талқин этиши*. Биринчиси, вербализация орқали шерикни қўллаб – қувватлаш, иккинчиси эса - шерик сўзларини тинглаб, ундаги асосий ғояни ифода этиш.

Профессионал тинглаш техникаси:

- *актив ҳолат;*
- *суҳбатдошга самимий қизиқиши билдириши;*
- *ўйчан жимлик.*

Тинглаш мулоқотнинг самарали бўлишидаги аҳамияти ниҳоятда катта. Чунки тинглаш қобилияти гапирувчини илҳомлантиради, уни руҳлантиради, янги фикрлар, ғояларнинг шаклланишига шароит яратади.

4-slayd. Muloqot va uning o'ziga xos vositalari

Мулоқот кўп қиррали жараён:

- А) индивидларнинг ўзаро таъсир жараёни;
- Б) индивидлар ўртасида ахборот алмашинуви жараёни;
- В) бир шахснинг бошқа шахсга муносабати жараёни;
- Г) бир кишининг бошқаларга таъсир кўрсатиш жараёни;
- Д) бир бирига ҳамдардлик билдириш имконияти;
- Е) шахсларнинг бир бирини тушуниши жараёни.

Психологик таъсир - бу турли воситалар ёрдамида инсонларнинг фикрлари, ҳиссиётлари ва ҳатти-ҳаракатларига таъсир кўрсата олишдир.

Психологик таъсирнинг уч воситаси

1. *Вербал таъсир* - бу сўз ва нутқимиз орқали кўрсатадиган таъсиримиздир. Бундаги асосий воситалар сўзлардир.

2. *Паралингвистик таъсир* - бу нутқнинг атрофидаги нутқни безовчи, уни кучайтирувчи ёки сусайтирувчи омиллар: товушлар, тўхташлар, дудукланиш, йўтал, тил билан амалга ошириладиган ҳаракатлар, нидолар киради

3. *Новербал таъсир* - Бунга суҳбатдошларнинг фазода бир-бирларига нисбатан тутган ўринлари, ҳолатлари (яқин, узоқ, интим), қилиқлари, мимика, пантомимика, қарашлар, бир-бирини бевосита ҳис қилишлар, ташқи қиёфа ва сигналлар киради

Профессионал тинглаш техникаси

1. *Актив ҳолат.* Бу - агар кресло ёки диван каби мебель бўлса, унга бемалол ястаниб ёки ётиб олмаслик, суҳбатдошнинг юзидан ташқари жойларига қарамаслик, мимика, бош чайқаш каби ҳаракатлар билан унинг ҳар бир сўзига қизиқишни билдиради

Самимий қизиқиш илдириши. Бу нафақат суҳбатдошни ўзига алб қилиб, балки ўзини навбат келганда унинг ҳар бир сўзига ниҳам кўндиришнинг имарали йўлидир

3. *Ўйчан жимлик.* Бу суҳбатдош гапираётган пайтда юзда масъулият билан тинглаётгандай тасаввур қолдириш орқали ўзингизнинг суҳбатдан манфаатдорлигингизни билдириш йўли

1-илова

Talabalar bilimini baholash mezonlari

Ma'ruza darsinning reytingi
86-100% - 2 ball (a'lo)
75-85% - 1,7 ball (yaxshi)
55-70% - 1,4 ball (qoniqarli)

Guruh natijalarini baholash kriteriyalari

Kriteriyalar	Ballarda	Foizda	Natijalar bahosi				
			1-guruh	2-guruh	3-guruh	4-guruh	5-guruh
Ma'lumotlar to'liqligi	0.8	40					
Chiziqli tasavvur etish (illyustrasiya)	0.6	30					
Guruh faoligi (talabalar soni)	0.3	15					
Savolni tushunishi	0.3	15					
Ballar yig'indisi	2	100					

- Muloqotning shaxslararo munosabatlarda xulq-atvorga ta'sir etuvchi tomoni:
a) interaktiv; b) kommunikativ; v) perseptiv; g) refleksiv.
- Muloqotning shaxslararo munosabatlarda axborot, ma'lumot, fikr almashinuvi tomoni:
a) interaktiv; b) kommunikativ; v) perseptiv; g) refleksiv.
- Muloqotning shaxslararo munosabatlarda bir-birlarini idrok etishlari va tushunishlari:
a) interaktiv; b) kommunikativ; v) perseptiv; g) refleksiv.

4. Odam o'z his-kechinmalarini nutqsiz izhor qilmoqchi bo'lsa, qanday namoyon etadi:

- a) mimika, pantomimika;
- b) nutq; v) dialog; g) monolog.

5. O'zidagi bilim, tasavvurlar orqali boshqalarning his-kechinmalarini to'g'ri tushunish qobiliyati:

- a) interaksiya; b) identifikatsiya; v) refleksiya; g) stereotipizatsiya.

Boshqalarning his-kechinmalarini tushunishga moyillik va tayyorlik xolati:

- a) egoizm; b) altruizm; v) empatiya; G) simpatiya.

7. Muloqot jarayonining ko'p qirrali ekanligini qaysi jihatlar ifodalaydi:

- a) shaxslarning o'zaro ta'siri; b) shaxslar o'rtasida axborot almashinuvi;
- v) bir shaxsning boshqasiga munosabati; g) bir kishining boshqasiga ta'sir ko'rsatishi;
- d) barcha javoblar to'g'ri.

8. Birinchi marta ko'rishib turgan suhbatdoshlarning taassurotlari ijobiy bo'lishi qaysi omilga bog'liq:

- a) verbal vositalar (nutqi, gapirgan gaplari);
- b) noverbal vositalar (mimika, qarash, pantomimika, nutqsiz);
- v) paralingvistik vositalar (yo'tal, tovush, artikulyatsiya, to'xtash).

O'quv topshiriq:

Klaster texnikasining qoidasi bilan tanishadi va berilgan vazifani bajaradi.

Кластер техникасининг қоидаси:

- **Кластер – парчаланиш, майдаланиш маъносини англатади.**
- **Мавзудан чиққан ва чиқмаган холда сўз ўзагини маъно мазмунини давом эттиради. Сўзлар тармоқланади.**
- **Кластер услуби дарсинг бир қисмида (бошида, ўртасида, охирида) қўлланилади.**
- **Гуруҳларга бир хил савол берилса, тармоқ бажарилгандан сўнг бир хил терминлар ўчирилади, кимда ўчирилмаган терминлар қўп қолса, ўша гурӯҳга ғолиб ҳисобланади.**
- **Ўқитувчи ўз вариантыга эга бўлиши керак.**
- **Сўзларнинг классификацияси рўй бермаслиги керак.**

Klaster uchun vazifa: muomala, verbal vosita, noverbal, vosita. Paralingvistik vosita, kommunikativ tomon, interaktiv tomon.

5-ilova (9.1)

Мустақил ўрганиш учун мавзулар

- **Психологияда шахслараро муносабатлар ва уларни ырганиш методлари.**
- **Шахслараро муносабатларда самарали таъсир кырсатиш сирлари.**

9.2. Amaliy mashg'ulotni o'qitish texnologiyasi

<i>Talabalar soni: 20-30</i>	<i>Vaqt: 2 soat.</i>
<i>O'quv mashg'ulotining shakli</i>	Bilimlarni chuqurlashtirish va mustaxkamlashga qaratilgan amaliy mashg'ulot
<i>Amaliy mashg'ulot rejasi</i>	1. Insoniy munosabatlar psixologiyasi. 2. Shaxslararo muomalaning shaxs taraqqiyotidagi o'rni. 3. Insoniy muomala va muloqotning psixologik vositalari. 4. Muloqot va uni o'rganish muammolari. 5. Samarali ta'sir psixologiyasi.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi:</i> Psixologiyada insoniy munosabatlar masalasining qo'yilishi, insoniy munosabatlar texnikasi, strategiyasi, muomala turlari, vositalari, muloqotni o'rganish muammolari haqida umumiy tasavvurni berish, mustaxkamlash va chuqurlashtirish.	
<i>Pedagogik vazifa:</i> 1. Insoniy munosabatlar psixologiyasining ijtimoiy mohiyatiga oid bilimlar yoritiladi va mustaxkamlanadi; 2. Muomalaning shaxs rivojlanishidagi o'rni, vazifalari, shakllari, turlarini o'rganishga doir topshiriq uyushtiradi; 3. Muomalaning vositalariga oid bilimlarni beradi; 4. Samarali ta'sir psixologiyasini shakllantiradi.	<i>O'quv faoliyatining natijasi:</i> Insoniy munosabatlar psixologiyasini tushuntira oladi, uning mohiyatini isbotlaydi. Muomalaning vazifalari, shakl va turlarini taxlil qilib beradi. Muomalaning vositalarini tushuntirib beradi va tizimlashtiradi. Samarali ta'sir psixologiyasini ayta oladi, tahlilni qila oladi.
<i>O'qitish usullari va texnika</i>	Amaliy mashg'ulot, bir-biridan o'rganish usuli; klaster, insert, BBB texnikasi
<i>O'qitish vositalari</i>	Darslik, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar, grafikli organayzer
<i>O'qitish shakli</i>	«Takdimot», «Loyixa», «guruxlarda juftlik yoki kichik guruxlarga bo'linib ishlash».
<i>O'qitish shart-sharoitlari</i>	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
<i>Monitoring va baxolash</i>	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, savol-javobli so'rov, o'quv topshiriq, test.

Amaliy mashg'ulotning texnologik kartasi

Ish jarayonlari Vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (10 daqiqa)	<p>1.1. O'quv mashg'ulotining mavzu-sini, maqsadini, o'tkazish tartibi e'lon qiladi.</p> <p>1.2. "Shaxs muomalasi, shakllari, turlari, vositalari" mavzusi bo'yicha talabalarning bilimlarini faollashtirish maqsadida blis-so'rov o'tkazadi.</p> <p>(1). Shaxsning asosiy quroli muomala deganda nimani nazarda tutiladi?</p> <p>(2). Muomalaning asosiy vazifalarini bilasizmi?</p> <p>(3). Muomala shakllari, bosqichlari, vositalarini bilasizmi?</p> <p>(4). Samarali muloqotni qanday farqlash mumkin? Javoblarni aniqlashtiradi, xatolarni to'g'rilaydi, xulosa-laydi.</p> <p>1.3. Mavzu bo'yicha tayanch iboralar va amaliy mashg'ulot mavzusi, rejasiga izox beriladi (1-Ilova).</p> <p>1.4. Mashg'ulotni o'tkazish shakli va baxolash mezonlarini e'lon qiladi.</p>	<p>Tinglaydi.</p> <p>Savollarga javob beradi.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (60 daqiqa)	<p>2.1 Shaxs muomalasi, vositalari, turlari, shakllarini «loyixa» texnologiyasi asosida organayzerlarda ishlab chiqishni tashkil etadi (2-Ilova). O'qituvchi talabalarga murojaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p> <p>2.2 Talabalarni guruxlarga bo'lish orqali amaliy mashg'ulotni tashkil etadi. (3-Ilova). O'qituvchi talabalarga murojaat qiladi va eng to'g'ri javoblar xamda fikrlarni qayd qiladi.</p>	<p>Topshiriqni bajarishda "Loyixa" ketma-ketligini tuzadi va organayzerlarni to'ldiradi.</p> <p>Kichik guruxga bo'linib birgalikda aniq qo'yilgan masalani, ma'lum belgilangan vaqt ichida o'zaro fikr almashish, muloqot qilish orqali yechishadi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.1. Mavzuda qo'yilgan savollar va ularning yoritilganiga o'qituvchi yakun yasaydi (xulosa qiladi) aytilmagan tomonlari ustida ishlash lozimligini aytadi.</p> <p>3.2. Guruxlarga o'zaro baxolash natijalarini e'lon qiladi.</p> <p>3.4. O'z-o'zini nazorat qilishi uchun savollar beriladi. Kelgusi mavzu e'lon qilinadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi (4-Ilova).</p>	<p>Tinglaydi, yozadi va mustaqil ishlash uchun topshiriqqa tayyorlanadi.</p> <p>O'UMga qarang</p>

1-topshiriq. Guruhni to'rtta guruxchaga bo'lib, klaster tuzish taklif etiladi. Klasterga o'rganilayotgan "Shaxsning muomalasi" mavzusiga aloqador termin va tushunchalar kiritiladi. Kategoriyali obzor qilinadi.

Muomala turlari

Muomala shakllari
Muomala vositalari
Muomala bosqichlari

2-topshiriq. Muomalaning shaxsga ta'siri masalasini oydinlashtirib olish taklif etiladi. "Aqliy xujum" metodi orqali jadval to'ldiriladi.

Shaxs rivojlanishida muomalaning ijobiy ta'siri omillari	Shaxs rivojlanishi (tomozlanishi)da muomalaning salbiy ta'sir omillari
--	--

3-topshiriq. Bilimlarni sinash testi.

4-topshiriq. "BBB", (B – bilardim; B – bilmoqchiman; B – bilib oldim) jadvalini to'ldirish taklif etiladi.

B – bilardim	B – bilmoqchiman	B – bilib oldim

10 MAVZU	GURUHLARDA IJTIMOIIY FAOLIYATNI TASHKIL ETISH. GURUHLARNING TURLARI. GURUHIY O'ZARO MOSLIK, LIDERIK VA KONFORMIZM HODISALARI
-----------------	---

(ma'ruza – 2 soat, amaliy mashg'ulot – yo'q)

10.1. Ma'ruzani olib borish texnologiyasi

<i>Mashg'ulot shakli</i>	Mavzu bo'yicha ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi</i>	1. Shaxs va guruh. Referent guruh. 2. Guruhlarning turlari. 3. Guruh o'lchamlari va uning tizimi. 4. Jamoalarda psixologik o'zaro moslik. 5. Guruhdagi psixologik muhit va uni o'rganish.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Guruhlarda ijtimoiy faoliyatni tashkil etish, guruhlar, ularning turlari, guruhlardagi o'zaro moslik, liderik, konformizm hodisalari haqida umumiy tasavvurni berish.
<i>Tayanch tushuncha va iboralar</i>	Referent guruh, agregasiya, rasmiy, norasmiy guruh, uyushganlik, psixologik moslik, sosiometriya.
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i>
Shaxs va guruh munosabatlarini o'rganishdan maqsad bilan tanishtiriladi;	Shaxs va guruh munosabatlarini o'rganishdan maqsadni aytib bera oladilar;
Guruhlarning turlarini sanab o'tiladi va tasnifi beriladi;	Guruhlarning turlarini va tasnifini aytib bera oladilar;
Guruh o'lchamlari va tizimi mohiyati yoritiladi	Guruh o'lchami va tizimini aytib bera oladilar;
Guruhlardagi psixologik o'zaro moslikka oid tushunchalar yoritib beriladi;	Guruhlardagi psixologik o'zaro moslikka oid tushunchalarga ta'rif bera oladilar;
Guruhdagi psixologik muhit va uni o'rganish bilan tanishtiriladi.	Guruhdagi psixologik muhit va uni o'rganishni asoslab bera oladilar.
• O'qitish usullari	Ma'ruza, namoyish, blis-so'rov, pinbord texnikasi, aqliy xujum.
• O'qitish vositalari	Ma'ruza matni, komp'yuter texnologiyasi («Psixologiya» fanidan elektron o'quv-uslubiy majmua), slaydlar.
• O'qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O'qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
• Monitoring va baxolash	Kuzatish, og'zaki nazorat, yozma nazorat, o'quv topshiriq

Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	1.1. O'quv darsining mavzusi va rejasini aytadi. Tayanch ibora va tushunchalarni, darsdan kutiladigan natijalarni tushuntiradi. 1.2. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi.	Tinglaydi va yozadi Mavzu nomini yozib oladilar Savollarga birlamchi javob beradilar.
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (4- ilova) Mavzuning asosiy joylarini yozib olishlarini so'raydi. Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi. 1. Shaxs va guruh deganda nimalarni tushunasiz? 2. Guruhlarning qanday turlari bor, deb o'ylaysiz? 3. Guruhlarning tizimi va psixologik mohiyati nimadan iborat? 4. Jamoalarda psixologik o'zaro moslikning qanday omillarini bilasiz? Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. 2.2. Mavzuning tayanch iboralarini klaster usulida o'rganiladi. Mavzuga oid bo'lmagan iboralar olib tashlanib, kerakli tushuncha va iboralar qo'shiladi. Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. (5-ilova) 2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.	Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi. Asosiy joylarini yozadi Savollarga javob beradi Xar bir tayanch tushuncha va iboralarni muxokama kiladi. Yozadi. Javob beradi
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	3.1. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi. 3.2. Talabalarining bilim va ko'nikmalarini baxolaydi. 3.3. Navbatdagi mashg'ulotda ko'riladigan masalani e'lon qiladi, va mustaqil tayyorgarlik ko'rishlarini so'raydi. 3.4. Talabalarga uyga vazifa qilib: (1). "Guruh va shaxs" mavzusida esse yozib kelish; (2). Ma'ruza anjuman darsining dokladlar mavzusiga tayyorlanib kelish topshiriladi: (3). Kelgusi mavzu e'lon kili-nadi va seminarga tayyorlanib kelishni aytadi. (4). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (6- ilova). (5). Tavsiya etilgan adabiyotlarni o'rganishga beradi.	tinglaydi Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi Dokladlar mavzusiga tayyorlanadi. O'UMga qarang

1-slayd. Tayanch iboralar asosida vizual ma'lumotlar

Гуруҳ – одамларнинг биргаликдаги фаолият мазмуни ёки мулоқотда бўлиш характери каби қатор белгиларга асосланган ижтимоий жамоа.

Жамоа – мақсадлари жамият мақсадига мс келадиган умумий фаолият билан бирлашган одамлар гуруҳи.

Жамоанинг негизи – умумий фикр, мақсад ва ишлаб чиқаришга тааллуқли қарорларни шакллантирувчи жамоа аъзолари.

Кичик гуруҳ – аъзолари биргаликдаги фаолият билан шуғулланувчи ва бевосита шахслараро муносабатда бўлувчи кишилар гуруҳи.

Референт гуруҳ – шахснинг ҳар томонлама ишонган, ўзига яқин тутган гуруҳи.

3–ilova (10.1)

Мавзуни жонлантириш учун саволлар

1. Гуруҳга қўйиладиган талаблар нимада?
2. Референт гуруҳ деб нимага аталади?
3. Референт гуруҳ турлари қандай?
4. Гуруҳларнинг қандай турлари мавжуд?
5. Психологик мослик деганда нима тушунилади?
6. Мосликнинг қандай мезонлари мавжуд?
7. Ижтимоий психологик муҳит деганда нима тушунилади?
8. Социометрия усули қандай қўлланилади?
9. Этнопсихологик нимани ўрганади?
10. Гуруҳнинг уюшганлиги нима?

1-ilova

Talabalar bilimini baholash mezonlari

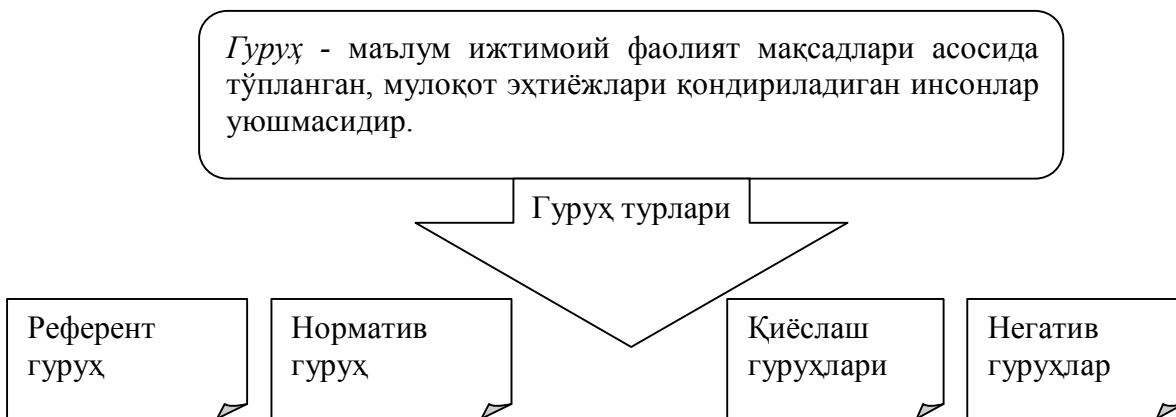
Ma'ruza darsining reytingi
 86-100% - 2 ball (a'lo)
 75-85% - 1,7 ball (yaxshi)
 55-70% - 1,4 ball (qoniqarli)

Guruh natijalarini baholash kriteriyalari

Kriteriyalar	Ballarda	Foizda	Natijalar bahosi				
				1-guruh	2-guruh	3-guruh	4-guruh
Ma'lumotlar to'liqligi	0.8	40					
Chiziqli	0.6	30					

tasavvur etish (illyustrasiya)							
Guruh faoligi (talabalar soni)	0.3	15					
Savolni tushunishi	0.3	15					
Ballar yig'indisi	2	100					

1-slayd. Guruh va uning turlari.

2-slayd. Kichik guruhlarning turlari

3-slayd. Guruhdagi psixologik muhit

Ижтимоий психологик муҳит деганда, ўша гуруҳнинг аъзолари фикрлари, ҳиссиётлари, дунёқараши, установкалар ва ўзаро муносабатларидан иборат бўлган эмоционал-интеллектуал ҳолати тушунилади.

Гуруҳнинг шахсга ижобий таъсири ходисасини *фасцилитация* деб аталади. Бунда шахс ўзидаги қобилият ва фазилатларини, ишчанлик хусусиятларини намоён қила олиши кузатилади.

Шахс ўзидаги қобилият, имконият ва лаёқатини юзага чиқара олмаса, бунда гуруҳ унга салбий таъсир кўрсатса, шахсда тормозланиш намоён бўлади, бу ходисани *ингибиция* деб аталади.

1. Shaxs uchun taqlid qilish va andoza olish guruhi turi:

- a) referent guruh; b) normativ guruh;
v) negativ guruh; G) qiyoslash guruhi.

2. Odamlarda bevosita muloqotda bo'lish imkoniyati bo'lmagan guruh:

- a) birlamchi guruh; b) ikkilamchi guruh;
v) rasmiy guruh; G) norasmiy guruhi.

О'quv topshiriq:

Klaster texnikasining qoidasi bilan tanishadi va berilgan vazifani bajaradi.

Кластер техникасининг қоидаси:

- **Кластер – парчаланиш, майдаланиш маъносини англатади.**
- **Мавзудан чиққан ва чиқмаган холда сўз ўзагини маъно мазмунини давом эттиради. Сўзлар тармоқланади.**
- **Кластер услуби дарснинг бир қисмида (бошида, ўртасида, охирида) қўлланилади.**
- **Гуруҳларга бир хил савол берилса, тармоқ бажарилгандан сўнг бир хил терминлар ўчирилади, кимда ўчирилмаган терминлар қўп қолса, ўша группа ғолиб ҳисобланади.**
- **Ўқитувчи ўз вариантыга эга бўлиши керак.**
- **Сўзларнинг классификацияси рўй бермаслиги керак.**

Klaster uchun vazifa: guruh, shartli, real, birlamchi, ikkilamchi, referent, olomon, jamoa.

(ma'ruza – 2 soat, amaliy mashg'ulot – yo'q)

11.1. Ma'ruzani olib borish texnologiyasi

<i>Mashg'ulot shakli</i>	Kirish-mavzu bo'yicha ma'ruza
<i>Ma'ruza rejasi</i>	Auditoriya bilan ishlashning ijtimoiy-psixologik shartlari. 2. Faol o'qitish metodlari va ularni tashkil etish. 3. Darsda munozara, breynshtorming va treninglarni o'tkazish. 4. Bahs turlari. Yozma bahsni o'tkazish qoidalari.
<i>O'quv mashg'ulotining maqsadi</i>	Guruh sharoitida o'qitishning zamonaviy pedagogik va psixologik texnologiyalari haqida umumiy tasavvurni berish.
<i>Tayanch tushuncha va iboralar</i>	Bahs, breynshtorming, trening, yozma bahs, polilog, dialog, monolog, munozara.
<i>Pedagogik vazifalar:</i>	<i>O'quv faoliyati natijalari:</i>
Auditoriya bilan ishlashning ijtimoiy-psixologik shartlari tanishtiriladi;	Auditoriya bilan ishlashning ijtimoiy-psixologik shartlarini aytib bera oladilar;
Faol o'qitish metodlari va ularni tashkil etish haqida ma'lumot beriladi;	Faol o'qitish metodlari va ularni tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlarini aytib bera oladilar;
Darsda munozara, breynshtorming va treninglarni o'tkazish mohiyati yoritiladi	Darsda munozara, breynshtorming va treninglarni o'tkazishni yoritib bera oladilar;
Bahs turlari sanab o'tiladi va tasnifi beriladi;	Bahs turlarini sanab o'tadilar va tasniflariga ta'rif bera oladilar;
Yozma bahsni o'tkazish qoidalari bilan tanishtiriladi.	Yozma bahsni o'tkazish qoidalarini aytib bera oladilar;
• O'qitish usullari	Ma'ruza, namoyish, blis-so'rov, aqliy xujum.
• O'qitish vositalari	Ma'ruza matni, komp'yuter texnologiyasi, slaydlar.
• O'qitish shakllari	Frontal, kollektiv ish
• O'qitish sharoiti	Texnik vositalar bilan ta'minlangan, o'qitish usullarini qo'llash mumkin bo'lgan o'quv xona.
• Monitoring va baxolash	Kuzatish, og'zaki nazorat, o'quv topshiriq

Ma'ruzaning texnologik kartasi

Ish jarayoni bosqichlari vaqti	Faoliyatning mazmuni	
	o'qituvchi	talaba
1 bosqich. Kirish (15 daqiqa)	<p>1.1. O'quv darsining mavzusi va rejasini aytadi. Tayanch ibora va tushunchalarni, darsdan kutiladigan natijalarni tushuntiradi.</p> <p>1.2. Ma'ruza darsining maqsadi va o'quv faoliyati natijalarini aytadi. Talabalarni aqliy xujumga tortish uchun jonlantiruvchi savollar beradi.</p>	<p>Tinglaydi va yozadi</p> <p>Mavzu nomini yozib oladilar</p> <p>Savollarga birlamchi javob beradilar.</p>
2 bosqich. Asosiy jarayon (55 daqiqa)	<p>2.1. Ma'ruza rejasining barcha savollari bo'yicha vizual materialni namoyish qiladi. (4- ilova)</p> <p>Mavzuning asosiy joylarini yozib olishlarini so'raydi.</p> <p>Faollashtiruvchi savol-javob o'tkazadi.</p> <p>1. Auditoriya bilan ishlashda qanday usullar va turlar mavjud?</p> <p>2. Qanday usullar talabalarni mustaqil fikrlashga undaydi, deb o'ylaysiz?</p> <p>3. Faol o'qitish metodlarining mohiyati nimadan iborat?</p> <p>4. Bahs, munozara, treninglarning qanday amaliy samarasini ayta olasiz?</p> <p>Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi.</p> <p>2.2. Mavzuning tayanch iboralarini klaster usulida o'rganiladi. Mavzuga oid bo'lmagan iboralar olib tashlanib, kerakli tushuncha va iboralar qo'shiladi. Javoblarni to'g'rilaydi va xulosalaydi. (5- ilova)</p> <p>2.3. Talabalarga erkin fikr aytishga ruxsat beriladi va ularni rag'batlantiradi.</p>	<p>Tinglaydi, o'rganadi, Yozadi, aniqlaydi, savollar beradi.</p> <p>Asosiy joylarini yozadi</p> <p>Savollarga javob beradi</p> <p>Xar bir tayanch tushuncha va iboralarni muxokama kiladi. Yozadi.</p> <p>Javob beradi</p>
3 bosqich. Yakuniy bosqich (10 daqiqa)	<p>3.1. Mavzu bo'yicha umumiy xulosa qiladi.</p> <p>Talabalarning bilim va ko'nikmalarini baxolaydi.</p> <p>(1). O'zini-o'zi nazorat qilish uchun savollar beradi. (6- ilova).</p> <p>(2). Tavsiya etilgan adabiyotlarni o'rganishga beradi.</p>	<p>tinglaydi</p> <p>yozi oladi</p> <p>Mustaqil ishlash uchun topshiriqni yozib oladi</p> <p>O'UMga qarang</p>

1-slayd. Tayanch iboralar asosida vizual ma'lumotlar

Монолог – маърузачи томонидан нутқ сўзланиши, маърузачи актив, тингловчи пассив бўлган жараён.

Диалог – муаммони икки киши ўртасида муҳокама этилиши жараёни.

Полилог – гуруҳ ичидаги мунозара бўлиб, барча иштирокчилар фаолашуви кузатилади.

Брейншорминг – ақлга хужум – бахсларни ташкил этишда қўлланиладиган интерфаол усулдир.

Тренинг – машқ қилмоқ, гуруҳларда мулоқотнинг самарали ташкил этиш усули бўлиб, шахснинг мулоқотга ўргатиш ва обрўли бўлишини ривожлантириш мақсадида ўтказилади.

3–ilova (11.1)

Мавзунини жонлантириш учун саволлар

1. Педагогик мулоқотда маълумотлар алмашуви қандай шаклда амалга оширилади?
2. Монолог, диалог ва полилоглар қандай қўлланилади?
3. Мунозаранинг қандай турлари мавжуд?
4. Брейншорминг қандай талабларга эга?
5. Тренинг қандай талабларга эга?
6. Ёзма баҳсни ўтказиш усуллари қандай?
7. Катализаторлар деб нимага айтилади?
8. Генераторлар қандай?
9. “Танқидчилар” қандай йўл тутаяди?
10. Эркин йўналтирилган баҳс шакли қандай?

1-ilova

Talabalar bilimini baholash mezonlari

Ma'ruza darsining reytingi
 86-100% - 2 ball (a'lo)
 75-85% - 1,7 ball (yaxshi)
 55-70% - 1,4 ball (qoniqarli)

Guruh natijalarini baholash kriteriyalari

Kriteriyalar	Ballarda	Foizda	Natijalar bahosi				
			1-guruh	2-guruh	3-guruh	4-guruh	5-guruh
Ma'lumotlar to'liqligi	0.8	40					
Chiziqli tasavvur	0.6	30					

etish (illyustrasiya)							
Guruh faoligi (talabalar soni)	0.3	15					
Savolni tushunishi	0.3	15					
Ballar yig'indisi	2	100					

1-slayd. Pedagogik muloqot shakllari

Педагогик мулоқот жараёнидаги маълумотлар алмашинувининг уч шакли:

1. Монолог; 2. Диалог; 3. Полилог.

Монолог - маърузачи ёки ўқитувчининг тингловчилар ёки ўқувчи - талабалар қаршисига чиқиб нутқ сўзлаши, дарсни баён этишидир

Диалог - ўқув мавзуси ёки муаммони гуруҳ шароитида ўқитувчи билан биргаликда ва ҳамкорликда муҳокама қилиш йўлидир

Полилог - гуруҳ ичидаги мунозарадир. У талабаларнинг фаоллигини янада ошириш, улардаги ижодий қобилиятларни ривожлантириш мақсадида ишлатилади.

Монологик нутқ ташкил этувчилари:

- Мақсадга йўналганлик;
- Мантиқийлик;
- Тугалланганлик;
- Мустақиллик;
- Узлуксизлик;
- Ифодалилиқ;
- Боғлиқлик.

Баҳс

Баҳс – ўз фикрини ифода этишни хоҳловчилар орасида бирон бир мунозарали масалани муҳокама қилиш, ҳақиқатни аниқлаш ва тўғри қарорни қабул қилиш

Баҳсда иштирок этиш қоидалари:

1. Баҳс муносабатларни ҳал этиш усули эмас, балки муаммони ҳал этиш усулидир.
2. Бошқа иштирокчиларга ҳам сўз бериш учун узоқ вақт нутқ сўзламаслик.
3. Ҳар бир сўзни ўйлаб, тўғри ифода этиш, ҳиссиётларни назорат қилиш, ақлий фикрларнинг мақсадга қаратилиши керак.
4. Оппонент нуқтаи назарини тушунишга ҳаракат қилиш керак, уни ҳурмат қилиш керак.
5. Оппонент фикрини бузмасдан эътирозларни аниқ билдириш керак.
6. Фақат баҳс мавзуси бўйича фикр билдириш, кўп ўқиганлик ва умумий билимдонликни рўқач қилмаслик.
7. Кимгадир ёқишни кўзламасдан, ёки ранжитишни мўлжалламасдан нутқни билдириш.

1. O'qituvchining talabalar oldida darsni bayon etishi, nutq so'zlashi:

a) dialog; b) polilog; v) monolog.

2. O'quvchilarning faolligini yanada oshirish, ularda ijodiy qobiliyatni yanada rivojlantirish maqsadida guruh ichida tashkil etiladigan munozara:

a) dialog; b) polilog; v) monolog.

O'quv topshiriq:

Klaster texnikasining qoidasi bilan tanishadi va berilgan vazifani bajaradi.

Кластер техникасининг қоидаси:

- Кластер – парчаланиш, майдаланиш маъносини англатади.
- Мавзудан чиққан ва чиқмаган холда сўз ўзагини маъно мазмунини давом эттирамиз. Сўзлар тармоқланади.
- Кластер услуги дарсинг бир қисмида (бошида, ўртасида, охирида) қўлланилади.
- Гуруҳларга бир хил савол берилса, тармоқ бажарилгандан сўнг бир хил терминлар ўчирилади, кимда ўчирилмаган терминлар қўп қолса, ўша группа ғолиб ҳисобланади.
- Ўқитувчи ўз вариантыга эга бўлиши керак.
- Сўзларнинг классификацияси рўй бермаслиги керак.

Klaster uchun vazifa: dialog, polilog, monolog, baxs, munozara, breynshtorming.

5-ilova (11.1)

Мустақил ўрганиш учун мавзулар

- “Кадрлар тайёрлашнинг миллий дастури” таълим беришнинг янги технологиялари ҳақида
- Музокаралар ўтказиш технологияси ва шериклик (хамкорлик) психологияси.
- Шахсдаги ташкилотчилик қобилиятларининг ривожланишида меҳнат жамоасининг ўрни ва роли.

BARChA NAZORAT TURLARI UChUN TAYYoRLANGAN TOPShIRIQLAR

Variant №1

1. Pedagogika faninini predmeti, maqsadi va vazifalari.
2. Pedagogika fanini asosiy tarmoqlari.
3. Asosiy pedagogik kategoriyalar.

Variant №2

1. Pedagogika fanini boshqa fanlar bilan a'loqasi.
2. Pedagogikaning ilmiy – tadqiqot metodlari.
3. Tarbiya jarayoni xaqida tushuncha.

Variant №3

1. Shaxs rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar.
2. Shaxs rivojlanishida yosh va individual xususiyatlar.
3. Tarbiya usullari haqida tushuncha.

Variant №4

1. Tarbiya turlari.
2. Bilish - ta'lim jarayonining metodologik asoslari.
3. Ta'limning mazmuni.

Variant №5

1. Ta'lim tamoyillari.
2. Ta'lim metodlari.
3. Darsga bo'lgan talablar.

Variant №6

1. Sinf - dars shaklidagi dars turlari va ularni tuzilishi.
2. Sinf - dars shaklidagi mashg'ulotlarni tashkil etish.
3. Seminar va amaliy – tajriba ishlar shaklidagi mashg'ulot.

Variant №7

1. Ta'lim jarayonini mohiyati, vazifasi.
2. O'zbekistonda ta'limni isloh qilish tamoyillari.
3. “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” ning asosiy yo'nalishlari.

Variant №8

1. Dars – bu pedagogik ijodkorlik.
2. Yangi mavzuning maqsadi va rejasi
3. O'qituvchining darsdagi maxorati

Variant №8

1. O'qituvchining madaniyati
2. “Avesto” eng qadimgi ma'rifiy yodgorlik sifatida
3. “Alpomish” dostonining ta'limiy – tarbiyaviy ahamiyati

Variant №9

1. Islom dini g'oyalarini ta'lim – tarbiyaga ta'siri
2. Xadis ilmini paydo bo'lishi
3. Al- Buxoriyning hadis ilmini rivojidadagi xizmatlari

Variant №10

1. At- Termiziyning hadis ilmiga kushgan xissasi
2. Davr xaqida umumiy tushuncha
3. Abu Nasr Farobiyning pedagogik qarashlari

Variant №11

1. Abu Rayxon beruniyning ilmiy- ma'rifiy qarashlari
2. Abu Ali Ibn Sinoning pedagogikaga qo'shgan xissasi
3. Yusuf Xos Xojibning “Qutadg'u bilig” asari ta'lim tarbiyaga oid asar sifatida

Variant №12

1. O'zbek milliy ta'lim-tarbiyasi an'analari tarixidan
2. Amir Temurning ta'lim tarbiyaga qo'shgan xissasi
3. Mirzo Ulug'bekning ilm –ma'rifat sohasidagi xizmatlari

Variant №13

1. Alisher Navoi asarlarning tarbiyaviy ahamiyati
2. Qadimgiy Yunonistonda tarbiya, maktab va pedagogika sohasidagi fikrlar
3. Lakoniya (Sparta) davlati va unda ta'lim tarbiya

Variant №14

1. Afrikada maktab tizimi va tarbiyaning tarkibiy qisimlarining vujudga kelishi
2. Qadimiy Yunonistonda pedagogika nazariyasining tug'ilishi. Sokrat, Platon va Arastularning faoliyati
3. Qadimgi Rimda tarbiya va maktab

Variant №15

1. AQShda ta'lim tizimining tuzilishi va o'ziga xos xususiyatlari
2. Yaponiyada ta'lim tizimi va xususiyatlari
3. Fransiyada ta'lim tizimining o'ziga xos xususiyatlari

Variant №16

1. Germaniyada ta'lim tizimining rivojlanishi
2. Iqtisodiy ong va iqtisodiy tafakkur xaqida tushuncha
3. Sharq mutafakirlarining iqtisodiy tarbiya xaqida fikrlari

Variant №17

1. Iqtisodiy ong va tafakurning bugungi kundagi ahamiyati va dolzarb muammolari
2. Xozirgi zamon o'zbek oilalardagi tarbiyaning xususiyatlari
3. Oila tarbiyasini takomillashtirish omillari

Variant №18

1. O'zbek mutafakirlari oilaviy tarbiya xaqidagi qarashlari
2. Pedagogik texnologiya xaqida tushuncha
3. Pedagogik texnologiya aspektlari

Variant №19

1. Pedagogik texnologiya turlari
2. Ta'limda texnologik yondashish variantlari
3. Pedagogik texnologiyalarning o'ziga xos xususiyatlari

Variant №20

1. Pedagogik kadrlarga qo'yiladigan zamon talablari
2. O'z-o'zini boshqarishning nazariy asoslari
3. O'z-o'zini nazorat qilish metodlari

Variant №21

1. Ta'lim tizimini boshqarish
2. O'zbekiston Respublikasida oliy va o'rta maxsus ta'limini boshqarish tizimi
3. Kasb-xunar ta'limini boshqarish tizimini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari

Variant №22

1. Jamiyat va olam rivojida pedagogikaning mohiyati
2. Jamiyat va olamning garmonik muvozanatida inson omili
3. Pedagogikaning obyekti va predmetining takomillashganligi

Variant №23

1. Milliy g'oya va milliy mafkurani shakllantirishda pedagogikaning tutgan o'rni
2. Milliy g'oyaning manosi va pedagogik mohiyati
3. Milliy mafkuraning manosi va pedagogik mohiyati

Variant №24

1. Insonning nodir va betakrorligi milliy manaviyatimizning asosi
2. Insonning nodir, betakrorligi va mutaxassislik

3. Shaxs rivojlanishi haqida tushuncha

Variant №1

4. Psixologiya so'zining ma'nosi qanday?
5. Psixologiya fani o'rganadigan jarayonlar qanday?
6. Psixologiya fanining predmeti nima?

Variant №2

1. Psixikaning namoyon bo'lish shakllari qanday ko'rinishga ega?
2. Psixologiya qaysi fanlar bilan o'zaro bog'liq?
3. Psixologik holatlar qanday ko'rinishga ega?

Variant №3

1. Shaxsning individual xususiyatlari nima?
2. Psixologiyaning qanday tarmoqlari mavjud?
3. Psixologiyaning asosiy metodlari qaysilar?

Variant №4

1. Kuzatish metodiga qo'yiladigan talablar qanday?
2. So'roq metodi qanday o'tkaziladi?
3. Test metodining boshqa metodlardan farqi nimada?

Variant №5

1. Psixologiya rivojlanayotgan fanlar tizimida qanday o'ringa ega?
2. Psixologiyaning asosiy metodlari qaysilar?
3. Kuzatish metodiga qo'yiladigan talablar qanday?

Variant №6

1. Eksperiment metodining o'tkazilish tartibi qanday?
2. Modellashtirish metodi qachon qo'llaniladi?
3. Psixologiyani amaliyotda qaysi sohalarda ko'rish mumkin?

Variant №7

1. Siyosat sohasidagi psixologiya qanday ko'rinishga ega?
2. Maorif sohasidagi amaliy ishlarda psixologiyaning o'rni qanday?
3. Psixologik testlar va ularning imkoniyatlari qanday?

Variant №8

1. "Shaxs" - tushunchasining ta'rifi qanday?
2. Nativizm yo'nalishining ta'rafdorlari qanday g'oyani ilgari surishgan?
3. Empirizm tarafdorlarining fikri qanday?

Variant №9

1. Ijtimoiy norma nima?
2. "Men" obrazi deb nimaga ataladi?
3. Refleksiya - bu qanday jarayon?

Variant №10

1. O'z-o'ziga nisbatan baho qanday ko'rinishlarga ega?
2. Ijtimoiylashuv qanday jarayon?
3. Shaxs dunyoqarashi va e'tiqodini o'zgarishiga sabab bo'luvchi omillar qaysi?

Variant №11

1. Faollik so'zining ma'nosi kanday?
2. Inson faolligining turlari?
3. Aqliy harakat ko'rinishlari kanday?

Variant №12

1. Interiorizasiya deb nimaga ataladi?
2. Eksteriorizasiya qanday jarayon?
3. Malaka va ko'nikmalar qanday hosil bo'ladi?

Variant №13

1. "Motiv" va "motivasiya" tushunchalari qanday ma'noga ega?
2. Shaxsiy dispozitsiyalar nima?

3. Motivlarning qanday turlari mavjud?

Variant №14

1. Ijtimoiy ustanovka qanday ahamiyatga ega?
2. Inson faoliyatining o'ziga xosligi nimada?
3. Professional malaka va ko'nikmalarning shakllanishi nimalarga bog'liq?

Variant №15

1. Muvaffaqiyatga erishish motivlarini shaxsda o'rganish nima uchun zarur?
2. Shaxs va ijtimoiy muhit masalasini qanday tushuntirasiz?
3. Xulq normalarini bilasizmi?

Variant №16

1. Ijtimoiy sanksiyalar deganda nimani tushunasiz?
2. Shaxsning o'z-o'zini anglashi va «Men» obrazini tushuntira olasizmi?
3. Shaxs va uning ijtimoiylashuvi maskanlariga nimalar kiradi?

Variant №17

1. Ijtimoiylashuv maskanlari orasida oilaning ta'siri qanday?
2. Ijtimoiylashuv maskanlari orasida mahallaning o'rni qanday?
3. Ijtimoiylashuv maskanlari orasida mehnat jamoalarining ta'sirini izohlab bera olasizmi?

Variant №18

1. Shaxs ijtimoiylashuvida qanday bosqichlar mavjud?
2. Shaxs yo'nalishining psixologik tizimi qanday?
3. Shaxs dunyoqarashi deganda nimani tushunasiz?

Variant №19

1. Shaxs dunyoqarashi va e'tiqodini o'zgartiruvchi omillarni aytib bera olasizmi?
2. Inson faoliyati va uning psixologik tuzilishi qanday deb o'ylaysiz?
3. Ijtimoiy xulq motivasiyasi deganda nimani tushunasiz?

Variant №20

1. Malaka deb nimaga aytiladi?
2. Ko'nikma deb nimani tushunasiz?
3. Odatlar nima va ular qanday shakllanadi?

Variant №21

1. O'z-o'zini baholash deb nimaga aytiladi?
2. Shaxs xulqi motivlarini bilasizmi?
3. Muvaffaqiyatga erishish motivini qanday tushunasiz?

Variant №22

1. Mag'lubiyatdan qochish motivini izohlab beria olasizmi?
2. Ijtimoiy ustanovka va uni o'zgartirish muammosini bilasizmi?
3. Professional bilimdonlik nima?

Variant №23

1. Bilish jarayonlariga nimalar kiradi?
2. Xotiraning mustaxkam bo'lishi qanday omillarga bog'liq?
3. Xotiraning sakqiz qonuni qanday mazmunga ega?
4. Diqqat deb nimaga ataladi?

Variant №24

1. Mantiqiy va mexanik xotiraning bir - biridan farqi nimada?
2. Tafakkur - qanday bilish jarayoni hisoblanadi?
3. Tafakkur qilishimizni ta'minlovchi organ qaysi?

Variant №25

1. Fantaziya deb qanday jarayonga ataladi?
2. Shaxs individual tipologik xususiyatlari klassifikatsiyasi?
3. Temperament turlarini sanab o'ting

YAKUNIY NAZORAT SAVOLLARI

VARIANT № 1

1. Ta'lim tamoyillarining mohiyati.

Tayanch tushunchalar: ta'lim tamoyillari, uzluksizlik, tizimlilik,

2. Ijtimoiylashuv maskanlari orasida mahallaning o'rni qanday?

Tayanch tushunchalar: Ijtimoiy maskanlar, mahalla, tarbiya.

3. Psixologiyaning predmeti.

Tayanch tushunchalar: psixika Fan predmeti sifatida

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrorov

VARIANT № 2

1. Shaxs ijtimoiylashuvida qanday bosqichlar mavjud?

Tayanch tushunchalar: Ijtimoiylashuv, maktab, boshka ta'lim muassasalari, shaxs

2. Ta'lim tamoyillarining o'zaro bog'liqligi.

Tayanch tushunchalar: nazariyaning amaliyot bilan bog'liqligi, tizimlilik, onglilik va faol xarakterda bulish, shaxsiy xususiyatlarni xisobga olish.

3. Psixologiyani Fan sifatida shakllanishining kiskacha tarixi.

Tayanch tushunchalar: Vilgelm Vundt, V.Jeyms, E.Torandayk, Zigmund Freyd psixologiyadagi xissalari

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrorov

VARIANT № 3

1. Ta'lim - shaxs rivojlanishining asosiy omili.

Tayanch tushunchalar: ta'lim jarayoni, tarbiyalanganlik, muxit, jamoa

2. Shaxs yo'nalishining psixologik tizimi qanday?

Tayanch tushunchalar: Psixologik tizim, shaxs, yo'nalganlik.

3. Psixologiyaning fanlar tizimida tutgan urni.

Tayanch tushunchalar: falsafa, sosiologiya, pedagogika, tabiiy fanlar: biologiya, fiziologiya. Fizika va b.

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrorov

VARIANT № 4

1. Ta'lim metodlari va vositalari.

Tayanch tushunchalar: suxbat, kuzatish, test, savol-javob

2. Shaxs dunyoqarashi deganda nimani tushunasiz?

Tayanch tushunchalar: dunyoqarash, shaxs, ta'lim – tarbiya

3. Psixologiya tarmoklari.

Tayanch tushunchalar: pedagogik psixologiya, yosh davrlar psixologiyasi, ijtimoiy psixologiya

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrorov

VARIANT № 5

1. Ta'lim va tarbiyaning uzviyligi.

Tayanch tushunchalar: amaliyot, nazariya, rivojlanish

2. Men obrazi va uz – uziga baxo.

Tayanch tushunchalar: uz – uziga nisbatan baxo, uz – uzini tarbiyalash omillari

3. Psixologiya metodlari va ularni amaliyotga tadbik etish.

Tayanch tushunchalar: kuzatish, surok, test, eksperiment va modellashtirish metodlari

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 6

1. Oilada tarbiya asoslari

Tayanch tushunchalar: oila, oila maksadi, oila vazifasi, erkak va ayolning vazifalari

2. Shaxsning jamiyatdagi ijtimoiy mavkei nimadan iborat?

Tayanch tushunchalar: ijtimoiy normalar, sanksiyalar va shaxs

3. Psixologiyaning surok metodi

Tayanch tushunchalar: ogzaki, yozma, erkin, standartlashtirilgan

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 7

1. Ta'lim – tarbiyaning zamonaviy tashkiliy shakllari.

Tayanch tushunchalar: ta'lim, tarbiya, dars, ukitish shakllari

2. Pedagogik maxorat asoslari

Tayanch tushunchalar: pedagog, kobiliyat, ijodkorlik

3. Psixologiyaning testlar metodi.

Tayanch tushunchalar: test – surov, test – topshirik, proyektiv test

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 8

1. Tarbiyada shaxs rivojlanishining biologik va psixologik asoslari.

Tayanch tushunchalar: muxit, komolot, bola tarbiyasida tajriba.

2. Psixologiyaning metodlari

Tayanch tushunchalar: kuzatish, surov, test, eksperiment, modellashtirish

3. Shaxs ijtimoiy ta'sirlar maxsuli sifatida.

Tayanch tushunchalar: makro va mikro boskichdagi ta'sirlar, nativizm, empirizm, F.Galtonlar yunalishi

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 9

1. Ta'limning samaradorligini ta'minlovchi boshqa shakllari.

Tayanch tushunchalar: innovasion metodlar,

2. Tafakkur - qanday bilish jarayoni hisoblanadi?

Tayanch tushunchalar: Fikrlash, tafakkur, analiz, sintez

3. Shaxsning jamiyatdagi ijtimoiy mavkei. Ijtimoiy normalar, sanksiyalar va shaxs

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 10

1. Yoshlarni ma'naviy – intellektual rag'batlantirishning maqsad va vazifalari.

Tayanch tushunchalar: ma'naviy – intellektual rag'batlantirish, maksad, vazifalar

2. Professional bilimdonlik nima?

Tayanch tushunchalar: Bilish, professionalizm, shaxs

3. “Men” obraz iva uz – uziga baxo.

Tayanch tushunchalar: adekvat, past va yukori baxo

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 11

1. Ta'lim metodlari va vositalari.

Tayanch tushunchalar: dars berish metodlari, tarbiyalash metodlari, vositalari

2. Bilish jarayonlariga nimalar kiradi?

Tayanch tushunchalar: Sezgi, idrok, xotira, tafakkur

3. Shaxs dunyokarashi va e'tikodini uzgartiruvchi omillar.

Tayanch tushunchalar: dunyokarash, ma'naviyat, ma'rifat, tarbiya, ma'lumot.

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 12

1. Oliy o'quv yurtlarida rag'batlantirishning o'ziga xos usullari.

Tayanch tushunchalar: ragbatlantirish metodlari, oliy ta'lim tizimi

2. Xotiraning mustaxkam bo'lishi qanday omillarga bog'liq?

Tayanch tushunchalar: anglash, kizikish, ilgariqi bilimni eslash, kuchli ta'surot, assosiasiya

3. Shaxs va uning faolligi

Tayanch tushunchalar: tashki, ichki faollik, perseptiv, mnemik, fikrlash va imadejitiv faoliyat

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT №13

1. Pedagogik mahoratning o'rni va zaruriyati.

Tayanch tushunchalar: pedagogik maxorat, kobiliyat, iktidor

2. Tafakkur qilishimizni ta'minlovchi organ qaysi?

Tayanch tushunchalar: sezish, miya, fikrlash, impuls, shaxs

3. Ijtimoiy xulk motivlari va shaxs motivasiyasi

Tayanch tushunchalar: motivasiya, motiv, biologik va ijtimoiy extiyoj

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 14

1. Ma'naviy sifatlar.

Tayanch tushunchalar: axlok, yaxshi xulklar, mustakil fikrlashni tarbiyalash

2. Ilmiy pedagogik tadjikot metodlari.

Tayanch tushunchalar: pedagogik jarayon, mutaxassislik.

3. Motivlarning turlari

Tayanch tushunchalar: muvaffakiyatga erishish va muvaffakiyatsizlikdan kochish motivi, talabchanlik

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 15

1. Tarbiyaning turlari.

Tayanch tushunchalar: akliy, axlokiy, mexnat, jismoniy

2. Shaxs individual tipologik xususiyatlari klassifikatsiyasi?

Tayanch tushunchalar: temperament, xarakter, qobiliyat

3. Bilish jarayonlari: umumiy xususiyat.

Tayanch tushunchalar: psixologiyada bilish jarayoni, idrok, xotira, tafakkur

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 16

1. Ta'lim – tarbiyaning zamonaviy konsepsiyasi.

Tayanch tushunchalar: zamonaviy metodlar, ta'lim tizimi

2. Odatlar nima va ular qanday shakllanadi?

Tayanch tushunchalar: malaka, ko'nikma, odat

3. Idrok va idrok kilish konuniyatlarini.

Tayanch tushunchalar: figura va fanni ilgarigi xarakterga bog'liqligi konuni, idrokni konstantligi konuni, kutishlar va taxminlarni idrokka ta'siri, uzgarmas ma'lumotning idrok kilinmasligi konuni, anglaganlik konuni

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 17

1. Tarbiya nazariyasi.

Tayanch tushunchalar: tarbiya jarayoni, maksadi, xususiyatlari, vazifalari

2. O'z-o'zini baholash deb nimaga aytiladi?

Tayanch tushunchalar: o'z-o'zini yuqori baholash, quyi, realistik baho

3. Xotira va shaxs tajribasining boyligi.

Tayanch tushunchalar: xotira, kurgazmali, mantiqiy, emosional, fenomenal xotira.

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 18

1. Faoliyat – shaxs shakllanishining asosiy omili sifatida.

Tayanch tushunchalar: faoliyat turlari, moxiyati, akliy mexnat

2. Shaxs xulqi motivlarini bilasizmi?

Tayanch tushunchalar: shaxs xulqi, motiv, motivasiya

3. Tafakkur va tafakkur turlari.

Tayanch tushunchalar: tafakkur, fikrlash jarayoni, tafakkur turlari.

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 19

1. Xozirgi zamon pedagogikasining maqsad va vazifalari.

Tayanch tushunchalar: pedagogika tarmoklari, maksadi, vazifalari, boskichlari

2. Diqqat deb nimaga ataladi?

Tayanch tushunchalar: Ong, yo'nalish, ixtiyoriylik

3. Individual tipologik xususiyatlar klassifikatsiyasi.

Tayanch tushunchalar: kobiliyat, temperament, xarakter, irodaviy sifatlar. Emosiyalar, ijtimoiy ustanovkalar.

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 20

1. Pedagogikaning boshqa fanlar bilan a'loqasi.

Tayanch tushunchalar: psixologiya, falsafa, metodika, tarix.

2. Psixologiyaning boshqa fanlar bilan a'loqasi,

Tayanch tushunchalar: psixologiya, falsafa, sosiologiya, pedagogika

3. Shaxs iktidori va kobiliyatlari diagnostikasi

Tayanch tushunchalar: iktidor, tugma va orttirilgan kobiliyat, layokat.

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 21

1. Vijdon tarbiyasi, u kanday amalga oshiriladi?

Tayanch tushunchalar: vijdon, rux, kalb, iymon

2. Tafakkur - qanday bilish jarayoni hisoblanadi?

Tayanch tushunchalar: Fikrlash, tafakkur, analiz, sintez

3. Temperament va faoliyatning individual xususiyatlari

Tayanch tushunchalar: sangvinik, xolerik, flegmatik, melanxolik.

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 22

1. Axloqiy va estetik tarbiya.

Tayanch tushunchalar: bola tarbichyasida axlok, estetika, etika.

2. Psixologiyada kuzatish metodi

Tayanch tushunchalar: tashki, ichki, erkin, standartlashtirilgan, gurux ichida kuzatish, gurux tashkarisida kuzatish

3. Xarakter va shaxs

Tayanch tushunchalar: xarakter, mexnat faoliyatida nomoyon buladigan, insonlarga nisbatan bulgan munosabatda nomoyon buladigan, uz – uziga munosabatiga alokador, narsa va xodisalarga nisbatan nomoyon buladigan xarakter

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 23

1. Mehnat tarbiyasining o'ziga xos xususiyatlari.

Tayanch tushunchalar: mexnat tarbiyasi, xususiyat, muxit

2. Psixologiyada surok metodi

Tayanch tushunchalar: ogzaki, yozma, erkin, standartlashtirilgan.

3. Uspirinlik va yetuklik davri psixologiyasi

Tayanch tushunchalar: akmeologiya, shaxs tarakkiyoti davrlari

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 24

1. Tarbiya jarayoni nima, u kanday oshiriladi?

Tayanch tushunchalar: tarbiya turlari, tarbiya jarayoni, maksadi, vazifalari.

2. Shaxs ijtimoiy ta'sirlar maxsuli sifatida

Tayanch tushunchalar: shaxs, jamiyat, muxit

3. "Klaster" usuli yordamida ta'limni izohlab bering?

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 25

1. Ijtimoiylashuv maskanlari orasida mahallaning o' rni qanday?

Tayanch tushunchalar: Ijtimoiy maskanlar, mahalla, tarbiya.

2. Bilish jarayonlariga nimalar kiradi?

Tayanch tushunchalar: Sezgi, idrok, xotira, tafakkur

3. Usmirlik va uspirinlik davrlarida shaxs ijtimoiylashuvining uziga xosligi

Tayanch tushunchalar: usmirlik, uspirinlik, uzligini anglash, uzligini ta'kilash

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 26

1. Shaxs ijtimoiylashuvida qanday bosqichlar mavjud?

Tayanch tushunchalar: Ijtimoiylashuv, shaxs, ta' sir

2. Diqqat deb nimaga ataladi?

Tayanch tushunchalar: Ong, yo' nalist, ixtiyoriylik

3. "Kanday" iyerarxik diagramaasosida bilish jarayonlarini asoslab bering?

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 27

1. Xotiraning mustaxkam bo'lishi qanday omillarga bog'liq?

Tayanch tushunchalar: kizikish, ilgarigi bilimni eslash, kuchli ta'surot, assosiasiya

2. Tarbiya nazariyasi.

Tayanch tushunchalar: tarbiya jarayoni, maksadi, xususiyatlari, vazifalari

3. "Aqliy hujum" metodining afzalliklari nimalardan iborat.

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

VARIANT № 28

1. Oliy o' quv yurtlarida rag'batlantirishning o' ziga xos usullari.

Tayanch tushunchalar: ragbatlantirish metodlari, oliy ta'lim tizimi

2. Xotiraning mustaxkam bo'lishi qanday omillarga bog'liq?

Tayanch tushunchalar: anglash, kizikish, ilgarigi bilimni eslash, kuchli ta'surot, assosiasiya

3. "Baliq skeleti" metodidan faydalanish samaradorligi

Kafedra mudiri

Yu.A.Axrоров

TESTLAR TO'PLAMI

1. Pedagog, pedagogika atamasi qaysi so'zdan kelib chiqqan va qanday ma'noni bildiradi?

A. Pedagogika atamasi qadimgi lotin tilidagi "paydogos" so'zidan kelib chiqqan bo'lib, "bola yetaklovchi" degan ma'noni bildiradi.

V. Qadimgi grek tilidagi paydogos so'zidan kelib chiqqan bo'lib, "o'qitaman", "o'rgataman" degan ma'noni anglatadi.

S. Ingliz tilidagi "payne" so'zidan olingan bo'lib, bolani rivojlantirish. Yetaklash, tarbiyalash degan ma'noni bildiradi.

*D. Qadimgi grek tilidagi paydogos so'zidan kelib chiqqan bo'lib, "bola yetaklovchi" degan ma'noni bildiradi.

2. Pedagogika qanday fan?

A. Pedagogika tarbiyaning nazariy asoslarini tadqiq etuvchi ijtimoiy gumanitar fan.

V. Pedagogika tarbiya jarayonining qonuniyatlari, prinsiplari, shakl va metodlari haqidagi gumanitar fan.

S. Pedagogika ta'lim jarayonining mazmuni, qonuniyatlari, metodlarini o'rganuvchi, ijtimoiy, umumkasbiy fan.

*D. Pedagogika ta'lim – tarbiya jarayonining mohiyati, mazmuni. Qonuniyatlari, metodlarini o'rganuvchi ijtimoiy, umumkasbiy fan.

3. Demokratik jamiyat qanaqa pedagogikaga tayanadi?

A. Demokratik tarbiya va avtoritar pedagogikaga.

V. Avtoritar pedagogikaga va ilmiy, insonparvar tarbiya tizimiga.

S. Totalitar tarbiya va demokratik pedagogikaga.

*D. Demokratik pedagogika va demokratik tarbiyaga.

4. "Bir so'zni 40 hil ohangda olganimdan so'ng pedagog bo'lganimni sezdim" degan edi tarbiya nazariyotchilaridan biri. U qaysi shaxs?

A. Yan Yamos Komenskiy.

V. K. Ushinskiy.

S. A.S. Makarenko.

*D. To'g'ri javob yo'q.

5. Pedagogika fanining predmeti nima?

A. Yosh yovlodni o'qitish, tarbiyalash.

V. Ta'lim – tarbiya, ma'lumotning mohiyati, qonunlarini ishlab chiqish.

*S. Ta'lim – tarbiya va shaxsni shakllantirish jarayonining qonuniyatlari, o'rganish prinsiplarini o'rganish.

D. Inson shaxsini rivojlanish qonuniyatlarini tadqiq qilish asosida tarbiya metodikisini aniqlash.

6. Pedagogika faniga berilgan qo'yidagi ta'riflardan qaysi biri to'g'ri deb xisoblaysiz?

A. Pedagogika uzluksiz ta'limni amalga oshirish, yosh avlodni tarbiyalash haqidagi fan.

V. Pedagogika inson haqidagi fan.

S. Pedagogika ta'lim – tarbiya va ma'lumot qonuniyatlari haqidagi fan.

*D. Pedagogika uzluksiz ta'lim – tarbiya tizimining nazariy asoslarini va prinsiplarini, ta'lim – tarbiya jarayonida inson shaxsini rivojlantirish, shakllantirishning mohiyati, qonuniyatlari haqidagi fan.

7. Ijtimoiy xodisa sifatida tarbiyaning mohiyati nimadan iborat?

A. Inson shaxsini har tomonlam rivojlantirish, o'stirish, parvarish qilish.

V. Yosh avlodga eng yaxshi umuminsoniy sifatlarni singdirish.

*S. Insoniyat to'plagan ijtimoiy – ma'naviy tajribalarni yosh avlodga o'rgatish orqali ularni hayotga, mehnatga tayyorlash.

D. Yosh avlodni ijtimoiy munosabatlarga tayyorlash.

8. Tarbiyaning tarixiy xarakteri deganda nima tushunasiz?

A. Tarbiyaning tarixiy rivojlanish bilan, tarix fani bilan bog'liqligini tushunamiz.

V. Inson tarbiyasini u yashagan tarixiy sharoit bilan bog'liq xolda amalga oshirilishi.

S. O'quvchilarni har bir xalqning tarixiy an'analari ruhida tarbiyalashni tushunamiz.

*D. Jamiyatning ijtimoiy – iqtisodiy taraqqiyoti bilan bog'liq holda tarbiya xarakteri, mazmuni, vazifalari, metodlarining o'zgarib borishi.

9. Umuminsoniy tarbiyaviy qadriyatlarga nimlar kiradi?

A. Butun insoniyatning ta'lim – tarbiya sohasidagi tajribalari.

*V. Barcha xalqlar uchun umumiy bo'lgan ilg'or tarbiyaviy g'oyalar, an'nalar.

S. Tarbiyada archa insonlarning qadr – qimmatini hurmat qilish.

D. Barcha millatlarga xos axloqiy normalar.

10. Pedagogika fanining asosiy tushunchalari qaysilar?

A. Maktab. O'qituvchi, ta'lim – tarbiya.

V. Ta'lim, didaktika, ma'lumot, metod.

*S. Tarbiya, ta'lim, ma'lumot. Rivojlanish, shakllanish.

D. O'qitish, tarbiyalash, o'qituvchi, ma'lumot.

11. Pedagogik xodisa sifatida tarbiyaning mohiyati nimadan iborat?

A. O'quvchilarga milliy istiqloq g'oyalarini, vatanga muhabbatni singdirish.

V. O'qituvchi – murabbiylarning ta'lim – tarbiyaviy ishlarni amalga oshirishi. Yoshlarga axloqiy sifatlarni, e'tiqodlarni singdirish.

*S. Shaxsni ijtimoiy tajribani egallash bo'yicha faoliyatini tashkil etishdan iborat va maqsadga qaratilgan ongli ravishda amalga oshiriladigan pedagogik jarayon.

D. MAktab, oila. Jamoatchilikning hamkorlikda o'quvchilarni tarbiyalashi.

12. Ta'lim deb nimaga aytiladi?

A. Ta'lim bu – o'qituvchining o'quvchi talabalarga ta'lim – tarbiya berish jarayonidir.

V. Bu o'quvchilarga ma'lumot berish maqsadida o'qituvchi va o'quvchilarning o'zaro xamkorligidir.

*S. Bu o'quvchilarni bilim, ko'nikma malakalarni egallash, ijodiy qobiliyatlarini o'stirish, axloqiy – ma'naviy fazilatlarini tarkib toptirish maqsadida o'quv – bilish faoliyatini tashkil etishdan iborat pedagogik jarayon.

D. Ta'lim bu – o'quvchi – talabalarni bilim, ko'nikma, malakalar bilan qurollantirish, ularni rivojlantirish. Tarbiyalashdan iborat faoliyat.

13. ta'lim jarayonining mohiyatini nima tashkil etadi?

A. O'qish. bilim, rivojlanish.

V. Bilim, tarbiya, ma'lumot.

*s. Bilim, ko'nikma. Malaka.

14. Ma'lumot nima?

A. Darsda o'qituvchi tomonidan o'quvchilarga beriladigan bilim, axborot.

V. Kishining maktab yoki biror o'quv yurtini bitirib olgan bilimlari.

*S. Ilmiy bilimlar, amaliy ko'nikma malakalarni egallash jarayoni bosqchlari.

D. Biror xodisa, voqeyani yoki shaxsini tasniflashdagi faktlarning jami.

15. Rivojlanish deb nimaga aytiladi?

A. rivojlanish bu – inson shaxsining tarkib topish jarayonidir.

V. Kishining aqliy, axloqiy – ma'naviy jihatdan kamol topishi.

*S. Odamni anatomik – fiziologik jihatdan o'sishida, psixikasida, bilish qobiliyati, xulqi, ijtimoiy – siyosiy qarashlarida ro'y beradigan miqdor va sifat o'zgarishlar jarayoni.

D. Bolalarning jismoniy va ruxiy jihatdan o'sishi, shakllanishi.

16. Shakllanish deb nimaga aytiladi?

A. Shaxsning irsiyat, muhit, tarbiya ta'sirida rivojlanishiga aytiladi.

V. Tarbiya va muhit ta'sirida kishilar o'rtsida muayyan munosabatlar tarkib topishi.

*S. Rivojlanish natijasi, shaxsning tarkib topishi, insoniy sifat va xususiyatlarning barqarorlashuvi, muayyan qiyofa kasb etish.

D. Inson tanasining rivojlanishi natijasida muayyan qiyofaga kirish, shakl tugallanganlik kasb etishi va boshqalar.

17. Insoniyat to'plagan ijtimoiy – tarixiy tajribaning tarkibiy qismlarini aniqlang?

A. insoniyat hayot tajribasi, mehnati jarayonida to'plagan bilimlar.

V. Ta'lim – tarbiya sohasida to'plangan tajribalar, ilg'or g'oyalar.

*S. Tabiat va jamiyat haqidagi bilimlar, ijodiy faoliyat usullari, ma'naviy munosabatlar.

D. Ma'naviy – axloqiy fazilatlar, mehnat qurollari, o'qituvchilarning ijodiy faoliyati.

18. pedagogika fanining asosiy tarmoqlarini aniqlang?

A. Umumiy pedagogika, didaktika, psixologiya, logopediya.

V. Maktab pedagogikasi, maxsus pedagogika, pediatriya, maktabgacha tarbiya pedagogikasi.

*S. Umumiy pedagogika, maktabgacha tarbiya pedagogikasi, o'rta maktab pedagogikasi, maxsus pedagogika.

D. Umumiy pedagogika, oila pedagogikasi, filosofiya, metodika. Xarbiy pedagogika.

19. pedagogika fanining metodologik asoslarini belgilang.

A. Ta'lim – tarbiyaning umumiy qoidalari, tarbiya haqidagi g'oyalar, prinsiplari.

V. Ta'lim – tarbiyada qo'llaniladigan metodlar, amal qiladigan fikr – g'oyalar, qo'llanmalar.

*S. Pedagogik hodisalarni tadqiq qilishda qo'llanma bo'ladigan ilmiy – falsafiy g'oyalar, ilmiy meros.

D. Ilmiy meros, ta'lim – tarbiya metodlari, pedagogik hodisalar, o'qituvchilarning tajribalari.

20. Pedagogik ilmiy – tadqiqot metodlari qaysilar?

A. Kuzatish, anketa, laboratoriya, ekskursiya, illyustrasiya.

V. Kuzatish, xikoya, suhbat, leksiya, anketa.

*S. Kuzatish. Suhbat, anketa, maktab xujjatlarini o'rganish.

D. Kuzatish, ishontirsh, mashq. Suhbat.

21. shaxs rivojlanishi va tarkib topishning asosiy omillari qaysilar?

A. oila, maktab, moddiy turmush sharoiti.

V. Muhit, tarbiyalovchi jamoa, adabiyot, san'at.

*S. Irsiyat, muhit, tarbiya, shaxsning o'z faoliyati.

D. Irsiyat, tabiiy muhit, kattalar namunasi.

22. odamning shaxs bo'lib yetishuvida irsiyat, muhit va tarbiyaning roli o'rtacha necha foizni tashkil etadi?

A. 20% irsiyat. 30 % muhit, 50% tarbiya.

*V. 15% irsiyat, 40% muhit. 45% tarbiyaga bog'liq.

S. 10% irsiyat, 35% muhit, 40% tarbiya.

D. 20% irsiyat, 32% muhit, 55% tarbiya.

23. Tarbiya jarayoning mohiyati nimadan iborat?

A. Tarbiya – shaxs rivojlanish va shakllanishiga raxbarlik qilishdan iborat.

V. Tarbiya muayyan xislat va sifatlarni tarbiyalanuvchilarga singdirish uchun ularning psixikasiga sistemali va izchil ta'sir o'tkazish jarayonidir.

*S. Tarbiya shaxsning ijtimoiy tajribani o'zlashtirish bo'yicha faoliyatini tashkil etishga qaratilgan va ongli ravishda amalga oshiriladigan jarayondir.

D. Tarbiya – bu tarbiyachi istagan axloqiy – ma'naviy sifatlarni tarbiyalanuvchilarga singdirish maqsadida maxsus tashkil etilgan pedagogik jarayon.

24. Tarbiya jarayonining o'ziga xos xususiyatlari nimalardan iborat?

A. Tarbiyaning o'ziga xos xususiyati uning darsdan tashqari vaqtida amalga oshirilishidir.

V. Tarbiyaning o'ziga xos xususiyati uning ikki tomonlama jarayon ekanligi va bolaga xulq qoidalarini o'rgatishdir.

*S. Tarbiyaning o'ziga xos xususiyati uning davomiyligi, uzluksizligi, kompleks (yaxlit) xarakteri, ikki tomonlama jarayon ekanligi.

D. Tarbiyaning o'ziga xos xususiyati uning o'quvchilarni tarbiyalashga qaratilganligidir.

25. Tarbiya jarayonining xarakatlantiruvchi kuchlar nima?

A. O'qituvchi, o'quvchi, tarbiyachi.

V. O'quvchilar jamoasi.

*S. Tarbiya jarayonining ichki ziddiyatlari.

D. O'qituvchi tomonidan o'quvchilar oldiga qo'yiladigan maqsadlar.

27. tarbiya jarayoni qanday bosqichlardan iborat?

A. Tarbiyachi avval tarbiyaviy vazifani belgilaydi, uning mazmunini, amalga oshirish shakl, metodlarini aniqlaydi, natijalarni tahlil qiladi.

V. Tarbiyaviy vazifalarni idrok qilish, tushunish, umumlashtirish, amalda qo'llash bosqichlari.

*S. O'quvchilarni umumiy talab va me'yorlar bilan tanishtirish, qarash va e'tiqodlarni shakllantirish, amaliy ko'nikma va malakalarni tarkib toptirish.

D. Tarbiyaviy ishlarni rejalashtirish va amalga oshirish.

28. O'quvchining tarbiyalanganlik darajasini nimalarga qarab bilish mumkin?

A O'quvchining xulqi, xatti – xarakatiga qarab.

V. Amaliy bilim, ko'nikmalariga qarab.

S. O'qish, mehnatg munosabatga qarab.

*D. O'quvchida tarbiyaga tegishli bilimlar mavjudligiga, bu bilimlar faoliyatida amal qilishga hatti – harakat mavjudligiga qarab.

29. Tarbiya prinsiplari deb nimaga aytiladi?

A. Tarbiyaviy ishni tayyorlash va o'tkazish tartibiga aytiladi.

*V. Tarbiyachi tarbiyaviy ishda amal qilishi zarur bo'lgan asosiy qoidalarga aytiladi.

S. Ta'lim – tarbiya sohasida davlat siyosatining asosiy prinsiplariga aytiladi.

D. Tarbiyachining o'z shaxsiy tajribasidan kelib chiqib tarbiyaviy ishga yondashuviga aytiladi.

30. Tarbiya prinsiplarini sanab bering.

A. Tarbiyaning insonparvarligi. Onglilik, faollik, puxtalik prinsiplari.

V. Tarbiyaning maqsadga qaratilganligi, mustaqillik, tarbiyaga xamma fuqarolarning tengligi prinsipi.

S. Tarbiyada onglilik. tashabbuskorlik. ishbilarmonlik. ilmiylik prinsipi

*D. Tarbiyaning hayot bilan. Mehnat bilan bog'liqligi, bola shaxsini xurmat qilish, talabchanlik, yosh va o'ziga xos xususiyatlarni hisobga olish.

31. Pedagogik ta'sir ko'rsatishning asosiy usullari qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?

A. Darsni to'g'ritashkil etish, nutq, tashabbuskorlik. Qobiliyat.

*V. Talab, istiqbollarni belgilash, rag'batlantirish, jazolash, jamoatchilik fikri.

S. Mehnatsevarlik, iroda, jazolash, muomala.

D. Suxbat, badiiy adabiyot, muomala.

32. Quyidagi so'zlar kimga tegishli?

“Tarbiyani tashkil etishni, yurishni, xazillashishni. Quvnoq va jahldor bo'lishni bilishi lozim, u o'zni shunday tutishi kerakki, uning xar bir xarakati tarbiyalansin.

A. K.D.Ushinskiy.

V. A. Avloniy.

S. Qori Niyoziy.

* D. A.S. Makarenko.

33. Tarbiya uch narsaga extiyoj sezadi: ilmga, ste'dodga va mashqqa. Bu so'zlar qaysi mashxur faylasufga tegishli?

*A. Arastu

V. Aflotun.

S. A.N. Farobiy.

D. Abu Rayxon Beruniy.

34. Quyidagi so'zlar qaysi mashxur ma'rifatparvar pedagogga tegishli? “Yaxshi tarbiya millat ichidan buyuk insonlarni ko'paytirishga, qolganlarini esa sog'lom fikr yurituvchi fuqarolarga aylantirishga, qolganlarini esa sog'lom fikr yurituvchi fuqarolarga aylantirishga qodir”.

A. Ya. A. Komenskiy.

*V. Gelveskiy.

S. K.D. Ushinskiy.

D. M. Bexbudiy.

35. Milliy tarbiya nima?

A. Xar bir mamlakatning o'z ona tilida ta'lim tarbiya ishlarini olib borish.

V. O'quvchilarni tarbiyalashda har bir xalqning tarbiya to'g'risidagi fikrlaridan foydalanish.

*S. Xar bir xalqning o'z milliy madaniyati. tili tarixi. urf - odati

PSIXOLOGIYA **fanidan test savollari**

Umumiy psixologiya fani nimani o'rganadi?

Psixik hayotning filogenetik taraqqiyotini o'rganadi

Xayvonot dunyosida psixikaniing paydo psixologik qonuniyatlarni o'rganadi

Ruhiy jarayonlar, dalillar va mexanizmlarini va uning taraqqiyot qonunlarini o'rganadi:

Ruxiy xodisalar, jarayonlar va ruhiy holatlarning paydo bo'lishi, unga xos xususiyatlar va qonuniyatlarni o'rganadi

Psixika nima?

Narsa va xodisalarning muhim xususiyati

Dunyoni umumlashtirib aks ettirish

Psixika bizning sezgilarimiz, fikr va mulohaza-larimiz, kechinma-larimizdir

Yuksak darajada tashkil topgan materiya(miya)ning aloxida xossasi obyektiv borlikni aks ettirish jarayoni

Dunyoni aks ettirish miyaning qaysi qismida sodir bo'ladi?

Oldingi miyada

Miya po'stlog'ida

Uzunchoq miyada

O'rta miyada

Qachon psixologiya fani falsafa fanidan mustaqil fan bo'lib ajralib chikdi?

XX asr o'rtasida

XIX asrda

XVII asr oxirida

XX asr boshida

Ong nima?

Ong psixikaning yuksak darajasi bo'lib, u kishining mehnat faoliyati va o'zaro munosabatlar jarayoni maxsulidir

Ong ijtimoiy muhit mahsuli

Ong o'z oldiga maqsad ko'yib, faoliyat ko'rsatishdir

Ong mehnat faoliyati jarayoni

Ong va faoliyatning birligi bu

Ong va faoliyat bir-biriga qarama-qarshi emas, o'xshash ham emas, ammo ular bir-birini taqozo qiladi

Ong faoliyatda rivojlanadi va faoliyatning mazmunini belgilaydi

Ong faoliyat jarayoni va faoliyatni nazorat qiladi

Faoliyat jarayonida ong rivojlanadi

Psixika turmush tarzi, u turmush tarzi o'zgarishi bilan o'zgaradi degan tamoyilni aniklang

Izchillik

Egosentrizm

Determinizm

Sistemalilik

Faoliyat nima?

Bilishga bo'lgan extiyoj va shu asosda shakllana-digan motivlar

Maqsadlarimiz mazmuni va uni bajarish usuli

Ko'nikma va malakalar jarayonining sodir bo'lishi

Odamning tashqi (jismoniy) va ichki (psixologik) faolligi

Ko'nikma bu -:

Faoliyatda faollik ko'rsatish

Faoliyatdagi ish-harakatlarni o'zlashtirish jarayoni

Ish-harakatlar yig'indisi

Avtomatlashgan xarakatlar

Ko'nikma, malakalarning shakllanishi qonunini aniklang?

Plastiklik qonuni

Yuksalish, tormozlanish va pasayish qonuni

Notekislik qonuni

Integrasiya qonuni

Tropizm bu - :

Tashqi dunyoni sezgilar asosida aks ettirish

Biotik omillarga maxsus harakatlar bilan reaksiya qilish

Organizmning qo'zg'ovchilar ta'siriga moslashuvi

Organizmning ong yordamida boshqarilishi

Instinkt bu - :

Biotik omillarga orgaiizmning javobi

Muxitning ma'lum jarayonlarida reaksiya qilishning murakkab shakli:

Nasldan-naslga o'tadigan hatti-harakatlar

Organizmning ko'zgatuvchilar ta'siriga berilishi

Intellektual harakatlarning asosini iima tashkil kiladi?

Ayrim iarsalar o'rtasidagi murakkab munosabaglarni aks ettirish

Sezish orqali narsalarning ayrim xususiyat-larini aks etgirish

Xotira va tasavvurlarga asoslaiish

Ijtimoiy munosabatlarning paydo bo'lishi

Ogning paydo bo'lish shart-sharoitlarini aniqlang?

Ijtimoiy muhit

Ijtimoiy ta'lim-tarbiya jarayoni

O'zaro munosabat va mehnat faoliyati jarayoni

Ijtimoiy munosabatlarga kirishuvi

Ogning rivojlanishi manbai nimada –

O'zaro munosabat va mehnat jarayoni

Ijtimoiy muhit va ta'lim-tarbiya

Ota-onalarning bolalarga munosabati

Ijtimoiy muxit, ta'lim-tarbiya, mehnat, faollik

Motivasiya nima?

Shaxs faolligining manbai

Ehtiyojlarni qondirishga moyillik

Motivlarning qoida, dalil va qonuniyatlar bilan asoslanishi

Odamning xulq-atvoriga qarab xatti-harakatlarni taxlil qilish

Motiv bu-

Ehtiyojlarni qondirish bilan bog'liq bo'lgan faoliyatga moyillik

Ehtiyojlarning hissiy namoyon bo'lishi

Shaxs faoliyatining maxsus turi

Istaklar asosida ifodalangan ehtiyojlar tizimi

Emosiya bu -

Ongimizning ma'lum narsa va hodisalarga yo'nalishi

Ehtiyoj va qiziqishlar bilan bog'liq bo'lgan yoqimli va yoqimsiz kechinmalari

Do'stlik, o'rtoqlik, uyatchanlik, sevgi hissi

Shaxsning ijtimoiy aks ettiruvchi ichki va tashqi kechinmalari

Emosional holatlarga nimalar kiradi?

Gumanizm, qiziquvchanlik, ranjish, uyalish

Hissiy ton, kayfiyat, ehtiros, ruhlanish, affekt, jiddiylik

Xayron qolish, shubhalanish, ishonch, taajjublanish

Xamkorlik, do'stlik, o'rtoklik, sevgi

Iroda ta'rifini aniklang -

Narsa va xodisalarning ayrim xususiyatlarini ongda aks ettirish

Maqsadga erishishda qiyinchiliklarni, to'siqlarni yengish bilan bog'liq bo'lgan ixtiyoriy, ongli harakat

Narsa va hodisalar o'rtasidagi munosabatlarning umumlashgan holda aks etishi

Kishining ma'lum bir faoliyatni bajara olishga bo'lgan layoqati

Iroda sifatlarini aniqlang -

Hamkorlik, samimiylik, odillik

Insonparvarlik, gumanizm

O'z-o'zini tuta bilish, mustaqillik, matonatlilik

Do'stlik, o'rtoqlik, muhabbat va sevgi:

Shaxs ta'rifini aniklang:

Odamning insonlik jinsiga mansubligi

Ijtimoiy tajribani o'zlashtirish

Jamiyat a'zosi sifatida odamlar bilan munosabatda bo'ladigan konkret bir inson

Inson shaxsining xarakterli tomoni, o'z-o'zini anglash jarayoni

Individuallik - bu:

Shaxsning hayot davomida orttirgan tajribasi

Chaqaloq, tilni va oddiy malakalarni o'zlashtira olmaydigan odam

Shaxs psixologik xususiyatlarining qaytarilmaydigan birikmasi

Ayrim psixologik jarayonlarning har bir shaxsning o'zigagina xos bo'lgan xususiyatlari

Muloqot - bu:

Kishilarning til yordamda munosabatda bo'lish, ma'lumotlar almashinish jarayoni

Insonning amaliy va nazariy faoliyatini tashkil qilish usuli

E'tiqod, lunoqarash va ideallarning shakllanish jarayoni

Bolalarda aqliy, axloqiy hisslarning paydo bo'lish jarayoni

Muloqotning muhim tomonlarini ko'rsating: -

Suhbatlashish

Nutq faoliyati

Bir-birini tushunish, hissiy munosabat

Birgalikda xarakat qilish, idrok kilish va ma'lumotlar almashish

Insoniyatning madaniy tajribasini nasldan naslga qoldirish, uni o'zlashtirish va sinash vositasini aniqlang

Ong

Mehnat faoliyati

Til

O'quv faoliyati

Diqqatning ta'rif: -

Narsa va xodnsalarni yaxlit aks ettirish

Narsa va hodisalarni umumlashtirib aks etgirish

Har qasday faoliyatning zaruriy sharti

Psixik faaliyatning muayyan obyekt ustiga yo'nalishi va to'planishi

Diqqat turlari - bu:

Diqqatning ko'chib turishi
Ixtiyoriy, ixtiyorsiz va ixtiyoriydan keyinga
Tilak, istak, orzu, ideal
Barqaror, beqaror, kuchli va kuchsiz

Diqqat xususiyatlari - bu:

Ixtiyoriy, ixtiyorsiz
Tashqi va ichki
Sezgirlik, sensibilizasiya, sinesteziya
Ko'chib gurnshi, bo'linishi, ko'lami, kuchi, barqarorligi

Tashqi diqqat nima? -

Ongimizning bir obyekt ustiga yo'nalishi
Manbai bizning ongimizdan tashqarida bo'lgan diqqat
Manbai bizning tasavvurlarimiz, fikrlarimizda bo'lgan diqqat
Fikrlarning tashqi obyektlarga yo'nalishi

Sezgi - bu:

Narsalarning muxim belgi va xususiyatlarini yaxlit aks ettirish
Narsa va xodisa-larning ayrim belgi va xususiya-tlarini, ichki a'zolarida ro'y beradigan ayrim o'zgarishlarini aks ettirish
Dunyoni umumlashtirib aks ettirish
Sezish jarayonida tug'iladigan xush va noxush tuyg'ularni aks etgirish

Sezgilar tasnifini aniklang

Fazo, xarakat va vaqt
Ko'rish, eshitish, hid va maza bilish muskul harakat, kenestik sezgilar
Eksteroreseptor, proprioseptor, iiteroreseptor
Sezgirlik adabtasiya

Analizator - bu:

Sezgi a'zolarining bir turi
Sezgi hosil bo'lishda zarur bo'lgan anatom-fiziologik apparat
Afferent nerv, reseptor
Bosh miya po'stidagi maxsus markaz

Idrok ta'rifini aniklang: -

Narsa va hodisalarning muxim belgi va xususiyatlarini yaxlit aks ettirish
Butun organizmdagi sezgilar yig'indisi
Analizatorlarga ta'sir etgan narsa va xodisalarni, ularning belg'i va xususiyatlarini miyada yaxlit bir butunligicha aks ettirish
Voqyelikni ilgari egallagan tajriba va malakalar asosida aks etgirish

Idrokning mazmuniga ko'ra turlarini aniqlang: —

Kurish, eshitish, hid bilish
Appersepsiya, illyuziya, gallyusinasiya
Vaqt, harakat va fazoni idrok qilish
Ixtiyoriy va ixtiyorsiz idrok

Xotira jarayonini aniklang:

O'tmish merosini o'rganish va tajriba orttirish
Esda olib qolish, esda saqlash, esga tushirish
Ma'nosiga tushunib, tushunmay eslash
Voqyelikning bo'lib o'ttan joyi, vaqtini xotirlash

Umumiy psixologiya fani nimani o'rganadi?

Psixik hayotning filogenetik taraqqiyotini o'rganadi

Psixologik qonuniyatlarni o'rganadi

Ruhij jarayonlar, dalillar va mexanizmlarini va uning taraqqiyot qonunlarini o'rganadi:

Ruxiy hodisalar, jarayonlar va ruhiy holatlarning paydo bo'lishi, unga xos xususiyatlar va qonuniyatlarni o'rganadi

Konformlilik bu-

Individning gurux fikrlariga tashqi tomondan qo'shilib, ichki tomondan esa o'z fikrida qolishi

Shaxsning o'z fikrlarini tasdiqlashga harakat qilishi

Insonning haqiqat shartlariga moslashuvi

Guruxlarga qo'shilishni xoxlashi va undan ajralmasligi

Haqiqatni aks etgirishning muhim shaklini aniqlang?

Narsalarning suvda aks etishi

Oynada o'z fizionomiyasining aks etishi

Ongda aks ettirish

Kimyoviy aks etgirish

Monologik nutq

Suhbatdoshga nasihat qilish, ta'sir ko'rsatish

Bir necha so'z suhbatdoshlar o'rasidagi muloqot

Kishilar orasidagi o'zaro munosabat

Bir kishining nutqi, fikr almashish jarayonida birkishi so'zlab, boshqalarning uni idrok etishi

Predmetlar, rasm, so'z va maxsus asboblarning yordamida sharoitni sun'iy vujudga keltirish orqali psixik hodisalarning kuchi, tezligi va hajmini qaysi usul orqali bilish mumkin?

Pedagogik-psixologik eksperiment

Laboratoriya eksperimenti

Tabiiy eksperiment

Genetik usul orqali

Psixologik test nima?

Psixik hodisalar va holatlarni o'rganadigan usul

Inson psixikasining sifatleri, taraqqiyot darajasi va qobiliyatlarini aniqlab beradigan standart-lashtirilgan usul

Inson hayotini o'rganadigan, qobiliyatini rivojlantiradigan maxsus usul

Psixik jarayonlarni, xususiyatlarni o'rganadigan usul

Faoliyat quyidagilardan tuzilgan

Faollik ko'rsatish uchun maqsadni aniqlashdan

Amallar va ish-harakatlardan

Faoliyatni vujudga keltiradigan ehtiyojlardan

Harakatlarni bajarishdan

Faoliyatni o'zlashtirish manbai:

Mehnat va o'yin jarayoni

Ijodiy ish jarayoni

Ta'lim-tarbiya jarayoni

Qiziqish, intilish, faollik ko'rsatish jarayoni

Hayvon va insonning eng muhim farqi nimada?

Sezgi va idroada

Tafakkur va tilda

Temperamenti, xarakterida

Yuz va tana tuzilishida

Motiv bu-

Ehtiyojlarni qondirish bilan bog'liq bo'lgan faoliyatga moyillik

Ehtiyojlarning hissiy namoyon bo'lishi

Shaxs faoliyatining maxsus turi

Istaklar asosida ifodalangan ehtiyojlar tizimi

Hissiyot bu -

Inson psixikasining o'ziga xosligi

Narsa va xodisalarga bo'lgan munosabatimiz va ulardan hosil bo'ladigan kechinmalarning ongda aks etishi

Narsa va xodisalarni, kechirilgan tuyg'u va hislarni esda qoldirish, esga tushirishdan iborat psixik jarayon

Kishining yashash sharoiti, ta'lim-tarbiyasi va atrofida bo'lgan munosabatida namoyon bo'ladigan individual xususiyati

Oliy xislarni aniqlang

Kayfiyat, xayron qolish, ruhlanish

Axloqiy, akliy, estetik, praksik

Extiros, e'tiqod, dunyoqarash

Xissiy ton, affekt, emosiya

Irodaviy jarayonning eng muhim xususiyatini aniklang –

Tashabbuskor bo'lish

Kuchli irodaga ega bo'lish

O'z-o'zini tuta bilish va mustaqillik

Belgilangan qarorni ijro etish

Axloqiy hislarga nimalar kiradi?

Xayron kolish, ishonch, ikkilanish

Burch, vijdon, vijdoniy burch, mas'uliyatni his qilish

Extiros, affekt, kayfiyat, emosiya

Taajjublanish, ikkilanish, ruxlanish

Individ-bu:

Ehtiyojlarni qondirishga harakat qiladigan odam

Odamning insonlik jinsiga mansubligi

Inson psixikasi-ning muhim xususiyati

O'z-o'zini anglagan va o'ziga baho beradigan odam

Shaxs tuzilishidagi biologik omillarni aniqlang:

Shaxs shakllanishini harakatga keltiruvchi kuch

Insonning jismoniy rivojlanishiga xos xususiyatlari

Irsiyat, miya va nerv tizimi xususiyatlari

Taraqqiyogaing o'ziga xos konuniyatlari

Shaxs taraqqiyotini harakatga keltiruvchi kuchlarni aniklang:

Ijtimoiy munosabat va insonning faoliyatdagi faolligi

Ijtimoiy muhit, ta'lim-tarbiya va faoliyatdagi insonning faolligi

O'zaro munosabatlar

Ijodiy fashsiyatda faollik ko'rsatish

E'tiqodning ta'riflarini taxlil kiling:

Ehtiyojlarning namoyon bo'lishi

Shaxsning o'z karshilari, tamoyillari, dunyokarash-lariga mos harakat qilishga undovchi ehtiyojlar tizimi

Anglanmagai faoliyat motivlari

Shaxs dunyoqarashining o'ziga xos xususiyatlari

Pedagogik muloqot ta'rifini aniqlang: -

Pedagogik kuzatuvchanlik, tashabbuskorlik bilan bog'liq bo'lgan jarayon

Pedagog va o'quvchilarning o'zaro birgalikda harakat qilish usuli

Ta'lim-tarbiyani boshqarish jarayoni

O'nuvchilar jamoasi bilan munosabat

Tarixiy shakllangan muloqot vositasi bu: -

Og'zaki nutk

Yozma nutq

Til

Ichki nutq

Kommunikativ munosabatlarda keng foydalaniladigan nutq:

Ichki iutq

Og'zaki nutq

Yozma nutq

Afaziyalar

Barqaror diqqatni aniqlang: -

Diqqatning b| f narsalan ikkinchisiga o'g'nshi

Bir vaqtda diqqatning bir necha obyektlarga bo'linishi

Diqqat obyektiga ko'p narsalarni kirita olishi

Uzoq muddatgacha diqqatni muayyan obyektga qaratab tura olishi

Diqqatning nerv-fiziologik asosini tahlil qiling:

Analizatorlar kompleksi

Muvaqqat bog'lanishlar tnzimi

Optimal qo'zg'alish o'chosh

Shartli reflekslar

Ichki diqqat nima? -

Ongimizning bir obyekt ustiga yo'nalishi

Manbai bizning ongimizdan tashqarida bo'lgan diqqat

Manbai bizning tasavvurlarimiz, fikrlarimizda bo'lgan diqqat

Fikrlarning tashqi obyektlarga bulinishidagi diqqat

Sezgi – bu:

Narsalarning muxim belgi va xususiyatlarini yaxlit aks ettirish

Narsa va xodisalarning ayrim belgi va xususiyatlarini, ichki a'zolarida ro'y beradigan ayrim o'zgarishlarini aks ettirish

Dunyoni umumlashtirib aks ettirish

Sezish jarayonida tug'iladigan xush va noxush tuyg'ularni aks etgirish

Sezgi qanday jarayon: -

Murakkab

Konkret (yaqqol)

Abstrakt

Sodda

Sezgilarning asosiy xususiyatlari - bu:

Sifati, tezligi, davomiyligi, joylashgan o'rni

Sezgirlik, adaptasiya, sensibilizasiya

Fazo, vaqt va harakat

Obyektiv olamdagi narsa va hodisalarning bosh miya po'stida aks etishi

Adaptasiya - bu:

Qo'zg'ovchi ta'siri ostida sezgilarning o'zgarishi

A'zolarining muhitga moslanishi

Kuchli qo'zg'ovchilar ta'siri ostida sezgilarning zaiflashishi

Sezgi a'zolarining qo'zg'ovchilar ta'siriga moslashishi

Idrokning murakkab turlariga nimalar kiradi?

Vaqt, fazo va xarakatni idrok qilish

Ko'rish, eshitish, hid bilish idroki

Og'riqni, muvozanat o'zgarishini sezish

Teri-harakatni idrok qilish

Illyuziya bu: -

Quzgovchilar ta'siriga moslashish

O'ziga ta'sir etib turgan olamni noto'g'ri idrok qilish

Narsalar obrazining nisbatan turg'unligi

Predmetli yaqqol obrazlarni yaratish

Quyidagi qoidalarning qaysi biri xotiraga berilgan?

Oldin qabul qilingan tasavvurlarni esda saqlash

Insonning bilim va tajribalarini egallash, esda saqlash, esga tushirishdan iborat bilish jarayoni

O'tmishdagi voqyealarni amaliy faoliyatda qo'llash jarayoni

Dunyoni umumlashtirib miyada aks ettirish jarayoni

Psixik faolligiga ko'ra xotira turini aniklang:

Ixtiyorsiz, ixtiyoriy

Harakat, emosional, obrazli, so'z-mantiq

Qisqa muddatli, uzok muddatli, operativ

Sezgan, idrok qilgan buyumlarni xotirlash

Faoliyat maqsadi tarziga ko'ra xotira turini aniklang.

Ixtiyoriy, ixtiyorsiz

Harakat, emosional, obrazli

Qisqa va uzoq muddatli

Operativ, so'z-mantiq

Esga tushirish jarayonlarini belgilang:

Ixtiyoriy esga tushirish;

Bevosita idrok qilgan va esda saqlagan materi-allarni esga tushirish

Eslash, tanish va xotirlash;

Ma'nosiga tushunib esda olib qolish

Tasavvurlar; tabiat va hayot manzaralari, tovush, hid, ta'm bilan bog'liq bo'lgan xotira turini aniqlang:

Harakat xotirasi

Emosional xotira

Obrazli (eydetik) xotira

So'z-mantiq xotirasi

Xotiraning individual farqlarini ifodalab bering:

Esda uzoq vaqt saqlash darajasi

Ixtiyoriy esda olib qolish darajasi

Esda qoldirish va esdan chiqarish tezligi darajasi

Esda qoldirish, esda saqlash

Eslash deb nimaga aytiladi?

Bir marta idrok qilgan materialni esga tushirish

Ikki yoki bir necha marta idrok qilgan materialni esga tushirish

Ko'rgan materialni esga tushirish

Tasavvurlarimizdagi materialni esga tushirish

Xayol-bu:

Obyektiv dunyodagi voqelikning ongimizda umumlashgan holda aks etishi

Sezgan, idrok qilgan obrazlar xususiyatini aks ettirish

Tajribamizda uchramagan narsa va hodisalar obrazini mavjud tasavvurlarimiz asosida miyamizda yaratish jarayoni

Inson ijodiy faoliyatining zaruriy sharti, borlikni aks ettirish jarayoni

Ijodiy xayol usullari:

Orzu-fantaziya, ideal

Oldindan muayyan maqsadga qaratilgan va yangilik yaratadigan xayol

Agglyutinasiya, ta'kidlash, kattalash tirish, kichiklash- tirish

Turkumlashtirish

Xayolning nerv-fiziologik mexanizmlarinn ko'rsatmnp

Yarim sharlar po'stida muvaqqat bog'lanishlar-ning tiklannshi va ko'shilishi

Muvaqqat bog'lanish-larning hosil bo'lishi

Kuchli qo'zg'alish o'chog'ining vujudga kelishi

Dinamik streotip

Tush ko'rish kaysi psixik jarayon:

Diqqat, sezgi, idrok

Xotira, tasavvur

Tafakkur, nutq

Xayol

Xayolning muxim xususiyatlarini aniqlang:-

Esda saqlash, ega tushirish, eslash

Tormozlanish va qo'zg'alish

Xotira tasavvurlarini analiz va sintez qilish

Umumlashtirish tipiklashtirish

Orzu kandy xayol ekanini ko'rsating.

Faol, qayta tiklovchi xayol

Ixtiyoriy, shirin xayol

Passiv, ixtiyorsiz xayol

Faol, ijodiy xayol

Quyidagi qoidalardan qaysi biri tafakkur jarayoniga tegashli?

Narsa va hodisalarning ayrim sifat va xususiyatlarini aks ettirish

Voqelikni sezgi va idrok, tasavvurlar orqali aks ettirish

Tevarak atrofdagi narsa va hodisalarni, ularning muxim belgi va xususiyatlarini, ular o'rtasidagi bog'lanish va munosabatlarni umumlashtirib aks ettirish

Oldin idrok qilishdan xosil bo'lgan tuyg'ular, fikr va muloxazalarni aks ettirish

Tushuncha — bu:

Tushuncha so'zdan tashqari mavjud bo'lib, u so'zda mustahkamlanadi va ifodalanadi

Tushuncha tasavvur singari narsalarning umumiy muhim belgilarini aks ettiradi

Tushuncha so'zlarda mavjud bo'lib, ammo ba'zi tushunchalar so'zdan tashqarida bo'lishi mumkin

Tushuncha voqyelikni aks ettirishdir

Borliqni bevosita aks ettirish qanday amalga oshiriladi?

Tasavvurlar orqali

Idrok va tasavvurlar orqali

Tushuncha, xukm, xulosa chiqarish

Taqqoslash, analiz va sintez orqali

Obyektlarning ayrim belgilarini o'xshashligiga qarab xulosa chiqarish:

Induktiv xulosa chiqarish;

Analogik xulosa chiqarish

Deduktiv xulosa chiqarish;

Sillogizm

Tafakkur turlarini aniqlang:-

Analiz, sintez, solish-tirish, abstraksiyalash

Tushuncha, hukm, xulosa chiqarish

Konkret, abstrakt, nazariy, amaliy

Mustaqillik, tanqidiylik

Tafakkurning individual xususiyatlari:

Mustaqillik, sertashbuskorlik, tezligi, mahsuldorligi

Ijodiy, ixtiyoriy, konkret va abstrakt

Konkret, abstrakt, juz'iy

Klassifikasiya, sistemaga solish, umumlashtirish

Berilgan ta'riflardan qaysi biri temperamentga taalluqli?

Temperament odamning ijtimoiy munosabat-larida namoyon bo'ladigan xususiyat

Hissiyotning sekin, lekin kuchli qo'zg'alganligi;

Nerv sistemasining qo'zg'alish tezligi, tormozlashuvi

Odamning yakka xususiyati

I.P.Pavlov oliy nerv faoliyati tiplarini tushunish asosiga shularni kiritadi:

Nerv xujayralarining kuchini, uning muvozanatligi va epchilligini

Ko'zg'alish va tormozlanish jarayonlarining irradiasiya va konsentra-siyasini

Nerv hujayralari induksiyasini;

Nerv jarayonlarining stereotipligini.

Odam oliy faoliyatining maxsus tiplari nimalar bilan xarakterlanadi?

Birinchi va ikkinchi signal sistemasining o'zaro munosabati bilan

Asab jarayonlarining sistemaliligi bilan;

Asab jarayonlarining manfiy induksiyasi bilan

Asab jarayonlarining musbat induksiyasi bilan

Asab tizimining kuchli, muvozanatligi, epchil tipi qaysi temperamentga mos keladi?

Flegmatik

Xolerik

Melanxolik

Sangvinik

Asab tizimining kuchli, muvozanatli, kam xarakatchan, sustkash tipi qaysi temperamentga mos keladi?

Xolerik

Sangvinik

Flegmatik

Melanxolik

Temperamentning muhim psixologik xususiyatlari nimalardan iborat?

Senzitivlik, faollik, reaktivlik, reaksiya tempi, silliklik, frigidlik, ekstra-vertlik, introvertlik, emosional quzg'aluv-chanlik

Nerv hujayralarining kuchi, muvozanatliligi, epchilligi

Epchillik, xarakat-chanlik, faollik, kuchi, bo'shlik

Faollik, ekstraversiya, introversiya, bo'shlik, xarakatchanlik, kuchi, muvozanatliligi

Xarakterning qanday xislatlari uning xar tomonlama taraqqiyotida namoyon bo'ladi?

Xarakterning kuchida

Xarakter xislatlarining to'laligida

Aniqligida

Bir butunligida

Xarakter-bu:

Odamning ayrim paytlarda mardlik, salobatlilik, rostgo'ylik ko'rsa-tishidagi yakka xususiyat

Kishilarga xos bo'lgan xarakter xislatlar

Kishining xulq-atvorida, uning xatti-harakatlarida namoyon bo'ladigan tug'ma xususiyat

Oliy nerv faoliyati bilan bog'liq bo'lgan va uning hayotida shakl lanib, uning o'z-o'ziga,

boshqa kishilarga, mehnatga, jamiyat mulki (narsalar, predmetlar) ga bo'lgan munosabatida ifodalanadigan yakka xususiyat

Temperament va xarakter:

O'zaro bog'liq, ammo aynan bir xil emas

Bir-biriga tobe bo'lmagan xususiyatlarga ega

Mohiyatiga ko'ra aynan bir xil xususiyatlarga ega

O'zaro bog'liq emas, bir xil xususiyatlarga ega emas

Xarakter xislatlariga:

Xarakterning nasl, ijtimoiy muhitga bog'liqligi

Iroda, aql-farosat va hissiyotga bog'liqligi

Qatiyatlik, matonat, o'zini tuta bilishga xos xususiyatlar

O'z-o'ziga, atrofdagilarga bo'lgan munosabat

Xarakterning nerv fiziologik asosi - bu:

Oliy nerv-faoliyati-ning umumiy tipi

Analizatorlar kompleksi (yig'indisi)

Bosh miya po'stida muvaqqat bog'lanishlar tizimi

Nerv hujayralarining induksiyasi

Quyidagilardan qaysi biri xarakter tuzilishini ko'rsatadi:

Xarakterning iroda, hissiyot va aql-farosat tomoni

Xarakterning kuchi va mustaqilligi

Xarakter xususiyat-larining faolligi

Jamoaga, ayrim odamlarga, o'z-o'ziga, mexnatga, narsalarga bo'lgan munosabat

Qobiliyat – deb:

Kishining mvoqyelikka bo'lgan munosabatida vujudga keladigan va uning xulq-atvori, xati-xarakatida ta'sir qoldiradigan, muhim barqaror psixik xususiyat majmui

Shaxsning makur faoliyatini muvaffaqiyatli amalga oshirish sharti hisoblangan va buning uchun zarur bilim, ko'nikma va malakalarni egallash dinamikasida yuzaga chiqadigan farq-

larda namoyon bo'ladigan individual psixologik xususiyat

Odamning o'zi bilgan va bajarayotgan narsaga o'z munosabatini boshdan kechirish va muvaffaqiyatini belgilash jarayoni;

His-tuyg'ularning paydo bo'lish tezligi va kuchida, xamda kishining umumiy harakat-
chanligida namoyon bo'ladigan individual psixologik xususiyat majmui

Iste'dod nima?

Kishining muayyan faoliyatga layoqati

Inson qobilyati taraqqiyotining eng yuksak darajasini ta'inlovchi tug'ma imkoniyat

Ko'nikma, malaka, bilim

Qobiliyatlarda namoyon bo'ladigan tug'ma xususiyat.

Faoliyat turlarini sanang

O'yin, o'qish, mehnat, ijodiy faoliyat

O'yin, ijodiy faoliyat

O'qish, mehnat

O'qish, mehnat, ijodiy faoliyat

FAN BO'YICHA IZOHLI LUG'AT (GLOSSARIY):

Adekvatlik – teng, o'xshash, muvofiq kelmoq.

«**Axloq**», «**xulq**» va «**atvor**» so'zlari arabcha so'z bo'lib, ular o'zbek tilida xam o'z ma'nosida qo'llaniladi. Axloq kishilarning xar bir jamiyatga xos xulq me'yorlari majmuidir. Axloq ijtimoiy ong shakllaridan biri bo'lib, xamma soxalarda kishilarning xatti-xarakatlarini tartibga solish funksiyalarini bajaradi.

Analogiya – psixik xodisalar va xulq-atvor xususiyatlarining o'xshashligi.

Anketa – metodlardan biri bo'lib, respondent to'g'risida aniq ko'zlangan ma'lumotlarni yig'ish maqsadida qo'llaniladi.

Apatiya – kishining tevarak atrofdagi olamga nisbatan befarqlik xolati.

Assosiasiya – psixik xodislar orasidagi o'zaro bog'lanish, u ma'lum qonunlar bo'yicha tarkib topadi.

Astenik – shaxsning faolligini susaytiruvchi kechinmalar.

Attraksiya – bir kishini boshqa kishi ko'rib qolganda, idrok etishda yuz beradigan tafakkur turi.

Audivizual idrok – shaxsning bir vaqtning o'zida ham eshitib, ham ko'rib idrok qilishi.

Autogen mashq – shaxsning o'z-o'zini ishontirish va o'z-o'zini idora qilishga asoslangan psixoterapevtik usul.

Affekt – kuchli, jo'shqin va nisbatan qisqa muddatli emosional kechinmalar sifatida ro'y beradigan psixologik holat.

Bakalavriat- o'rta maxsus, kasb-xunar ta'limi negizida oliy ta'lim yo'nalishlaridan biri bo'yicha fundamental bilimlar beradigan, o'qish muddati to'rt yildan kam bo'lmagan tayanch oliy ta'limidir.

Bilish, anglash-dunyo xaqidagi yangi bilimlar xisoblanadigan subyekt va obyektning o'zaro ta'sirini, voqyelikning ruxiyatda qayta ta'sir etilishi va aks ettirish jarayonidir.

Biografik metod – odamni uning tarjimai holi bilan bog'liq bo'lgan xujjatlar orqali o'rganish usuli.

Bixeviorizm – psixologiyaning o'rganish predmeti sifatida odam xulq-atvorini olinishi nazariyasi.

Bosqichlar – muloqotda mavjud bo'lgan shaxsning o'zi bilan, boshqalar bilan va avlodlar orasida kechadigan jarayoni.

Breynshorming – aqlga xujum – baxslarni tashkil etishda qo'llaniladigan interfaol usuldir.

Vegetativ nerv tizimi – nerv tizimining organizm ichki a'zolari faoliyatini va modda almashinuvini boshqarib turadigan bir qismi.

Verbal – og'zaki ifodalangan nutq.

Genotip – ota-onadan farzandga o'tadigan irsiy belgilar majmui.

Gerontopsixologiya – psixologiya tarmog'i, qarilik davri psixologiyasini o'rganadi.

Gnostik – butun borliqni bilishga yo'naltirilgan faoliyat.

Guruh – odamlarning birgalikdagi faoliyat mazmuni yoki muloqotda bo'lish xarakteri kabi qator belgilarga asoslangan ijtimoiy jamoa.

Dars- ma'lum maqsad asosida, belgilangan vaqtda aloxida, bir xil yoshdagi o'quvchilar, yoshlar bilan o'qituvchi raxbarligida olib boriladigan ta'lim jarayoni.

Darslik- maxsus ravishda ukuvchilar uchun yozilgan kitob darslik deb ataladi.

Depressiya – tushkunlik kayfiyati.

Dialog – ikki va undan ortiq kishilarning o'zaro og'zaki gaplashishi.

Dialogik nutq – nutq turlaridan bo'lib, bunda so'zlovchilar barobar teng, birgalikda faollik ko'rsatadi.

Diqqatning barqarorligi – diqqatning ma’lum obyektga uzoq vaqtdavomida muttasil qaratilishi.

Diqqatning ko’lami – bir vaqtning o’zida diqqatning bir qancha obyektga qaratilishi imkoniyati.

Diqqatning ko’chishi – diqqatni ixtiyoriy ravishda bir obyektidan ikkinchisiga ko’chirish.

Diqqatning taqsimlanishi – diqqatning bir vaqtda bir necha obyektga taqsimlanish xususiyati.

Dominant shaxs – boshqalar bilan muomala va munosabat o’rnatishda o’z fikrini o’tkazish xislatining yorqin namoyon bo’lishi.

Dunyoyarash – odamning tevarak-atrofdagi oamga va unda o’zining tutgan o’rniga qarashlaridan kelibchiqqan tizim. Uning falsafiy, siyosiy, ilmiy, diniy, aqliy va estetik qarashlari yig’indisi.

Yosh davri nizolari – o’ziga xos, uncha uzoqqa cho’zilmaydigan ontogenez davrlari bo’lib, bu vaqtda keskin psixik o’zgarishlar yuz beradi.

Yosh psixologiyasi – turli yoshdagi odamlarning psixologik xususiyatlarini va rivojlanish qonuniyatlarini o’rganadi.

Jamoa – maqsadlari jamiyat maqsadiga ms keladigan umumiy faoliyat bilan birlashgan odamlar guruhi.

Jamoa-insonparvrlilik va javobgarlik ma’suliyatlariga boglikligi bilan xarakterlanadigan munosabatlar xamda xamkorlikdagi ijtimoiy ijobiy faoliyatiga asoslangan, kishilarning tashkil etilgan umumiyliigi, jamoasidir.

Jamoaning negizi – umuiy fikr, maqsad va ishlab chiqarishag taalluqli qarorlarni shakllantiruvchi jamoa a’zolari.

Idrok- mazkur muddatda sezgi organlarida ularning bevosita ta’sir etishi davomidagi bir butun xodisalar yoki narsalarning inson ongida aks etishidir.

Idrok- mazkur muddatda sezgi organlarida ularning bevosita ta’sir etishi davomidagi bir butun xodisalar yoki narsalarning inson ongida aks etishidir.

Idrokning butunliligi – sezgi a’zlariga bevosita ta’sir etib turgan obyektlarni, ularning belgi va xususiyatlari bilan birgalikda qo’shib idrok etish.

Idrokning konstantligi – idrok sharoiti o’zgarsa-da, idrok qilishdan hosil bo’lgan narsa obrazlarning nisbatan o’zgarماسligi.

Idrokning predmetliligi – jamiki olamdan olingan ma’lumotlarni ichki olam obyektiga kiritish xususiyati.

Ijtimoiy psixologik eksperiment – asosiy metodlardan biri bo’lib, o’zgaruvchan mustaqil turli xolat va jarayonlarning boshqa nomustaqil xolat va jarayonlarga ta’sir etishdagi aniq ma’lumotlariga tayanadi.

Ijtimoiy psixologiya – psixologiya fanining o’ziga xos maxsus tarmog’i bo’lib, unda psixik va jamiyat taraqqiyoti qonunlari o’rganiladi.

Ijtimoiy tasavvurlar – shaxsga jamiyat orqali ta’sir etgan narsa va xodisalarning yaqqol obrazi.

Ijtimoiylashuv - inson tomonidan ijtimoiy tajribani egallash va hayot - faoliyat jarayonida uni faol tarzda o’zlashtirish jarayoni.

Ilmiy taxmin – tekshirish va tadqiqot olib borish maqsadida ilgaridan kutilishi mumkin bo’lgan xolatning bashorat qilinishi.

Individuallik – individning boshqalardan farqlanadigan ijtimoiy xususiyatlari va psixikasining o’ziga xosligi, qaytarilmasligi.

Interaktiv – shaxslararo munosabatlarda bir-biriga xulq-atvor ta’sir ko’rsatish jarayoni.

Introvert shaxs - shaxsning xar qanday sharoit va xolatlarida o'z ichida kechayotgan fikrlarini bayon etish ehtiyojining nihoyatda pastligi.

Istedod – shaxsning ma'lum faoliyatda ifodalanadigan qobiliyatining yuqori darajasi.

Yo'nalish – shaxsning xatti-harakati va faoliyatini aniq sharoitlardan qat'i nazar ma'lum yo'lga yo'naltiruvchi barqaror motivlar yig'indisi.

Kasb – faoliyat shakllari birlashmasi bo'lib, mazmun, vositalar, tashkilotlar, mehnat natijalari hamda mehnat subyektini tayyorlashga qo'yiladigan talablar majmui.

Qiziqish - shaxs xarakteriga sabab bo'ladigan faoliyat yo'nalishining ongli shakli.

Qiziqish – shaxsning o'zi uchun qimmatli va yoqimli narsa yoki xodisalarga munosabati.

Kichik guruh – a'zolari birgalikdagi faoliyat bilan shug'ullanuvchi va bevosita shaxslararo munosabatda bo'luvchi kishilar guruhi.

Qobiliyat – shaxsning ma'lum faoliyatidagi muvaffaqiyatlarini va osonlik bilan biror faoliyatni egallay olishini ta'minlaydigan individual psixologik xususiyati.

Qobiliyatlar – shaxsning ma'lum faoliyatdagi muvaffaqiyatlarini va osonlik bilan biron faoliyatni egallay olishini ta'minlaydigan individual psixologik xususiyati.

Kommunikativ – shaxslararo munosabatlarda ma'lumot, axborot, g'oyalar almashinuvi jarayoni.

Kontent-analiz – tekshirilayotgan matnda so'z, ibora, abzaslarni ma'no-mohiyatini takrorlanish darajasiga qarab tahlil etish usuli.

Kuzatish – sinaluvchini aniq maqsad, faoliyat, vaqt, guruh bilan bog'liq ravishda tekshirish, o'rganish, ma'lumotlar to'plash metodi.

Ko'nikma – odamning ma'lum ishni bajarishga tayyorligida ko'rinadigan qobiliyati. K. mahoratning asosini tashkil etadi.

Longityud tadqiqot – sinaluvchini uzoq muddat va doimiy ravishda o'rganish.

Maksad-bulgusi natijalar xakida xar doim aqlan uylab kurilgan, rivojlantirilgan xayoliy tasavvurlar, kelgusidagi rejalar.

Maqsad-bo'lg'usi natijalar xaqida xar doim aqlan o'ylab qurilgan, rivojlantirilgan xayoliy tasavvurlar, kelgusidagi rejalar.

Malaka – mashq qilish jarayonida ish harakatlar bajarilishining avtomatlashgan usullari.

Melanxolik - temperament turlaridan biri bo'lib, psixik faollikning sust, tez ta'sirlanuvchanlik, xatto arzimagan narsalar uchun ham juda chuqur ta'sirotda berilishi bilan xarakterlanadi.

Metod – bilishning nazariy va amaliy o'zlashtirish usullari yig'indisi.

Metodologiya – tadqiqot, tekshirish usuli bo'lib, bilishning nazariy va amaliy o'zlashtirish usullari yig'indisidir.

Mehnat – inson ehtiyojini qondirish asosida tashqi olamni o'zgartirishga qaratilgan maqsadli faoliyat.

Mehnat psixologiyasi - kishi mehnat faoliyati psixologik xususiyatlarini, mehnatni ilmiy asosda tashkil etishning psixologik jihatlarini o'rganadigan fan.

Mehnat subyekti (egasi) – bu faol harakat qiluvchi, anglash va o'zgartirishga layoqatli, ong va iroda bilan ish olib boruvchi individ yoki ijtimoiy guruh.

Mehnat faoliyati psixologiyasi – bu psixologiyaning bir sohasi bo'lib, inson shaxsini mehnat subyekti sifatidagi shakllanishi xususiyatlarini, mehnatning shart-sharoitlari, yo'llari va usullarini ilmiy jihatdan o'rganadi.

Mobil shaxs - shaxsning bir faoliyat turidan boshqasiga o'tish va moslashish imkoniyatining yuqori darajada kuzatilishi.

Monolog – ma'ruzachi tomonidan nutq so'zlanishi, ma'ruzachi aktiv, tinglovchi passiv bo'lgan jarayon.

Monologik nutq – bir odamning o'z fikrlarini og'zaki yoki yozma ravishda ifodalash nutqi.

Motiv – ma'lum ehtiyojlarni qondirish bilan bog'liq faoliyatga undovchi sabab.

Motivasiya – odamni faol faoliyatga undovchi sabablar majmui.

Muloqot – ikki yoki undan ortiq odamlarning o'zaro bir-biriga ta'sir etishi.

Mutaxassislik – faoliyatning aniq shakli bo'lib, mehnat egasining kasbiy tayyorligi, mehnat vositalari, mehnat jarayoni va maqsadining maxsus xususiyatlari bilan belgilanadi.

Negativizm - individning har qanday sharoitda ham guruh fikriga qarshi turishi va o'zicha mustaqil fikr, mavqeyi namoyon qilishi.

Nizo bosqichlari – uch bosqichda, ya'ni nizo oldi, nizo va nizodan keyingi bosqichlar.

Nizo turlari – nizolarning kimlar orasida yuzaga kelishiga ko'ra farqlari: shaxslararo, guruhlararo, shaxsiy, etnik, milliy; namoyon bo'lish xususiyatiga ko'ra: ochiq, yopiq, uzoq muddatli, qisqa; mavqye yoki darajaga ko'ra: vertikal va gorizontal; yo'nalishiga ko'ra: destruktiv va konstruktiv.

Nizo hal etish yo'llari – komromiss, ya'ni kelishuv; joyida hal etish; nizodan chekinish; orqaga surish; qochish.

Nizolar – o'zaro ta'sir ko'rsatayotgan kishilarning qarama-qarshi turishi, bunda fikrlar, pozisiyalar, qarashlar teskariligi kuzatiladi.

Noverbal - nutqsiz ifodalangan xarakter, mimika, xolatlarning boshqa shaxsga yo'naltirilishi.

Norasmiy – odamlarning birgalikdagi muloqot va faoliyatlarida ular orasidagi munosabatlarning o'zaro ishonch, bir xil qarash va maqsadlarning ko'zda tutilishi.

Oila – turmush qurish, qarindosh-urug'chilik asosidagi kichik guruh.

Operativ xotira – xotira turlaridan biri bo'lib, faoliyat bajarish jarayonida uzoq xotiradan vaqtincha foydalaniladi.

Pedagog nuktai nazari (pozisiyam) - pedagogning dunyoga, pedagogik voqyelikka va pedagogik jarayon bo'lgan intellektual va xissiy munosabati.

Pedagog nuqtai nazari (pozisiyasi) - pedagogning dunyoga, pedagogik voqyelikka va pedagogik jarayong'a bo'lgan intellektual va xissiy munosabati.

Pedagogik jarayon - ta'lim masalalari, uning taraqqiyotini xal qi-lishga qaratilgan, maxsus tashkil etilgan pedagog va tarbiyalanuvchilarning maqsadli o'zaro munosabatlari.

Pedagogik jarayon tamoyillari - pedagogik faoliyatni tashkil etishning asosiy talablari bo'lib, u pedagogik jarayonning yo'nalishini ko'rsatadi va uning qonuniyatlarini ochib beradi.

Pedagogik ixtisoslashish - pedagogik ixtisoslik doirasidagi faoliyatning bir turi.

Pedagogik ixtisoslik - ta'lim natijasi o'laroq bilim, malaka va ko'nikmalar majmuidan iborat bir kasbiy gurux doirasidagi faoliyat turi.

Pedagogik malaka - muayyan toifadagi vazifalarni xal qilish imkoniyatiga ega bo'lgan mutaxassisning kasbiy pedagogik tayyorgarligi darajasi va turi.

Pedagogik masala - pedagogik jarayonning asosiy birligi, o'ziga xos tizimdir. U voqyelikni bilish va qayta yaratish zaruriyati bilan bog'lik tafakkur qilinadigan pedagogik vaziyatdir. Ta'lim qatnashchilarining ma'lum bir maqsadini ko'zlagan ta'lim va tarbiyadagi moddiylashtirilgan vaziyatdir.

Pedagogik maxorat - pedagogik jarayonni bilish, uni tashkil eta olish, xarakterga keltira olish (A.S. Makarenko), pedagogik jarayonning yuqori samaradorligini belgilovchi shaxsning ish sifati va xususiyatlari sintezi.

Pedagogik mulokot - ta'lim oluvchilarning maqsadlari xamda ularning birgalikdagi faoliyatlari mazmunidan kelib chiqadigan o'zaro aloqalarni o'rnatish va rivojlantirishni, bir-birini anglash va qo'llab-quvvatlashni tashkil etishning ko'p qirrali jarayoni.

Pedagogik takt - shaxslar faoliyatini turli doiralarida ular bilan muloqotda bo'lishning pedagogik tamoyili, o'lchovi, talabalar bilan ularning shaxsiy xususiyatlarini xisobga olgan holda to'g'ri muloqotda bo'la olish malakasi.

Pedagogik texnika – 1) xar bir ta'lim oluvchiga va jamoaga pedagogik ta'sir o'tkazishning samarali qo'llash uchun zarur bo'lgan malaka va kunikmalar majmuasi; 2) xar bir ta'lim oluvchi va jamoaning faolligini pedagogik jixatdan ta'minlash uchun zarur bo'lgan malaka va kunikmalar.

Pedagogik tizim - shaxsni rivojlantirish va yaxlit pedagogik jarayon-ni birlashtirgan ta'limning o'zaro bog'langan tashkiliy tuzilmasi.

Pedagogik uyin - bilim olishga qaratilgan va ma'lum bir pedagogik natijani ko'zlagan xamda ta'lim jarayonida muayyan maqsadni amalga oshiruvchi faoliyat turi.

Pedagogik faoliyat - ta'lim maqsadlarini amalga oshirishga qaratilgan ijtimoiy faoliyatning aloxida turi.

Pedagogik xaqqoniylik – o'qituvchining obyektivlik mezoni, uning ma'naviy tayyorgarlik darajasi.

Pedagogika fani - maxsus institutlarda (oila, ta'lim va tarbiya, madaniyat muassasalari) maqsadga muvofiq tashkil etiladigan real, yaxlit peda-gogik jarayon.

Pedagogikaning nazariy vazifasi- ilg'or va yangi pedagogik tajribalarni o'rganish.

Pedagogikaning texnologik vazifasi - diagnostik satx - pedagogik xodisalar xolatini aniqlash; bashorat qilish satxi - pedagogik faoliyatni eksnerimental tadqiq qilish va shu asosda pedagogik voqyelikni yaratish modellarini o'rnatish; loyixa satxi- pedagogik faoliyatning nazariy konsepsiyasi, uning mazmuni va xarakteri asosida ularga muvofiq metodik materiallar (o'quv reja, dastur, darslik va o'quv ko'planmasi, pedagogik tavsiyanomalar) ishlab chiqish; yaratuvchilik satxi - pedagogik fan yutuqlarini takomillashtirish va qayta rejalashtirish maqsadida ta'lim amaliyotiga tatbiq etish; reflsktik tuzatma (korrektirovka) satxi - ilmiy tadqiqotlar natijalarining ta'lim va tarbiya amaliyotiga singib ketishini baxolash.

Perseptiv tomon – shaxslararo munosabatlarda tushunish, his etish, idrok etishga qaratilgan jarayon.

Pilotaj tadqiqot – tadqiqotning muammoli izlovchi turi, asosiy tadqiqotgacha o'tkaziladigan va soddalashtirilgan shakli.

Polilog – guruh ichidagi munozara bo'lib, barcha ishtirokchilar faoolashuvi kuzatiladi.

Preskreptiv - me'yoriy.

Proyektiv malaka - malakaning maxsus turi bo'lib, kutilgan pedagogik natijalarni aniq ta'lim va tarbiya rejalarida aks ettiradi.

Professiogramma - kasbning turli obyektiv xarakteristikalarining tasnifi.

Professiografiya - mehnat subyekting faoliyat tarkiblari (uning mazmuni, vositalari, sharoitlari, tashkilot) bilan o'zaro munosabati va bog'liqligini o'rganish va aniqlashga qaratilgan kompleks metod.

Psixik jarayonlar – u yoki bu psixik maxsult va natijalarni (psixik obrazlar, xolatlar, tushunchalar, xissiyot va x.k.) xosil qiluvchi, shakllantiruvchi va rivojlantiruvchi jarayon.

Psixik holatlar – psixik hayot shakllari, diqqat, hissiyot, iroda jarayonlariga aytiladi. P.H. (xushchaqchaqlik, ruhlanish, siqilish, ziyraklik, qat'iylik, tirishoqlik v.b.) shaxslarda ma'lum darajada barqaror bo'lib, ularning muayyan xususiyatiga ham aylanib qoladi.

Psixika – yuksak darajada tashkil topgan materiya, miyaning funksiyasi bo'lib, uning mohiyati tuyg'ular, idrok, tasavvur, fikrlar, iroda va boshqalar ko'rinishida aks ettirishdan iborat.

Psixogramma - faoliyatning psixologik xarakteristikalarining tasnifi.

Psixodiagnostika – shaxsning individual-psixologik xususiyatlarini aniqlovchi va o'lchashni ishlab chiquvchi psixologiya usuli.

Psixokorreksiya – shaxsning psixik rivojlanishidagi kamchiliklarni tuzatish usullarini qo'llash jarayoni.

Psixologik maslahat - shaxsning turli darajadagi o'z muammolarini yakka tartibda psixolog bilan tahlil etishiga qaratilgan psixologik xizmat turi.

Psixologik xizmat – psixologiyani amaliyotda qo'llash tizimi. U turli sohalarda diagnostika, konsultasiya, ekspertiza vazifalarini bajaradi.

Psixologiya - 1) shaxsning obyektiv borlikni faol aks ettirish jarayonini o'rganuvchi fan; 2) ma'lum bir faoliyat turining o'zaro shartlangan psixik jarayonlar tuplami; 3) psixika, xarakter xususiyati, ko'ngil xazinasini.

Psixologiya – odamning obyektiv borliqni sezgi, idrok, tafakkur, tuyg'u-hissiyot va boshqa psixik xolatlar orqali aks ettirish jarayonini o'rganadigan fan.

Psixologiya metodlari – psixik xodisalarni va ularning qonuniyatlarini ilmiy tomondan o'rganishning asosiy yo'l-yo'riq va usullari.

Rasmiy – odamlarning birgalikdagi faoliyatlarida, ijtimoiy rollar taqsimotida mavqye, martabaning inobatga olinishi

Rasionalizasiya - metodlarni yoki biror ish - xarakterni takomillashtirish.

Real – birgalikdagi faoliyat jarayonida bevosita muloqot amalga oshishi imkoniyati.

Releksasiya - kuchli xayajon va jismoniy zuriqishdan so'ng yengil yurish, tinchlanishning umumiy xolati.

Retrospektiv - o'tmishga murojaat etish.

Referent guruh – shaxsning har tomonlama ishongan, o'ziga yaqin tutgan guruhi.

Rigid shaxs – shaxsning bir faoliyat turidan boshqasiga o'tish va moslashish imkoniyatining past darajada kuzatilishi.

Ruxiy pedagogik tayyorgarlik - pedagogikaning metodologik acoclari va kategoriyalarini, shaxsni ijtimoiylashuvi va taraqqiyoti qonuniyatlari, ta'lim va tarbiyaning moxiyati, maqsadi va texnologik g'oyalarini bilish.

Sangvinik – temperament turlaridan bo'lib, chaqqon, harakatchan, taassurotlari tez o'zgaradigan, boshqalarga nisbatan dilkashlik, mehribonlik xislatlari bilan xarakterlanadi.

Sanoat psixologiyasi – sanoat va ishlab chiqarishda turli yuzaga keladigan muammo va xolatlarni psixologik va ijtimoiy omillarini tahlil qilib olishga qaratilgan xizmatlari turi.

Simpatiya – bir kishida boshqasiga nisbatan kuzatiladigan moyillik va yoqimlilik hislarining ichki namoyon bo'lishi.

Sosiologiya – jamiyatda yuz beradigan turli-voqyea-xodisalarni va o'zaro munosabatlarni o'rganishga qaratilgan fan.

Suxbat - kuzatuv juda yetarli darajada aniq, bo'lmagan zarur axborotni olish uchun qo'llanadigan tadqiqot metodi.

So'rov – asosiy metodlardan biri bo'lib, nutq muloqoti yordamida bevosita yoki bivosita ma'lumot olinadi.

Tadqiqot obyekti - ziddiyat va muammoli vaziyat tug'diruvchi, bilishga qaratilgan ilmiy taxlilga muxtoj obyekt.

Tadqiqot predmeti - bevosita o'rganilishi lozim bo'lgan va amaliy yoki nazariy jixatdan muxim axamiyat kasb etadigan obyektning moxiyati, ma'lum bir tomoni, xususiyati.

Tayzik o'tkazish - uyatga qo'yish, aybdorlik xissi yoki ko'ngli chukkanlarning fikri, xissiyoti, intilishi va moyiligi ularning ongidan xalos qilish.

Takabbur - o'z manfaatlarini yuqori quyuvchi, manman shaxs.

Taqqoslash – narsa va xodisalar o'rtasidagi o'xshashlik va tafovutlarni aniqlashga asoslangan fikrlash operatsiyasi.

Takt - misli ko'rilmagan tarzda o'zini tuta bilish.

Talabalarni kasbga yunaltirish - talaba-yoshlarga kelajakda uz kasblarini aniklab olish uchun yordam kursatishga karatilgan ijtimoiy-iqtisodiy, psixologik, pedagogik, tibbiy-biologik va ishlab chikarish texnik tadbirlarnng asoslangan tizimi.

Talabalarni kasbga yo'naltirish - talaba-yoshlarga kelajakda o'z kasblarini aniqlab olish uchun yordam ko'rsatishga qaratilgan ijtimoiy-iqtisodiy, psixologik, pedagogik, tibbiy-biologik va ishlab chikarish texnik tadbirlarnng asoslangan tizimi.

Tafakkur inson aqliy faolnyatnning oliy shakli, insonlarni o'rab olgan duyodagi o'zaro bog'langan narsa va xodisalarni bilish jarayoni, muxim xayotiy jarayonlarni xis qilish va muammolarni xal qilish, ma'lum bo'lmagan voqyea xodisalarni qidirish, kelajakni ko'ra olish. Tafakkur, tushuncha, xukm, xulosa shakllarida namoyon bo'ladi.

Taxlil – tafakkur qilish usuli, bunda murakkab obyektlar qismlarga bo'linib o'rganiladi.

Ta'lim - 1) shaxsning jismoniy va ma'naviy shakllanishining yagona jarayoi, ijtimoiy etalonlarnipg ijtimoiy ong sifatida u yoki bu darajada qayd qilingan, tarixan shartlangan ideal timsollarga ongli yo'naltirilgan ijtimoiylashish jarayoni; 2) muayyan bilimlarni egallash g'oyaviy-axloqiy kadr, malaka, ko'nikma, axloq meyerlariga qaratilgan jamiyat a'zolarining ta'lim va tarbiyasi vazifasini bajaradigan nisbiy mustakil tizim Tarbiya - 1) shaxsning ma'naviy va jismoniy xolatiga muntazam va maqsadga muvofiq, tasir etish; 2) pedagogik jarayonda ta'lim maqsadlarini amalga oshirish uchun pedagog va tarbiyalanuvchilarning maxsus tashkil etilgan faoliyati.

Ta'lim maskanlari psixodiagnostikasi – shaxsni ta'lim tizimda qobiliyati, iqtidori, iste'dodini aniqlab olish maqsadida olib boriladigan psixologik xizmat turi.

Temperament - 1) shaxsning psixik faoliyati dinamikasining turli jixatlarinn bildiradigan turg'un individual xususiyatlarining qonuniy munosabatlari; 2) shaxsning dinamik xususnyatlari: intensivlik, tezlik, temp, psixik jarayonlar va xolatlar ritmi.

Temperament – shaxsning individual-psixologik xususiyatlari majmui bo'lib, u kishida faoliyat va xulq-atvorning dinamik va emosional tomonlari bilan xarakterlanadi.

Test – sinaluvchini tekshirish jarayonida maxus qo'llaniladigan metodlardan biri bo'lib, bu metod orqali aniq bir psixologik xususiyat aniqlanadi.

Tobe shaxs – muloqot va boshqa jarayonlarda shaxsda ko'nikuvchanlik, boshqa kishilarga bog'liqlik, fikriga bo'ysunish xususiyatlarining tarkib topishi.

Trening – mashq qilmoq, guruxlarda muloqotning samarali tashkil etish usuli bo'lib, shaxsning muloqotga o'rgatish va obro'li bo'lishini rivojlantirish maqsadida o'tkaziladi.

Tushunish – biror narsaning ma'nosi va ahamiyatini anglash qobiliyati, asosiy erishilgan natijasi.

Tushuncha – narsa va xodisalarning muhim belgi va xususiyatlarini bitta so'z yoki so'zlar guruhi bilan ifodalashdan iborat tafakkurning mantiqiy shakli.

Uyin faoliyatnini bir turi bo'lib, ijtimoiy tajribalarni o'zlashtirish va bunyod etishga, o'z xatti-xarakatlarini takomillashtirishga qaratilgan bo'ladi.

Ukuv faoliyati - shaxsning yangi bilim, malaka va kunikmalarni egallash jarayoni.

Ukuv-bilish faoliyati - insoniyat tomonidan tuplangan madaniy boylikni egallash bilan boglik faoliyat.

Umumlashtirish – voqyelikdagi narsa va xodislarni umumiy va muhim belgilariga qarab fikran birlashtirishdan iborat tafakkur jarayoni.

Ustanovka – yoʻnalish, kishining tevarak-atrofdagi odamlarga va obyektlarga nisbatan qanday munosabatda boʻlish, ularni idrok qilish, ularga baho berish va ularga nisbatan xarakatining tayyorlik xolati.

Uyushganlik - guruh aʼzolarining bir-birlarini yaxshi bilishlari, bir-birlarining dunyoqarashlari, hayotiy prinsiplari, qadriyatlarini anglashlari.

Oʻz-oʻziga baho berish – shaxsning oʻz-oʻziga baho berishi.

Oʻz-oʻzini baxolash - shaxsning uz psixologik sifatleri, xulki, yutuklari va muvaffakiyatsizliklari, kadr-kimmati, kamchiliklarini baxolay olishi.

Oʻz-oʻzini tarbiyalash 1) shaxsga xos boʻlgan madaniyatning shakllani-shi va rivojlanishiga qaratilgan izchil va ongli faoliyati; 2) shaxsning oʻz jismoniy, ruxiy va axloqiy sifatlarini tinmay amalga oshirish.

Oʻyin – faoliyat turlaridan biri boʻlib, bolalarning kattalar faoliyatini, ish xarakatlarini aks ettirishda ifodalanadigan va atrofni bilishga qaratilgan faoliyatdir.

Oʻyin - faoliyatning bir turi bulib, ijtimoiy tajribalarni uzlashtirish va bunyod etishga, uz xatti-xarakatlarini takomillashtirishga karatilgan buladi.

Oʻkitish - 1) taʼlimning uziga xos usuli bulib, shaxsga nazariy va amaliy bilimlar berish jarayonida uning rivojlanishi taʼminlanadi; 2) talaba va ukituvchi, talabaning boshka talabalar bilan alokasi natijasi ularok atrof-muxit, uning konuniyatlari, tarakkiyot tarixi va ularning urganilish usullarini bilishning muntazam boshkarilish jarayoni.

Oʻqitish - taʼlim oluvchining bilish faoliyatini boshqarishga qaratil-gan oʻqituvchining faoliyati.

Oʻkitish vazifasi - taʼlimiy, tarbiyaviy va rivojlanish vazifalari.

Oʻkitish turlari - sokratcha suxbat metodi, taʼlim berish, izoxlash-namoyish etish asosida ukitish, bilimlarni mustakil egallash, dasturlashti-rilgan taʼlim, ukuv jarayonini algoritmlash, differensiasiyali xamda indnvidual taʼlim va boshkalar.

Oʻqituvchining innovasion faoliyati - ijtimoiy pedagogik fenomen boʻlib, ijobiy imkoniyatni aks ettirish, kundalik faoliyatdan chetga chiqishdir.

Oʻqish – oʻquvchinng oʻz qobiliyati, bilimi, malaka va koʻnikmalarini rivojlantirishga qaratilgan xarakat.

Oʻqish – shaxsning bilim va faoliyat usullarini egallashga hamda uni mustahkam esda saqlab qolish jarayoni.

Oʻquv faoliyati shaxsning yangi bilim, malaka va koʻnikmalarni egallash jarayoni.

Oʻquv-bilish faoliyati - insoniyat tomonidan toʻplangan madaniy boylikni egallash bilan bogʻlik faoliyat.

Faoliyat – insongagina xos, ong bilan boshqariladigan ehtiyojlar tufayli paydo boʻladigan va tashqi olam bilan kishining oʻz-oʻzini bilishga, uni qayta qurishga yoʻnaltirilgan faolligi.

Faollik – tirik materiyaning umumiy xususiyati, tevarak muhit bilan oʻzaro taʼsirda boʻlishida namoyon boʻladi.

Flegmatik – temperament turlaridan biri boʻlib, harakatlar sekinligi, barqarorligi, emosional xolatlarining tashqi koʻrinishlari kuchli emasligida namoyon boʻladi.

Xalollik - shaxsiy va ijtimoiy majburiyatlarni, axloqiy meʼyorlarni rostguylik bilan saqlash.

Harakat – maqsadga muvofiq yoʻnaltirilib, ongli ravishda amalga oshiriladigan harakatlar yigʻindisi. H. Ongli faoliyatning tarkibiy qismlari va motivlaridan biridir.

Xarakter – kishidagi barqaror psixik xususiyatlarining individual birligi boʻlib, shaxsning mehnatga, narsa va xodisalarga, oʻziga va boshqa kishilarga munosabatlarida namoyon boʻladi.

Xasad - oʻzgalarpiig muvaffaqiyatlarini koʻra olmaslikdan kelib chiqadigan tyygʻu.

Xolerik – temperament turi boʻlib, xissiyot joʻshqinligi, kayfiyatning tezda oʻzgarishi, hissiyotning muvozanatsizligi va umuman xarakatchanligi bilan ajralib turishi xosdir.

Xulosa chiqarish – tafakkurning mantiqiy shakllaridan boʻlib, bir qancha xukmlar asosida maʼlum xulosa chiqariladi. X.ch. induktiv, deduktiv va analogik turlarga ajratiladi.

Shakllanganlik - odamlarning nima uchun jamoalarda ishlashi, odamlar ichida boʻlishi bilan bogʻliq psixologik jarayon.

Shakllar – bevosita va bivosita tur boʻlib, yuzma-yuz yoki vosita orqali amalga oshishi koʻzda tutiladi.

Shartli – odamlarning turli belgi, faoliyat shakllariga koʻra biror guruhga taalluqli deb qarash.

Shaxs – ijtimoiy munosabatlarga kiruvchi va ongli faoliyat bilan shugʻullanuvchi betakror odam.

Shaxs dinamikasi - kishiing ontogenetik rivojlanishini uz ichiga olgan xolda subyektning xususiyatlari va sifatining vaktga nisbatan uzga-rish jarayoni.

Shaxs ijtimoiylashuvi - inson tomonidan ijtimoiy tajribani egallash va hayot - faoliyat jarayonida uni faol tarzda oʻzlashtirish jarayonidir.

Shaxsiy fazilat - shaxs tomonidan uzining axlokiy, ruxiy va ishchan-lik kobilyatining ijtimoiy axamiyatini, jamiyatdagi urnini anglay olish xususiyati.

Shaxslararo munosabat – muloqot jarayonidagi oʻzaro taʼsir etish natijasida roʻy beradigan ijtimoiy-psixologik hodisalar.

Evrastika ilmiy tadqiqotning mantiqiy usullari va metodik koʻrsatmalari.

Egoentrizm – men, markaz maʼnosida individualizm va egoizmning eng tuban turi.

Ekstrovert shaxs – shaxsning xar qanday sharoit va xolatlarida oʻz ichida kechayotgan fikrlarini bayon etish ehtiyojining yuqoriligi.

Emosiya – odam va hayvonlarning subyektiv ifodalangan ichki va tashqi qoʻzgʻoluvchilar taʼsiriga javob reaksiyasi.

Empatiya – boshqa odamlarning psixik holatini tushunish qobiliyati.

Empirik - tajribaga asoslangan.

Empirik boskich tadqiqot obyektiga tugrisida xar tomonlama tasavvur xosil qilish, taʼlim amaliyoti, ilmiy bilimlar saviyasi va xodisalar moxiyatiga erishishga bulgan talab urtasidagi ziddiyat, ilmiy muammoni nomlash.

Empirik bosqich tadqiqot obyektiga toʻgʻrisida xar tomonlama tasavvur xosil qilish, taʼlim amaliyoti, ilmiy bilimlar saviyasi va xodisalar moxiyatiga erishishga boʻlgan talab oʻrtasidagi ziddiyat, ilmiy muammoni nomlash.

Estetik tarbiya - goʻzallikni xis qilish, atrof-muxitdan goʻzallikni payqay olish va tushunishga boʻlgan qobiliyatni tarbiyalash.

Extiyoj - individning biror narsa-xodisaga muxtojligi va kishining ruxiy quvvati xamda faolligi manbai xisoblanadigan asosiy xususiyati.

Extiyoj - individning biror narsa-xodisaga muxtojligi va kishining ruxiy kuvvati xamda faolligi manbai xisoblanadigan asosiy xususiyati.

Extimollik - tasodifiylik, pedagogik xayotdagi uzgarishlarni anik aytib berish mumkin bulmagan, extimol kutilgan jarayon.

Eʼtikod - shaxs amal kiladigan bilim, tamoyil va xodisalarning kalban va asosli ishonch bilan boglangan, uning atrof-muxitga xamda uzining xatti-xarakatlariga bulgan subyektiv munosabati.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

I. O'zbekiston Respublikasi Qonunlari:

1. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuni. T. "O'zbekiston", 1997. 29 avgust. -7 bet.

2. Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi. T. 1997. 29 avgust. 9-10 bet.

II. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmonlari va Qarorlari:

3. "Bozor islohotlarini chuqurlashtirish va iqtisodiyotni yanada erkinlashtirish sohasidagi ustuvor yo'nalishlar amalga oshirilishini jadallashtirish chora tadbirlari to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Qarori. "Xalq so'zi" gazetasi, 2005 yil, 15 iyun.

III. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasini Qarorlari:

4. Islom Karimov. "Erishilgan yutuqlarni mustaxkamlab, yangi marralar sari izchil xarakat qilishimiz lozim". O'zbekiston Respublikasi Oliy majlisi Senatidagi 2005 yil yakunlariga bag'ishlangan ma'ruzasi. 10 fevral, 2006 y.

5. O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish natijalari. Vazirlar Mahkamasining qarori. "Halq so'zi" gazetasi, 16.04.2005

6. «O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimi uchun darsliklar va o'quv adabiyotining yangi avlodini yaratish to'g'risida» O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 16 avgustdagi 341-sonli Qarori.

7. «2010 yilgacha bo'lgan davrda o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi tizimi pedagog va muxandis pedagog kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish dasturi» O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2001 yil 4-oktyabrdagi 400-sonli Qarori.

IV. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari:

8. Karimov I.A. "Mamlakatimiz taraqqiyotining qonuniy asoslarini mustahkamlash faoliyatimiz mezoni bo'lishi darkor". O'zbekiston Respublikasi Oliy majlisi Senatining beshinchi yalpi majlisidagi ma'ruzasi. Xalq so'zi. 2006 yil 25 fevral.

9. Karimov I.A. Bizning bosh maqsadimiz – jamiyatni demokratlashtirish va yangilash, mamlakatni modernizasiya va isloh etishdir. T.: "O'zbekiston", 2005.-96 b.

10. Karimov I. A. O'zbekistonda demokratik o'zgarishlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyati asoslarini shakllantirishning asosiy yo'nalishlari.- "Turkiston", 2002 yil 31 avgust.

11. Karimov I.A. Ozod va obod vatan, erkin va farovon hayot pirovard maqsadimiz. T., «O'zbekiston», 2000 y.3-9 bet.

12. Karimov I.A. O'z kelajagimizni o'z qo'limiz bilan qurmoqdamiz. T., «O'zbekiston» 1999 y.11-15 bet.

13. Karimov I.A. Erishilgan yutuqlarni mustahkamlab, yangi marralar sari izchil harakat qilishimiz lozim. Xalq so'zi, 2006 yil 11 fevral.

V. O'zbekiston Respublikasi vazirliklari me'yoriy-huquqiy hujjatlari:

14. O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining "Oliy ta'limga oid me'yoriy hujjatlarni tasdiqlash to'g'risida"gi 2000 yil 22 sentyabr 251 sonli buyrug'i.

15. O'zbekiston Respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining "Ijtimoiy gumanitar fanlar bo'yicha ma'ruza matnlarini tayyorlash va nashr etish to'g'risida"gi 2000 yil 19 iyun 176 sonli buyrug'i.

VI. Darsliklar:

16. Andreyeva G.M. Sosialnaya psixologiya. Uchebnik.- M.: Aspekt Press, 1999.-376 s.

17. G'oziyev E.G. Umumiy psixologiya. Toshkent. 2002.1-2 kitob.

18. G'oziyev E.G. Toshimov R. Menejment psixologiyasi. T-2001

19. G'oziyev E.G. Muomala psixologiyasi. T-2001.
 20. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya va ijtimoiy amaliyot.-T.: Universitet, 1999.- 96 b.
 21. Karimova V.M. va boshk. Mustaqil fikrlash. - T.: Shark.-2000.- 112 b.
 22. Karimova V.M., Sunnatova R. «Mustaqil fikrlash» o'quv qo'llanmasi bo'yicha mashg'ulotlarni tashkil etish uslubiyoti.-T.: Shark, 2000.- 16 b.
 23. Mayers D. Sosialnaya psixologiya perev. S angl.-SPb.: «Piter»,1999 - 688 s.
 24. Metodo' effektivnogo obucheniya vzroslo'x. Uchebno-metodicheskoye posobiya. (Avtorskiy kollektiv) - Moskva - Berlin, 1998 - 124 s.
 25. Prikladnaya sosialnaya psixologiya. / Pod. red. A. Suxova i A.Dergacha.- M, 1998 - 688 s.
 26. Sushkov I.R. Psixologiya vzaimootnosheniy. - M.: Akademicheskiy Proyekt, 1999.- 448s.
 27. Chaldini R. Psixologiya vliyaniya. - SPb.: «Piter», 2000,-272 s.
 28. Gamilton. Ya.S. "Chto takoye psixologiya". "Piter", 2002.
 29. Ananyev B.G. "Chelovek kak predmet poznaniya". "Piter", 2001.
 30. Drujinina V. "Psixologiya ". Uchebnik. "Piter", 2003.
 31. Burlachuk F. Psixodiagnostika. "Piter", 2002.
 32. Ayzenk M. Psixologiya dlya nachinayuhix. "Piter", 2000.
 33. Bolotova A.K, Makarova I.V. Prikladnaya Psixologiya: Uchebnik dlya vuzov.- M.Aspekt Press, 2006 – 382 s.
 34. Vedenskaya L.V, Pavlova L.A. Delovaya retorika: uchebnoye posobiye dlya vuzov.- M.:IKS "MarT", 2004-512 s.
 35. Lojkin .G.V. Povyakel N.I Prakticheskaya psixologiya v sistemax "chelovek texnika": Ucheb.posobiye.- K.: MAUP, 2003 – 296 s.
 36. Nemov R.S. Prakticheskaya Psixologiya Poznaniye sebya: Vliyaniye na lyudey:Posobiye dlya uch-sya-M:Gumanit. Izd.Sentr VLADOS, 2003.320 s.
 37. Makarova I.V. Psixologiya: posobiye dlya sdachi ekzamenov, 2-izd. Dop. M.: Yurayt. Izdat, 2006. – 237 s.
 38. Borozdina G.V. Psixologiya delovogo obhyeniya: Uchebnik. 2-ye izd., M.: Infra, 2006. – 295 s.
 39. Tixomirov O.K. Psixologiya: Uchebnik. M.: Vo'ssheye obrazovaniye, 2006. – 538 s.
 40. Nemov R.S. Psixologiya: Uchebnik. –M.: Vo'ssheye obrazovaniye, 2005.- 639 s.
 41. Psixologiya: Uchebnik. Pod red. B.A.Sosnovskogo. – M.: Yuryt-Izdat, 2005.-660 s.
 42. Tertel A.L. Psixologiya v voprosax i otvetax: uchebnoye posobiye.- M.: Velbi, izd-vo Prospekt, 2005.-176 s.
- VII. O'quv qo'llanmalar:**
43. Karimova V.M., Akramova F.A. Psixologiya. Ma'ruzalar matni. TDIU.- 2005.- 201 bet.
 44. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari: mazmuni, loyihalashtirish va amalga oshirish. Ekspres qo'llanma. T. 2001. TESIS loyihasi. 21-26 bet.
 45. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya asoslari. T., 1994, - 94 b.
- VIII. Monografiya va ilmiy maqolalar.**
46. Karimova V.M. Targ'ibotning psixologik uslublari.- T.: Ma'naviyat, 2000 – 16 b.
 47. Karimova V.M. Ota-ona maktabi – baxt kaliti.- T., 2002
 48. Oila psixologiyasi. Prof. /. Shoumarov tahr. ostida.- T.: Sharq, 2001
 49. Petrovskaya L.A. "Kompetentnost v obhyenii". Sosialno-psixologicheskiy trening. M., Universitet, 1989.
 50. Sheynov V. "Psixologiya i etika delovogo kontakta". M., Amalfeya, 1997.
 51. Vecher L. Sekreto' delovogo obhyeniya. Minsk, 1996.

52. Kornilova T. Vvedeniye v psixologicheskiy eksperiment. M., 1997.
53. Chaldini R. Psixologiya vliyaniya. M., 2000.
54. Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiya: nazariya va amaliyot. T. «Fan» 2005. 18-20 b.
55. Bekmurodov A. va b. O'zbekiston iqtisodiyotini liberallashtirish yillarida. 1-qism. Makroiqtisodiy siyosat va iqtisodiy islohotlar. T. TDIU., 2005. 61 b.
56. Bekmurodov A. va b. O'zbekiston iqtisodiyotini liberallashtirish yillarida. 3-qism. Kichik biznes va tadbirkorlik rivoji - davr talabi. T. TDIU., 2005. 58 b.

IX. Doktorlik, nomzodlik dissertatsiyalari:

57. Shamiyeva O.R. "Rahbar ayol shaxsining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari" nomzodlik dissertatsiyasi. T., 2002.
58. Nuriddinov B. «Kasb ta'limi o'qituvchilari malakasini oshirishda faol o'qitish metodlaridan foydalanishning ilmiy pedagogik asoslari» nomzodlik dissertatsiyasi. T., 2002.

X. Ilmiy amaliy anjumanlar ma'ruzalar to'plami:

59. O'zbekistonda ayollar faoliyati menejmentini rivojlantirish. T., 2005 29 noyabr.
60. Pedagogik va axborot texnologiyalari: yutuqlar va istiqbollari. T. O'zPFITI. 2003.
61. «Ta'lim samaradorligini oshirish yo'llari» mavzusidagi seminar trening materiallari. T. 2002.
62. Iqtisodiy ta'lim: nazariya, tajriba, muammolar va istiqbol. Halqaro ilmiy-amaliy anjuman. 19 aprel, 2001.

XI. Gazeta va jurnallar.

63. Prezident Islom Karimovning 2005 yilda mamlakatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari va 2006 yilda iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'ishlangan Vazirlar Mahkamasi majlisidagi ma'ruzasi. Turkiston gazetasi. 2006 yil 11-fevral.
64. Oila. Jurnal. 1-2son. 2005.
65. Xalq ta'limi. Jurnal. 2005 y. 1-2 sonlar.
66. Iqtisodiyot va ta'lim. Jurnal. 1-2 son. 2004.

XII. Statistik ma'lumotlar to'plami

XIII. Internet saytlari

67. www.inetlibrary.com. Internet-kutubxona
68. www.yexpert.psychology.ru
69. www.psycho.all.ru
70. www.psychology.net.ru
71. www.psy.piter.com

XIV. Elektron darslik va o'quv qo'llanma.

72. Ochilova G. Pedagogika. T.: 2005
73. Xayitov O.E. Psixodiagnostika. T.: 2005

XV. Bitiruv malakaviy ishlari.

74. [Yusupov D. "Iqtisodiy ta'limda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llashning amaliy va nazariy asoslari". T., 2005.](#)
75. [Axmedov Sh. "Uzluksiz ta'lim, fan va ishlab chiqarishning integrasiyalashuvi". T., 2005.](#)
76. [Shamsiyev Q. "Darslarni zamonaviy tashkil etishning shakl va uslublari", T., 2005.](#)
77. [Niyozov F. "Ma'ruza matnlarini tayyorlash uslublari" T., 2005.](#)